

III INFORME
***Malestars:
infància,
adolescència
i famílies***

.....
*Cristina Brullet
Carme Gómez-Granell
(Coordinació científica)*

III INFORME CIIMU 2008
sobre l'estat de la infància
i les famílies
volum II:
Infància en xifres a
Catalunya i Barcelona

Carme Gómez-Granell
Cristina Brullet
coordinadores

© CIIMU, Barcelona, desembre de 2008

ISSN edició online: 1579-9880

Dipòsit legal: B-55092-2008

Edita: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Pg. de la Vall d'Hebron, 171

Edifici del Teatre

08035 Barcelona

---

www.ciimu.org

VOLUM II

INFÀNCIA EN XIFRES A CATALUNYA I BARCELONA

ÍNDEX VOLUM II

INTRODUCCIÓ	7
I. INFÀNCIA I FAMÍLIES. SOCIODEMOGRAFIA (1975 – 2006) I DESPESA SOCIAL. <i>Cristina Brullet, Clara Roca</i>	11
Introducció	
1. Sociodemografia: Catalunya, Barcelona ciutat i Comunitats Autònomes	
1.1. Nens, nenes i adolescents. Quants? De quines edats?	
1.2. Maternitat i naixements entre 1975 i 2006	
2. Dinàmiques familiars, llars i nuclis	
2.1. Vies de formació de noves famílies i ruptures d'unió	
2.2. Llars i famílies d'infants i adolescents. Com són?	
2.3. Nuclis familiars als que pertanyen infants i adolescents	
2.4. Activitat laboral de mare i pare segons tipus de nucli	
3. Despesa social en famílies	
Síntesi	
Fonts i bibliografia	
Índex de taules i figures	
II. EDUCACIÓ. <i>Carme Gómez-Granell, Rita Villà</i>	63
Introducció	
1. Context educatiu	
2. Escolarització	
3. Finançament	
4. Transició escola - treball	
5. Resultats educatius	
6. Violència escolar	
Síntesi	
Fonts	
Índex de taules i figures	
III. SALUT. <i>Àngel Martínez, Araceli Muñoz</i>	99
Introducció	
1. Mortalitat	
2. Morbiditat	
3. Sida	
4. Assistència sanitària	
5. Percepció de la salut	
6. Salut maternoinfantil i sexualitat	
7. Dieta i activitat física	
8. Accidentalitat	
9. Comportaments de risc i consum de substàncies psicoactives	
10. Salut mental	

Síntesi
Fonts i bibliografia
Índex de taules i figures

IV. IMMIGRACIÓ. *Bea Ballestín*

143

Introducció
1. Població de nacionalitat estrangera menor d'edat
2. Les famílies dels menors de nacionalitat estrangera
3. Immigració i escolarització
Síntesi
Fonts
Índex de taules i figures

V. ELS GÈNERES. *Lidia Arroyo, Miren Izarra, Ma. Jesús Pinto*

181

Introducció
1. Treball remunerat i treball domèstic i familiar
2. Educació
3. Participació, valors i vincles socials
4. Sexualitat
5. Violència de gènere i entre iguals
Síntesi
Fonts
Índex de taules i figures

VI. INFÀNCIA EN SITUACIÓ DE RISC I EXCLUSIÓ SOCIAL. *Judit Pruna, Pilar Heras, Carme Panchón*

213

Introducció
1. La primera xarxa relacional i els serveis d'atenció en la comunitat
    1.1. Els centres oberts
    1.2. Telèfon de la Infància i Servei d'Orientació i Mediació de la Infància i de l'Adolescència (SOMIA)
2. L'atenció primària. Serveis socials per a tothom
3. L'atenció especialitzada: valorar, proposar, satisfer les necessitats de la infància i l'adolescència
4. La justícia juvenil: els delictes i les oportunitats
Síntesi
Fonts
Índex de taules i figures

VII. RECULL NORMATIU D'INFÀNCIA. *Isaac Ravetllat* **269**

Introducció

Quadre de recull normatiu d'infància

- Internacional
- Europa
- Espanya
- Autonòmic

CURRÍCULUM VITAE DELS AUTORS I AUTORES **285**

*****

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'Infància en Xifres a Catalunya i Barcelona és oferir una intensa i extensa informació estadística sobre la situació i condicions de vida de la població entre 0 i 18 anys. Es tracta d'una selecció de la informació actualitzada que conté la Base de Dades del CIIMU sobre la Infància i les seves famílies i que incorpora informació obtinguda de fonts oficials, regulars i estables, o de productes de recerca científica, específics i puntuals.

Infància en Xifres ha estat realitzat per un equip interdisciplinari d'investigadors i investigadores de l'Institut d'Infància i Món Urbà que també han col·laborat en la realització del primer, segon, i ara tercer, Informes de recerca sobre la situació de la Infància y les Famílies (CIIMU 2002; CIIMU 2004; CIIMU 2008). En aquest sentit és important assenyalar l'esforç realitzat en l'obtenció, desagregació i homologació de dades. Un fet que si bé sempre constitueix una tasca difícil en el nostre país, en el cas de la Infància i l'Adolescència ho és encara més, donada la invisibilitat social i estadística del col·lectiu de població de 0 a 17 anys.

La Infància en Xifres s'ha estructurat en 6 capítols que estan en relació amb els diferents contextos socials més rellevants en la vida dels infants i adolescents. Així mateix, s'ha incorporat un setè capítol que recull i actualitza la legislació en relació a la infància, l'adolescència i les famílies.

L'Informe s'estructura en els següents capítols:

1. Infància i Famílies. Sociodemografia (1975-2006) i Despesa Social
2. Educació
3. Salut
4. Immigració
5. Els Gèneres
6. Infància en situació de risc i exclusió social
7. Recull normatiu d'Infància

És important també recordar que la concepció sobre la Infància que presideix tot l'Informe és de caràcter global i integral. És a dir, intenta abastar la globalitat de la infància en tots els seus contextos de vida i desenvolupament. Ara bé, també cal dir que presta una especial atenció a les situacions d'exclusió social que afecten o poden

afectar a un sector de la infància i les famílies més vulnerables. Des d'aquest punt de vista, adquireixen especial rellevància temes com la Immigració i el Gènere.

A nivell territorial, la informació està bàsicament referida a Catalunya, tot i que molts indicadors també fan referència a Barcelona ciutat. Així mateix, quan és oportú i possible, s'estableixen comparatives amb el conjunt d'Espanya o Comunitats Autònomes i la Unió Europea (especialment en el cas de les dades sociodemogràfiques).

Donat que les dades evolutives són les que permeten comparar situacions, analitzar tendències i detectar problemes emergents, s'ha tingut molt present la dimensió longitudinal.

Barcelona, Maig de 2008

**I. INFÀNCIA I FAMÍLIES.
SOCIODEMOGRAFIA (1975-2006) I
DESPESA SOCIAL**

I. INFÀNCIA I FAMÍLIES. SOCIODEMOGRAFIA (1975 – 2006) I DESPESA SOCIAL

ÍNDEX

Introducció

3. Sociodemografia: Catalunya, Barcelona ciutat i Comunitats Autònomes
  - 3.1. Nens, nenes i adolescents. Quants? De quines edats?
  - 3.2. Maternitat i naixements entre 1975 i 2006
4. Dinàmiques familiars, llars i nuclis
  - 4.1. Vies de formació de noves famílies i ruptures d'unió
  - 2.2. Llars i famílies d'infants i adolescents. Com són?
  - 2.3. Nuclis familiars als que pertanyen infants i adolescents
  - 2.4. Mares i pares: perfil social segons el tipus de nucli. El cas dels nuclis monoparentals
3. Despesa social en famílies

Síntesi

Fonts i bibliografia

Índex de taules i figures

INTRODUCCIÓ

Aquest capítol aporta dades estadístiques sobre l'evolució de la població menor d'edat i sobre les seves situacions de vida familiar a Catalunya. També s'inclouen dades referents a la despesa social destinada a la infància i les famílies. Les dades de població i de natalitat i fecunditat han estat elaborades per l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) principalment sobre les bases de dades oficials de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i de l'*Instituto Nacional de Estadística* (INE); les dades sobre les situacions específiques de la vida familiar dels nens, nenes i adolescents són el resultat d'explotacions pròpies del CIIMU sobre la base de l'estadística censal; i les informacions sobre despesa en polítiques familiars s'han elaborat a partir de dades d'IDESCAT, de l'INE i d'EUROSTAT.

El CIIMU disposa en aquests moments d'una àmplia base de dades pròpia sobre la infància, en les seves diverses dimensions de vida, referides al conjunt de Catalunya i d'Espanya. Ha publicat, en col·laboració amb el Ministeri espanyol d'Assumptes Socials, *Infancia en Cifras* (2005) y *Infancia en Cifras (2)* (2006) que contenen una selecció molt rellevant d'indicadors de la base de dades del CIIMU. Aquestes dues publicacions poden consultar-se directament per internet a www.ciimu.org.

La selecció de dades sociodemogràfiques que aquí es presenta pot ser útil a tots els i les professionals que treballen amb menors d'edat (educadors socials, professorat, pediatres, tècnics municipals, treballadors socials, etc.) i a investigadors de la infància i la joventut.

S'ha procurat oferir dades d'evolució, per quinquennis o decennis quan ha estat possible, que permeten observar les tendències de canvi en les dinàmiques poblacionals i en les formes i les dinàmiques familiars. Els canvis han estat molt intensos i ràpids en els anys noranta i fins l'actualitat, i tot apunta a que les tendències actuals seguiran en el mateix sentit i ritme en els pròxims anys.

Les formes i les dinàmiques familiars en les quals transcorre la vida dels menors d'edat s'estan començant a analitzar, conèixer i comprendre millor. Igual que succeeix en altres països occidentals, les transicions familiars es comencen a tractar dins de la normalitat dels trajectes de vida. En general, els adults, els infants i els adolescents que han d'afrontar una ruptura i recomposició dels vincles s'esforcen per construir nous equilibris i estabilitats afectives i emocionals. A mb el temps serà convenient regular els drets i deures que generen les noves xarxes familiars, ja que tot sembla indicar que anem cap a una tendència creixent de la complexitat dels vincles.

Esperem que aquesta informació estadística permeti ampliar el coneixement existent sobre els infants i els i les adolescents i aclarir alguns tòpics sobre les seves situacions de vida que no sempre s'ajusten a la realitat. Tanmateix, ens remetem a texts anteriors (Informes CIIMU 2002, i CIIMU 2004) en els quals comentem de manera més exhaustiva els fenòmens que aquí abordem.

1. SOCIODEMOGRAFIA

1.1. Nens, nenes i adolescents. Quants? De quines edats? ¹

Entre 1976 i 2001 Catalunya va experimentar un descens continuat de la població menor d'edat. A inicis del segle XXI s'ha invertit la tendència.

A partir de l'any 1998 i fins a l'actualitat, les taxes de fecunditat i natalitat a Catalunya i a Espanya han anat remuntant després d'un període de 25 anys de descens continuat. A més, en els darrers anys, han anat arribant importants fluxos de persones i famílies immigrants estrangeres amb fills i filles menors d'edat. Tot sembla indicar que aquesta tendència d'increment sostingut de la població es prolongarà en el temps, tal com veurem reflectit més avall, en les projeccions de població.

Increment de 150.000 menors d'edat entre els anys 2001 i 2006, que continua representant el 17% del total de la població

Mentre que durant l'últim decenni del segle XX (1991-2001) la població infantil i adolescent va disminuir en més de 300.000 efectius, entre 2001 i 2006 el seu increment ha estat d'uns 150.000. La xifra total de menors d'edat a Catalunya l'any

¹ Quan en el text presentem dades arrodonim sempre la darrera xifra.

2006 és de 1.217.000, representant el 17% del total de la població catalana.

Aquest augment no s'ha traduït en un increment significatiu del seu pes relatiu sobre l'estructura d'edat del conjunt de la població catalana, sinó que s'ha mantingut igual respecte al 2001 (17%), perquè també van incrementar, alhora, els efectius de població de major edat per causa de l'augment de l'esperança de vida.

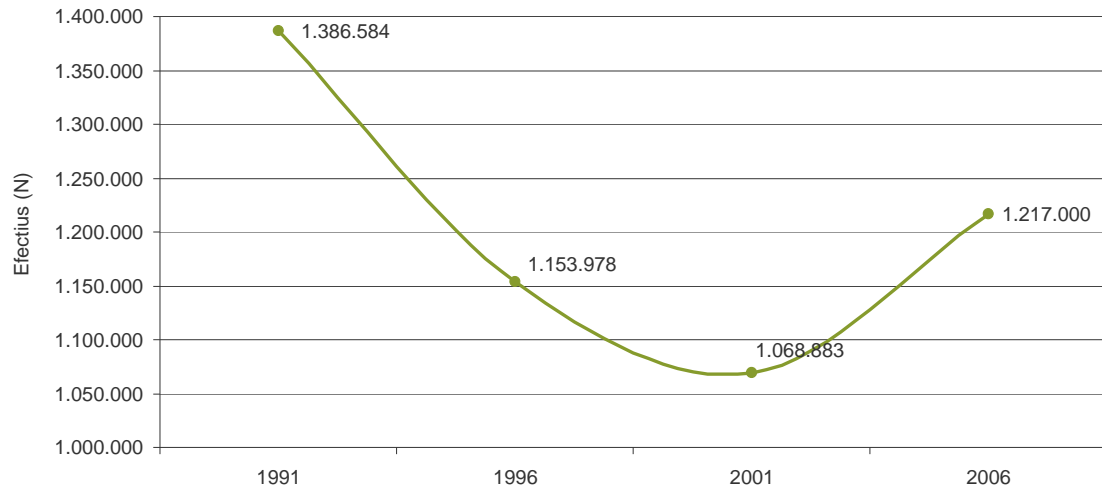
T1. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT. BARCELONA, CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

N		1991	1996	2001	2006
Barcelona	De 0 a 2 anys	37.210	33.476	36.858	41.471
	De 3 a 5 anys	38.791	33.178	33.692	38.519
	De 0 a 5 anys	76.001	66.654	70.550	79.990
	De 6 a 11 anys	96.350	70.854	67.437	71.910
	De 12 a 17 anys	139.022	95.740	74.440	73.928
	De 0 a 17 anys	311.373	233.248	212.427	225.828
	Població total	1.643.542	1.508.805	1.503.884	1.605.602
Catalunya	De 0 a 2 anys	165.517	158.976	187.528	231.619
	De 3 a 5 anys	176.339	164.530	169.339	213.124
	De 0 a 5 anys	341.856	323.506	356.867	444.743
	De 6 a 11 anys	444.422	353.953	338.543	384.461
	De 12 a 17 anys	600.306	476.519	373.473	387.796
	De 0 a 17 anys	1.386.584	1.153.978	1.068.883	1.217.000
	Població total	6.059.494	6.090.040	6.343.110	7.134.697
%		1991	1996	2001	2006
Barcelona	De 0 a 2 anys	2,3	2,2	2,5	2,6
	De 3 a 5 anys	2,4	2,2	2,2	2,4
	De 0 a 5 anys	4,6	4,4	4,7	5,0
	De 6 a 11 anys	5,9	4,7	4,5	4,5
	De 12 a 17 anys	8,5	6,3	4,9	4,6
	De 0 a 17 anys	18,9	15,5	14,1	14,1
	Població total	100	100	100	100
Catalunya	De 0 a 2 anys	2,7	2,6	3,0	3,2
	De 3 a 5 anys	2,9	2,7	2,7	3,0
	De 0 a 5 anys	5,6	5,3	5,6	6,2
	De 6 a 11 anys	7,3	5,8	5,3	5,4
	De 12 a 17 anys	9,9	7,8	5,9	5,4
	De 0 a 17 anys	22,9	18,9	16,9	17,1
	Població total	100	100	100	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

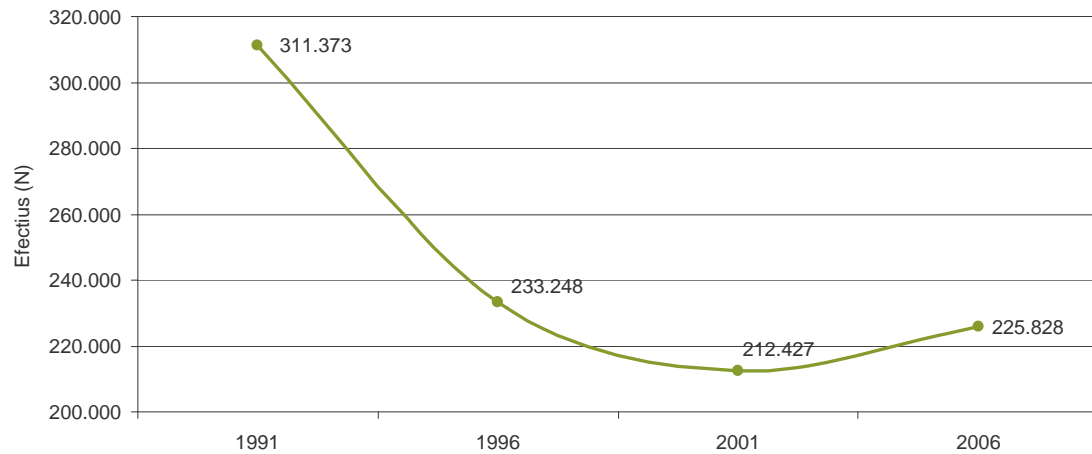

F1. POBLACIÓ 0-17 ANYS (N). CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

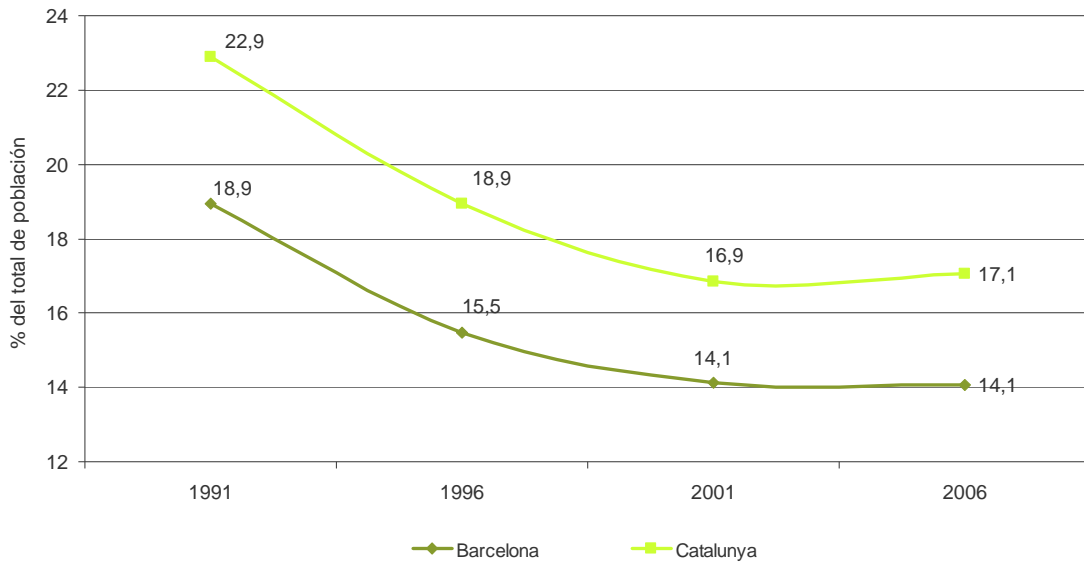
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

F2. POBLACIÓ 0-17 ANYS (N). BARCELONA. 1991, 1996, 2001 I 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

F3. POBLACIÓ 0-17 ANYS (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ). BARCELONA I CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

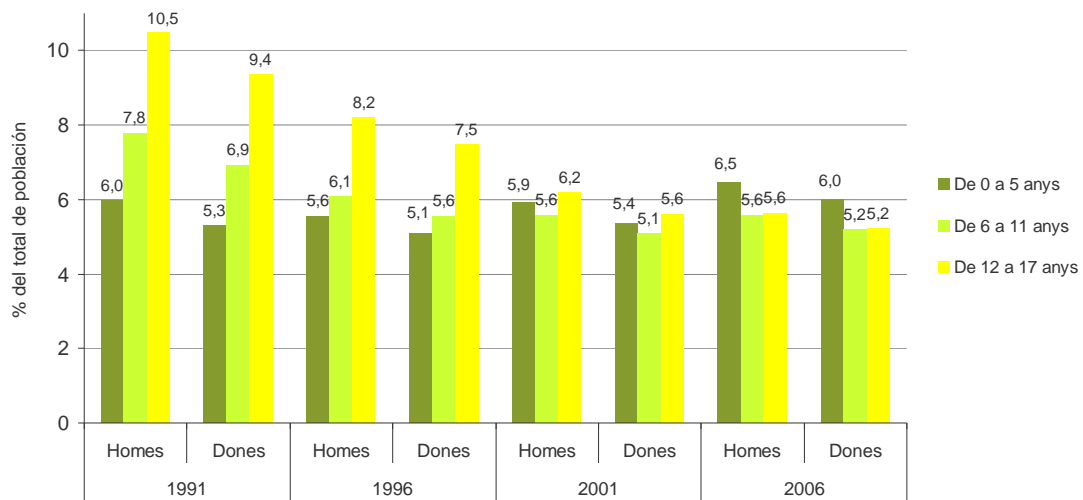
Si diferenciem els menors per sexes (T2), ens trobem davant d'un percentatge major de població masculina de 0-17 anys que de femenina: l'any 2006 a Catalunya un 17,7% de la població masculina pertany a la franja 0-17 anys, davant d'un 16,4% de la població femenina. Aquest desequilibri el trobem també a la ciutat de Barcelona. A les franges d'edat adultes aquest desequilibri persisteix, tot i que va disminuint fins a invertir-se a la franja de majors de 60 anys, causat per la major esperança de vida de les dones.

T2. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT I SEXE. BARCELONA, CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

n	1991		1996		2001		2006		
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
Barcelona	De 0 a 5 anys	39.527	36.474	33.834	32.820	36.137	34.413	40.830	39.160
	De 6 a 11 anys	50.049	46.301	36.034	34.820	34.465	32.972	36.886	35.024
	De 12 a 17 anys	71.949	67.073	48.812	46.928	37.954	36.486	37.863	36.065
	De 0 a 17 anys	161.525	149.848	118.680	114.568	108.556	103.871	115.579	110.249
	Població total	775.983	867.559	704.977	803.828	705.224	798.660	761.870	843.732
Catalunya	De 0 a 5 anys	177.192	164.664	165.043	158.463	183.663	173.204	229.058	215.685
	De 6 a 11 anys	230.208	214.214	180.665	173.288	173.776	164.767	198.234	186.227
	De 12 a 17 anys	310.476	289.830	243.325	233.194	191.888	181.585	199.826	187.970
	De 0 a 17 anys	717.876	668.708	589.033	564.945	549.327	519.556	627.118	589.882
	Població total	2.962.942	3.096.552	2.971.789	3.118.251	3.107.572	3.235.538	3.543.706	3.590.991
%	1991		1996		2001		2006		
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
Barcelona	De 0 a 5 anys	5,1	4,2	4,8	4,1	5,1	4,3	5,4	4,6
	De 6 a 11 anys	6,4	5,3	5,1	4,3	4,9	4,1	4,8	4,2
	De 12 a 17 anys	9,3	7,7	6,9	5,8	5,4	4,6	5,0	4,3
	De 0 a 17 anys	20,8	17,3	16,8	14,3	15,4	13,0	15,2	13,1
	Població total	100	100	100	100	100	100	100	100
Catalunya	De 0 a 5 anys	6,0	5,3	5,6	5,1	5,9	5,4	6,5	6,0
	De 6 a 11 anys	7,8	6,9	6,1	5,6	5,6	5,1	5,6	5,2
	De 12 a 17 anys	10,5	9,4	8,2	7,5	6,2	5,6	5,6	5,2
	De 0 a 17 anys	24,2	21,6	19,8	18,1	17,7	16,1	17,7	16,4
	Població total	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

F4. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT I SEXE. CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

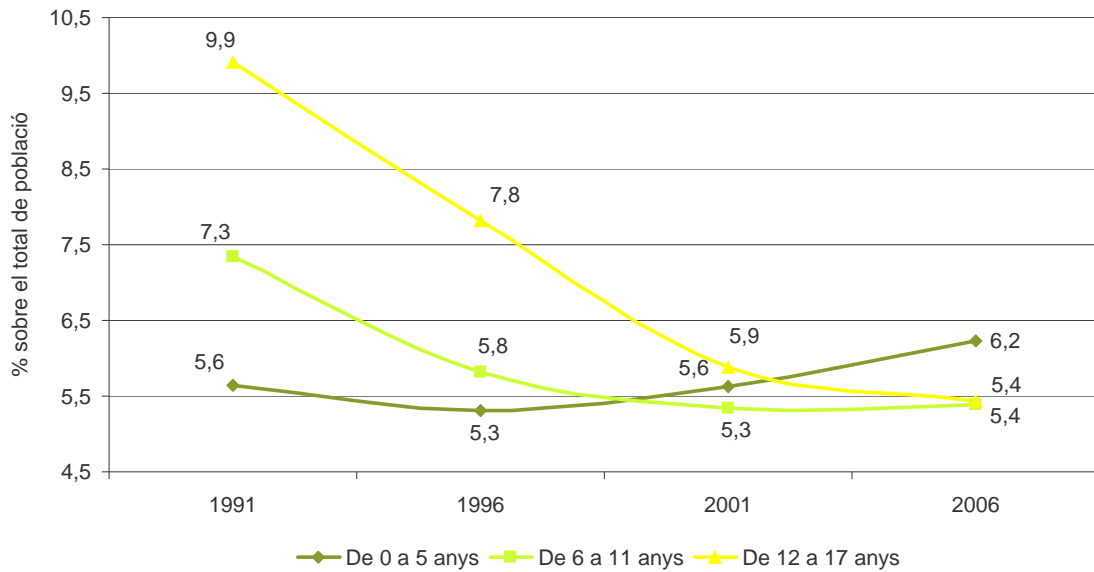
Solament entre 2001 i 2006 a Catalunya la població de 0 a 5 anys s'ha incrementat en uns 88.000 efectius.

A les figures F4 i F5 es pot observar l'evolució del pes relatiu de cada subgrup d'edat sobre el total de població catalana. L'any 1991 la proporció de 12 a 17 anys era 4 punts superiors a la de 0 a 5 anys; en canvi, l'any 2006 els més petits ja representen el 6,2 %, i sobrepassen el pes relatiu dels altres dos grups d'edat (6-11 / 12-17) amb un 5,4%. Aquest fet expressa l'increment de naixements en els darrers anys i l'arribada d'infants estrangers².

La proporció de la franja d'edat de 6 a 11 anys ha anat disminuint fins a l'any 2001, i s'ha mantingut en el darrer quinquenni. També va disminuir en nombre d'efectius però en els darrers 5 anys s'ha recuperat fins a 384.460. Finalment, la franja adolescent (12 a 17) és la que ha sofert la davallada més important, tant en termes relatius com en termes absoluts, passant del 9,9% (600.300) l'any 1991 a un 5,4% (387.790) l'any 2006.

² Vegeu una anàlisi més detallada dels fluxes migratoris de menors d'edat en el capítol d'Immigració

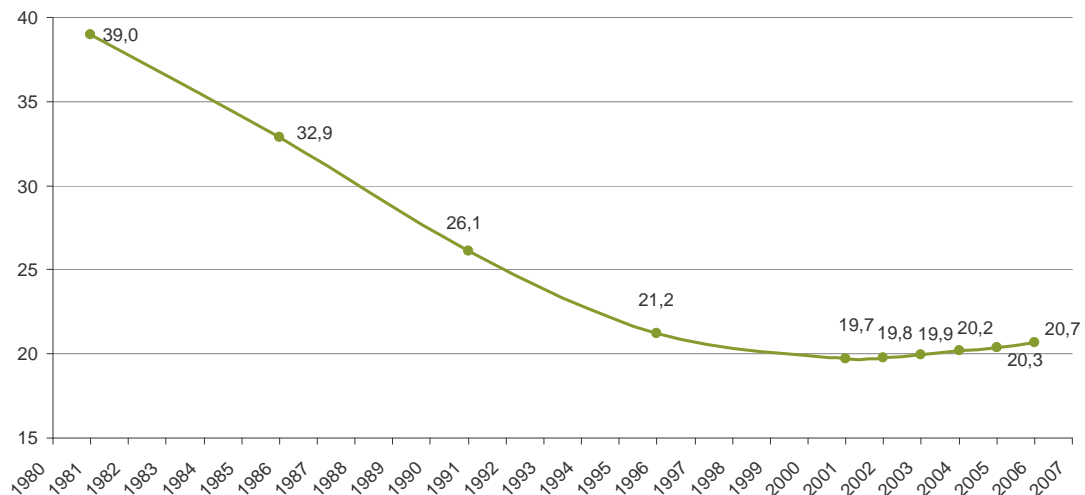
F5. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ). CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

Aquestes dinàmiques en l'estructura d'edat de la població catalana expliquen que l'índex de dependència juvenil -menors de 15 anys en relació amb la població de 16 a 64 anys- hagi experimentat un descens molt notable en l'última dècada del segle XX: el 1981 hi havia 39 menors de 15 anys per cada 100 persones entre 15 i 64 anys; l'any 1991 la relació era de 26/100; l'any 2001 de 20/100; i l'any 2006 és de 21/100.

F6. ÍNDEX DE DEPENDÈNCIA JUVENIL. CATALUNYA. 1981, 1986, 1991, 1996, 2001-2006.

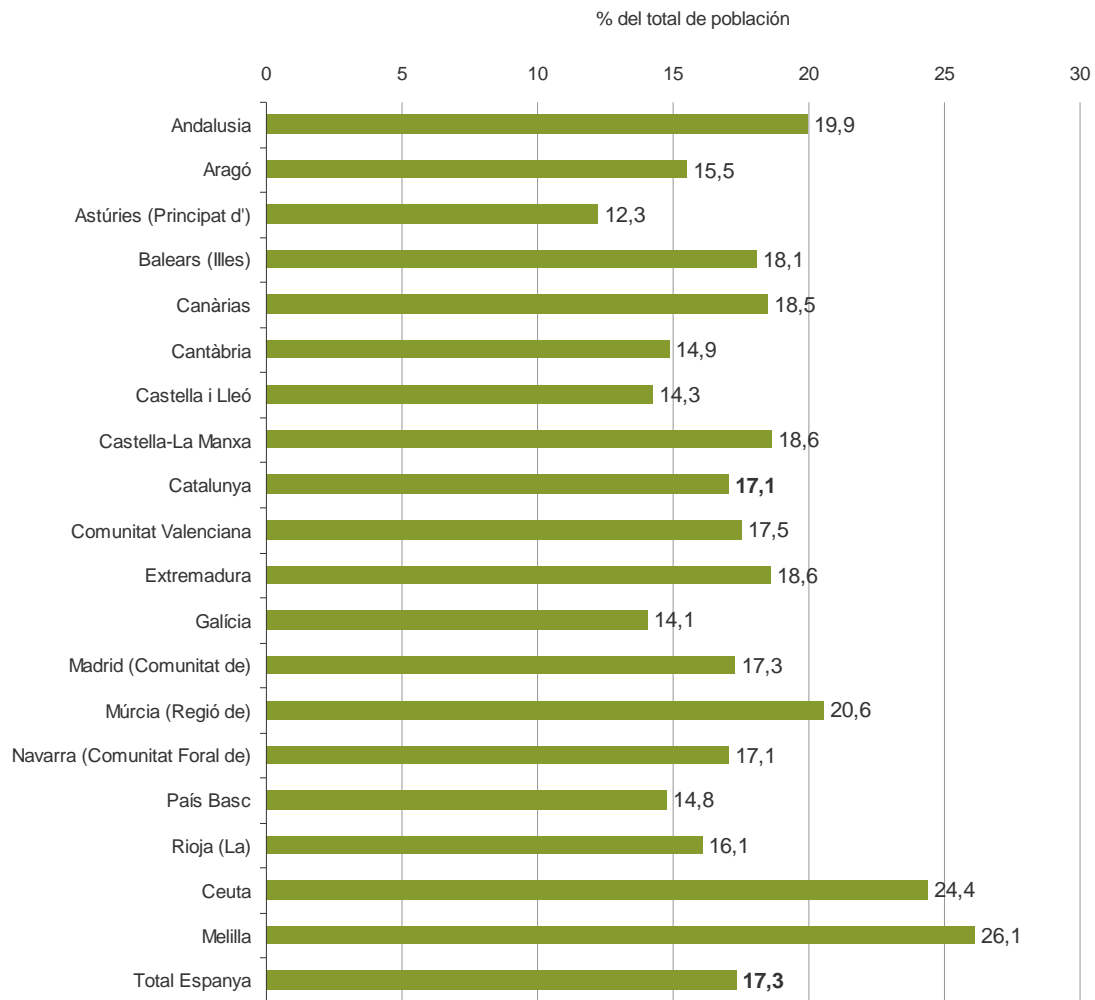
Nota: L'índex de dependència juvenil és el quocient entre la població de menys de 15 anys i la població de 15 a 64 anys, multiplicat per 100.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Padró continu de d'instituts d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

El 17,3% de la població espanyola és menor d'edat, però aquest percentatge difereix segons sigui la Comunitat Autònoma

Catalunya (17,1%) es troba en una posició molt propera a la mitjana espanyola. Ceuta i Melilla disposen d'una estructura més jove amb un 24% i un 26% de menors sobre el total de la seva població. En l'altre extrem, el Principat d'Astúries, Galícia, Castella i Lleó, País Basc i Cantàbria no assoleixen el 15%. La resta de comunitats, tal com es pot observar a la F7 i a la T3, es troben en posicions més properes a la mitjana espanyola.

F7. POBLACIÓ 0-17 ANYS A CADA COMUNITAT AUTÒNOMA (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ DE LA COMUNITAT). 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Revisió del Padró municipal d'habitants de l'*Instituto Nacional de Estadística* (INE)

T3. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT. COMUNITATS AUTÒNOMES. 2006

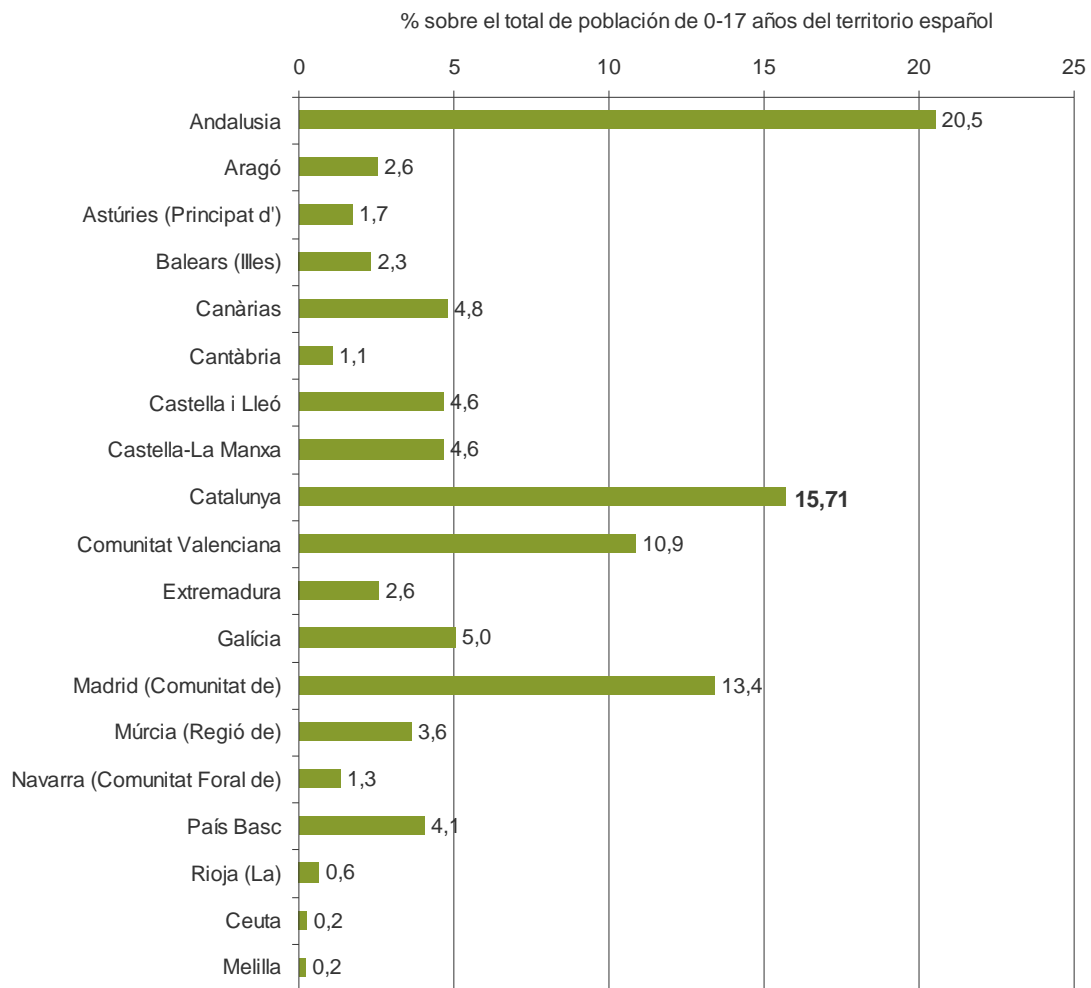
		N	%			N	%
Andalusia	0-5 anys	504.701	6,3	Extremadura	0-5 anys	58.045	5,3
	6-11 anys	505.395	6,3		6-11 anys	65.010	6,0
	12-17 anys	580.184	7,3		12-17 anys	78.964	7,3
	0-17 anys	1.590.280	19,9		0-17 anys	202.019	18,6
	Població Total	7.975.672	100		Població Total	1.086.373	100
Aragó	0-5 anys	65.945	5,2	Galícia	0-5 anys	121.347	4,4
	6-11 anys	63.930	5,0		6-11 anys	120.437	4,4
	12-17 anys	68.169	5,3		12-17 anys	147.735	5,3
	0-17 anys	198.044	15,5		0-17 anys	389.519	14,1
	Població Total	1.277.471	100		Població Total	2.767.524	100
Astúries (Principat d')	0-5 anys	42.068	3,9	Madrid (Comunitat de)	0-5 anys	374.787	6,2
	6-11 anys	41.148	3,8		6-11 anys	324.984	5,4
	12-17 anys	48.797	4,5		12-17 anys	339.479	5,7
	0-17 anys	132.013	12,3		0-17 anys	1.039.250	17,3
	Població Total	1.076.896	100		Població Total	6.008.183	100
Balears (Illes)	0-5 anys	62.193	6,2	Múrcia (Regió de)	0-5 anys	98.292	7,2
	6-11 anys	57.737	5,8		6-11 anys	88.672	6,5
	12-17 anys	60.999	6,1		12-17 anys	94.635	6,9
	0-17 anys	180.929	18,1		0-17 anys	281.599	20,6
	Població Total	1.001.062	100		Població Total	1.370.306	100
Canàries	0-5 anys	113.826	5,7	Navarra (Comunitat Foral de)	0-5 anys	36.440	6,1
	6-11 anys	120.638	6,0		6-11 anys	33.513	5,6
	12-17 anys	134.640	6,7		12-17 anys	32.806	5,5
	0-17 anys	369.104	18,5		0-17 anys	102.759	17,1
	Població Total	1.995.833	100		Població Total	601.874	100
Cantàbria	0-5 anys	29.126	5,1	País Basc	0-5 anys	113.843	5,3
	6-11 anys	25.752	4,5		6-11 anys	99.480	4,7
	12-17 anys	29.650	5,2		12-17 anys	101.741	4,8
	0-17 anys	84.528	14,9		0-17 anys	315.064	14,8
	Població Total	568.091	100		Població Total	2.133.684	100
Castella i Lleó	0-5 anys	110.378	4,4	Rioja (La)	0-5 anys	17.071	5,6
	6-11 anys	114.472	4,5		6-11 anys	15.560	5,1
	12-17 anys	134.742	5,3		12-17 anys	16.628	5,4
	0-17 anys	359.592	14,3		0-17 anys	49.259	16,1
	Població Total	2.523.020	100		Població Total	306.377	100
Castella-La Manxa	0-5 anys	111.672	5,8	Ceuta	0-5 anys	6.400	8,4
	6-11 anys	116.748	6,0		6-11 anys	5.934	7,8
	12-17 anys	131.761	6,8		12-17 anys	6.159	8,1
	0-17 anys	360.181	18,6		0-17 anys	18.493	24,4
	Població Total	1.932.261	100		Població Total	75.861	100
Catalunya	0-5 anys	444.743	6,2	Melilla	0-5 anys	5.899	8,8
	6-11 anys	384.461	5,4		6-11 anys	5.841	8,7
	12-17 anys	387.796	5,4		12-17 anys	5.742	8,6
	0-17 anys	1.217.000	17,1		0-17 anys	17.482	26,1
	Població Total	7.134.697	100		Població Total	66.871	100
Comunitat Valenciana	0-5 anys	284.324	5,9	Total Espanya	0-5 anys	2.601.100	5,8
	6-11 anys	267.555	5,6		6-11 anys	2.457.267	5,5
	12-17 anys	289.569	6,0		12-17 anys	2.690.196	6,0
	0-17 anys	841.448	17,5		0-17 anys	7.748.563	17,3
	Població Total	4.806.908	100		Població Total	44.708.964	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Revisió del Padró municipal d'habitants de l'Institut Nacional de Estadística (INE)

Les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Catalunya, Madrid i C. Valenciana tenen els majors percentatges de població espanyola menor d'edat.

La distribució comparada per Comunitats Autònomes de la població infantil i adolescent que habita en cada una d'elles (T3 i F8) manté relació amb la dimensió de la seva població total. Així, a Andalusia -amb gairebé 8 milions d'habitants- hi viu el major contingent de població infantil espanyola (21%). La segueixen Catalunya (16%), Comunitat de Madrid (13%) i Comunitat Valenciana (11%). La resta de comunitats representen proporcions inferiors al 5%.

F8. POBLACIÓ 0-17 ANYS (% DEL TOTAL DE POBLACIÓ DE 0-17 ANYS A ESPANYA). COMUNITATS AUTÒNOMES. 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Revisió del Padró municipal d'habitants de l'Institut Nacional de Estadística (INE)

Probable increment a Catalunya d'uns 300.000 menors d'edat entre 2006 i 2015

Les projeccions de població³ són càlculs sobre els possibles efectius futurs de població. Aquí presentem dos escenaris possibles⁴ respecte al període 2006-2010. Tant a l'escenari mitjà baix com a l'escenari mitjà alt la població de 0-17 anys augmenta en termes absoluts. El primer mostra un increment d'uns 286.160 menors d'edat durant el període 2006-2015, mentre que en el segon aquest increment seria d'uns 355.540 efectius.

Si en aquest període l'evolució de la mortalitat, la fecunditat i la migració a Catalunya segueixen les pautes previstes en la primera projecció, el 2015 hi haurà uns 7.343.310 catalans, dels quals uns 1.503.160 seran menors d'edat. Segons les hipòtesis de la segona projecció, el total de població seria d'uns 7.723.740 efectius, i el total de menors seria d'uns 1.572.540.

Entre 2006 i 2015, el pes relatiu de la població menor d'edat anirà augmentant

Segons aquestes projeccions, la proporció de nens, nenes i adolescents respecte al total de la població catalana augmentarà de manera significativa durant el període assenyalat: de representar un 17,1% el 2006 passaria a un 20,5% el 2015 (primer escenari), o a un 20,4% (segon escenari).

---

³ A partir de les dades demogràfiques més recents (cens de població, moviment natural i moviment migratori) i d'acord amb diferents hipòtesis de caràcter demogràfic, l'Idescat elabora les projeccions de població. La població de partida són les estimacions postcensals 2002 (basades en el Cens de població 2001). Proporcionen informació sobre la població per sexe i edat per a Catalunya, els àmbits del Pla territorial, les comarques i el municipi de Barcelona fins a l'horitzó 2015 i per a Catalunya fins al 2030.

⁴ L'Idescat ofereix 4 possibles escenaris de futur: el baix, el mitjà baix, el mitjà alt i l'alt. En aquest cas hem optat per presentar únicament els dos escenaris entremitjos (mitjà baix i mitjà alt). Tanmateix cal tenir present que també és possible una evolució de la població segons edat a la baixa o bé a l'alça de les dades que aquí presentem. El gran augment de la immigració a Catalunya, en els últims anys, i els diversos factors que influeixen en la seva trajectòria, suposen un notable grau d'incertesa sobre l'esdevenir dels corresponents fluxos d'entrades i de sortides.

T4. POBLACIÓ PROJECTADA SEGONS EDAT. ESCENARIS MITJÀ BAIX I MITJÀ ALT. CATALUNYA. 2010 I 2015.

Escenari mitjà baix		2006*	2010	2015
N	0-5 anys	444.743	537.515	504.110
	6-11 anys	384.461	456.811	546.800
	12-17 anys	387.796	386.064	452.252
	0-17 anys	1.217.000	1.382.400	1.503.162
	Total	7.134.697	7.182.256	7.343.316
%	0-5 anys	6,2	7,5	6,9
	6-11 anys	5,4	6,4	7,4
	12-17 anys	5,4	5,4	6,2
	0-17 anys	17,1	19,2	20,5
	Total	100	100	100
Escenari mitjà alt		2006*	2010	2015
N	0-5 anys	444.743	554.629	528.926
	6-11 anys	384.461	469.339	572.899
	12-17 anys	387.796	395.116	470.715
	0-17 anys	1.217.000	1.419.084	1.572.540
	Total	7.134.697	7.402.817	7.723.744
%	0-5 anys	6,2	7,5	6,8
	6-11 anys	5,4	6,3	7,4
	12-17 anys	5,4	5,3	6,1
	0-17 anys	17,1	19,2	20,4
	Total	100	100	100

* No es refereix a una projecció, sinó al Padró municipal d'habitants.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

1.2. Maternitat i naixements entre 1975 i 2006.

Tendència ascendent de la natalitat i la fecunditat a Catalunya des de 1999

Actualment, les famílies joves tenen pocs fills; hi ha més fills únics; les mares i els pares tenen més edat quan accedeixen a la parentalitat; i hi ha més llars de parelles joves sense fills. Tot plegat expressa l'important descens de la maternitat i la fecunditat durant més de vint anys.

Entre 1976 i 1986 Catalunya i Espanya van experimentar un descens ràpid i notable de la fecunditat i la natalitat de manera que es van situar entre els països amb les taxes de fecunditat més baixes del món. La tendència descendent es va mantenir, encara que amb menor intensitat, fins a 1998. I a partir de 1999 canvià de signe amb l'inici d'un augment continuat -encara que moderat- de naixements.

L'any 2006 a Catalunya el nombre mitjà de fills per dona en edat fèrtil (15-49 anys) arriba a 1,45, bastant per sobre del 1,15 de l'any 1996. Encara així, la mitjana europea continua sent superior amb 1,52 fills. La taxa bruta de natalitat (nombre de fills per cada 1.000 dones) també continua creixent, arribant a 11,73 el 2006 (1995: 8,86).

Aquesta tendència ascendent s'explica, per una part, per l'entrada a la maternitat d'un important contingent de dones joves nascudes en el període del *baby boom* a Catalunya (anys seixanta i primers setanta del segle XX) que van retardar la seva

primera maternitat i ara han decidit ser mares a edat avançada; i, d'altra banda, per l'increment de naixements de mares que han immigrat recentment a Catalunya, que l'any 2005 ja representen el 30% de tots els nascuts.

Ara bé, malgrat aquest canvi de tendència, els homes i les dones joves continuen prioritzant la seva inserció i estabilitat al mercat laboral a la formació d'una família. Encara que en els últims anys estem experimentant una notable bonança econòmica i un increment de les taxes d'ocupació, la precarietat laboral és encara molt present; a més, s'ha incrementat de manera exponencial el preu de l'habitatge; i manquen serveis destinats a la petita infància que permetin l'activitat laboral de mare i pare.

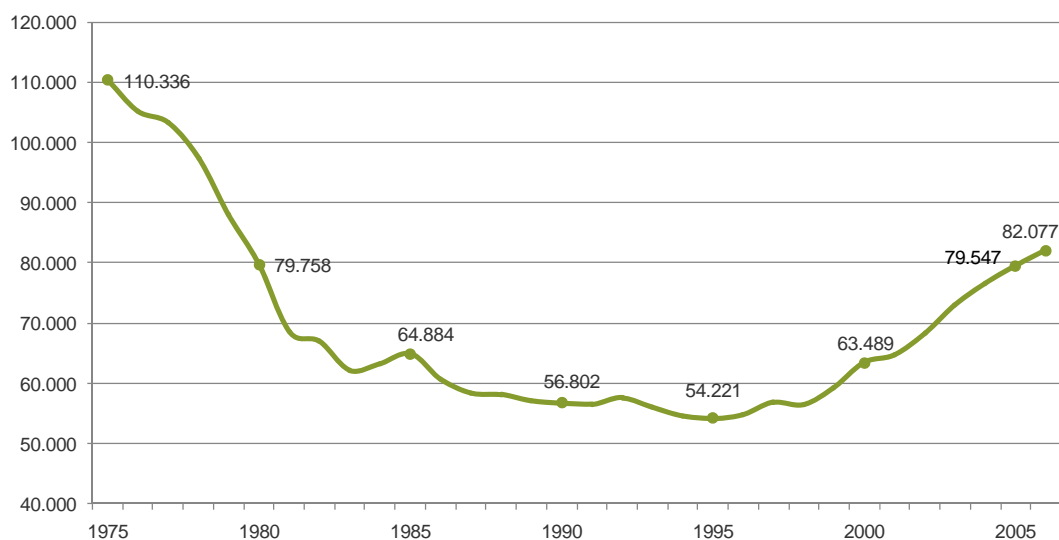
En aquells contextos europeus on hi ha més facilitats per accedir a l'habitatge; es té dret a permisos laborals generosos en temps i en compensacions econòmiques; es disposa de prestacions econòmiques per fills a càrrec; i, sobretot, es té accés a serveis públics de suport a la criança dels fills, la fecunditat femenina assoleix valors bastant més alts.

T5. NAIXEMENTS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA, UE 27 I UE 25. 1985-2006

	1985	1991	1996	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Barcelona	16.482	13.526	12.556	13.113	13.759	14.276	14.596	14.733	14.850
Regió Metropolitana	45.663	39.133	37.944	45.318	47.744	50.430	52.823	54.113	55.186
Catalunya	64.884	56.540	54.858	64.722	68.315	72.980	76.687	79.547	82.077
Espanya	456.298	395.989	362.626	406.380	416.518	-	454.591	466.371	482.957
UE 27			5.133.350	5.021.963	4.993.306	5.041.209	5.117.041	5.134.414	5.223.139
UE 25	5.474.853	5.320.044	4.829.908	4.733.415	4.716.278	4.761.391	4.831.324	4.842.319	-

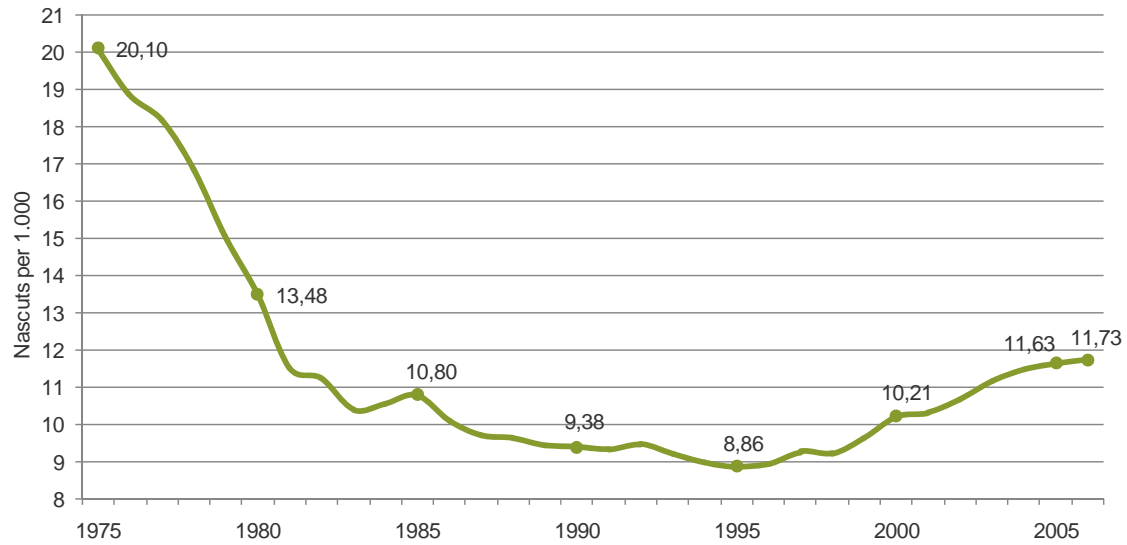
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; *Instituto Nacional de Estadística*; EUROSTAT.

F9. NAIXEMENTS. CATALUNYA. 1975-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

F10. TAXA BRUTA DE NATALITAT (NASCUTS PER 1.000 HABITANTS). CATALUNYA. 1975-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE).

T6. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

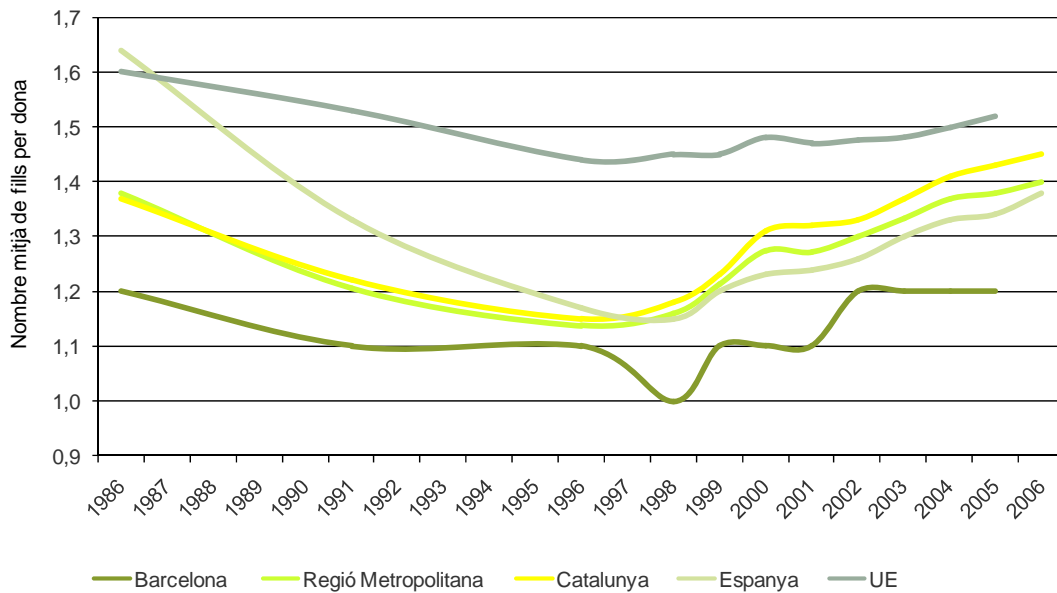
	1986	1991	1996	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Barcelona	1,20	1,10	1,10	1,10	1,20	1,20	1,20	1,20	-
Regió Metropolitana	1,38	1,21	1,14	1,27	1,30	1,33	1,37	1,38	1,40
Catalunya	1,37	1,22	1,15	1,32	1,33	1,37	1,41	1,43	1,45
Espanya	1,64 (*)	1,33	1,17	1,24	1,26	1,30	1,33	1,34	1,38
UE	1,60 (*)	1,53	1,44	1,47	-	1,48	1,50	1,52	-

(*) Dades de 1985.

Nota: L'indicador conjuntural de fecunditat mesura el nombre mitjà de fills per dona en edat fèrtil (15 a 49 anys).

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; *Instituto Nacional de Estadística*; i EUROSTAT.

F11. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1985-2006

Nota 1: L'indicador conjuntural de fecunditat mesura el nombre mitjà de fills per dona en edat fèrtil (15 a 49 anys).

Nota 2: En el cas de les dades d'Espanya i de la UE per a l'any 1986 es tracta en realitat de dades de 1985.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; Instituto Nacional de Estadística; EUROSTAT.

Des de 1999 l'increment de la fecunditat i la natalitat es produeix en totes les Comunitats Autònomes, sense excepció. Tanmateix, amb diferències importants entre territoris

L'any 2005, les Comunitats Autònomes amb major nombre de naixements són Andalusia (91.800), Catalunya (79.760), C. de Madrid (69.360) i C. Valenciana (50.620). Són també les comunitats amb major nombre de població. En la majoria el nombre de naixements creix respecte al 2004, excepte en el cas de la Comunitat Foral de Navarra, País Basc, Ceuta i Melilla; en aquestes es constata una disminució.

Es pot destacar que Aragó, Astúries, Castella i Lleó i Melilla configuraven el 1976 el grup de territoris autònoms amb una mitjana més baixa de fills per dona (menys de 2,4). A l'any 2005, Astúries (0,96) i Castella i Lleó (1,09) continuen en aquesta posició; tanmateix, Ceuta i Melilla presenten la mitjana de fills per dona més alta d'Espanya (1,93 i 1,95, respectivament) seguides de Múrcia, Catalunya i Andalusia.

T7. NAIXEMENTS. COMUNITATS AUTÒNOMES. 1976, 1986, 1996, 2005 I 2006.

	1976	1986	1996	2005	2006
Andalusia	126.555	95.039	77.278	91.807	95.304
Aragó	17.754	11.219	9.260	11.628	12.280
Astúries (Principat d')	17.857	10.249	6.530	7.482	7.596
Balears (Illes)	11.169	8.732	7.794	10.925	11.675
Canàries	27.657	19.743	17.055	20.127	20.668
Cantàbria	9.072	5.375	3.859	5.267	5.229
Castella i Lleó	37.815	25.158	17.767	19.425	19.775
Castella-La Manxa	26.256	20.220	16.746	19.007	20.389
Catalunya	105.266	60.797	54.858	79.766	82.300
Comunitat Valenciana	67.006	42.937	36.605	50.628	52.756
Extremadura	16.393	14.184	10.561	9.993	10.118
Galícia	44.840	26.178	18.597	21.097	21.392
Madrid (Comunitat de)	93.279	54.631	47.493	69.367	71.912
Múrcia (Regió de)	19.649	13.958	12.649	17.330	18.091
Navarra (Comunitat Foral de)	8.663	5.168	4.830	6.149	6.551
País Basc	41.100	20.260	15.985	19.698	20.026
Rioja (La)	4.265	2.446	2.100	3.038	3.070
Ceuta	2.122	2.009	963	1.065	1.041
Melilla	-	-	1.017	1.012	1.122
Totes las CCAA	676.718	438.303	361.947	464.811	481.295
Espanya (veure nota 1)	677.456	438.750	362.626	465.616	482.957

Nota 1: Una vegada revisades les dades es constata que la suma dels nascuts en les Comunitats Autònomes de cada any segons l'INE, no coincideix amb el total d'Espanya que el mateix INE ofereix.

Nota 2: Les dades corresponents als anys 1976 i 1986 per a les CCAA són dades extretes de "Tendències demogràfiques durant el segle XX a Espanya" de l'INE per a cada any. (2004)

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE) i Eurostat.

T8. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). ESPANYA I COMUNITATS AUTÒNOMES. 1976, 1986, 1996 I 2005.

	1976	1986	1996	2005
Andalusia	3,16	1,91	1,33	1,47
Aragó	2,40	1,36	1,06	1,26
Astúries (Principat d')	2,40	1,26	0,83	0,96
Balears (Illes)	2,79	1,83	1,27	1,34
Canàries	3,14	1,74	1,22	1,20
Cantabria	2,72	1,37	0,95	1,21
Castella y Lleó	2,38	1,40	0,96	1,09
Castella-La Manxa	2,68	1,78	1,31	1,34
Catalunya	2,69	1,39	1,15	1,46
Comunitat Valenciana	2,95	1,56	1,19	1,36
Extremadura	2,55	1,88	1,32	1,28
Galícia	2,43	1,36	0,94	1,02
Madrid (Comunitat de)	2,93	1,47	1,12	1,38
Múrcia (Regió de)	3,38	1,89	1,40	1,59
Navarra (Comunitat Foral de)	2,62	1,36	1,15	1,35
País Basc	2,83	1,23	0,95	1,19
Rioja (La)	2,68	1,32	1,07	1,34
Ceuta	2,96	1,97	1,63	1,93
Melilla	2,24	2,16	1,95	1,95
Espanya	2,80	1,56	1,16	1,35
UE-25	1,98	1,68	1,44	1,52
UE-15	1,92	1,59	1,44	1,52

Nota 1: L'indicador conjuntural de fecunditat mesura el nombre mitjà de fills/es per dona en edat fèrtil (15 a 49 anys).

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE) i d'Eurostat

Augment continuat de l'edat mitjana a la maternitat de les dones catalanes

El marcat descens de la natalitat i la fecunditat entre 1976 i 1998 ha vingut acompanyat, des de 1981 d'un augment continuat de l'edat mitjana a la qual les dones catalanes tenen els fills. De manera que si el 1986 va ser de 28,5 anys, l'any 2006 ja és de gairebé 31 anys (30,86).

T9. EDAT MITJANA A LA MATERNITAT. (EMM). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

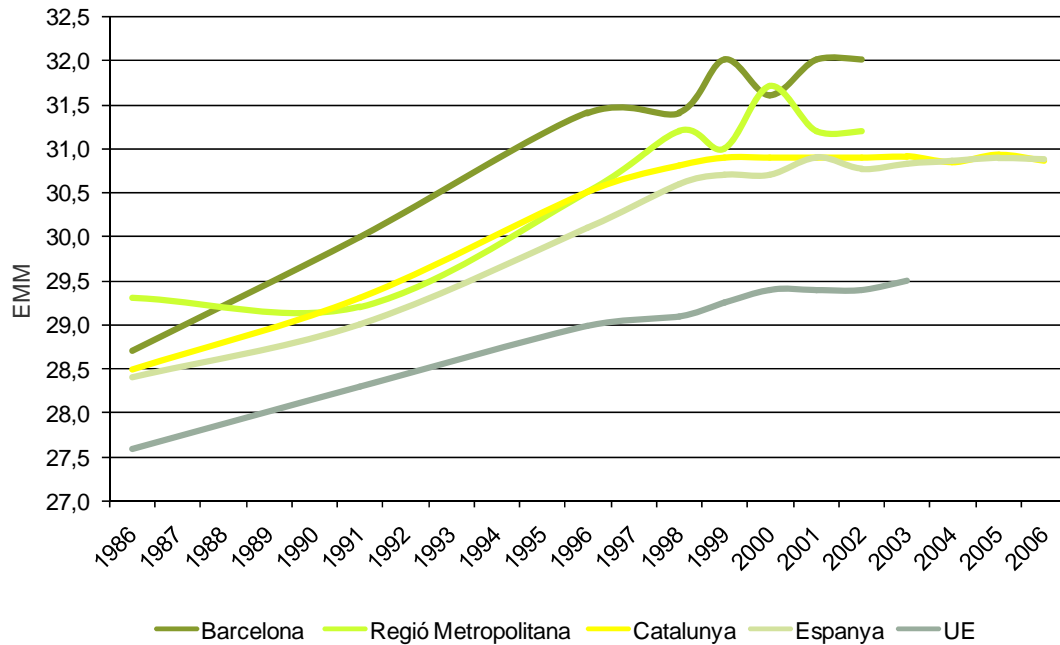
	1986	1991	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Barcelona	28,70	30,00	31,40	31,40	32,00	31,60	32,00	32,00	-	-	-	-
Regió Metropolitana	29,30(*)	29,20	30,50	31,20	31,00	31,70	31,20	31,20	-	-	-	-
Catalunya	28,50	29,30	30,50	30,80	30,90	30,90	30,90	30,90	30,91	30,84	30,93	30,86
Espanya	28,40(*)	29,00	30,10	30,60	30,70	30,70	30,90	30,77	30,83	30,85	30,89	30,88
UE	27,60(*)	28,30	28,98	29,10	-	29,40/29,00(**)	-	29,40	29,50	-	-	-

(*) Dades de 1985.

(**) UE-25

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; Instituto Nacional de Estadística; EUROSTAT.

F12. EDAT MITJANA A LA MATERNITAT. (EMM). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

(*) Dades de 1986.

(**) UE-25

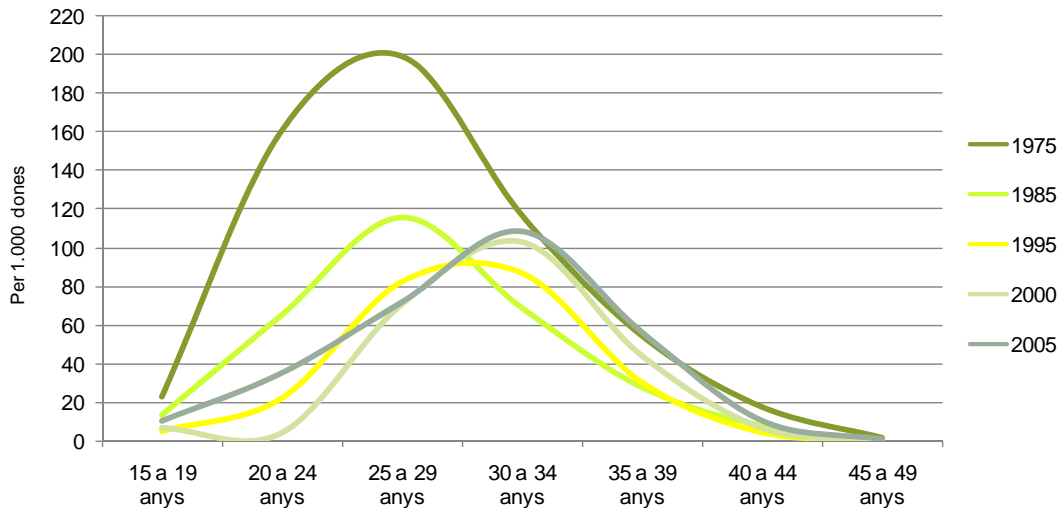
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; *Instituto Nacional de Estadística*; EUROSTAT.

El 2006, el 63% dels nens i nenes nascuts vius a Catalunya són fills de mares de 30 a 44 anys d'edat

L'increment de l'edat de les mares es reflecteix en la reducció del percentatge de naixements entre les de 15 a 29 anys -passant del 59% l'any 1991 al 37% l'any 2006- mentre que han incrementat de manera notable en la franja de 30 a 44. El 2006, el 63% dels nens i nenes nascuts vius a Catalunya són fills de dones d'aquest grup d'edat. Tanmateix, ja que les mares immigrants de nacionalitat estrangera són més joves que les autòctones, l'edat mitjana a la maternitat s'ha estancat entre els 30 i 31 anys.

Les actuals generacions de mares joves no solament han retardat la decisió de tenir fills sinó que també en tenen, finalment, un menor nombre. Es pot assenyalar, a més, que en els últims trenta anys les mares catalanes i espanyoles sempre han tingut un perfil de major edat que les de la resta de la Unió Europea dels 15.

F13. TAXES ESPECÍFIQUES DE FECUNDITAT PER EDAT (PER 1.000 DONES). CATALUNYA. 1975, 1985, 1995, 2000 I 2005.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE).

L'increment de l'edat de les mares ha estat generalitzat a Espanya. Tanmateix existeixen algunes diferències entre CCAA. Catalunya es situa en una situació intermèdia. Per exemple, l'any 2005 la mitjana d'edat més jove se situa a Ceuta (29,68) i a Melilla (29,54); a les Balears, Castella-La Mancha, Regió de Múrcia, Aragó, C. Valenciana i La Rioja està entorn dels 31 anys; i les més elevades són les del País Basc (32,42), la Comunitat Foral de Navarra (31,75) i Castella i Lleó (31,73).

Increment important de naixements fora de matrimoni, majoritàriament fills de parelles de fet

En els passats anys noranta del segle XX i principis del segle XXI les noves tendències de canvi familiar a Catalunya reflecteixen les ja presents anteriorment en alguns països europeus. L'increment de la natalitat i de la fecunditat ha anat acompanyat de noves pràctiques de formació de famílies. Han augmentat de manera molt notable les parelles de fet -de primeres o de segones unions- que decideixen tenir fills sense casar-se i, com a conseqüència, s'ha incrementat la proporció de fills nascuts fora del matrimoni. També s'ha incrementat el nombre de dones que decideixen tenir un fill sense parella estable, ja sigui per la via d'una relació fortuïta o inestable, per reproducció assistida o per adopció.

En dues dècades, entre 1986 i 2006, la proporció en el conjunt de Catalunya de nascuts fora de matrimoni ha passat del 7% al 30%. Any a any s'ha anat incrementant però encara no arriba al nivell mitjà de la Unió Europea (el 2005 a la UE-25: 33%); tanmateix, la ciutat de Barcelona ja supera el 33%.

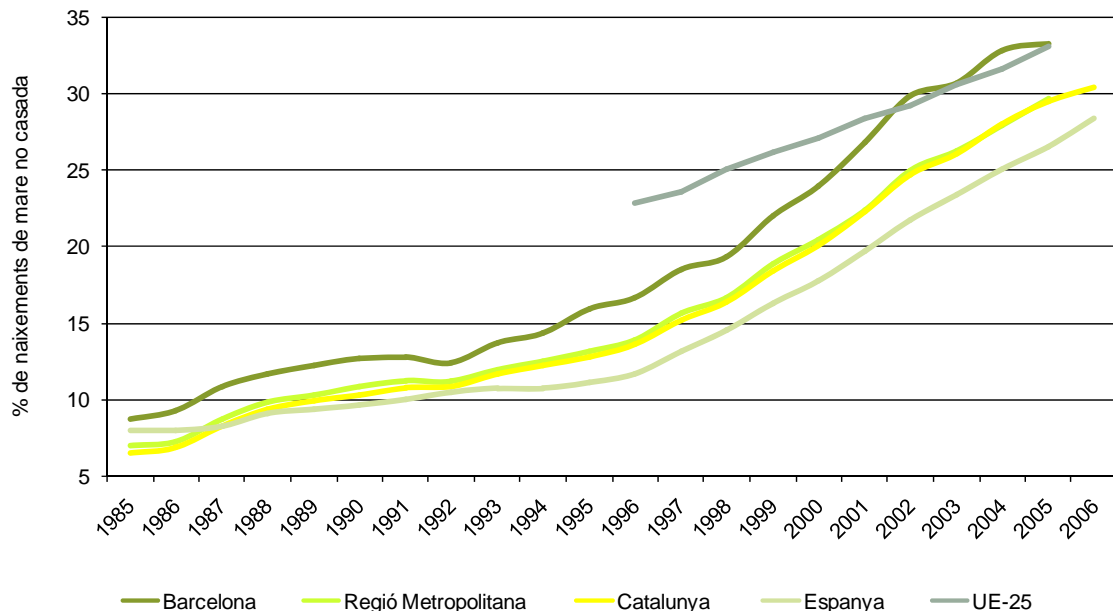

T10. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% sobre el total de naixements). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE-25. 1985-2006

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Barcelona	8,7	9,3	10,9	11,6	12,3	12,7	12,8	12,4	13,7	14,3	15,9
Regió Metropolitana	7,0	7,3	8,7	9,8	10,3	10,9	11,2	11,2	11,9	12,5	13,1
Catalunya	6,5	6,8	8,3	9,3	9,9	10,3	10,8	10,9	11,6	12,2	12,8
Espanya	8,0	8,0	8,3	9,1	9,4	9,6	10,0	10,5	10,8	10,8	11,1
UE-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Barcelona	16,7	18,5	19,3	22,0	24,0	26,8	29,8	30,7	32,8	33,2	-
Regió Metropolitana	13,9	15,6	16,7	18,9	20,5	22,4	25,0	26,2	28,0	29,6	-
Catalunya	13,6	15,2	16,3	18,4	20,1	22,3	24,7	26,0	28,1	29,5	30,4
Espanya	11,7	13,1	14,5	16,3	17,7	19,7	21,8	23,4	25,1	26,6	28,4
UE-25	22,9	23,6	25,1	26,2	27,1	28,4	29,2	30,6	31,6	33,1	-

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; *Instituto Nacional de Estadística*; EUROSTAT.

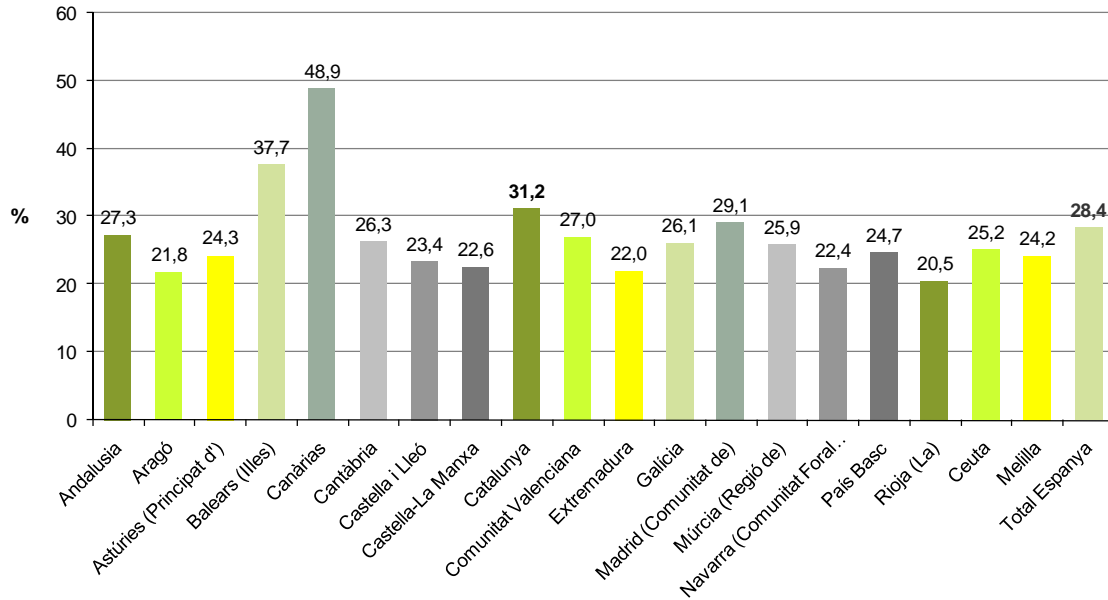
F14. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% sobre el total de naixements). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE-25. 1985-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona; Institut d'Estadística de Catalunya; *Instituto Nacional de Estadística*; EUROSTAT.

Tal com pot es pot observar a la Figura 15, les diferències pel que fa al percentatge de fills extramatrimonials entre els diferents territoris autònoms són importants. Respecte a la resta de CCAA Catalunya se situa en el tercer lloc. L'any 2005 les Canàries segueixen mostrant el percentatge més alt (49), seguida per Balears (38), Catalunya (31) i C. de Madrid (29), superant la mitjana espanyola. En l'altre extrem, amb els valors més baixos, es troben La Rioja (21), Aragó (22) i Extremadura (22).

F15. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% del total de naixements). ESPANYA, COMUNITATS AUTÒNOMES. 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE).

Les mares no casades –la gran majoria viu amb parella de fet- són més joves que les mares casades i disminueix la proporció de mares adolescents

L'any 2002, l'estructura d'edat de les mares de nascuts fora del matrimoni continua sent més jove que la del total de mares del mateix any. Així, el 53% d'aquestes mares tenen menys de 30 anys, mentre que tot el conjunt de mares té una mitjana de quasi 31 anys.

S'ha incrementat lleugerament el nombre de mares catalanes adolescents menors de 18 anys. Entre 1986 i 2002, s'ha passat de 311 casos a 341. Ara bé, donat que el total de nascuts de mare no casada s'ha incrementat significativament, la proporció dels nascuts de mares menors de 18 descendeix respecte al total, passant de representar el 7,5 l'any 1986, a representar el 2% l'any 2002. Finalment, es pot assenyalar que el major i més constant increment de fills de mares no casades –la majoria vivint en parella de fet- es troba entre el grup de 30 a 35 anys.

2. DINÀMIQUES FAMILIARS, LLARS I NUCLIS

Aquest apartat aporta dades que permeten conèixer les formes de vida familiar de la població menor d'edat a Catalunya, a través de l'estadística censal⁵.

Cal fer molta atenció a la diferència que existeix entre el significat de **Llar** i de **Nucli**. Segons els criteris de recompte estadístic, a una **llar** hi ha un **nucli familiar** només quan conviuen persones emparentades per parentiu de primer ordre, és a dir, per aliança (matrimoni o parella de fet), o per filiació (pare+mare+fill/a; pare+fill/a; mare+fill/a).

Però existeixen **llars familiars sense nucli familiar** quan les persones que viuen juntes són només parents de segon ordre, per exemple, una tia i la seva neboda menor d'edat; o, per exemple, dues germanes. Aquestes relacions de parentiu no són considerades, estadísticament, com conformadores de nucli familiar.

Així mateix, existeixen llars on conviuen **diversos nuclis familiars**; per exemple, un nucli format per una parella de avi i àvia (nucli 1) que viuen amb la seva filla i els fills d'aquesta (nucli 2); o, per exemple, dos nuclis monoparentals que viuen a la mateixa llar amb o sense altres persones (cas freqüent en el cas de persones i famílies recent immigrades)

La informació que segueix s'estructura de la manera següent

Apartat 2.1.: s'hi mostra la diversitat en les vies de formació de noves famílies i de les ruptures d'unió.

Apartat 2.2.: s'hi mostra la distribució dels **menors d'edat** segons sigui el seu **tipus de llar** i el seu **nucli familiar**. Aquestes dades informen sobre l'increment del nombre d'infants i adolescents que viuen en llars no convencionals, i de la seva complexitat - encara que siguin de menor dimensió que en el passat -, per causa de l'augment de les ruptures de parelles i de la formació de noves famílies reconstituïdes.

Apartat 2.3.: les dades mostren, per una part, la distribució dels **menors d'edat** en els diferents **tipus de nuclis a què pertanyen com a fills** (matrimonis; parelles de fet, monoparentals) i la distribució dels diferents tipus de nuclis familiars. Això ens permet observar, entre altres fenòmens, l'important increment de nuclis monoparentals i del nombre d'infants vinculats a aquests nuclis.

Apartat 2.4.: es presenten dades sobre les característiques diferencials en la situació laboral i nivells educatius de mares i pares segons sigui el tipus de nucli familiar que conformen. Es vol respondre a la pregunta de si existeix o no una associació entre desigualtat social i tipus de nucli familiar.

---

⁵ Les dades que segueixen són resultat d'una explotació realitzada pel CIIMU a partir del cens de població de l'any 2001 a Catalunya.

2.1. Vies de formació de noves famílies i ruptures d'unió

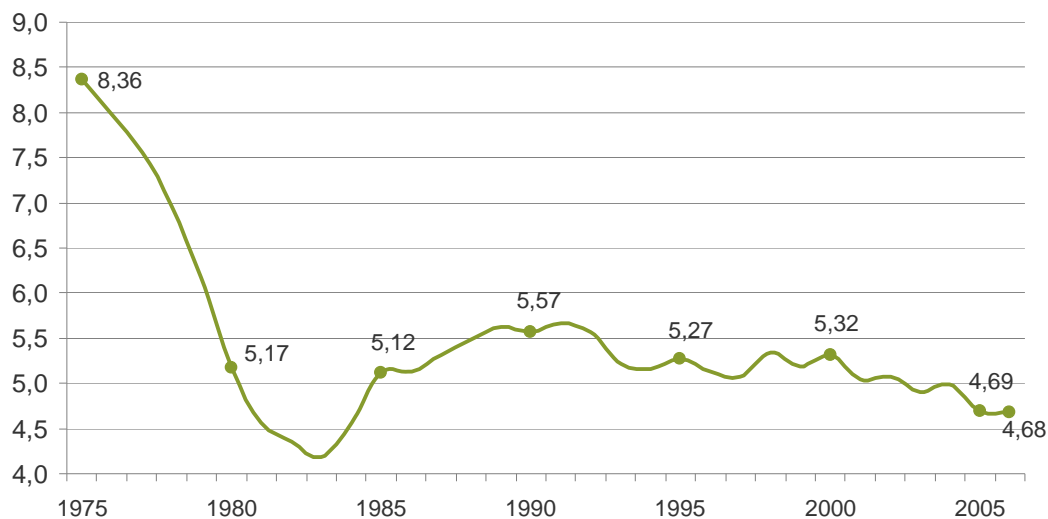
Més diversitat i complexitat de les llars i dels vincles familiars

A Catalunya decreix el nombre de fills a les llars i creix el nombre de persones grans i molt grans que viuen soles o només amb parella. S'han incrementat de manera significativa les llars unipersonals, les de parelles de fet, les llars monoparentals, les de famílies reconstituïdes, i les llars amb infants en acolliment o en adopció. També es pot assenyalar l'increment recent i molt notable de les llars amb persones de nacionalitat estrangera. Així mateix, són més visibles les famílies homoparentals. En general, a l'actualitat les llars són més petites en nombre de persones però les relacions familiars presenten una major diversitat i una major complexitat.

Menys matrimonis, més parelles de fet, més famílies monoparentals, més parelles de diferent nacionalitat, més visibilitat de les parelles homosexuals

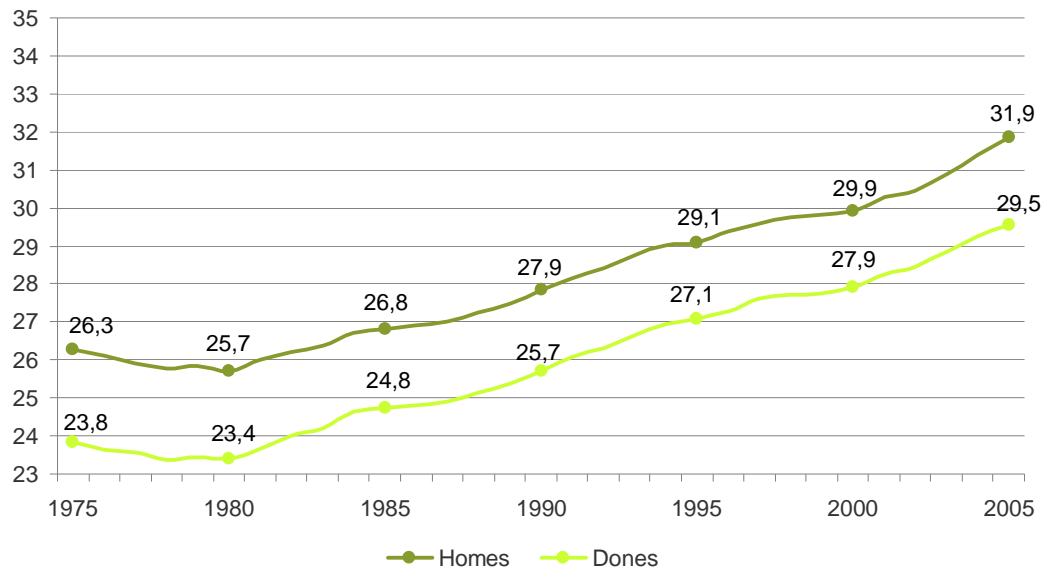
Avui, a Catalunya, la gent es casa menys i més tard. L'any 1975 la taxa de nupcialitat era de 8,4 matrimonis per mil habitants; l'any 1995 era de 5,3; i l'any 2006 és de 4,7. L'edat mitjana dels casats l'any 2005 (en primeres o en segones i més núpcies) ha estat de 34 anys pels homes i de 31 anys per les dones, essent l'edat una mica menor quan es tracta del primer matrimoni (32 i 30 anys respectivament). Entre 1980 i 2005 l'increment de la mitjana d'edat de les persones que es casen ha estat de 7 anys.

F16. TAXA BRUTA DE NUPCIALITAT. CATALUNYA. 1975-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE)

F17. EDAT MITJANA AL PRIMER MATRIMONI (ANYS) PER SEXE. CATALUNYA. 1975-2005

Nota: A partir de 2005 les xifres de matrimonis utilitzades en el càlcul d'indicadors de nupcialitat, es refereixen únicament a Matrimonis de contraents de diferent sexe, amb l'objectiu de mantenir la homogeneïtat de la sèrie.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE)

Mentre que el conjunt d'unions matrimonials van a la baixa, s'incrementen les parelles de fet, que són la via principal d'unió no matrimonial de formació de famílies al costat de les famílies formades per mares sense parella. A Catalunya, segons IDESCAT, entre 1991 i 2001 les llars formades amb parelles de fet han passat de 54.000 a 130.000 (increment del 138%).

L'Institut d'Infància i Món Urbà (2002) mitjançant una explotació específica de les dades de l'Enquesta de Població d'IDESCAT de l'any 1996, ja va comptabilitzar l'existència de 135.460 nuclis de parelles de fet, dels quals 128.300 eren de parelles heterosexuales i 17.150 de parelles del mateix sexe.

Entre aquells que opten per casar-se, s'incrementen els matrimonis civils, els matrimonis mixtos segons nacionalitat, i els matrimonis en segones o terceres núpcies. Per exemple, segons IDESCAT, l'any 2005 a Catalunya hi va haver 30.864 matrimonis, dels quals 57 de cada 100 van ser només per la via civil; en 21 de cada 100 un cònjuge, al menys, estava prèviament divorciat; i en 12 de cada 100 un dels cònjuges era de nacionalitat estrangera.

Entre aquestes noves tendències en els processos de formació de noves famílies es pot destacar l'aprovació legal l'1 de juliol de 2005 del matrimoni civil homosexual⁶, equiparat totalment amb el matrimoni heterosexual. El matrimoni entre persones del mateix sexe ha suposat un reconeixement legal de les famílies homoparentals – homomaternes o homopaternes-, una realitat que s'anava fent cada vegada més visible en la comptabilitat estadística però que no quedava reconeguda per la legislació. Des d'un punt de vista antropològic aquest ha estat un canvi legislatiu molt

⁶ Llei estatal 13/2005, de 5 de novembre, per la qual es modifica el Codi Civil en matèria de dret a contreure matrimoni.

rellevant perquè qüestiona l'arrel naturalista del sistema familiar occidental i la idea que tot nen o nena només pot tenir únicament un pare i únicament una mare.

Durant l'any 2006 hi ha hagut a Catalunya 1.206 matrimonis del mateix sexe. D'aquests, 381 van ser entre dues dones (32%) i 825 entre dos homes (68%). El pes relatiu d'aquestes unions legals respecte al total d'unions matrimonials és de 3,6%.

Increment significatiu de les ruptures d'unió i especialment dels divorcis a partir del 2005

L'increment de les separacions, divorcis i separacions de fet ha estat molt notable en els últims anys. El 1998 hi va haver 19.100 ruptures legals a Catalunya, i en el 2005, 26.310. A més, cal tenir en compte que les ruptures de les parelles de fet, que no es registren legalment, farien incrementar aquestes dades. La llei del divorci de 1981 va permetre legalitzar en el Registre Civil una part de les ruptures de fet que ja hi havia en l'estat espanyol. A partir de la reforma del divorci de l'any 2005, s'han reduït les separacions i han augmentat els divorcis.

Aquesta reforma –que ha facilitat l'accés més directe al divorci sense haver de passar per un període obligatori de separació- és la principal explicació de que a Catalunya l'any 2005 s'incrementessin els divorcis en un 43% respecte a l'any anterior. En canvi, les separacions van disminuir per primera vegada amb un 22%. La taxa de divorcialitat (divorcis per 1.000 habitants) a Catalunya l'any 2005 va ser de 2,2, un valor més elevat que el de la Unió Europea-27 i la zona euro, tot i que és encara força més baix que el de la UE-15.

A la figura 18 podem veure com el 57% de les ruptures legals d'unió a Catalunya van ser divorcis, davant del 43% de separacions i tant sols un 0,1% de nul·litats. Catalunya (57%) mostra una proporció més elevada de divorcis que Espanya (53%), de manera que la diferència de la proporció de separacions i de divorcis és major en el cas de Catalunya.

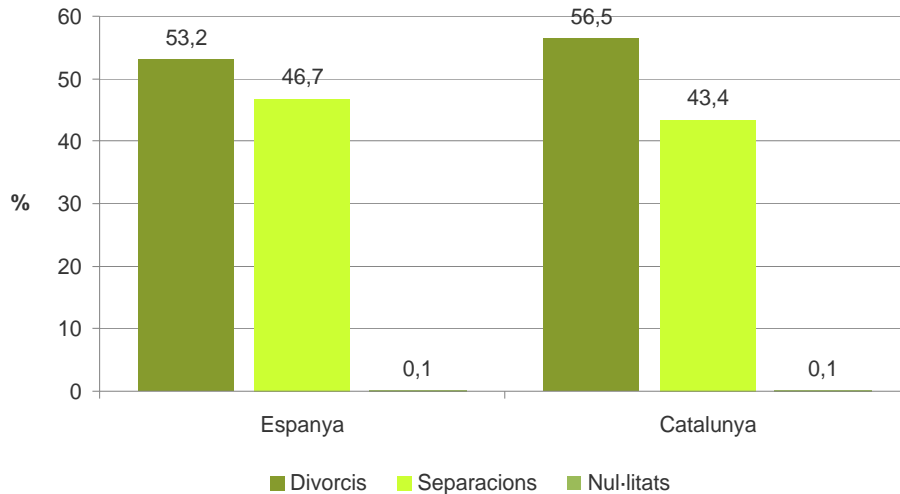
Un element de canvi important a tenir en compte és que la via de l'acord entre la parella ja és molt majoritària, i als Països Catalans en 7 de cada 10 processos de separació o divorci hi ha acord de la parella. Catalunya ha estat la Comunitat Autònoma d'Espanya amb més ruptures consensuades. Per tant, la major part van acompanyades de la negociació i el pacte, fet favorable, en principi, a unes transicions familiars menys conflictives. En tot cas, l'increment de les ruptures legals i de fet han fet créixer el nombre de llars monoparentals i de llars amb famílies reconstituïdes, tal com veurem a l'apartat següent.

T11. RUPTURES LEGALS D'UNIÓ (NUL·LITATS, SEPARACIONS I DIVORCIS). ESPANYA I CATALUNYA. 1998, 2001 I 2005

	1998	2001	2005	Variació percentual 1998-2005
Espanya	92.875	105.534	137.044	47,6
Catalunya	19.104	20.748	26.312	37,7

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE)

F18. RUPTURES LEGALS D'UNIÓ (NUL·LITATS, SEPARACIONS I DIVORCIS) (%). ESPANYA I CATALUNYA. 2005

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Instituto Nacional de Estadística* (INE)

2.2. Les Llars dels infants i adolescents. Com són?

Més menors d'edat viuen en llars monoparentals i reconstituïdes

Entre 1991 i 2001 decreix el nombre d'infants i adolescents que viuen en llars de parella (de 1.214.260 a 862.000), mentre que incrementen de manera notable els que viuen en llars monoparentals (de 85.420 a 113.530)

T12. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE LLAR. CATALUNYA. 1991 i 2001

		1991	0 - 5 anys	6 - 11 anys	12 - 17 anys	Total
No familiar (sense nucli)	Unipersonal		0	0	0	0
	Sense nucli		636	922	2.347	3.905
Familiar	Nuclears simples	Parella o matrimoni sense fills	0	0	358	358
		Parella o matrimoni amb fills	280.971	355.172	455.855	1.091.998
		Mare amb fills	7.888	17.935	32.475	58.298
		Pare amb fills	1.385	2.954	6.654	10.993
		Parella o matrimoni sense fills i altres	890	1.253	2.256	4.399
	Nuclears extenses	Parella o matrimoni amb fills i altres	23.263	35.092	59.152	117.507
		Mare amb fills i altres	2.405	4.118	6.618	13.141
		Pare amb fills i altres	601	877	1.519	2.997
	Més d'un nucli		18.843	18.852	22.213	59.908
	Total			336.882	437.175	589.447
		2001	0 - 5 anys	6 - 11 anys	12 - 17 anys	Total
No familiar (sense nucli)	Unipersonal		0	0	623	623
	Sense nucli		2.563	2.614	4.570	9.747
Familiar	Nuclears simples	Parella o matrimoni sense fills	0	0	89	89
		Parella o matrimoni amb fills	258.995	251.587	265.570	776.152
		Mare amb fills	16.120	23.260	30.744	70.124
		Pare amb fills	5.127	3.961	5.992	15.080
		Parella o matrimoni sense fills i altres	2.163	1.973	2.555	6.691
	Nuclears extenses	Parella o matrimoni amb fills i altres	24.845	24.216	30.012	79.073
		Mare amb fills i altres	5.474	6.261	7.949	19.684
		Pare amb fills i altres	3.298	2.415	2.933	8.646
	Més d'un nucli		25.244	18.711	17.911	61.866
	Total			318.585	316.287	351.037

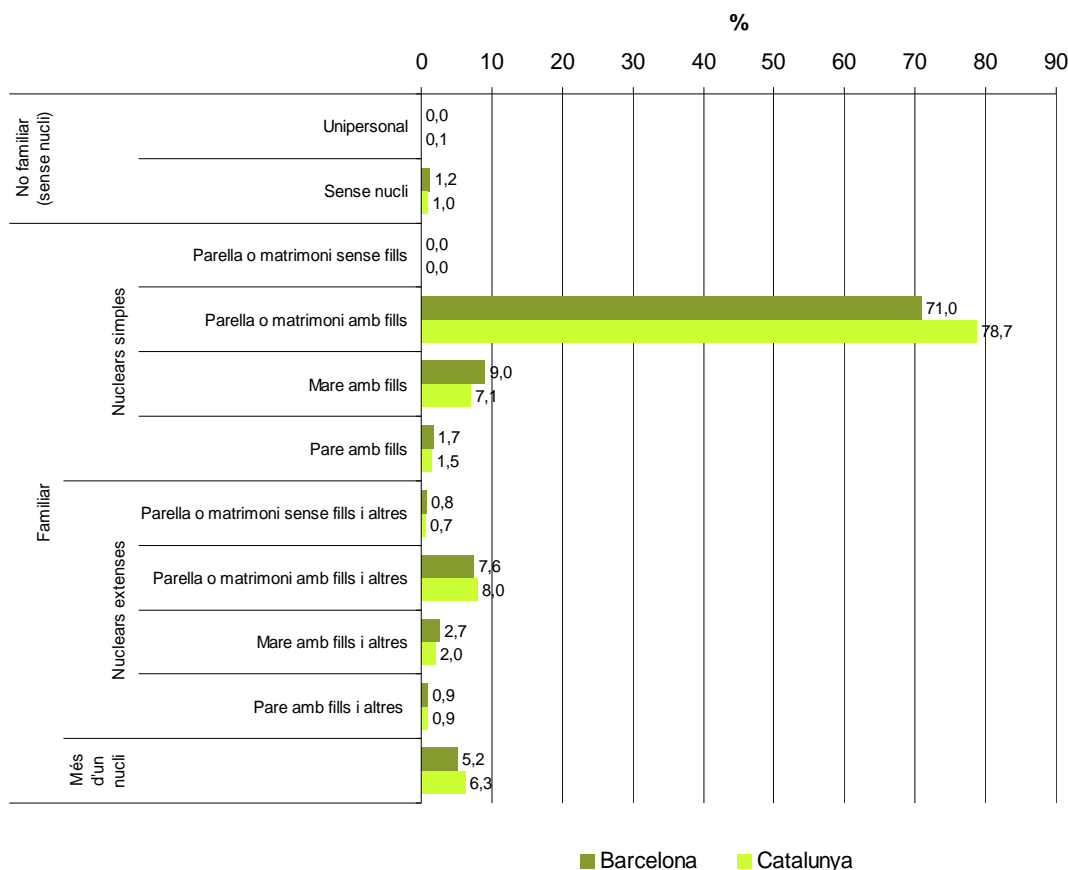
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades trameses per l'Institut d'Estadística de Catalunya, per l'any 1991, i de l'explotació del cens del 2001 per part del CIIMU.

L'any 2001 la distribució relativa de la població catalana menor d'edat en els diferents tipus de llar és la següent (F19):

- 86,7% viu en una llar de parella amb fills/es sense altres persones (78,7%) o amb altres persones (8%) (les parelles poden estar constituïdes per matrimoni, parella de fet heterosexual o parella de fet homosexual) (l'any 2001 no existia la possibilitat del matrimoni homosexual).
- 9,1% viu en una llar monoparental amb la mare, sense altres persones (7,1%) o amb altres persones (2%);
- 2,4% viu en una llar monoparental amb el pare, sense altres persones (1,5%) o amb altres persones (0,9%);
- 8% viu en una llar de dos o més nuclis (formant part d'un nucli biparental o monoparental, o bé sense pertànyer a cap dels dos o més nuclis de la llar);
- 1% viu en una llar sense nucli familiar (sense pare ni mare)
- 0,7% viu en una llar amb un nucli familiar al que no pertany (sense mare ni pare propis)

F19. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER TIPUS DE LLAR. BARCELONA I CATALUNYA. 2001.

Font: Explotació CIIMU a partir del Cens del 2001.

Les llars monoparentals s’han incrementat a causa de diferents factors, però sobretot per l’augment de les ruptures d’unió conjugal, matrimonials o de fet.

Altres formes d’accés a aquest tipus de llar són per opció lliure de la mare, per viduïtat, adopció, reproducció assistida, emigració, empresonament, o abandonament familiar. És important assenyalar que de cada 10 llars monoparentals, 8 estan formades per la mare i els seus fills/es, i només 2 estan encapçalades pel pare. Per tant la monoparentalitat residencial és un fenomen majoritàriament protagonitzat per mares. A més, cada vegada hi ha més dones que decideixen accedir a la maternitat de forma voluntària i sense una parella estable.

Un nen o nena menor d’edat que viu en una llar amb la seva mare també pot tenir un pare que es fa càrrec de la seva criança i educació (custòdia compartida) i, per tant, forma part d’una unitat familiar biparental repartida entre dues llars.

En aquest sentit cal dir que sovint es confon llar monoparental amb família monoparental. Considerar que tots els infants que viuen a llars i nuclis monoparentals tenen un únic progenitor o un únic adult que es fa càrrec d’ells no s’ajusta a la realitat. Tanmateix, també cal tenir molt present que hi ha la tendència molt general al món occidental, de què després d’una ruptura d’unió al voltant d’un terç dels homes pares que no resideixen amb els fills/es se’n desentenen.

Les llars reconstituïdes o mixtes, en les quals hi pot haver fills no comuns de parelles anteriors, s'han incrementat en els últims anys.

L'augment de les ruptures d'unió conjugal contribueix a incrementar, a curt i a llarg termini, aquest tipus de llars. Les famílies reconstituïdes són difícils de comptabilitzar però el Panel d'Infància i Famílies (CIIMU, 2007) informa, per exemple, que l'any 2006 a Catalunya un 6% de totes les llars on viuen nens i nenes de 12 a 16 anys són llars reconstituïdes.

Aquest tipus de llars/famílies poden plantejar situacions complexes, sobretot en relació amb l'organització de la vida quotidiana d'infants i adolescents, ja que aquests viuen sovint entre dues llars. També és complexa la forma de donar nom a les noves relacions de parentiu que aquestes famílies plantegen. Per exemple, quin hauria de ser l'estatut de l'adult o adulta no progenitor que exerceix dia a dia una funció molt pròxima a la parental? O, què succeeix amb els avis i àvies després d'una ruptura de parella? O, què succeeix amb els nous "avis i àvies", pares de la nova parella del pare o de la mare, de qui els nens poden rebre atenció i cura, i amb qui poden arribar a establir profunds vincles afectius?

En general, disminueixen les llars nombroses tot i que els actuals processos migratoris aporten noves pràctiques de convivència en llars extenses⁷

En relació a les llars amb població menor d'edat, l'any 1991, el 30% del total acollien a 5 o més persones; l'any 2001 ha descendit al 20% del total. Això reflecteix que a les llars familiars hi ha menys germans o germanes i menys avis o àvies.

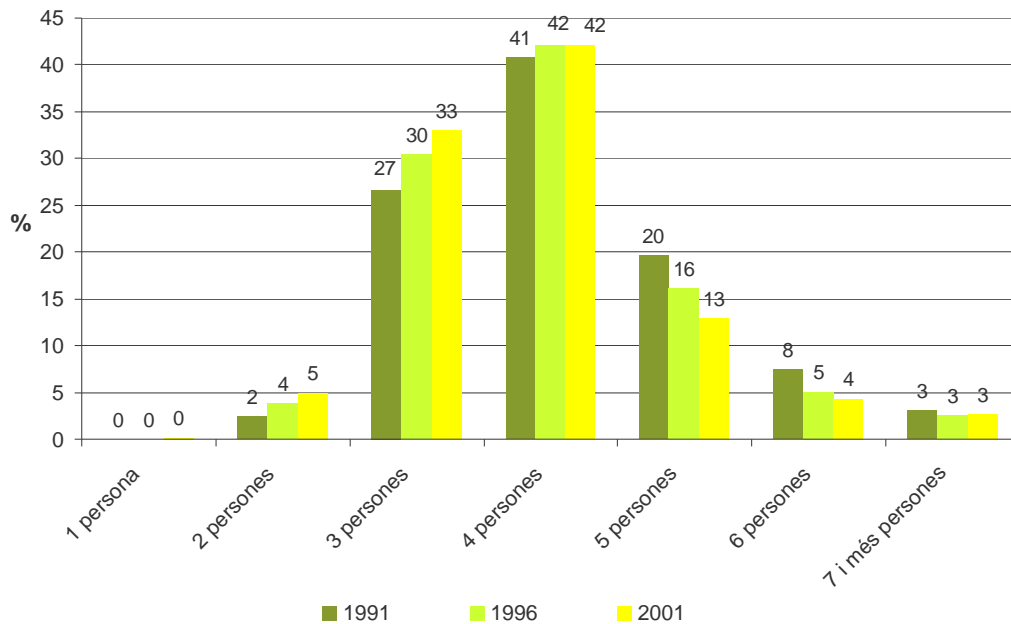
En canvi, les llars de 2 a 4 persones han augmentat, passant de representar el 70% del total de llars amb població 0-17 l'any 1991 a representar el 80% l'any 2001.

La majoria de llars en les que viuen menors d'edat estan formades per quatre persones (42%), seguides per les formades per tres persones (33%). (F20)

---

⁷ Vegeu per completar informació el capítol sobre Immigració.

F20. LLARS AMB POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NOMBRE DE PERSONES (%). CATALUNYA. 1991, 1996 I 2001

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades trameses per l'Institut d'Estadística de Catalunya, en el cas de l'any 1991 i del 1996, i de l'explotació del cens del 2001, per part del mateix CIIMU, en el cas de les dades de l'any 2001.

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

2.3. Fills i Filles en els Nuclis Familiars⁸

Distribució de fills i filles per edat i tipus de nucli

Hi ha més fills i filles en nuclis familiars no convencionals

En termes relatius, entre 1991 i 2001, la distribució a Catalunya dels menors d'edat en els diferents nuclis familiars (s'exclouen els menors que viuen en llars sense nucli) varia de manera significativa i de la següent manera (T13):

- disminució molt notable de fills menors que viuen amb mare i pare casats, tant en termes relatius com en termes absoluts (1991: 90% (1.190.100); 2001: 80% (811.480))

⁸ Cal recordar que en termes censals en una llar hi ha un **nucli familiar** només quan hi conviuen persones emparentades per parentiu de primer ordre, és a dir, per aliança (matrimoni o parella de fet) o filiació directa (pare+mare+fill/a; pare+fill/a; mare+fill/a). Per aquesta raó existeixen llars familiars sense nucli familiar -per exemple una tia i la seva neboda, o dues germanes. Així mateix, hi ha llars amb dos o més nuclis -per exemple, una parella d'avi+àvia (nucli 1) que viuen amb la seva filla + els fills d'aquesta (nucli 2) -. En aquest apartat sobre **nuclis familiars dels menors de 0-17 anys**, podem parlar de **fills o filles** en sentit estricte, mentre que en els anteriors ens referíem a **llars amb població 0-17 anys** (o menors d'edat), és a dir de llars de menors que poden viure o no amb mare i/o pare.

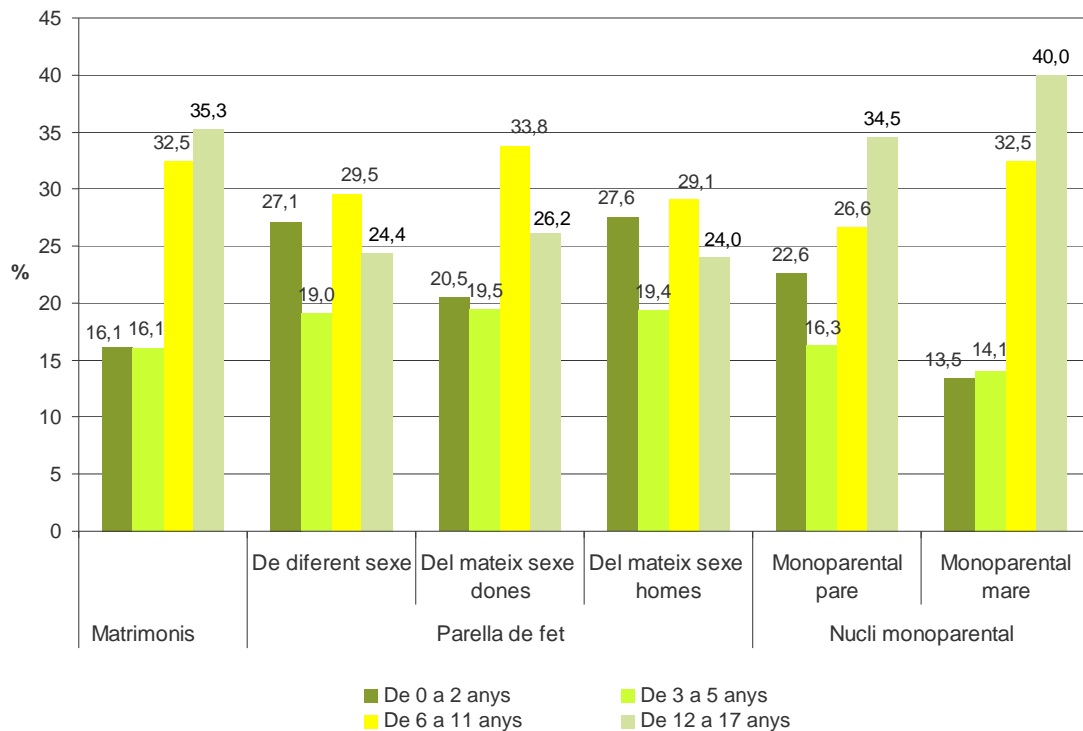
- augment molt notable de fills menors que viuen amb mare i pare no casats entre sí. (1991: 3,1% (40.660)-; 2001: 7,9% (70.390))
- augment molt notable de fills menors d'edat que viuen, o amb la mare, o amb el pare, en llars monoparentals (1991: 7% (93.230); 2001: 13,3% (134.811)). Cal fer notar l'increment de la monoparentalitat masculina.
- també cal destacar l'increment significatiu de fills que viuen en nuclis de parelles homosexuals. Una situació que està iniciant un procés de major visibilització i legitimitació que probablement sigui creixent en els pròxims anys.

T13. FILLS I FILLES DE 0-17 ANYS PER EDAT I TIPUS DE NUCLI. CATALUNYA. 2001

N	Matrimonis	Parella de fet			Nucli monoparental		Total	
		De diferent sexe	Del mateix sexe dones	Del mateix sexe homes	Monoparental pare	Monoparental mare		
Barcelona	De 0 a 2 anys	23.875	4.472	29	20	1.448	3.575	33.419
	De 3 a 5 anys	24.497	3.077	23	8	1.018	3.820	32.443
	De 6 a 11 anys	49.472	4.580	22	21	1.742	8.999	64.836
	De 12 a 17 anys	53.228	3.808	27	5	2.195	11.389	70.652
	Total	151.072	15.937	101	54	6.403	27.783	201.350
Catalunya	De 0 a 2 anys	130.827	19.062	62	54	6.679	14.210	170.894
	De 3 a 5 anys	130.657	13.408	59	38	4.810	14.805	163.777
	De 6 a 11 anys	263.604	20.766	102	57	7.870	34.187	326.586
	De 12 a 17 anys	286.394	17.161	79	47	10.200	42.050	355.931
	Total	811.482	70.397	302	196	29.559	105.252	1.017.188
%	Matrimonis	Parella de fet			Nucli monoparental		Total	
Barcelona	De 0 a 2 anys	71,4	13,4	0,1	0,1	4,3	10,7	100
	De 3 a 5 anys	75,5	9,5	0,1	0,0	3,1	11,8	100
	De 6 a 11 anys	76,3	7,1	0,0	0,0	2,7	13,9	100
	De 12 a 17 anys	75,3	5,4	0,0	0,0	3,1	16,1	100
	Total	75,0	7,9	0,1	0,0	3,2	13,8	100
Catalunya	De 0 a 2 anys	76,6	11,2	0,0	0,0	3,9	8,3	100
	De 3 a 5 anys	79,8	8,2	0,0	0,0	2,9	9,0	100
	De 6 a 11 anys	80,7	6,4	0,0	0,0	2,4	10,5	100
	De 12 a 17 anys	80,5	4,8	0,0	0,0	2,9	11,8	100
	Total	79,8	6,9	0,0	0,0	2,9	10,3	100

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F21. FILLES I FILLES DE 0-17 ANYS PER EDAT I TIPUS DE NUCLI (%). CATALUNYA. 2001

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

Distribució dels tipus de nucli segons el nombre total de fills menors i majors d'edat

Els matrimonis amb fills són els nuclis més nombrosos i tendeixen a tenir més fills/es que qualsevol altre tipus de nucli. Els segueixen els nuclis monoparentals encapçalats per la mare; els nuclis de parella de fet heterosexual; i els nuclis monoparentals encapçalats pel pare.

A la taula anterior (T13) s'ha presentat, en nombres absoluts i relatius, la distribució de la població 0-17 en tant que a fills o filles en els diferents tipus de nuclis familiars. Ara es presenta la distribució dels tipus de nuclis segons el nombre total de fills/as a la llar (tant els menors com els majors d'edat).

Les dades de 2001 respecte a Catalunya mostren el següent (T14 i F22):

- Els matrimonis amb fills són els nuclis més nombrosos (532.540 nuclis) i tendeixen a tenir més fills/es que qualsevol altre tipus de nucli.
- Els segueixen els nuclis monoparentals encapçalats per la mare (78.480); els nuclis de parella de fet heterosexual (48.370); i els nuclis monoparentals encapçalats pel pare (21.660).
- Els nuclis de parelles homosexuals amb fills/es (famílies homoparentals) conformen una petita minoria que és testimoni d'una realitat que probablement

es farà més visible en els pròxims anys, després de l'aprovació de la Llei del matrimoni entre persones del mateix sexe l'any 2005.

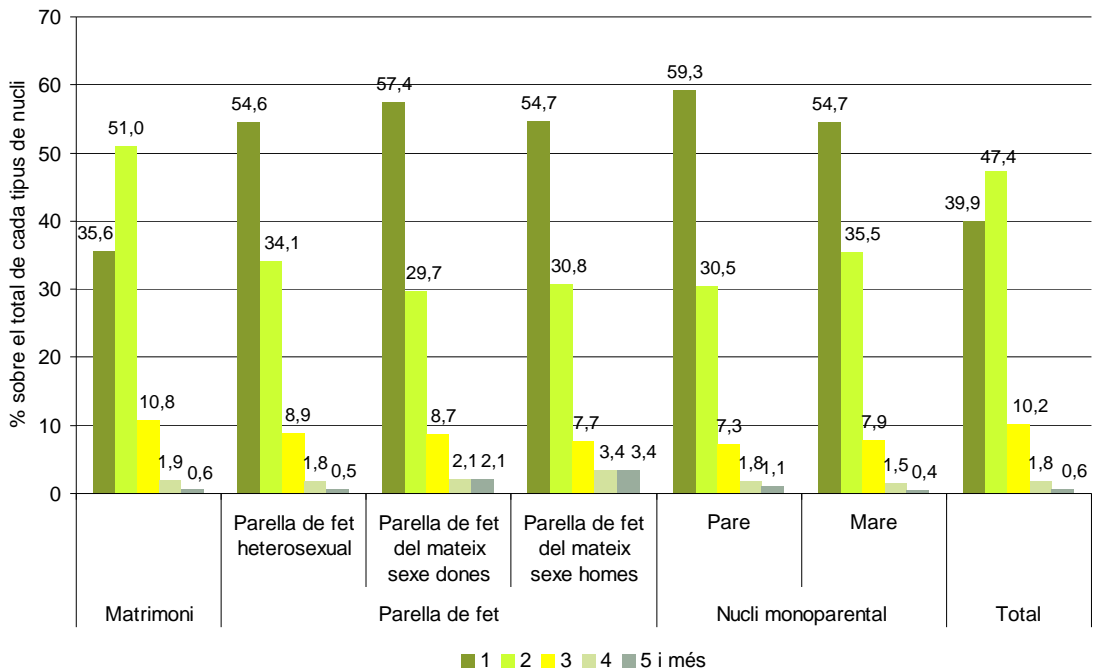
- El nombre de fills/es segons tipus de nucli decreix a menor convencionalitat del nucli.
- L'any 2001, el 47% de tots els nuclis amb fills de 0-17 anys tenen dos fills/es (ambdós menors d'edat o un menor i un altre major), mentre que un 40% en tenen tant sols un i només un 10% en tenen tres.

T.14. NUCLIS AMB FILLS 0-17 ANYS PER TIPUS DE NUCLI I NOMBRE TOTAL DE FILLS/ES. BARCELONA I CATALUNYA. 2001

N	Matrimoni	Parella de fet			Nucli monoparental		Total	
		Parella de fet heterosexual	Parella de fet del mateix sexe dones	Parella de fet del mateix sexe homes	Pare	Mare		
Barcelona	1	36.968	6.329	46	17	2.862	11.804	58.026
	2	49.526	3.784	18	7	1.500	7.235	62.070
	3	10.380	817	5	4	321	1.512	13.039
	4	1.700	175	2	2	75	240	2.194
	5 i més	525	53	0	1	26	72	677
	Total	99.099	11.158	71	31	4.784	20.863	136.006
Catalunya	1	189.725	26.435	112	64	12.859	42.891	272.086
	2	271.681	16.495	58	36	6.611	27.850	322.731
	3	57.624	4.302	17	9	1.576	6.212	69.740
	4	10.106	881	4	4	391	1.194	12.580
	5 i més	3.410	259	4	4	232	335	4.244
	Total	532.546	48.372	195	117	21.669	78.482	681.381
%	Matrimoni	Parella de fet			Nucli monoparental		Total	
		Parella de fet heterosexual	Parella de fet del mateix sexe dones	Parella de fet del mateix sexe homes	Pare	Mare		
Barcelona	1	37,3	56,7	64,8	54,8	59,8	56,6	42,7
	2	50,0	33,9	25,4	22,6	31,4	34,7	45,6
	3	10,5	7,3	7,0	12,9	6,7	7,2	9,6
	4	1,7	1,6	2,8	6,5	1,6	1,2	1,6
	5 i més	0,5	0,5	0,0	3,2	0,5	0,3	0,5
	Total	100	100	100	100	100	100	100
Catalunya	1	35,6	54,6	57,4	54,7	59,3	54,7	39,9
	2	51,0	34,1	29,7	30,8	30,5	35,5	47,4
	3	10,8	8,9	8,7	7,7	7,3	7,9	10,2
	4	1,9	1,8	2,1	3,4	1,8	1,5	1,8
	5 i més	0,6	0,5	2,1	3,4	1,1	0,4	0,6
	Total	100	100	100	100	100	100	100

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F22. NUCLIS AMB FILLS 0-17 ANYS PER TIPUS DE NUCLI I NOMBRE TOTAL DE FILLS/ES (%). CATALUNYA. 2001

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

Nuclis monoparentals

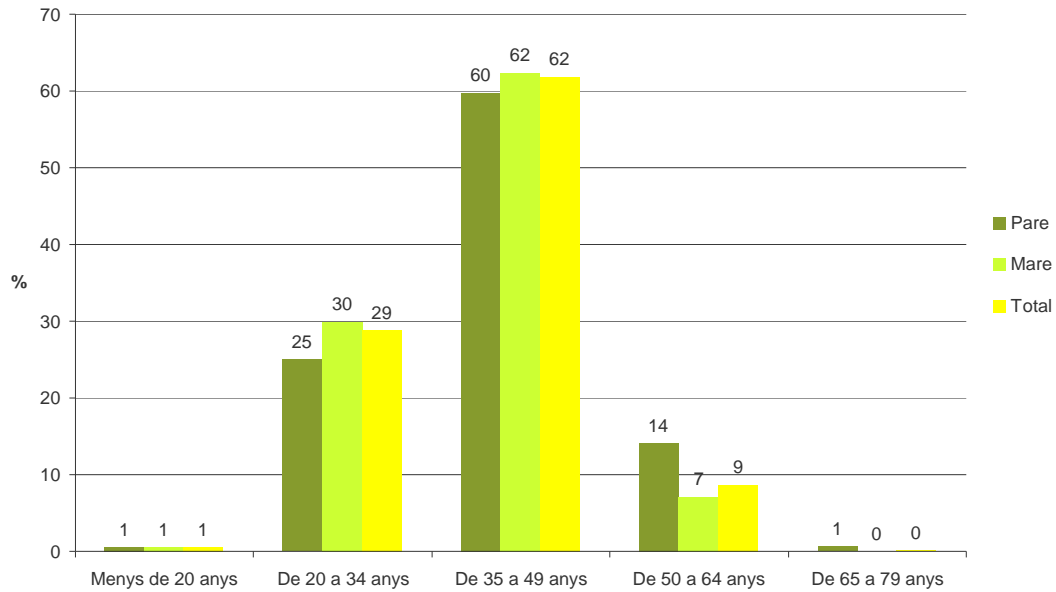
A Catalunya 7,5 de cada 10 nuclis monoparentals amb fills menors d'edat estan encapçalats per la mare

Les llars monoparentals estan encapçalats majoritàriament per les mares (8 de cada 10), una dada que compartim amb petites variacions amb la resta d'Europa. Però vegem alguns altres elements del perfil dels **nuclis monoparentals** amb algun fill menor de 18 anys, a Catalunya

Segons les dades censals de 2001, 6 de cada 10 nuclis monoparentals amb fills o filles menors d'edat estan encapçalats per progenitors de 35 a 49 anys; 3 de cada 10 per pares o mares de menys de 35 anys; i 1 de cada 10 per mares o pares de 50 i més anys d'edat. Aquestes proporcions són similars a la que presenten els nuclis monoparentals a tot l'estat espanyol.

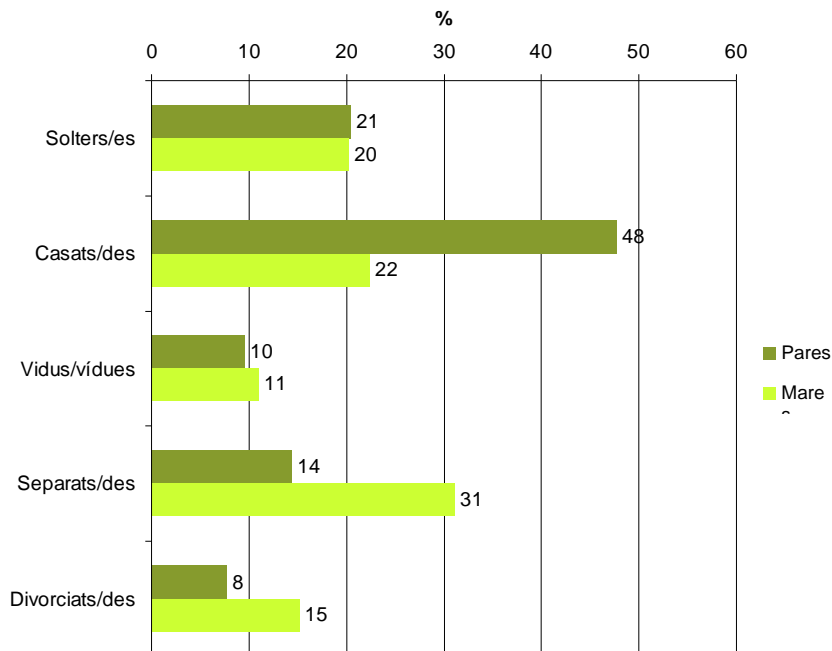
Entre les mares i els pares dels nuclis monoparentals hi ha diferències notables en relació amb l'estat civil: el 45% de mares declaren estar separades o divorciades davant un 22% dels pares. El doble de pares (48%) que de mares (22%) declaren estar casats. En canvi, només entorn del 20% d'ambdós sexes es declaren solters.

F23. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT I SEXE DEL PROGENITOR. CATALUNYA.2001

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F24. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I ESTAT CIVIL DEL PROGENITOR DE REFERÈNCIA. CATALUNYA. 2001.

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

Per tant, l'any 2001 la monoparentalitat a Catalunya presentava un perfil que no podem identificar a *grosso modo* amb estat civil de soltera o solter, ni tampoc amb embarassos adolescents. Tampoc no pot associar-se a una major precarietat de capital social i cultural o amb menor inserció laboral que la mitjana de les llars biparentals tal com veurem més avall. Això no nega que les llars monoparentals puguin necessitar en major mesura recursos públics en serveis i prestacions socials, especialment aquells en els quals els ingressos regulars es troben per sota de la mitjana, risc que també solen tenir les famílies biparentals amb un únic sou⁹.

Cal fugir de la tendència a interpretar i explicar la monoparentalitat a Espanya i a Catalunya, segons alguns patrons anglosaxons que parteixen d'una realitat familiar diferent de la nostra. En comparació, al món anglosaxó el perfil típic de la monoparentalitat és molt més jove i amb un capital social, cultural i d'inserció laboral de les mares més baix que el de la mitjana de les llars i, per tant, amb un risc elevat de formar part de les bosses de pobresa relativa. Una altra cosa és com evolucionarà la monoparentalitat a Catalunya en els pròxims anys en què poden augmentar les ruptures de parelles entre les classes socials amb menys recursos.

Finalment, cal recordar que un o una menor d'edat que pertany a un nucli monoparental de mare, pot tenir el seu pare vivint en una altra llar però participant de la seva criança i educació (custòdia compartida). Per tant, hi ha molts menors d'edat vivint amb la mare que formen part d'una unitat familiar biparental repartida entre dues llars. En aquest sentit **no s'ha de confondre llar o nucli monoparental amb família monoparental**. Considerar que tots els nens i nenes que viuen en llars i nuclis monoparentals tenen un únic progenitor o un únic adult que es fa càrrec d'ells no s'ajusta a la realitat. Encara que és ben cert que al món occidental, després d'una ruptura d'unió, al voltant d'un terç dels homes pares es desentenien dels seus fills o filles.

2.4. Activitat laboral de mare i pare segons tipus de nucli

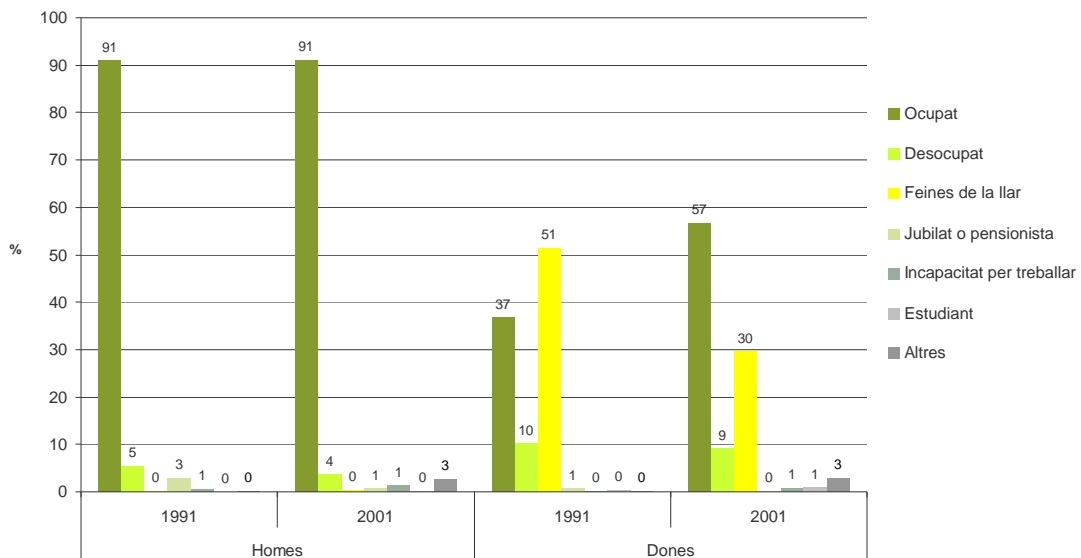
L'activitat de les mares de fills/es menors d'edat és sempre inferior a la dels pares. La màxima activitat laboral la presenten els homes dels nuclis de matrimonis i de parella de fet heterosexual

- La màxima activitat (ocupats + desocupats) la presenten els homes dels nuclis de matrimonis (95%) i de parella de fet heterosexual (93%), seguits pels nuclis monoparentals (90%).
- L'activitat de les mares (ocupades + desocupades) és sempre inferior a la dels pares, però les diferències entre tipus de nuclis són importants. La major activitat es dona entre les de nuclis monoparentals (79%), seguides per les mares de parelles de fet homosexuals (77%) i les de nuclis de parelles de fet heterosexuals (73%). A força distància se situen les mares de nuclis matrimonials (66%).

⁹ Per a una discussió més raonada sobre el risc de pobresa en les llars monoparentals a Espanya i Catalunya vegi's el capítol de Lluís Flaquer i Rita Villà "L'economia no és només cosa d'adults".

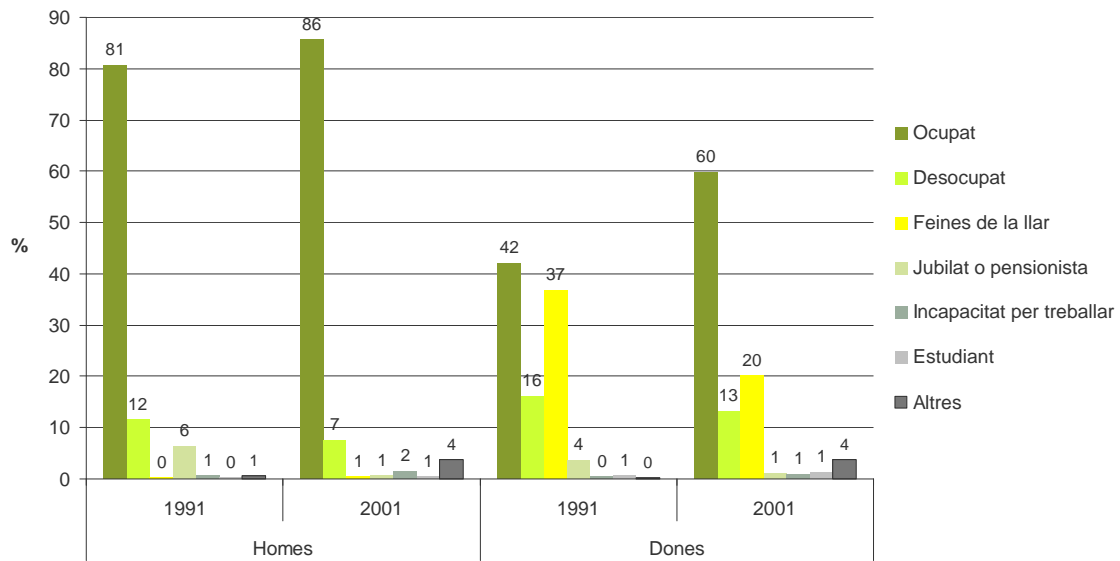
- El major atur masculí es troba en el col·lectiu de parelles de fet homosexuals (8%), i el menor entre els nuclis de matrimonis (4%). Les mares de parelles de fet heterosexuales presenten més atur (13%) que no les de parelles de matrimonis (9%) i les de parelles de fet homosexuals (5%).
- El col·lectiu amb una major proporció de dedicació a les feines de la llar són les mares dels nuclis de matrimonis (30%), seguit per les de nuclis de parelles de fet heterosexuales (20%), per les dels nuclis de parelles de fet homosexuals (13%). La menor proporció és la de mares dels nuclis monoparentals (10%).
- Destaca el 4% de dones amb fills/es menors en parelles de fet homosexual que es declaren estudiants.

F25. NUCLIS DE MATRIMONIS AMB FILLS DE 0-17 ANYS, PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 1991 I 2001

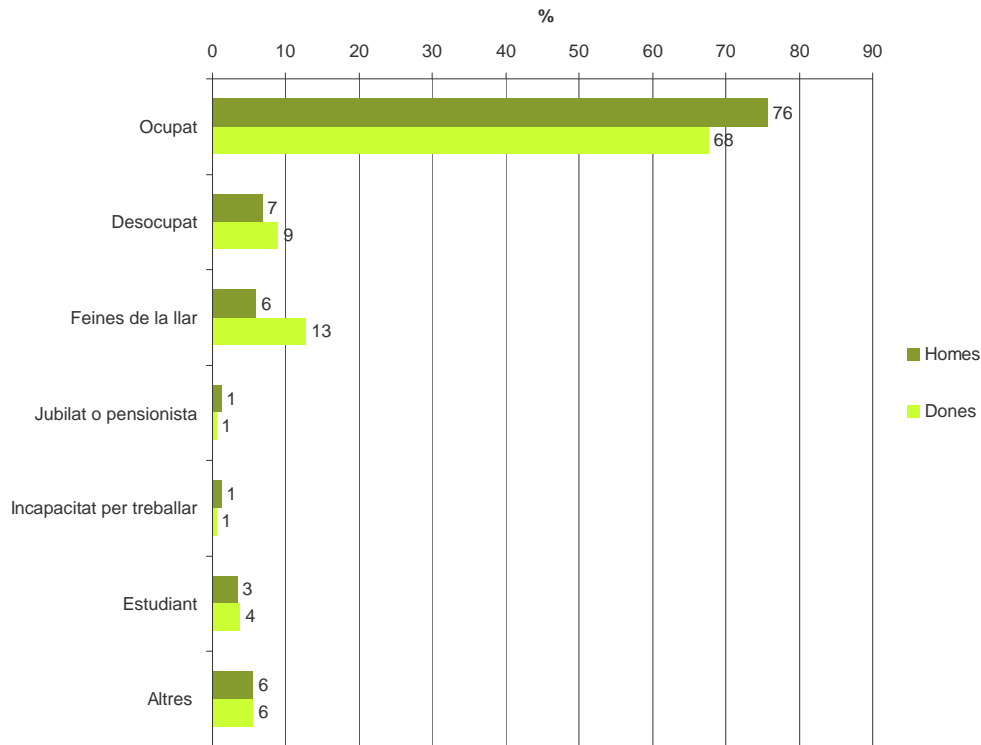
Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F26. NUCLIS DE PARELLES DE FET HETEROSEXUALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS, PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 1991 I 2001

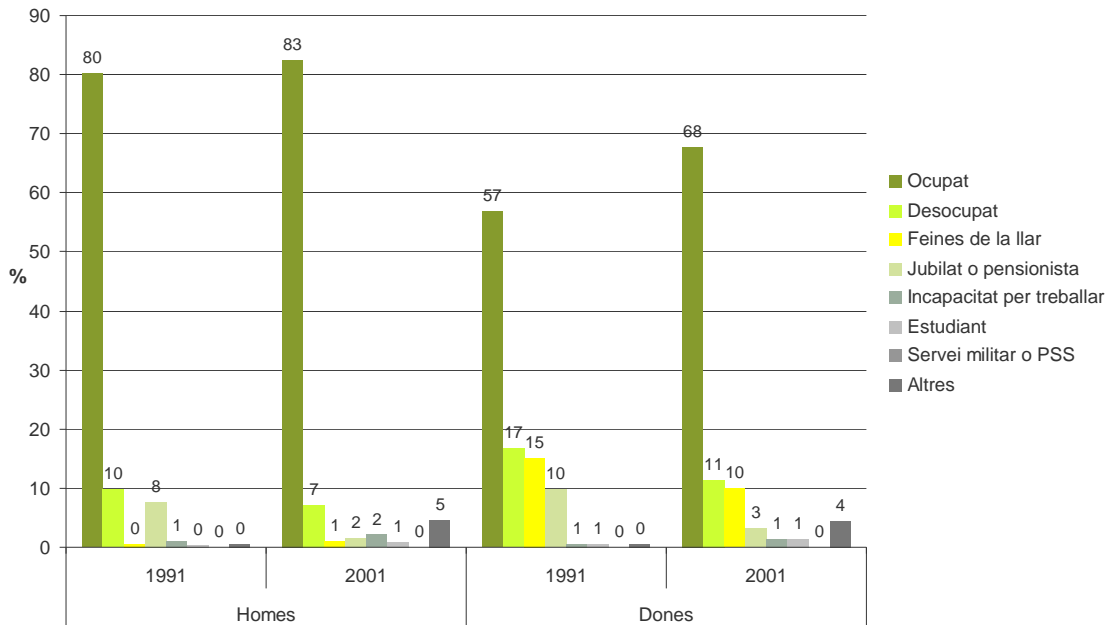
Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F27. NUCLIS DE PARELLES DE FET DEL MATEIX SEXE AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 2001.

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

F28. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DEL PROGENITOR. CATALUNYA. 1991 I 2001.

Font: Explotació CIIMU del Cens del 2001.

3. DESPESA SOCIAL EN FAMÍLIES

La despesa social en famílies i fills de l'estat espanyol és una de les més baixes de la UE

A l'Estat espanyol, els recursos destinats a les famílies representen un dels menors percentatges de la Unió Europea. Tant si es mesura la despesa en aquesta funció respecte al PIB com respecte al total de la despesa social, l'estat espanyol apareix molt lluny de la mitjana comunitària. Tanmateix, el seu ritme de creixement en els darrers anys pot indicar que aquesta situació podria corregir-se en un futur proper.

T15. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% PIB). ESPANYA, UE-15, UE-25. 1990-2005.

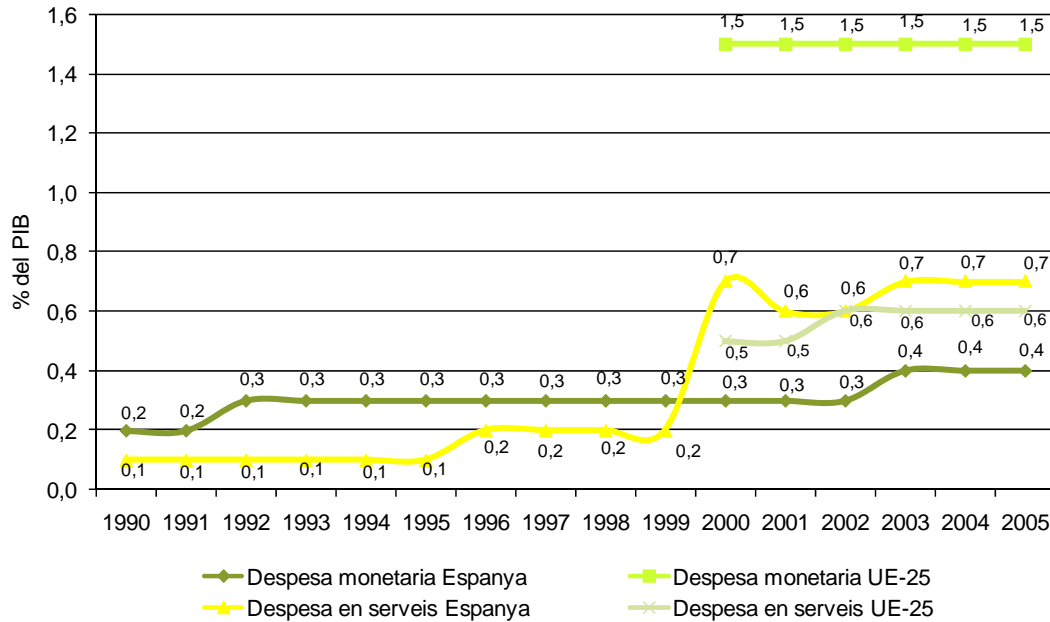
		1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Despesa monetaria	Espanya	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
	UE-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
	UE-15	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5
Despesa en serveis	Espanya	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
	UE-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
	UE-15	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Total	Espanya	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	0,9	0,9	1,1	1,1	1,1
	UE-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
	UE-15	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,2	2,3	2,2	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2	2,1	2,1

Nota 1: Valors estimats per l'any 2005 de UE-25 i UE 15

Nota 2: Valors provisionals pels anys 2004 i 2005 d'Espanya; i l'any 2004 de UE-25 i UE-15

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Eurostat.

F29. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% PIB). ESPANYA I UE-15. 1990-2005

Nota 1: Valors estimats per l'any 2005 de UE-25 i UE 15

Nota 2: Valors provisionals pels anys 2004 i 2005 d'Espanya; i l'any 2004 de UE-25 i UE-15

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Eurostat.

Tal i com es pot observar a la taula 15 i figura 33, a l'any 2005 la despesa era més baixa en l'apartat d'ajudes monetàries directes, bàsicament prestacions per fills a càrrec (un quart de la mitjana europea) que en el de serveis d'atenció a la primera infància (pràcticament igualada a la mitjana europea). L'any 2005 la despesa pública de la funció família i fills representa un 5,6% del total de la despesa pública, davant del 8% de la mitjana europea.

T16. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% DEL TOTAL EN DESPESA SOCIAL). ESPANYA, UE-15, UE-25. 1990-2005

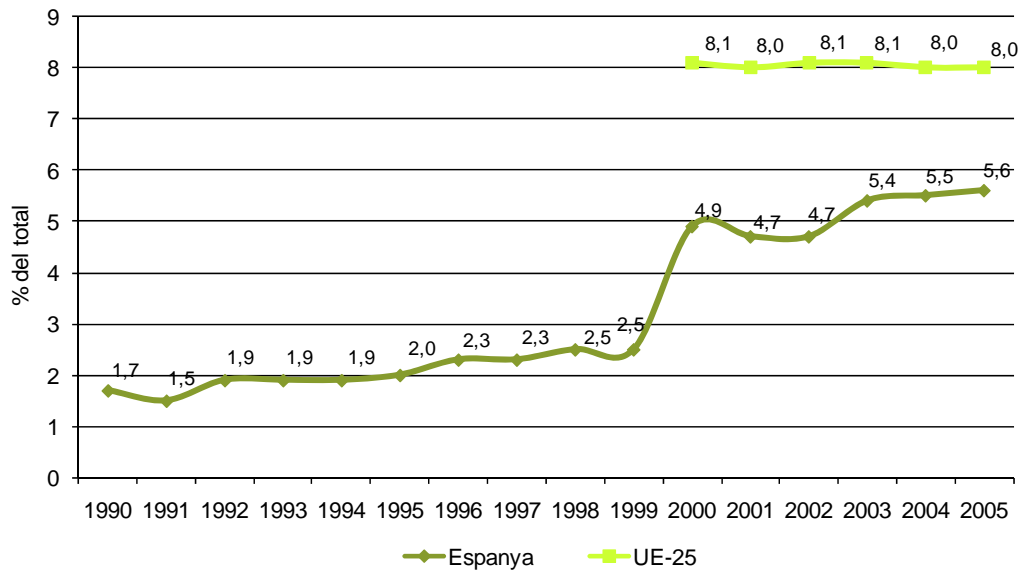
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Espanya	1,7	1,5	1,9	1,9	1,9	2,0	2,3	2,3	2,5	2,5	4,9	4,7	4,7	5,4	5,5	5,6
UE-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,1	8,0	8,1	8,1	8,0	8,0
UE-15	7,9	7,8	7,7	7,7	7,8	7,8	8,3	8,4	8,3	8,3	8,2	8,0	8,2	8,2	8,0	8,0

Nota 1: Valors estimats per l'any 2005 de UE-25 i UE 15

Nota 2: Valors provisionals pels anys 2004 i 2005 d'Espanya; i l'any 2004 de UE-25 i UE-15

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Eurostat.

F30. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIÓ FAMÍLIA I FILLS (% DEL TOTAL EN DESPESA SOCIAL). ESPANYA I UE-125. 1990-2005.

Nota 1: Valors estimats per l'any 2005 de UE-25 i UE 15

Nota 2: Valors provisionals pels anys 2004 i 2005 d'Espanya; i l'any 2004 de UE-25 i UE-15

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Eurostat.

Escassa quantitat i cobertura de les prestacions familiars per fills a càrrec a Catalunya

A Catalunya les prestacions familiars per fill/a a càrrec tenen un caràcter altament selectiu i només 0,6 de cada deu infants se'n beneficia. El nombre de beneficiaris s'ha incrementat entre el 1999 i el 2006, tanmateix els efectius de població 0-17 anys també han augmentat. Així, la taxa de cobertura de les prestacions familiars per fills a càrrec ha tendit a disminuir passant del 6,5 de l'any 1999 al 5,7 de l'any 2006.

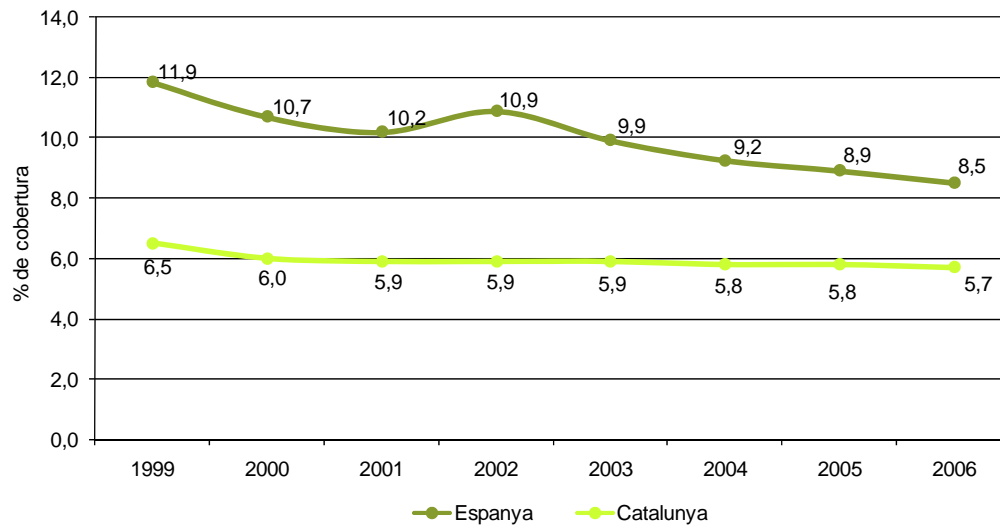
La cobertura de les prestacions per l'estat espanyol també ha disminuït però és una mica més elevada que la de Catalunya, doncs l'any 2006 arriba al 8,5% i en el període contemplat (1999-2006) s'ha incrementat fins a 1.370 euros (T18). En una perspectiva de comparativa europea la quantitat de les prestacions, tant pel que fa a l'àmbit català com a espanyol, és força escassa.

T17. PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC. ESPANYA, CATALUNYA. 1999-2006

		Beneficiaris	Població 0-17	% de cobertura (*)
1999	Espanya	893.933	7.542.350	11,9
	Catalunya	68.724	1.060.014	6,5
2000	Espanya	794.095	7.424.649	10,7
	Catalunya	64.277	1.065.087	6,0
2001	Espanya	747.845	7.341.287	10,2
	Catalunya	63.091	1.069.800	5,9
2002	Espanya	745.245	6.846.317	10,9
	Catalunya	64.113	1.088.188	5,9
2003	Espanya	738.194	7.451.175	9,9
	Catalunya	66.257	1.120.107	5,9
2004	Espanya	694.075	7.504.473	9,2
	Catalunya	66.017	1.144.580	5,8
2005	Espanya	682.904	7.646.054	8,9
	Catalunya	68.515	1.182.849	5,8
2006	Espanya	656.682	7.748.563	8,5
	Catalunya	69.275	1.217.000	5,7

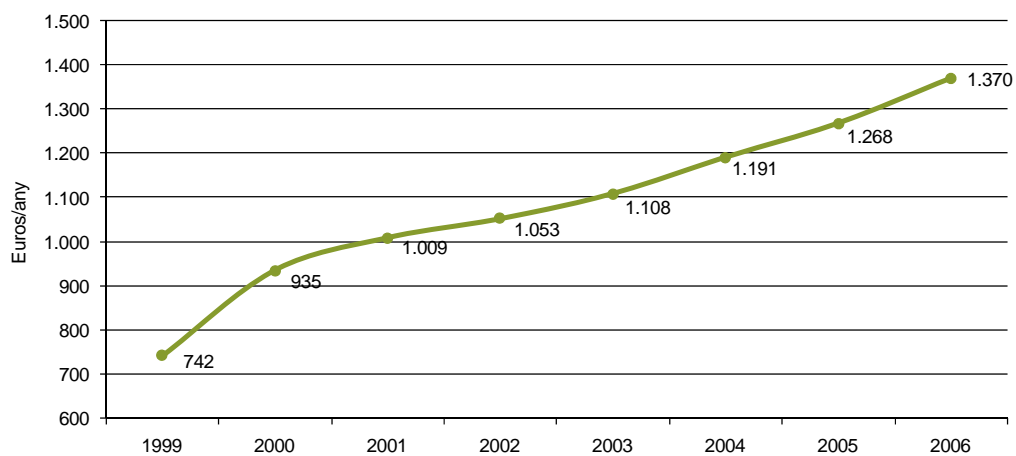
(*) Percentatge de la població de 0-17 anys que és beneficiària de la prestació.
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE) i d'IDESCAT

F31. POBLACIÓ 0-17 ANYS BENEFICIÀRIA DE LES PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC (%). ESPANYA, CATALUNYA. 1999-2006

(*) Percentatge de la població de 0-17 anys que és beneficiària de la prestació.
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE) i d'IDESCAT

F32. PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC: IMPORT MIG PER BENEFICIARI (Euros/any). ESPANYA. 1999-2006

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE)

SÍNTESI

1. SOCIODEMOGRAFIA

1.1. Infants i adolescents. Quants? De quines edats?

- Entre 1976 i 2001 Catalunya va experimentar un descens continuat de la població menor d'edat. Però a inicis del segle XXI s'ha invertit la tendència.
- Entre els anys 2001 i 2006 ha incrementat en 150.000 menors d'edat, que continuen representant el 17% del total de la població
- El 17,3% de la població espanyola és menor d'edat, però aquest percentatge difereix segons sigui la Comunitat Autònoma
- Les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Catalunya, Madrid i C. Valenciana tenen els majors percentatges de població espanyola menor d'edat, d'acord amb els seus majors volums de població total.
- Entre 2006 i 2015 s'espera un probable increment a Catalunya d'uns 300.000 menors d'edat.
- Entre 2006 i 2015, el pes relatiu de la població menor d'edat anirà augmentant

1.2. Maternitat i naixements entre 1975 i 2006.

- Tendència ascendent de la natalitat i la fecunditat des de 1999.
- L'increment de la fecunditat i la natalitat es produeix en totes les Comunitats Autònomes, sense excepció. Tanmateix, existeixen diferències importants entre territoris.
- Augment continuat de l'edat mitjana de dones catalanes a la maternitat. El 1986 va ser de 28,5 anys, l'any 2006 ja és de gairebé 31 anys (30,86).
- Increment molt pronunciat dels naixements fora de matrimoni, resultat en la seva gran majoria de l'increment de les parelles de fet i de les segones unions després de ruptures d'unió. El 2005 ja conformen el 30% de tots els nadons.
- Les mares no casades –la gran majoria amb parella de fet- són més joves que les mares casades i disminueix la proporció de mares adolescents

2. DINÀMIQUES FAMILIARS, LLARS I NUCLIS

2.1. Vies de formació de noves famílies i ruptures d'unió

- Més diversitat i complexitat dels vincles familiars.

- Menys matrimonis, més parelles de fet, més llars i nuclis monoparentals, més llars de famílies reconstituïdes i més visibilitat de les llars amb parelles homoparentals.
- Increment significatiu de les ruptures d'unió i especialment dels divorcis, a partir del 2005.

2.2. Les llars dels infants i adolescents. Com són?

- Entre 1991 i 2001 a Catalunya decreix el percentatge d'infants i adolescents que viuen en llars de parella (de 1.214.260 a 862.000) mentre que incrementen de manera notable els que viuen en llars monoparentals (de 85.420 a 113.530). També incrementen els infants que viuen en llars reconstituïdes.
- Disminueixen les llars nombroses: l'any 1991, el 30% del total de llars amb població 0-17 acollien a 5 o més persones; l'any 2001 ha descendit al 20% del total. Això reflecteix que a les llars familiars hi ha menys germans o germanes i menys avis o àvies.

2.3. Els Nuclis familiars amb fills i filles infants i adolescents

Distribució de fills i filles en els diferents tipus de nucli

- Augment de la població menor d'edat que viu en nuclis familiars no convencionals
- Disminució molt notable de fills menors d'edat que viuen amb mare i pare casats, tant en termes relatius com en termes absoluts (1991: 90% (1.190.100); 2001: 80% (811.480))
- Augment molt notable de fills menors d'edat que viuen amb mare i pare no casats entre sí. (1991: 3,1% (40.660)-; 2001: 7,9% (70.390))
- Augment molt notable de fills menors d'edat que viuen o amb la mare o amb el pare en llars de nucli monoparental (1991: 7% (93.230); 2001: 13,3% (134.811)).
- La gran majoria de nuclis monoparentals amb menors d'edat estan encapçalats per la mare (7,5 de cada 10). Cal fer notar l'increment de la monoparentalitat masculina (2,5 de cada 10).
- També cal destacar l'augment significatiu de fills que viuen en nuclis de parelles homosexuals en procés de major visibilització i legitimació social, que probablement sigui creixent en els pròxims anys.

Distribució dels tipus de nucli segons el nombre total de fills menors i majors d'edat

- Els matrimonis amb fills són els nuclis més nombrosos (532.540) i tendeixen a tenir més fills/es que qualsevol altre tipus de nucli.
- Els segueixen els nuclis monoparentals encapçalats per la mare (78.480); els nuclis de parella de fet heterosexual (48.370); i els nuclis monoparentals encapçalats pel pare (21.660).
- El nombre de fills/es segons tipus de nucli decreix a menor convencionalitat del nucli.

Nuclis monoparentals

- A Catalunya 6 de cada 10 nuclis monoparentals amb fills o filles menors d'edat estan encapçalades per progenitors de 35 a 49 anys; 3 de cada 10 per pares o mares de menys de 35 anys; i 1 de cada 10 per mares o pares de 50 i més anys d'edat.
- A Catalunya 7,5 de cada 10 nuclis monoparentals amb fills menors d'edat estan encapçalats per la mare.
- El 45% de mares declaren estar separades o divorciades davant un 22% dels pares. El doble de pares (48%) que de mares (22%) declaren estar casats. En canvi, només entorn del 20% d'ambdós sexes es declaren solters.

2.4. Activitat laboral de mare i pare segons tipus de nucli

- La màxima activitat laboral (ocupats + desocupats) la presenten els homes dels nuclis de matrimonis (95%), seguits dels de nuclis de parella de fet heterosexual (93%) i dels de nuclis monoparentals (90%).
- La major activitat laboral femenina (ocupades + desocupades) es dona entre les mares de nuclis monoparentals (79%), seguides per les mares de parelles de fet homosexuals (77%) i les mares de nuclis de parelles de fet heterosexuals (73%) i, finalment, les dones de nuclis matrimonials (66%).

3. DESPESA SOCIAL EN FAMÍLIES

- La despesa social en famílies i fills de l'estat espanyol és una de les més baixes de la UE
- Escassa quantitat i cobertura de les prestacions familiars per fills a càrrec a Catalunya

FONTS

BRULLET C. & ROCA C. (2005): "La població de 0 a 17 anys: dades sociodemogràfiques bàsiques", a: GÓMEZ-GRANELL C., et al.: *Infància, famílies i canvi social a Catalunya*. Vol. 1. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU), Observatori de l'infància i li famílies (pàg. 29-60)

http://www.ciimu.org/controller.php?p_action=show_page&pagina_id=3&inst_id=65

BRULLET, C. & TORRABADELLA, L. (2004): "La infancia en las dinámicas de transformación familiar", a: GÓMEZ-GRANELL, C., GARCIA-MILÀ, M., RIPOL-MILLET, A. & PANCHÓN IGLESIAS C. (coord.) (2004): *Infancia y familias: realidades y tendencias*. Barcelona: Ariel. (p. 37-61)

http://www.ciimu.org/controller.php?p_action=show_page&pagina_id=3&inst_id=65

BRULLET, C. & TORRABADELLA, L. (2002): "Infants i famílies. Situacions i condicions de vida", a: GÓMEZ-GRANELL, C., GARCIA-MILÀ, M., RIPOL-MILLET A. & PANCHÓN ESGLÉSIES C. (coord.), *La infància i li famílies a inicis del segle XXI. Informe 2002*. Vol. 1. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà. (p. 55-297)

http://www.ciimu.org/controller.php?p_action=show_page&pagina_id=3&inst_id=65

CIIMU (2007): *Panel de famílies i infància*. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà - Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

EUROSTAT (Oficina europea d'estadística)

www.ec.europa.eu/eurostat/

FLAQUER, LL. (2004): "Polítiques de suport i d'atenció a les famílies", a: GÓMEZ-GRANELL C., et al.: *Infància, famílies i canvi social a Catalunya*. Vol. 1. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU), Observatori de l'infància i li famílies (pàg. 121-154)

GÓMEZ-GRANELL, C. (dir.) & BUERBA, N. (coord.) (2007): *La infancia en cifras (2)*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales - Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

http://www.ciimu.org/uploads/20070220/la_infancia_cifras_espaA_a.pdf

GÓMEZ-GRANELL, C. (dir.) & BUERBA, N. (coord.) (2006): *La infancia en cifras*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales - Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

http://www.ciimu.org/uploads/20070220/la_infancia_cifras_espaA_a.pdf

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT): *Dades del Padró Municipal d'Habitants i dels Censos de Població (1991, 1996 i 2001)*

www.idescat.cat

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (INE)

www.ine.es

ÍNDEX DE TAULES I FIGURES

1. SOCIODEMOGRAFIA

1.1. Infants i adolescents. Quants? De quines edats?

T1. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT. BARCELONA, CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

F1. POBLACIÓ 0-17 ANYS (N). CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

F2. POBLACIÓ 0-17 ANYS (N). BARCELONA. 1991, 1996, 2001 I 2006

F3. POBLACIÓ 0-17 ANYS (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ). BARCELONA I CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006.

T2. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT I SEXE. BARCELONA, CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

F4. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT I SEXE. CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006

F5. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER EDAT (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ). CATALUNYA. 1991, 1996, 2001 I 2006.

F6. ÍNDEX DE DEPENDÈNCIA JUVENIL. CATALUNYA. 1981, 1986, 1991, 1996, 2001-2006.

F7. POBLACIÓ 0-17 ANYS A CADA COMUNITAT AUTÒNOMA (% SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ DE LA COMUNITAT). 2006

F8. POBLACIÓ 0-17 ANYS (% DEL TOTAL DE POBLACIÓ DE 0-17 ANYS A ESPANYA). COMUNITATS AUTÒNOMES. 2006

T4. POBLACIÓ PROJECTADA SEGONS EDAT. 2 ESCENARIS (MITJÀ BAIX I MITJÀ ALT). CATALUNYA. 2010 I 2015.

1.2. Maternitat i naixements entre 1975 i 2006

T5. NAIXEMENTS. BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA, UE 27 I UE 25. 1985-2006

F9. NAIXEMENTS. CATALUNYA. 1975-2006

F10. TAXA BRUTA DE NATALITAT (NASCUTS PER 1.000 HABITANTS). CATALUNYA. 1975-2006

T6. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

F11. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1985-2006

T7. NAIXEMENTS. COMUNITATS AUTÒNOMES. 1976, 1986, 1996, 2005 I 2006.

T8. INDICADOR CONJUNTURAL DE FECUNDITAT (ISF). ESPANYA I COMUNITATS AUTÒNOMES. 1976, 1986, 1996 I 2005.

T9. EDAT MITJANA A LA MATERNITAT. (EMM). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

F12. EDAT MITJANA A LA MATERNITAT. (EMM). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE. 1986-2006

F13. TAXES ESPECÍFIQUES DE FECUNDITAT PER EDAT (PER 1.000 DONES). CATALUNYA. 1975, 1985, 1995, 2000 I 2005.

T10. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% sobre el total de naixements). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE-25. 1985-2006

F14. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% sobre el total de naixements). BARCELONA, REGIÓ METROPOLITANA, CATALUNYA, ESPANYA I UE-25. 1985-2006

F15. NAIXEMENTS DE MARE NO CASADA (% del total de naixements). ESPANYA, COMUNITATS AUTÒNOMES. 2006

2. DINÀMIQUES FAMILIARS, LLARS I NUCLIS

2.1. Vies de formació de noves famílies i ruptures d'unió

F16. TAXA BRUTA DE NUPCIALITAT. CATALUNYA. 1975-2006

F17. EDAT MITJANA AL PRIMER MATRIMONI (ANYS) PER SEXE. CATALUNYA. 1975-2005

T11. RUPTURES LEGALS D'UNIÓ (NUL·LITATS, SEPARACIONS I DIVORCIS). ESPANYA I CATALUNYA. 1998, 2001 I 2005

F18. RUPTURES LEGALS D'UNIÓ (NUL·LITATS, SEPARACIONS I DIVORCIS) (%). ESPANYA I CATALUNYA. 2005

2.2. Les llars i les famílies d'infants i adolescents. Com són?

T12. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE LLAR. CATALUNYA. 1991 i 2001

F19. POBLACIÓ 0-17 ANYS PER TIPUS DE LLAR. BARCELONA I CATALUNYA. 2001.

F20. LLARS AMB POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NOMBRE DE PERSONES (%). CATALUNYA. 1991, 1996 I 2001

2.3. Fills i Filles en nuclis; Nuclis amb infants i adolescents

T13. FILLS I FILLES DE 0-17 ANYS PER EDAT I TIPUS DE NUCLI. CATALUNYA. 2001

F21. FILLES I FILLES DE 0-17 ANYS PER EDAT I TIPUS DE NUCLI. CATALUNYA. 2001

T.14. NUCLIS AMB FILLS 0-17 ANYS PER TIPUS DE NUCLI I NOMBRE TOTAL DE FILLS/ES. BARCELONA I CATALUNYA. 2001

F22. NUCLIS AMB FILLS 0-17 ANYS PER TIPUS DE NUCLI I NOMBRE TOTAL DE FILLS/ES. CATALUNYA. 2001

F23. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER GRUPS D'EDAT I SEXE DEL PROGENITOR. CATALUNYA.2001

F24. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I ESTAT CIVIL DEL PROGENITOR DE REFERÈNCIA. CATALUNYA. 2001.

2.4. Activitat laboral de mare i pare segons tipus de nucli

F25. NUCLIS DE MATRIMONIS AMB FILLS DE 0-17 ANYS, PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 2001

F26. NUCLIS DE PARELLES DE FET HETEROSEXUALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS, PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 1991 I 2001

F27. NUCLIS DE PARELLES DE FET DEL MATEIX SEXE AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DE CADA MEMBRE DE LA PARELLA. CATALUNYA. 1991 I 2001.

F28. NUCLIS MONOPARENTALS AMB FILLS DE 0 A 17 ANYS PER SEXE I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT DEL PROGENITOR. CATALUNYA. 1991 I 2001.

3. DESPESA SOCIAL EN FAMÍLIES

T15. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% PIB). ESPANYA, UE-15, UE-25. 1990-2005.

F29. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% PIB). ESPANYA I UE-15. 1990-2005

T16. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% DEL TOTAL). ESPANYA, UE-15, UE-25. 1990-2005

F30. DESPESA PÚBLICA EN PRESTACIONS DE LA FUNCIO FAMÍLIA I FILLS (% DEL TOTAL). ESPANYA I UE-125. 1990-2005.

T17. PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC. ESPANYA, CATALUNYA. 1999-2006

F31. POBLACIÓ 0-17 ANYS BENEFICIÀRIA DE LES PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC (%). ESPANYA, CATALUNYA. 1999-2006

F32. PRESTACIONS FAMILIARS PER FILLS A CÀRREC: IMPORT MIG PER BENEFICIARI (Euros/any). ESPANYA. 1999-2006

II. EDUCACIÓ

II. EDUCACIÓ

ÍNDEX

Introducció

1. Context educatiu
2. Escolarització
3. Finançament
4. Transició escola-treball
5. Resultats educatius
6. Violència escolar

Síntesi

Fonts

Índex de taules i figures

INTRODUCCIÓ

Tot i que darrerament s'acostuma a parlar de la crisi en què semblen haver entrat les institucions socialitzadores clàssiques, com la infància i la família, no hi ha dubte que l'educació continua essent el capital més valorat a les nostres societats per tal de promoure el desenvolupament d'una societat i la lluita contra les desigualtats.

A Catalunya el Sistema Educatiu en la seva globalitat ha experimentat importants canvis i avenços en els darrers anys, entre els quals destaquen el perllongament de l'ensenyament obligatori fins als 16 anys, i l'ascens dels nivells educatius de la població, sobre tots dels i les joves.

Tanmateix, encara és necessari un esforç sostingut per tal d'equiparar el nostre Sistema Educatiu amb els dels països més desenvolupats del nostre entorn europeu. Aspectes com l'increment del finançament o la persistència de diferències –en els resultats educatius, en l'elecció del centre escolar, etc.- en funció de la classe social, constitueixen aspectes recurrents que haurien de millorar.

Però també convé prestar atenció a altres temes d' "actualitat", com l'augment de la violència a les aules o el descens de la valoració social del professorat, que es troben en relació amb els importants canvis socials que estem vivint.

Així doncs, en aquest capítol s'aborden els següents apartats:

El context educatiu: en aquest apartat s'hi inclouen indicadors relatius als nivells educatius de la població en general –no només la població escolaritzada-, els quals resulten de gran rellevància per tal de mesurar la capacitat del Sistema Educatiu d'un país a l'hora d'incrementar el capital humà.

L'evolució de l'escolarització: s'inclouen aquí els indicadors clau d'escolarització en els diferents nivells educatius, que ens permeten analitzar en el temps l'evolució de la demografia educativa a Catalunya.

El finançament del Sistema Educatiu: en aquest apartat es recullen els indicadors de despesa educativa i despesa per estudiant (percentatges PIB).

Els resultats educatius: aplega fonamentalment els indicadors relatius als nivells de graduació en l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i l'accés a la Secundària Post-obligatòria, que defineixen dos moments clau en la transició pel sistema educatiu.

La transició escola-treball: inclou indicadors sobre la situació laboral i les condicions d'accés al treball d'aquells joves entre 16 i 19 anys que abandonen prematurament el Sistema Educatiu –amb titulació o sense ella- i s'incorporen al mercat laboral.

La violència a l'escola. Encara que no existeixin dades de fonts estables i oficials sobre aquest tema, hem inclòs algunes dades d'estudis propis (vid. Fonts) sobre el fenomen del *bullying*, donada la importància del fenomen en l'actualitat.

1. CONTEXT EDUCATIU

El nivell educatiu de la població a Catalunya s'ha anat incrementant en termes generals, però continua essent més baix que la mitjana europea.

El nivell educatiu dels habitants d'un país és un indicador important a l'hora de conèixer el grau de competència científica i desenvolupament assolits per una societat. En aquest sentit, Catalunya no es troba en una posició gaire positiva respecte al conjunt dels països Europeus. Els percentatges de població adulta amb un nivell d'estudis màxim d'ensenyament secundari obligatori o inferior és molt més elevat (gairebé el doble) que aquest mateix percentatge en la mitjana dels països de la zona Euro, i també dels membres de la OCDE, una proporció que es capgira en les dades de la població que ha assolit estudis secundaris postobligatoris.

Per altra banda, els percentatges de població d'entre 25 i 64 anys que tenen titulacions universitàries a Catalunya és equivalent, fins i tot lleugerament superior, a la mitjana europea i de l'OCDE. La figura 1 ens permet observar amb més detall l'evolució del nivell màxim educatiu assolit a Catalunya en els darrers 7 anys de la població de 16 i més anys. La gràfica ens mostra un descens força constant de la població amb un nivell màxim d'estudis primaris, que podem explicar per l'increment de l'escolarització en la població més jove i per l'extensió de l'obligatorietat de l'educació fins al 16 anys (ESO).

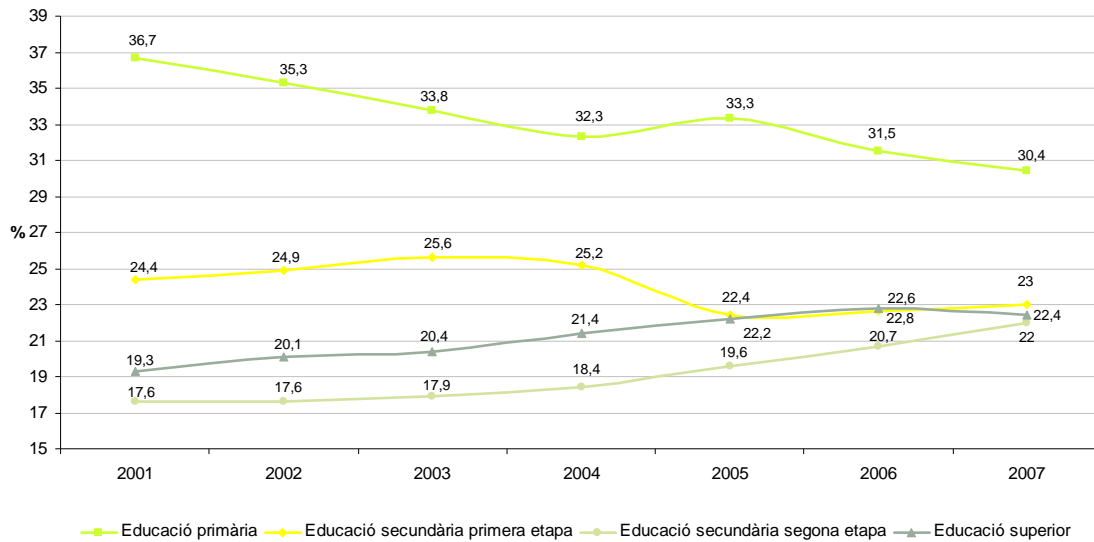
Aquests darrers anys la segona etapa de l'educació secundària (postobligatòria) i l'educació superior han mostrat un lleuger ascens, especialment els ensenyaments secundaris postobligatoris. L'any 2007 el percentatge de titulats universitaris va disminuir lleugerament i va situar-se pràcticament al mateix nivell que els titulats en ensenyaments secundaris de segona etapa.

T1. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ D'ENTRE 25 I 64 ANYS SEGONS EL NIVELL MÀXIM EDUCATIU ASSOLIT. CATALUNYA, ESPANYA, PAÏSOS EURO, OCDE. 2004.

	Catalunya	Espanya	Països Euro	OCDE
Fins a ensenyament secundari obligatori	55,8	56	36	30
Ensenyament secundari postobligatori	18,8	18	40	45
Ensenyament universitari	25,4	26	23	25

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

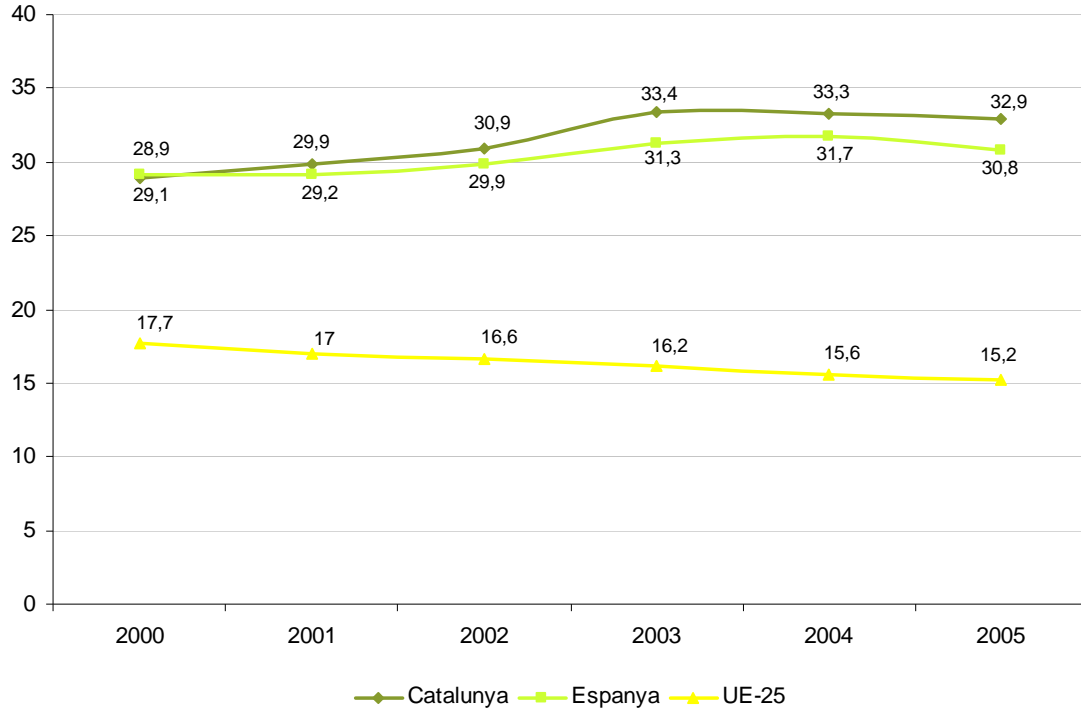
F1. POBLACIÓ DE 16 ANYS I MÉS PER NIVELL EDUCATIU MÀXIM ASSOLIT. CATALUNYA 2001-2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'INE, Enquesta de Població Activa

Si bé la gràfica anterior mostra una tendència favorable cap a l'augment del nivell educatiu de la societat catalana, la figura 2 indica un lleuger ascens del percentatge de població d'entre 18 i 24 anys que abandona els estudis un cop acabada l'etapa obligatòria. Aquest percentatge és el doble que la mitjana dels països UE-15, i en els darrers anys ha començat a superar també la mitjana espanyola.

F2. PERCENTATGE DE POBLACIÓ D'ENTRE 18 I 24 ANYS AMB EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA QUE NO CONTINUA ESTUDIS POSTERIORIS. CATALUNYA, ESPANYA, UE-25. 2000-2005.

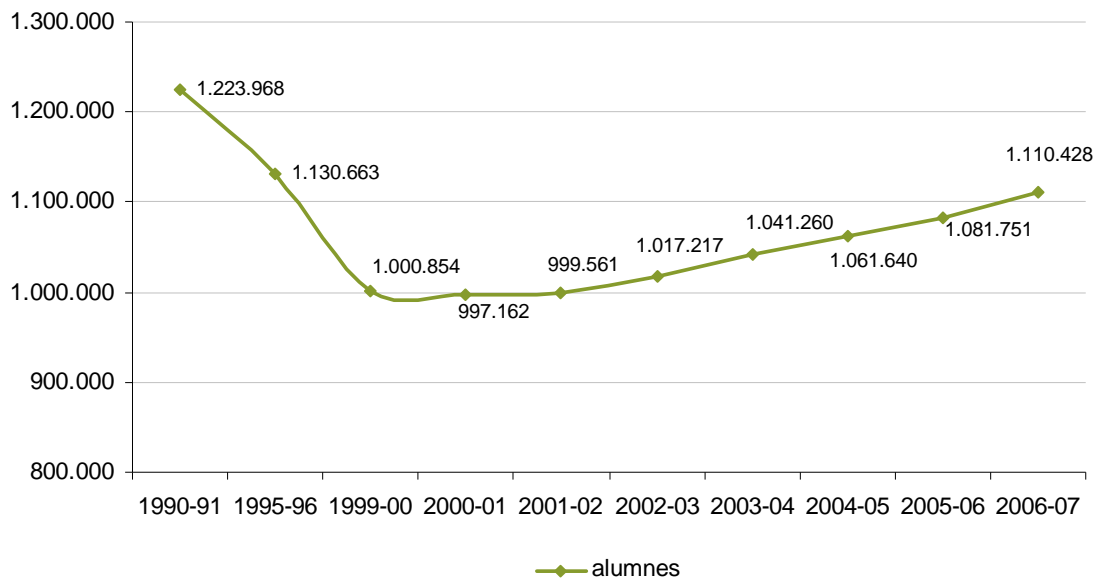
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

2. ESCOLARITZACIÓ

Recuperació de la matrícula a totes les etapes educatives en coherència amb el creixement de la població menor de 20 anys

Les xifres de l'alumnat d'estudis no universitaris a Catalunya en els darrers 17 anys han seguit una evolució paral·lela a la població de menors de 20 anys en aquest període. Després d'una davallada a la dècada dels 90, les xifres totals han anat augmentant de manera força constant.

F3. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT. CATALUNYA. 1990-2007.

Nota: S'inclou l'alumnat d'educació infantil, primària, educació especial, ESO, batxillerat, CFGM, CFGS, BUP i COU (fins curs 2000-01), FP (fins curs 2000-01), Programes de Garantia Social i altres programes de transició

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Expansió de l'escolarització primerenca, però amb pèrdua de pes del sector públic

Cada cop hi ha més infants escolaritzats abans dels tres anys, una taxa que augmenta considerablement en funció de l'edat de l'infant, de manera que la meitat de la població d'entre dos i tres anys està escolaritzada ja sigui en el sector públic o privat.

T2. TAXA ESPECÍFICA D'ESCOLARITZACIÓ DE 0-3 ANYS. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 1998-99 A 2005-06

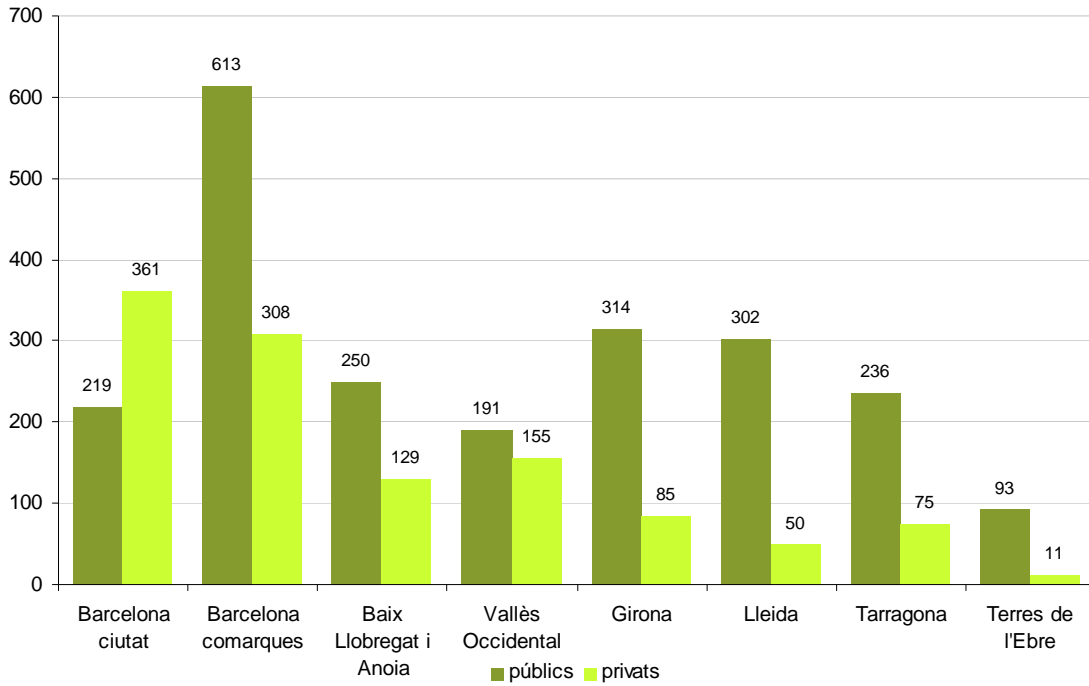
Edat	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06
0 a 1 any	4,65	4,56	4,96	5,37	5,88	6,26	6,60	7,19
1 a 2 anys	24,21	25,46	26,49	27,52	27,97	30,00	30,92	31,92
2 a 3 anys	47,01	47,30	49,80	50,52	50,19	50,74	52,95	52,67

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'IDESCAT

A Catalunya hi ha 3.392 centres on s'imparteix l'educació infantil, comptabilitzant els que cobreixen el primer cicle (0-3 anys), el segon (3-5 anys) o tots dos. D'aquests, 2.218 són públics, és a dir, més del 60% del total. Aquesta proporció, però, no és uniforme per tot el territori català. A la província de Barcelona la proporció de centres privats és molt més elevada que a les altres províncies (43% respecte a 19% de mitjana de les altres províncies), i a la ciutat de Barcelona aquests superen fins i tot els públics, tenint en aquest cas més d'un 60% dels centres d'educació infantil de titularitat privada.

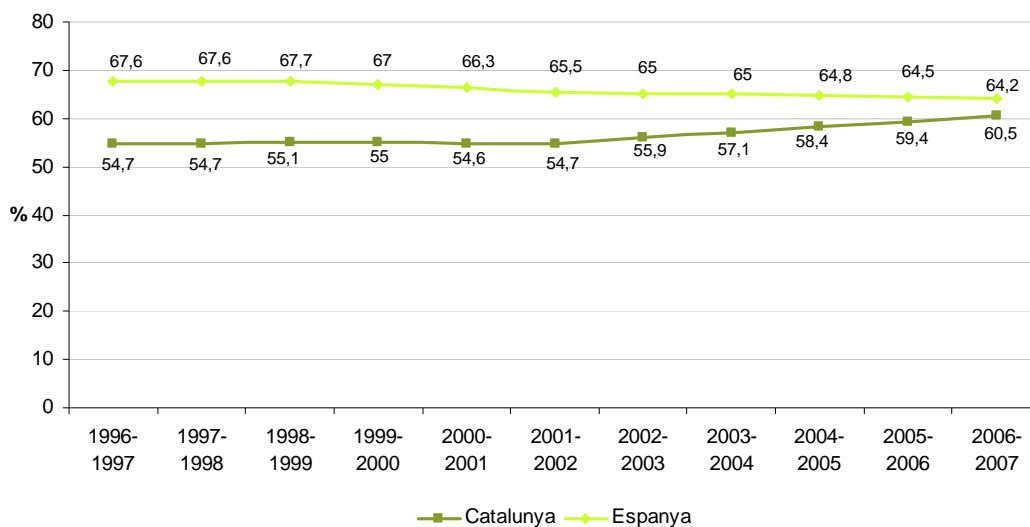
Com es pot observar a la figura 5, en aquests darrers anys el sector públic ha anat perdent pes lleugerament a l'educació infantil a Catalunya, una tendència que s'inverteix al conjunt de l'Estat Espanyol, on la intervenció del sector públic en aquest tram educatiu va en augment.

F4. CENTRES ON S'IMPARTEIX EDUCACIÓ INFANTIL, PER TITULARITAT. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT, ÀREES GEOGRÀFIQUES. CURS 2006-2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

F5. EVOLUCIÓ DEL PES DEL SECTOR PÚBLIC A L'EDUCACIÓ INFANTIL. CATALUNYA I ESPANYA. 1996-2007

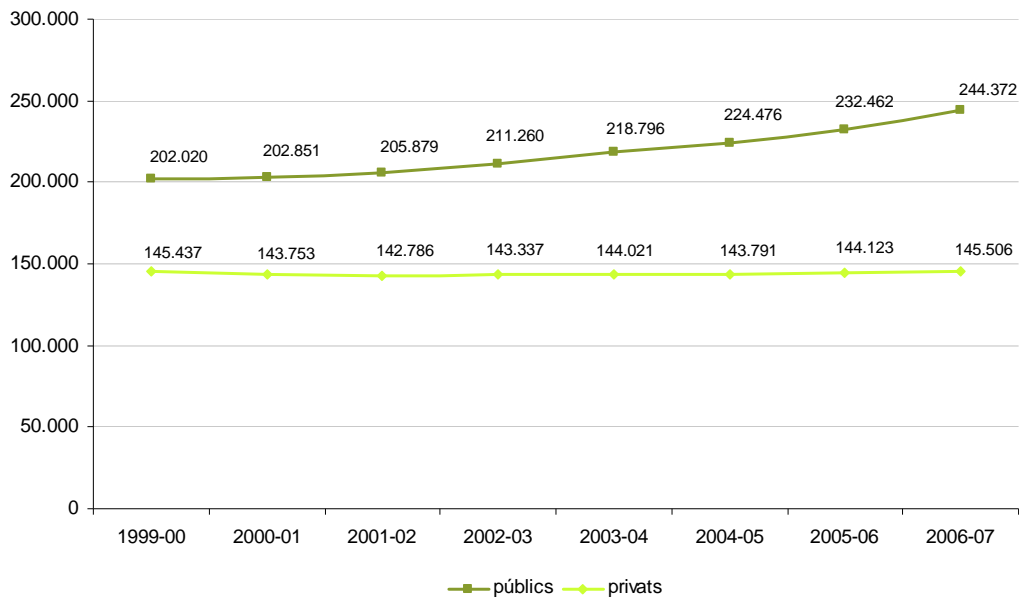

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Fundació Jaume Bofill.

En els nivells d'Educació Primària creix l'escolarització pública, però continua la tendència a un major pes del sector privat en comparació amb el conjunt de l'Estat

En canvi, a Catalunya, en l'educació primària el sector públic cada cop acull una proporció d'alumnes més important. La figura 6 mostra com, mentre la xifra d'alumnes que assisteixen a centres privats està estancada, als centres públics cada cop hi ha més infants.

F6. ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A CATALUNYA, PER TITULARITAT DE CENTRE. 1999-00 A 2006-07.

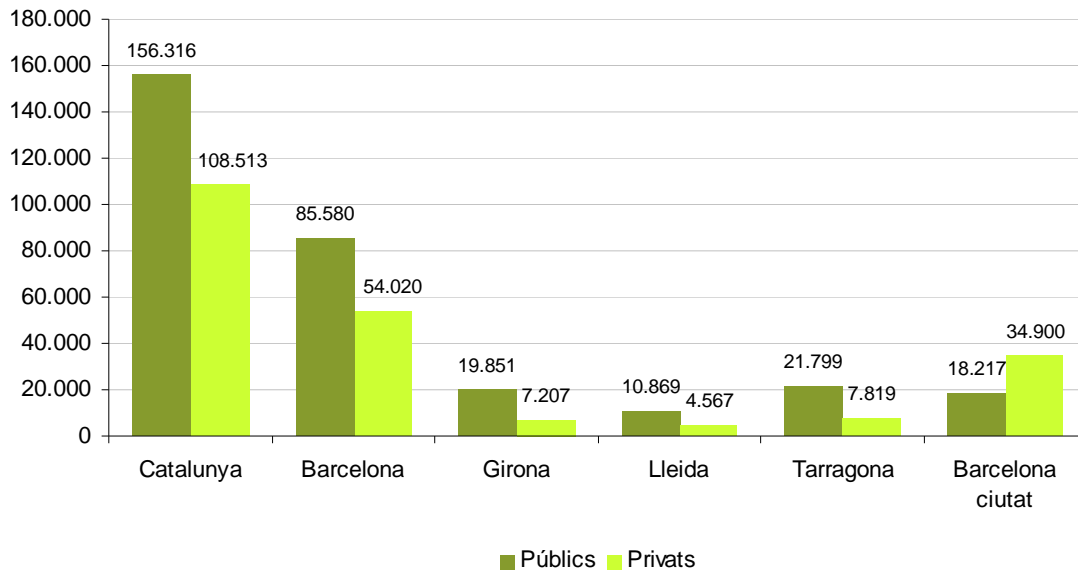

Font: elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

També a l'educació secundària obligatòria la majoria d'alumnes estan escolaritzats en centres públics. En aquest cas, però, la tendència no és creixent com a primària, sinó que fins i tot pot observar-se una lleu disminució en la proporció d'alumnes que assisteixen a l'ensenyament públic. Tant a l'ESO com a l'educació primària, les tendències de l'alumnat al sector públic són similars a les que es viuen al conjunt de l'Estat Espanyol, si bé a Catalunya hi ha un pes del sector privat més important que a la mitjana espanyola. A diferència de l'educació infantil, però, a les etapes de primària i secundària obligatòria aquesta diferència tendeix a disminuir.

F7. ALUMNAT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA PER TITULARITAT DE CENTRE. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2006-2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

T3. EVOLUCIÓ DEL % D'ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA AL SECTOR PÚBLIC. CATALUNYA I ESPANYA. 1996-2007

	En. Obligatoris		Ed. Primària		ESO	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
1996-1997	57,9	68,9	55,5	66,1	61,0	72,3
1997-1998	57,7	68,8	56,1	66,3	59,8	71,8
1998-1999	57,5	67,7	57,4	66,6	57,6	69,0
1999-2000	57,0	66,6	58,1	66,7	55,6	66,4
2000-2001	57,1	66,3	58,5	66,6	55,2	65,8
2001-2002	57,5	66,1	59,0	66,5	55,4	65,5
2002-2003	58,2	66,3	59,6	66,6	56,2	65,8
2003-2004	59,0	66,4	60,3	66,7	57,2	66,0
2004-2005	59,8	66,5	61,0	66,7	58,1	66,3
2005-2006	60,4	66,6	61,7	66,8	58,6	66,4
2006-2007	61,2	66,8	62,7	67,1	59,0	66,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

Si bé en el conjunt del territori català més del 60% dels alumnes cursen estudis en el sector públic, en la majoria de municipis de més de 50.000 habitants aquesta proporció és menor. Això és especialment remarcable en ciutats com Sant Cugat (37,5%) o Barcelona (37,2%). En aquest darrer cas, la importància de l'alumnat del sector públic varia molt als diferents districtes, on hi trobem des de Sarrià-Sant Gervasi, amb només un 14,4% d'alumnes de primària i ESO a centres públics, fins al districte de sant Martí, on són el 57,4%.

Aquestes dades ens mostren la importància del factor socioeconòmic en la distribució de l'alumnat, ja que juntament als baixos percentatges comentats, ciutats com Cornellà

del Llobregat, el Prat de Llobregat o Santa coloma de Gramenet, amb poblacions majoritàriament de classes treballadores, tenen més d'un 70% de l'alumnat d'aquests nivells educatius escolaritzat al sector públic.

T4. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ALS ENSENYAMENTS OBLIGATORIS PER SECTORS DE TITULARITAT. MUNICIPIS DE MÉS DE 50.000 HABITANTS DE CATALUNYA. 2005-2006.

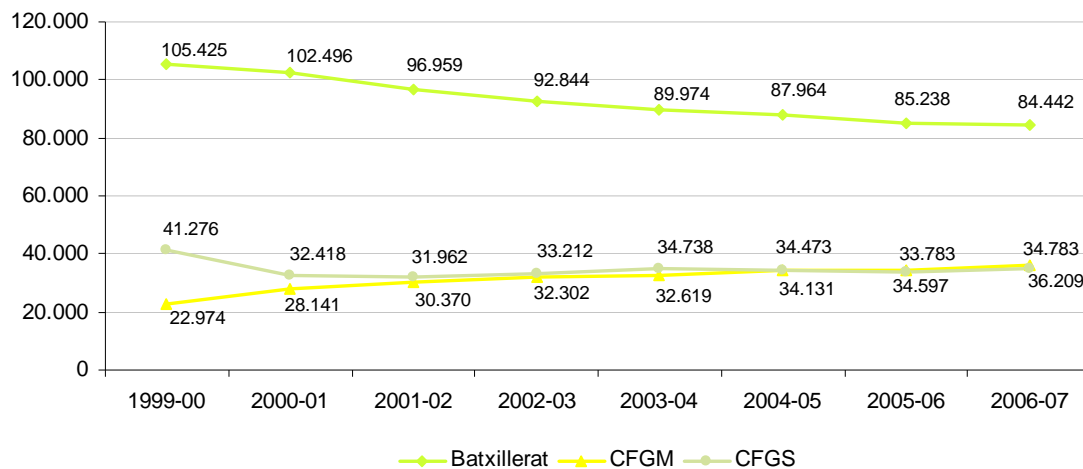
	Sector públic	Sector privat
Manresa	50,2	49,8
Reus	55,2	44,8
Castelldefels	69,3	30,7
Cornellà del Llobregat	75,8	24,2
El Prat de Llobregat	79,2	20,8
Sant Boi de Llobregat	58,2	41,8
Viladecans	63,6	36,4
Badalona	47,8	52,2
Barcelona	37,2	62,8
1. Ciutat Vella	52,4	47,6
2. Eixample	23,9	76,1
3. Sants-Montjuïc	55,0	45,0
4. Les Corts	22,0	78,0
5. Sarrià-Sant Gervasi	14,4	85,6
6. Gràcia	40,8	59,2
7. Horta-Guinardó	38,8	61,2
8. Nou Barris	54,1	45,9
9. Sant Andreu	44,3	55,7
10. Sant Martí	57,4	42,6
L'Hospitalet de Llobregat	51,8	48,2
Santa Coloma de Gramenet	73,0	27,0
Vilanova i la Geltrú	59,9	40,1
Girona	48,9	51,1
Mataró	46,1	53,9
Lleida	55,6	44,4
Tarragona	54,2	45,8
Cerdanyola del Vallès	65,1	34,9
Rubí	61,1	38,9
Sabadell	56,1	43,9
Sant Cugat del Vallès	37,5	62,5
Terrassa	46,0	54,0
Granollers	51,2	48,8
Mollet del Vallès	63,4	36,6

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

El Batxillerat es manté com a opció predominant en l'etapa post-obligatòria, tot i l'increment d'alumnes als Cicles Formatius

A l'etapa d'ensenyament secundaris post-obligatoris, el batxillerat segueix sent l'opció majoritària. Amb tot, els Cicles formatius de Grau Mitjà (CFGM) segueixen una tendència ascendent i han guanyat més de 13.000 alumnes en els darrers vuit cursos. Aquest augment ha fet que en els darrers cursos escolars els alumnes de CFGM ja superin els de Cicles formatius de Grau Superior (CFGS), que després d'una davallada a principis de la dècada mantenen un nombre d'alumnat que es manté força constant.

F8. ALUMNES D'ENSENYAMENTS SECUNDARIS POST OBLIGATORIS. CATALUNYA. 1999/00 - 2006/07

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya.

A Catalunya hi ha un percentatge més elevat d'alumnes d'educació especial en centres específics.

En l'àmbit de l'educació especial, el sector privat és el que acull la majoria d'alumnes catalans. Altre cop, però, la distribució per titularitat no és uniforme a tot el territori. De fet, aquesta majoria ve definida amb un pes decisiu pel mercat educatiu de la ciutat de Barcelona, ja que és l'únic espai desagregat que té una majoria important de l'alumnat d'educació especial al sector privat.

Pel que fa a les províncies catalanes, l'alumnat es troba repartit de manera similar, excepte en el cas de Girona, on el sector públic acull el 75% dels alumnes d'educació especial.

Basant-nos en l'observació de la taula 10 podríem concloure que a Catalunya s'ha fet l'opció per un model d'educació especial en centres específics, ja que dels 129 centres existents, 108 són d'aquestes característiques. Pel que fa als 21 restants, però, els hem d'entendre com a centres ordinaris amb plans concrets per atendre alumnat amb algun tipus de necessitats educatives permanents, i no com els únics centres ordinaris que compten amb alumnat d'educació especial.

De fet, més del 55% dels alumnes d'educació especial es troben escolaritzats en centres ordinaris. Amb tot, aquesta proporció és molt inferior a la mitjana espanyola,

que situa al 78,9% d'aquests alumnes en centres ordinaris. Com pot observar-se a la figura 9, Catalunya és la comunitat autònoma amb un percentatge més elevat d'alumnes d'educació especial en centres específics.

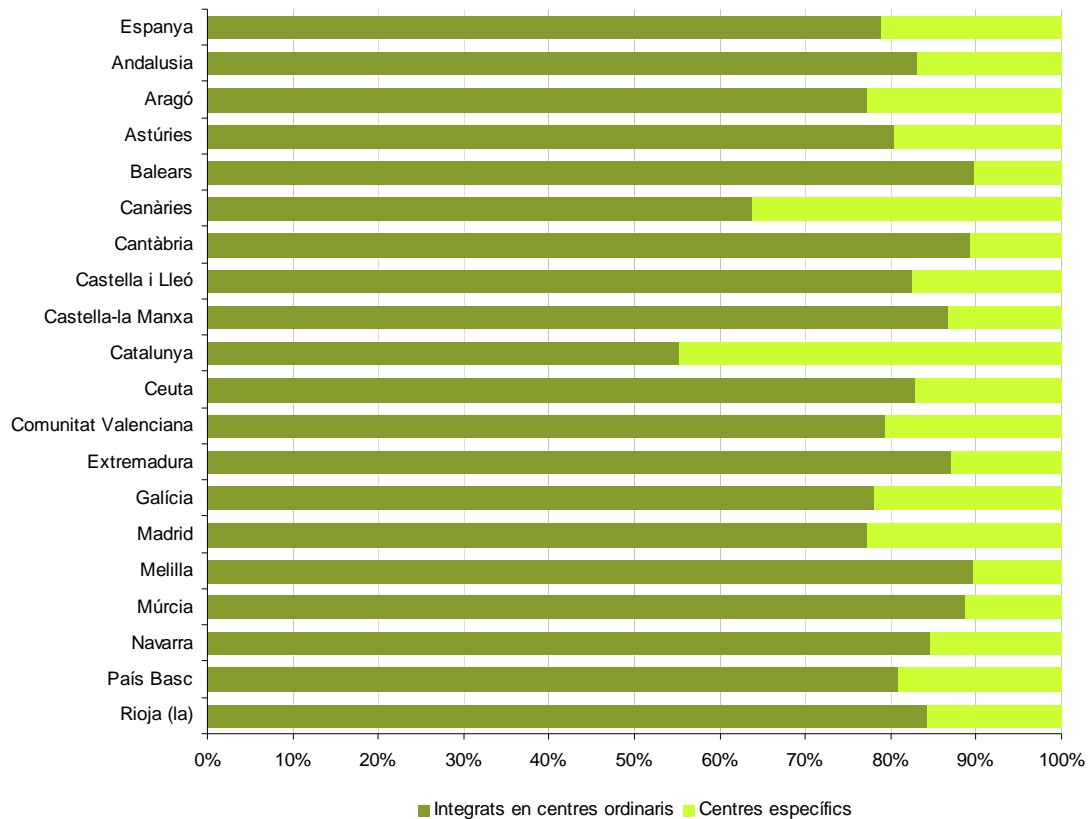
T5. CENTRES I ALUMNES D'EDUCACIÓ ESPECIAL. PER TIPUS DE CENTRE I TITULARITAT. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2006-2007

	centres específics		centres ordinaris		alumnes	
	públics	privats	públics	privats	públics	privats
Catalunya	41	67	21	—	2.964	3.864
Barcelona *	20	23	17	—	1.656	1.415
Girona	7	3	1	—	492	164
Lleida	3	5	2	—	174	118
Tarragona	4	8	1	—	328	394
Barcelona ciutat	7	28	—	—	314	1.773

* No s'inclouen les dades de Barcelona ciutat.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya.

F9. PERCENTATGE D'ALUMNAT D'EDUCACIÓ ESPECIAL INTEGRAT EN CENTRES ORDINARIS I EN CENTRES ESPECIALS. CCAA. CURS 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del MEC

3. FINANÇAMENT

La despesa total relativa (% del PIB) en educació continua estancada a l'entorn del 4,6%, una de les més baixes en relació amb l'Estat

En els darrers anys la despesa educativa global a Catalunya en relació al PIB s'ha mantingut al voltant del 4,6%, tot i que amb l'augment continuat del PIB a Catalunya hagin augmentat les quantitats absolutes dedicades a educació.

A nivell de l'Estat Espanyol, però, Catalunya és una de les comunitats autònomes que menys percentatge del PIB destina a la despesa pública d'educació no universitària (2,22%) només per sobre de Madrid (1,78%). Aquest indicador pot explicar-se, en part, pel fet que a l'Estat Espanyol els recursos econòmics destinats a educació són similars a totes les comunitats autònomes, de manera que en aquelles que presenten un PIB més elevat que la mitjana, com és el cas de Catalunya, sembla que es destinin menys recursos.

T6. INDICADORS DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES 2005.

	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB	Despesa pública en educació (no univ.) / estudiant	Despesa pública en educació (no univ.) per estudiant en relació al PIB / càpita
Andalusia	3,48	3088,30	19,07
Aragó	2,43	3689,50	16,56
Astúries	2,80	4282,10	23,26
Balears	2,52	3843,90	16,50
Canàries	3,31	3679,40	19,42
Cantàbria	2,85	4188,90	20,46
Castella i Lleó	2,99	4133,40	20,95
Castella-la Manxa	4,08	3951,50	24,17
Catalunya	2,22	3543,90	14,30
Comunitat Valenciana	2,87	3555,60	18,55
Extremadura	4,50	3610,80	25,60
Galícia	3,34	4026,10	23,72
Madrid	1,78	3052,00	11,17
Múrcia	3,27	3107,60	17,82
Navarra	2,75	4694,00	17,83
País Basc	3,00	5381,60	20,39
La Rioja	2,50	3910,40	17,52
Espanya	3,01	3946,80	18,92

Font: Fundació Jaume Bofill

T7. DESPESA TOTAL EDUCATIVA EN RELACIÓ AL PIB. CATALUNYA. CURSOS 1995-1996 A 2002-2003.

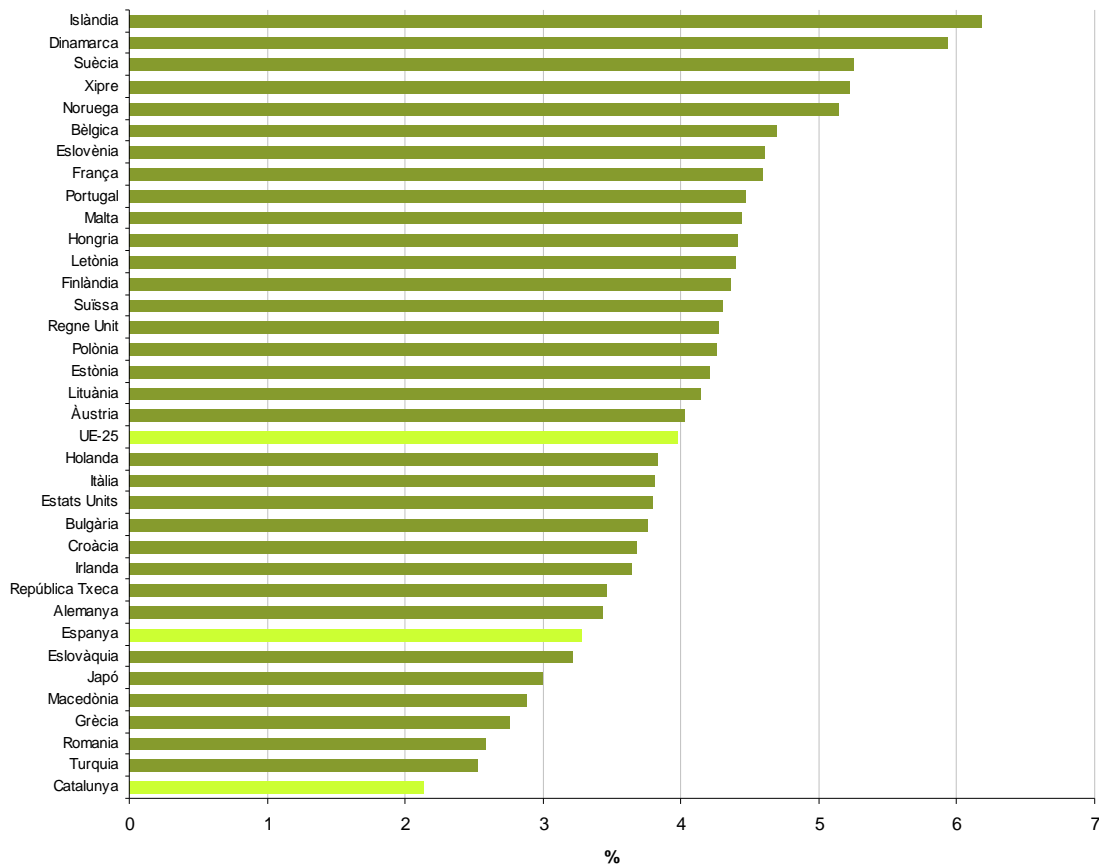
Despesa Educativa	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Sector Públic	3,6	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,7	3,8
Sector Privat	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9
Total	4,6	4,5	4,6	4,6	4,6	4,5	4,7	4,7

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

La despesa pública de Catalunya en educació no universitària sobre el PIB és una de les més baixes de l'Europa dels 25.

La comparació a nivell europeu indica que encara és necessari incrementar els esforços per situar-se al nivell de la mitjana de països, que es troba prop del 4% de despesa pública en educació no universitària en relació al PIB, ja que en l'actualitat Catalunya es troba a la cua dels nivells de despesa dels països de l'EU-25, i Espanya no ocupa una posició gaire millor.

F10. DESPESA PÚBLICA EN EDUCACIÓ NO UNIVERSITÀRIA SOBRE EL PIB A PAÏSOS DE LA UE I ALTRES PAÏSOS. 2004.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la OCDE.

La taula 8 mostra l'esforç inversor en educació de cada territori considerant el seu nivell de riquesa i diferenciant diversos nivells educatius. Ens mostra com les despeses per alumne i curs escolar en relació al PIB per habitant són lleugerament inferiors a Catalunya, en comparació amb Espanya i la zona euro, excepte en el cas de l'educació secundària, amb una xifra tímidament superior. També mostra com les despeses són més importants a mesura que augmenta el nivell educatiu.

T8. DESPESES PER ALUMNE I CURS ESCOLAR PER NIVELL D'ENSENYAMENT, EXPRESSADES EN RELACIÓ AL PIB PER HABITANT. CATALUNYA, ESPANYA, ZONA EURO. CURS 2002-2003.

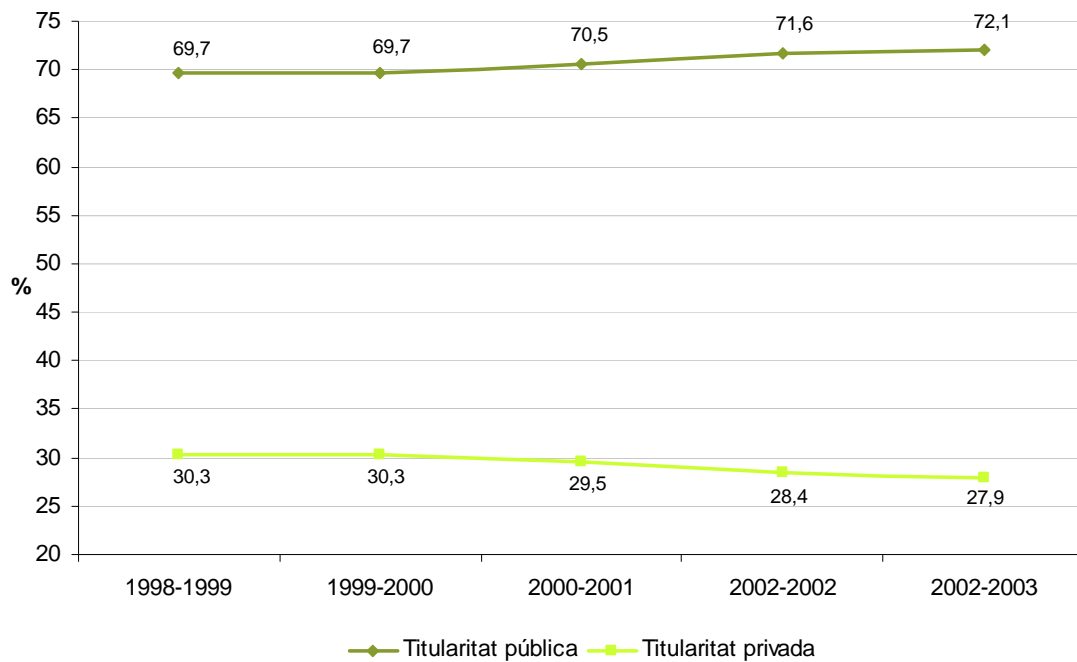
	Catalunya	Espanya	Zona euro
Infantil	17,4	17	19
Primària	17,4	19	20
Secundària	28,4	26	27
Universitària	32,7	36	37

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Augmenta la despesa en la xarxa escolar pública, tot i mantenir-se en la de centres concertats.

En els darrers anys ha augmentat la despesa educativa total a Catalunya destinada als centres públics. De tota manera, la despesa en centres privats continua essent important, sobretot en les etapes de primària i secundària, on existeixen nombrosos centres amb concert educatiu. Si desagreguem les dades de la figura 11 per nivells educatius, trobem que l'any 2003, només el 5,3% de la despesa educativa en ensenyament universitari anava destinada a centres privats, mentre que a l'educació primària i secundària els percentatges es troben entre el 30% i el 40% de la despesa total d'aquests nivells educatius.

F11. EVOLUCIÓ DE LA DESPESA EDUCATIVA TOTAL A CATALUNYA, PER TITULARITAT DE CENTRE. 1998-99 A 2002-03.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

4. TRANSICIÓ ESCOLA – TREBALL

El pes dels joves laboralment actius respecte les taxes d'activitat a Catalunya és similar al del conjunt d'Espanya. La taxa és superior entre els que tenen titulació universitària

En primer lloc cal destacar que Catalunya té una taxa bruta de població que accedeix a l'ensenyament secundari postobligatori superior a la mitjana espanyola, tant pel que fa al batxillerat (itinerari majoritari), com pels que cursen Cicles formatius de Grau Mitjà.

La taxa d'activitat dels joves d'entre 16 i 19 anys també és superior a la del conjunt de l'Estat tant pel que fa als homes com a les dones. De totes maneres, la proporció de joves laboralment actius respecte a les taxes d'activitat globals és molt semblant a Catalunya i a Espanya, tal i com es pot observar a la figura 12.

La figura 13 il·lustra la importància que pren el nivell d'estudis assolit a l'hora d'entrar al mercat laboral. Aquells que tenen titulació universitària tenen una taxa d'activitat 20 punts per sobre dels que només han acabat, com a màxim, l'ensenyament secundari obligatori.

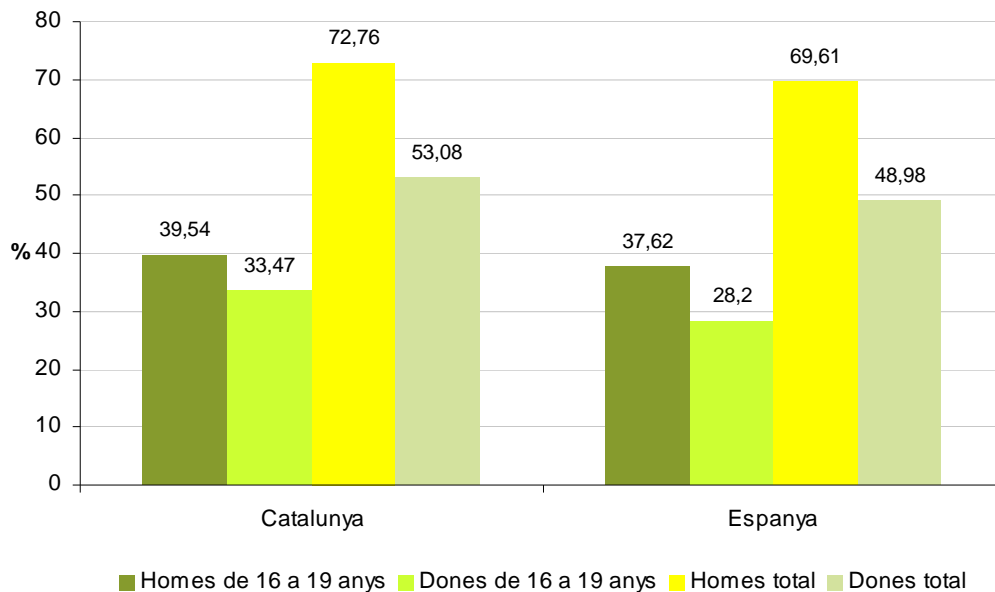

T9. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ACCEDEIX A L'ENSENYAMENT SECUNDARI DE SEGON GRAU (POST-OBLIGATORI). CCAA. CURS 2004-2005.

	Batxillerat		CFGM		PGS	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Andalusia	38,6	53,6	27,7	30,2	7,6	4,4
Aragó	52,1	70,8	33,0	28,8	19,7	9,2
Astúries	60,5	76,3	36,2	28,0	12,0	5,7
Balears	44,4	51,6	20,9	22,5	9,3	4,9
Canàries	43,2	62,0	29,2	31,6	13,1	6,1
Cantàbria	53,1	71,1	36,1	37,5	9,5	3,9
Castella i Lleó	57,9	77,5	32,1	29,6	20,6	10,4
Castella-la Manxa	47,6	66,6	20,5	23,5	10,2	5,5
Catalunya	53,0	68,2	35,2	29,7	9,0	4,6
Comunitat Valenciana	44,7	61,7	29,6	30,0	5,9	3,8
Extremadura	45,1	65,9	25,7	24,9	8,9	4,1
Galícia	54,9	75,1	32,6	32,0	11,6	5,4
Madrid	59,2	68,7	20,3	19,3	12,1	6,0
Múrcia	48,3	61,9	21,3	24,4	19,9	10,7
Navarra	53,6	70,5	30,1	22,8	17,0	6,7
País Basc	67,5	82,2	39,5	26,3	20,4	7,4
Rioja (la)	51,4	67,7	33,6	33,4	19,0	6,8
Ceuta	44,1	54,3	18,4	36,8	51,6	41,3
Melilla	48,9	63,4	30,0	42,6	19,5	15,2
Espanya	49,5	65,1	28,7	27,8	11,2	5,7

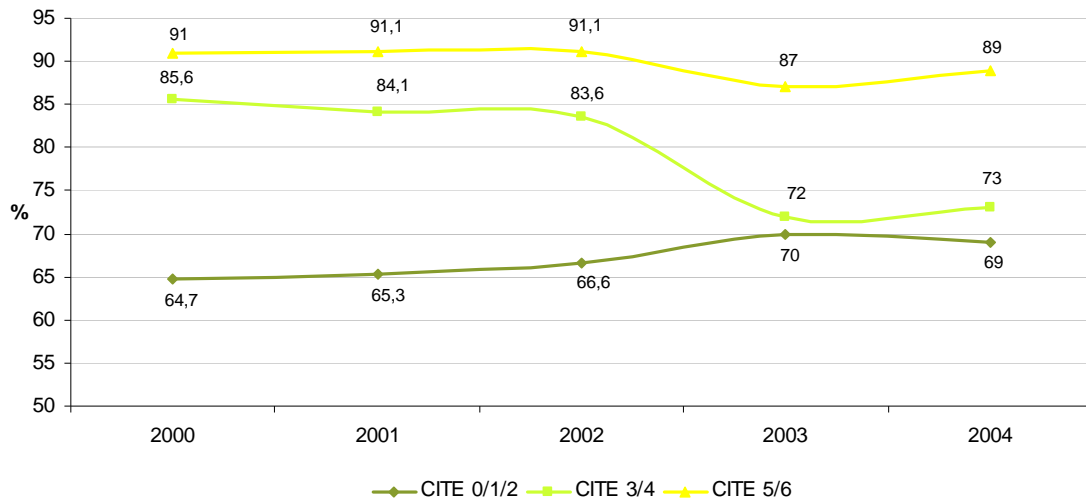
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del MEC

F12. TAXA D'ACTIVITAT DEL JOVES DE 16 A 19 ANYS I DEL TOTAL DE POBLACIÓ, PER SEXES. CATALUNYA, ESPANYA. TERCER TRIMESTRE 2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'INE, Enquesta de Població Activa

F13. TAXA D'ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ D'ENTRE 25 I 64 ANYS SEGONS EL NIVELL D'ESTUDIS ACABATS. CATALUNYA. 2000-2004.

Nota: La formació equivalent als diferents CITE és:

CITE 0/1: educació infantil, primària

CITE 2: educació secundària obligatòria

CITE 3: batxillerat, BUP, COU, formació professional

CITE 4: ensenyament superior no universitari

CITE 5/6: ensenyament universitari

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

5. RESULTATS EDUCATIUS

Els resultats educatius ens permeten conèixer el capital humà del que disposa un país. Si bé sovint es tendeix a identificar la no superació dels nivells obligatoris amb el fracàs escolar –fenomen que, al nostre entendre, requereix una anàlisi més profunda-, si que és cert que observar les dades al final de les diverses etapes pot ajudar-nos a conèixer millor com són les transicions i abandonaments.

Taxes de graduació en l'educació secundària similars a Catalunya i Espanya, amb un èxit superior en el Batxillerat, i entre les noies

En aquest aspecte, les dades catalanes i espanyoles són molt similars, si bé cal assenyalar que, depenent de la font consultada (MEC o Departament d'Educació), els resultats poden variar notablement.

Així, segons dades elaborades pel MEC i desagregades per sexe, tant a Catalunya com a l'Estat Espanyol més d'una tercera part de l'alumnat matriculat no obté la graduació dels Ensenyaments Secundaris Obligatoris –el percentatge minva en el cas de les noies-, una proporció que es redueix en els estudis secundaris postobligatoris. D'aquests, el batxillerat segueix sent l'opció on més graduats hi ha, en consonància amb les dades de la taula 9, que indiquen que és l'opció majoritària entre els estudis secundaris postobligatoris.

La taula 10 Ens mostra que els percentatges de graduats tenen un major component del gènere femení. Les noies són les que més es graduen en tots els nivells d'ensenyaments secundaris, encara que en els Cicles Formatius de Grau Mig la diferència amb els nois és menor a la dels altres ensenyaments.

T10. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA EN ENSENYAMENTS SECUNDARIS. CATALUNYA, ESPANYA. CURS 2004-2005.

	ESO		Batxillerat		CFGM	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Catalunya	67,2	77,5	35,8	51,0	15,5	16,6
Espanya	63,7	77,5	36,7	52,5	15,0	17,8

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del MEC

Les dades recopilades pel Departament d'Educació sobre el percentatge de graduats a 4rt curs d'ESO a Catalunya ens donen com a resultat uns percentatges lleugerament superiors: el curs 2004-2005 (segons càlculs elaborats *a posteriori* el 2005-2006) gairebé el 80% dels alumnes que cursen ESO obtenen el graduat en finalitzar aquest darrer curs de la secundària obligatòria. La resta, o bé repeteixen curs o bé obtenen la certificació d'ensenyament obligatori, que indica el seguiment d'un currículum adaptat i, per tant, el no assoliment del mateix nivell acadèmic que la majoria dels estudiants.

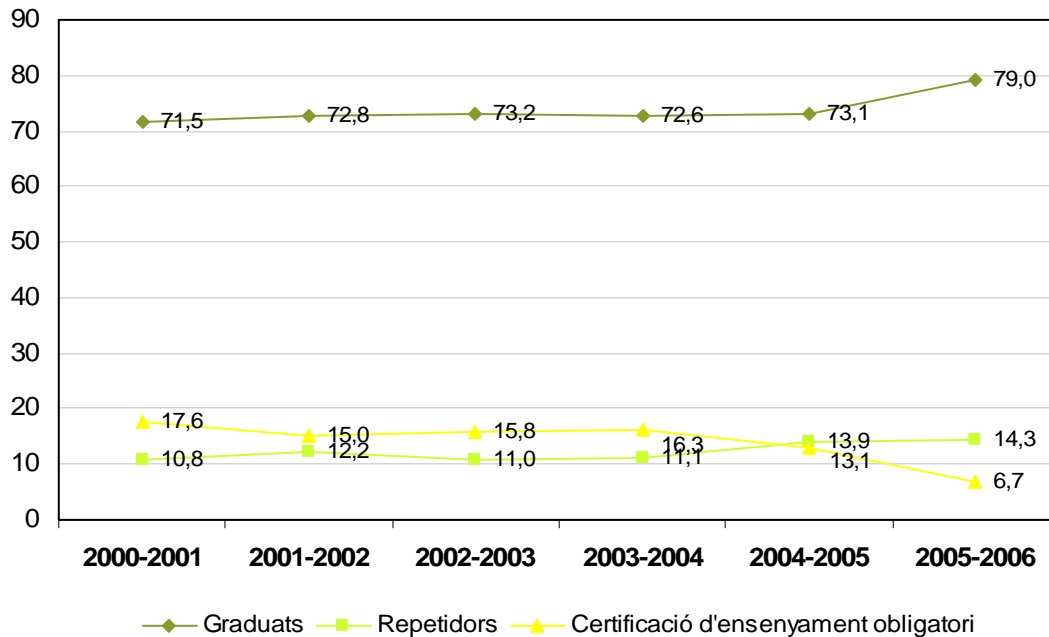
T11. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT A 4rt CURS D'ESO. PERCENTATGE DE GRADUATS. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 2000-2001 A 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

		Alumnes avaluats	Total graduats	Repetidors	Graduats %
Catalunya	2000-2001	71.067	50.839	7.700	71,5
	2001-2002	66.927	48.747	8.139	72,8
	2002-2003	64.736	47.375	7.101	73,2
	2003-2004	64.072	46.520	7.090	72,6
	2004-2005	63.923	46.706	8.871	73,1
	2005-2006	57.105	45.129	8.164	79,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

És interessant observar l'evolució dels percentatges d'estudiants que només obtenen el certificat i repetidors (F14), ja que si des de principis del segle XXI semblava que els que obtenien la certificació d'ensenyaments obligatoris eren cada vegada més i els repetidors disminuïen, en el curs 2004-2005 la tendència s'inverteix: caldrà veure si és una dada puntual o l'inici d'una nova tendència.

F14. AVALUACIÓ DELS ALUMNES DE 4rt CURS D'ESO. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 2000-2001 A 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

T12. AVALUACIÓ DELS ALUMNES DE 4T D'ESO. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

	Graduats en educació	Certificació d'ensenyame	Repeteixen curs	Total avaluats
Catalunya	45.129	3.812	8.164	57.105
Barcelona	33.590	2.715	6.034	42.339
Girona	4.344	388	755	5.487
Lleida	2.772	116	401	3.289
Tarragona	4.423	593	974	5.990
Barcelona ciutat	10.225	579	1.572	12.376

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya

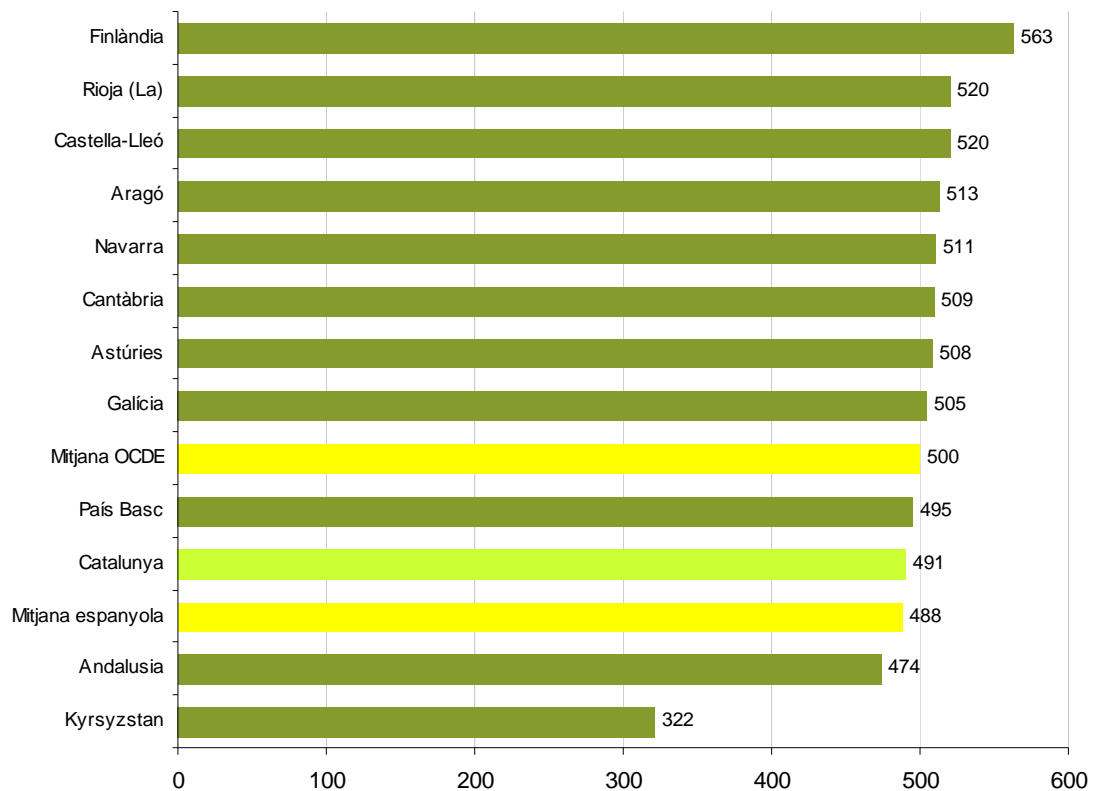
En qualsevol cas, en comparació al conjunt de l'Estat Espanyol, i d'acord amb un informe presentat per la Fundació Jaume Bofill (2007:10), a 4t d'ESO Catalunya se situa amb la taxa de repetició més alta de l'estat (18,8%). En viu contrast, però, segons la mateixa font Catalunya té la taxa de repetició a la primària més baixa de totes les comunitats autònomes (1,5% a 6è de primària). De manera que podem afirmar que a Catalunya es retarden les repeticions respecte els altres territoris de l'Estat Espanyol.

Informe PISA: resultats per Catalunya superiors a la mitjana espanyola, tanmateix discrets en el marc d'assoliment de competències europeu

Recentment s'han fet públics els resultats de l'informe PISA 2006 on, segons han anunciat àmpliament els mitjans de comunicació, ni Espanya ni Catalunya en surten gaire ben parades. A continuació reproduïm les figures que il·lustren els principals resultats d'aquest informe. Per poder contextualitzar les dades cada gràfic inclou els resultats dels països amb major i menor puntuació de l'ítem que s'il·lustra, la mitjana de l'OCDE, els resultats espanyols i els de les comunitats autònomes que van sol·licitar una ampliació de la mostra en el seu territori.

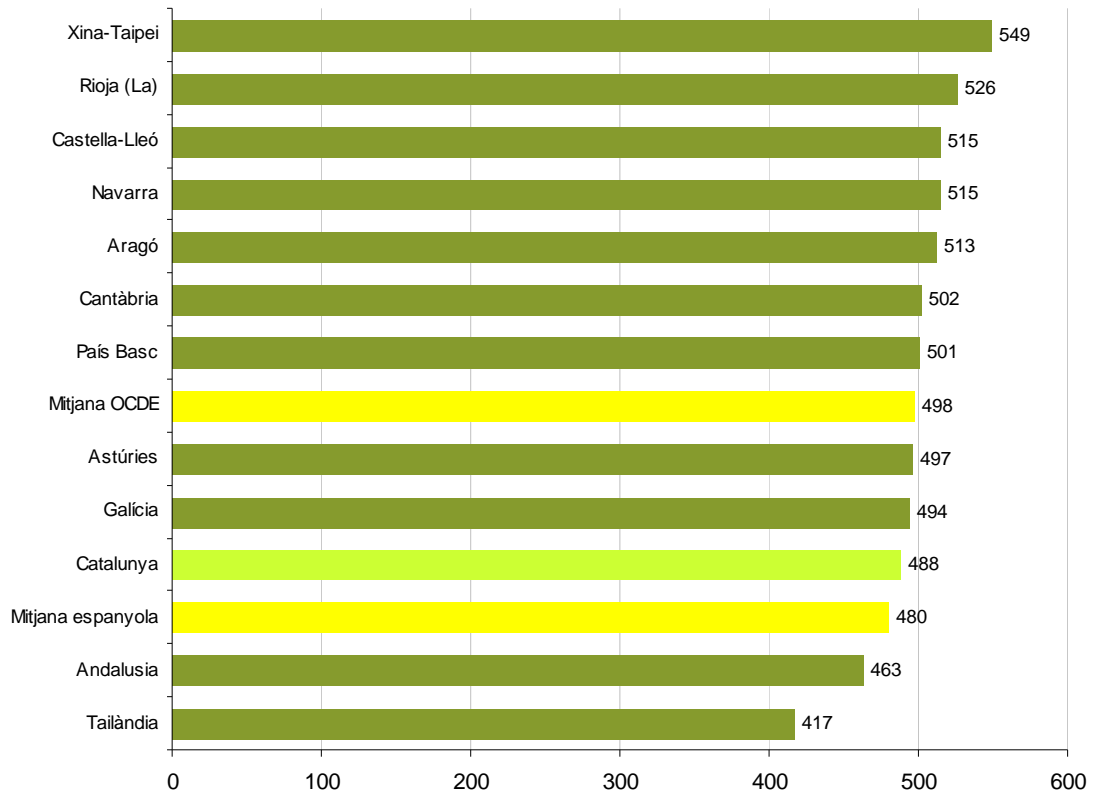
En tots els casos podem observar que Catalunya ha obtingut uns resultats lleugerament superiors a la mitjana espanyola, tot i que es troba a la cua de les comunitats amb mostra ampliada. En relació a la mitjana de la OCDE, Catalunya es troba en tots els ítems d'anàlisi de l'estudi PISA (competència científica, matemàtica i comprensió lectora) per sota, essent la distància més gran -15 punts de diferència- la que es refereix a la comprensió lectora de l'alumnat.

F15. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

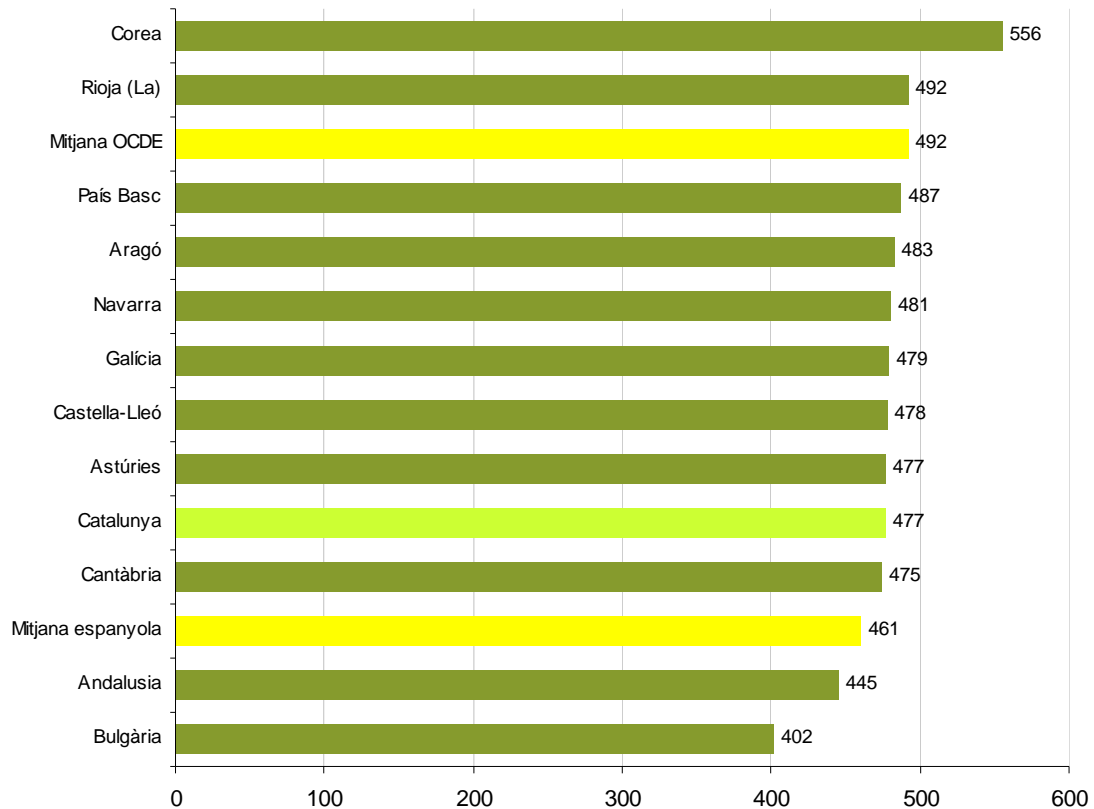
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

F16. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPRESIÓ MATEMÀTICA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

F17. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPRENSIÓ LECTORA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Nois: millors resultats en competència científica i matemàtica; noies: millors resultats en comprensió lectora

Els nois i les noies no obtenen els mateixos resultats en les diverses àrees, mentre que els nois han obtingut millors puntuacions mitjanes en competència científica i matemàtica, les noies els han superat en comprensió lectora, obtenint una puntuació només dos punts per sota de la mitjana de la OCDE. En aquest darrer ítem, la diferència entre els resultats dels nois i els de les noies és de 27 punts, mentre que en les àrees de competència científica i matemàtica els resultats de les noies només es troben 9 i 11 punts respectivament per sota els nois.

T13. PUNTUACIONS MITJANES EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA, COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPRESIÓ LECTORA, PER SEXES. CATALUNYA. RESULTATS PISA 2006.

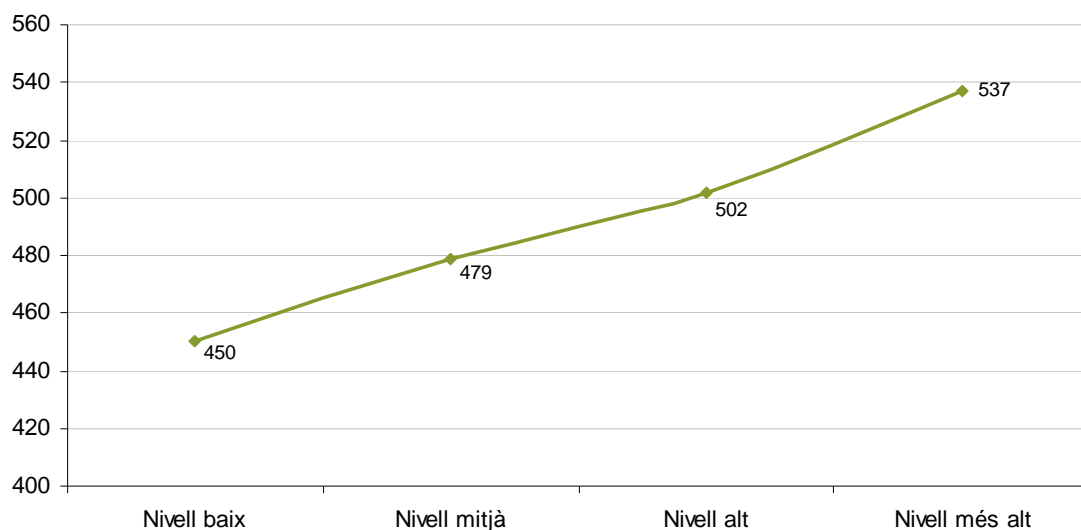
	Comp. Científica	Comp. Matemàtica	Comp. Lectora
Nois	496	493	463
Noies	487	482	490

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

El gènere no és l'únic element que marca diferències en els resultats, el nivell socioeconòmic i cultural és també un element a tenir en compte ja que els alumnes amb un nivell més alt obtenen millors resultats acadèmics. L'índex ESCS s'elabora a partir de diversos ítems com el nivell ocupacional familiar, el nivell d'estudis de pares i mares i la renda familiar.

Tenint en compte aquest índex, els resultats de Catalunya no són tant negatius com els globals, ja que tot i tenint un índex ESCS mitjà negatiu (-0,16), és a dir, inferior a la mitjana europea, els resultats obtinguts són similars als d'alguns països amb l'índex ESCS més alt.

F18. VARIACIÓ DEL RENDIMENT EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA SEGONS L'ÍNDEX ESCS (SOCIOECONÒMIC I CULTURAL). CATALUNYA. RESULTATS PISA 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

El Consell Europeu va acordar el març del 2000 a Lisboa l'objectiu estratègic que ha de convertir la unió Europea en l'economia del coneixement més competitiva i dinàmica del món. Per assolir-lo s'han de dur a terme grans transformacions en diversos àmbits econòmics i socials, entre els que l'educació juga un paper destacat. En l'àmbit educatiu, doncs, s'han plantejat diverses metes centrades en la comprensió lectora, l'abandonament prematur, els ensenyaments postobligatoris i la formació permanent.

La taula 14 ens mostra l'evolució d'aquests ítems ens els darrers cinc anys a nivell català, espanyol i europeu, així com els índex que s'han marcat als objectius de

Lisboa, i que es pretén que es compleixin l'any 2010. Els índexs dels diversos ítems que descriuen el nivell educatiu de Catalunya són similars a la mitjana europea en els casos de les dificultats en comprensió lectora, l'educació terciària i la formació al llarg de la vida.

Els nivells d'abandonament prematur i educació secundària postobligatòria, però, mostren mancances més greus entre la població catalana que entre la mitjana europea. Especialment destacat és el cas de l'abandonament prematur, que ha augmentat des del 2000 al 2005 i que mostra un índex que dobla l'europeu i que està lluny d'aconseguir l'objectiu fixat pel 2010. De fet, Catalunya és un dels països amb una situació més negativa en aquest aspecte, només superat per Portugal i Malta.

T14. QUADRE DE SÍNTESI DELS OBJECTIUS DE LISBOA 2010. CATALUNYA, ESPANYA, UE 25. 2000, 2005, HORITZÓ 2010.

Catalunya	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	—	19,2	15,5
Abandonament prematur	29,7	34,1	10
Postobligatòria	68,1	60,3	85
Educació terciària	12,8	12,6	11,6
Formació al llarg de la vida	—	10	12,5
UE 25	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	19,4	19,8	15,5
Abandonament prematur	17,3	15,2	10
Postobligatòria	76,3	76,9	85
Educació terciària	10,1	12,6	11,6
Formació al llarg de la vida	7,9	10,5	12,5
Espanya	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	16,3	21,1	15,5
Abandonament prematur	28,9	30,8	10
Postobligatòria	65,9	61,3	85
Educació terciària	9,9	12,5	11,6
Formació al llarg de la vida	—	10,5	12,5

Font: Fundació Jaume Bofill

6. VIOLÈNCIA ESCOLAR

Els últims anys han estat marcats per un creixent interès pels fenòmens de violència entre iguals a les aules (bullying). Els estudis sobre la incidència real del maltractament han proliferat en els últims temps, oferint dades que no sempre coincideixen entre sí. La majoria d'aquests estudis s'han realitzat a nivell de l'Estat Espanyol, però n'hi ha dos d'especialment destacables que s'han centrat en l'alumnat català.

L'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) va realitzar, per encàrrec del Síndic de Greuges de Catalunya, un ampli estudi sobre convivència als centres educatius de secundària on s'hi inclouen dades estadístiques que, tot i no ser quantitativament representatives, mostren la tendència dels sentiments de victimització i agressió dels joves catalans.

La majoria de l'alumnat de secundària manté bones relacions amb els companys i companyes de centre: els casos de violència i agressió són minoritaris, tot i que destaquen en la seva forma verbal o simbòlica

Els resultats de la taula 15 mostren que el 92,8% dels alumnes enquestats se senten bé amb els seus companys al centre, concretament a l'hora d'esbarjo. A més, la gran majoria (75,6% del total d'enquestats) ho afirmen de manera contundent, ja que han mostrat un absolut desacord (opció "molt en desacord") a la frase *sovint em sento sol a l'hora del pati, perquè els meus companys no han volgut estar amb mi*.

Pel que fa als percentatges de víctimes i agressors de violència verbal i física, les taules 16 i 17 il·lustren que els que les pateixen i provoquen són una minoria, especialment en el cas de la violència física, en què un 4,7% de l'alumnat afirma patir-la "sovint" o "sempre", i un 6,9% afirma ser un agressor o agressora habitual. La violència verbal, tot i que minoritària, té una presència més destacada. El 14,3% dels alumnes enquestats afirmen que els insulten, parlen malament d'ells o elles, o els ridiculitzen "sovint" o "sempre", mentre que un 10,7% admet ser autor d'aquest tipus d'agressions de manera freqüent.

T15. SENTIMENT D'AÏLLAMENT A L'HORA D'ESBARJO. CATALUNYA, 2006

Molt en desacord		En desacord		D'acord		Molt d'acord		Total	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
902	75,60%	205	17,20%	44	3,70%	42	3,50%	1.193	100%

Font: Informe CIIMU *Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius*

T16. VÍCTIMES I AGRESSORS DE VIOLÈNCIA VERBAL. INSULTAR, PARLAR MALAMENT D'ALGÚ, RIDICULITZAR. CATALUNYA, 2006

	Mai	Poques vegades	Sovint	Sempre
Víctimes	41,3%	44,3%	10,2%	4,1%
Agressors	37,7%	50,7%	8,9%	2,8%

Font: Informe CIIMU *Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius*

T17. VÍCTIMES I AGRESSORS DE VIOLÈNCIA FÍSICA. PEGAR. CATALUNYA, 2006

	Mai	Poques vegades	Sovint	Sempre
Víctimes	79,2%	15,9%	2,9%	1,8%
Agressors	74,7%	18,3%	4,0%	2,9%

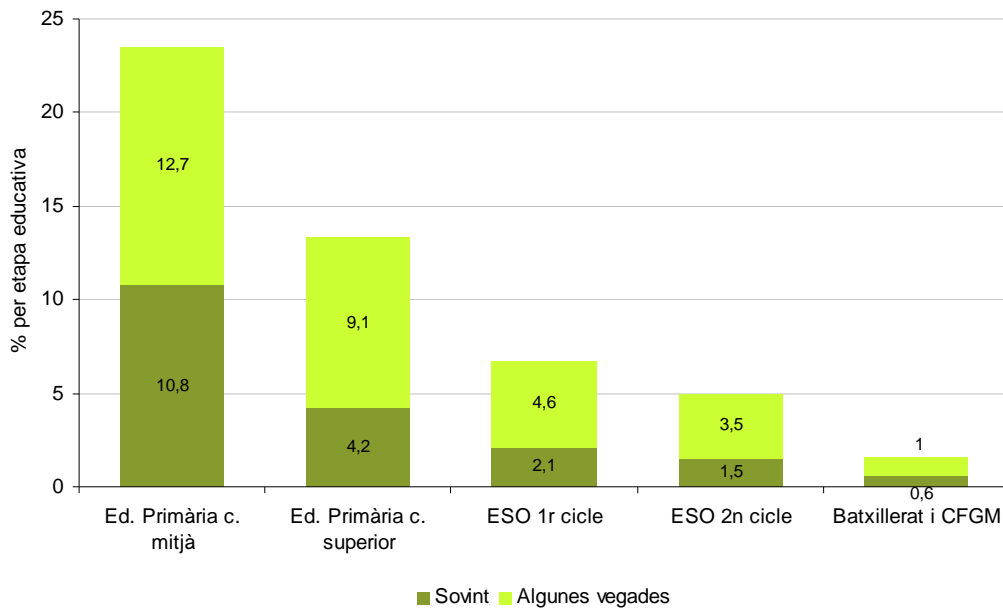
Font: Informe CIIMU *Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius*

La Generalitat de Catalunya ha elaborat, els cursos 2000-2001 i 2005-2006 l'Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya (ECESC), que analitza diversos aspectes de les relacions entre iguals als centres educatius. Aquest estudi mostra resultats que van en la mateixa línia que els comentats.

Les accions negatives viscudes amb un impacte significatiu per part de les víctimes disminueixen de manera important a mesura que s'assoleixen les diverses etapes educatives

Així, mentre que el 10,8% dels alumnes del cicle mitjà de primària consideren que són víctimes freqüents d'accions molestes intencionals que valoren amb una importància del 7 al 10 (en una escala del 0 al 10), al segon cicle de l'ESO aquest percentatge ha quedat reduït a l'1,5%, i al 0,6% als ensenyaments secundaris postobligatoris.

F19. PERCENTATGE D'ALUMNES OBJECTE D'ACCIONS NEGATIVES D'ESPECIAL IMPACTE. PER ETAPES EDUCATIVES. CATALUNYA. CURS 2005-2006, 1R TRIMESTRE

Nota: La gràfica recull les accions considerades intencionals (*per molestar*), valorades amb una importància global entre 7 i 10 punts (d'una escala de 0 a 10)
 Font: ECESC, Generalitat de Catalunya

Una altra dada que s'obté d'aquest informe –i que es correspon a les tendències que apunten altres informes a nivell espanyol, com el realitzat pel Defensor del Pueblo (2006)- és la disminució de la majoria d'agressions entre la primera edició de l'estudi i la segona. Aquesta evolució sembla indicar que l'augment de la mediatització del fenomen del bullying pot haver augmentat la percepció social de violència i la seva detecció, però en tot cas no ha contribuït a un augment real de la mateixa, sinó més aviat en sentit contrari.

T18. AGRESSIONS RECONEGUDES CONTRA PROFESSORS O PROFESSORES. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA. CURSOS 2000-2001 I 2005-2006.

	Mai		Una vegada		Algunes vegades		Força vegades	
	2000-01	2005-06	2000-01	2005-06	2000-01	2005-06	2000-01	2005-06
Cridar-lo	79	80,5	11,6	11,5	6,9	6,1	2,6	1,9
Insultar-lo	87,8	89	7,5	7,3	3,3	2,5	1,4	1,1
Agradir-lo físicament	98,9	98,7	0,8	0,8	0,2	0,3	0,2	0,2

Font: ECESC, Generalitat de Catalunya

T19. EVOLUCIÓ DE LA VICTIMITZACIÓ PER AGRESSIONS FÍSQUES. PERCENTATGES HORIZONTALS. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA. CURSOS 2000-2001 I 2005-2006.

%	2000-2001				2005-2006			
	Mai	un cop	2 o més	Nc	Mai	un cop	2 o més	Nc
Amençar-me amb paraules	76,5	13	9,3	1,2	79,9	7,6	6,4	6,1
Agredir-me físicament per fer-me mal, SENSE utilitzar cap arma ni cap objecte	87,2	7,5	3,9	1,4	87,2	6	3,4	3,3
Amençar-me o atacar-me AMB armes o objectes per fer mal	94,9	3	0,6	1,5	92,5	2,8	1,3	3,5

Font: ECESC, Generalitat de Catalunya

SÍNTESI

1. CONTEXT EDUCATIU

- El nivell educatiu de la població a Catalunya ha anat ascendint en termes generals, però continua essent més baix que la mitjana europea.

2. ESCOLARITZACIÓ

- En els darrers anys s'ha produït una recuperació de la matrícula a totes les etapes educatives en coherència amb el creixement de la població menor
- També es constata una expansió de l'escolarització primerenca (infants 0-3), però amb pèrdua de pes del sector públic
- En els nivells obligatoris creix l'escolarització pública, però continua la tendència a un major pes del sector privat en comparació amb el conjunt de l'Estat
- El Batxillerat es manté com a opció predominant en l'etapa post-obligatòria, tot i l'increment d'alumnes als Cicles Formatius
- A Catalunya hi ha un percentatge més elevat d'alumnes d'educació especial en centres específics.

3. FINANÇAMENT

- La despesa total relativa (% del PIB) en educació continua estancada a l'entorn del 4,6%, una de les més baixes en relació amb l'Estat.
- Pel que fa a la despesa pública en ensenyament no universitari per estudiant en relació al PIB per càpita, aquesta se situa a Catalunya en el 14,3% i també resulta inferior a la registrada pel conjunt de l'Estat (18,9%) l'any 2005.
- Augmenta la despesa en la xarxa escolar pública, tot i mantenir-se en la de centres concertats.

4. TRANSICIÓ ESCOLA – TREBALL

- El pes dels joves laboralment actius respecte les taxes d'activitat a Catalunya és similar al del conjunt d'Espanya.
- La taxa d'activitat és superior entre els joves amb titulació universitària

5. RESULTATS EDUCATIUS

- Segons dades elaborades pel MEC, les taxes de graduació en l'educació secundària són similars a Catalunya i Espanya, amb un èxit superior en el Batxillerat, i entre les noies.
- Informe PISA: resultats per Catalunya superiors a la mitjana espanyola, tanmateix discrets en el marc europeu d'assoliment de competències,
- Nois: millors resultats en competència científica i matemàtica; noies: millors resultats en comprensió lectora

6. VIOLÈNCIA ESCOLAR

- La majoria de l'alumnat de secundària manté bones relacions amb els companys i companyes de centre: els casos de violència i agressió són minoritaris, tot i que destaquen en la seva forma verbal o simbòlica
- Les accions negatives viscudes amb un impacte significatiu per part de les víctimes disminueixen de manera important a mesura que s'assoleixen les diverses etapes educatives

FONTS

CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (2006): *Sistema d'indicadors d'educació de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació

CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (2007): *Estudi PISA 2006 Avançament de Resultats*. Quaderns d'avaluació, 9. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ, GENERALITAT DE CATALUNYA (2007): *Estadístiques anuals*.

En línia a:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/Educacio/menuitem.7489baa3d9df0d7105c12f10b0c0e1a0/?vgnextoid=9d7ff2da8c305110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=9d7ff2da8c305110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

FUNDACIÓ JAUME BOFILL (2007): *L'estat de l'educació a Catalunya 2006-2007*. Document de presentació a la premsa.

En línia a: http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/Dossier_%20de_premsa.pdf

GENERALITAT DE CATALUNYA (2006): *Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. Curs 2005-2006*. Barcelona: Generalitat de Catalunya

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT) (2007): "Taxa específica d'escolarització de 0-3 anys". Dades no publicades

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (INE) (2007): *Encuesta de población activa*.

En línia a:

http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft22/e308_mnu&file=inebase&L=0

Ministerio de Educación y Ciencia (2007): *Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Avance edición 2008*.

En línia a:

<http://www.mec.es/mecd/jsp/plantilla.jsp?id=3131&area=estadisticas&contenido=/estadisticas/educativas/cee/2007A/cee-2007A.html>

PONFERRADA, M.; CARRASCO, S.; GÓMEZ-GRANELL, C.; VILLÀ, R. & MIRÓ, M. (2006): *Estudi sobre convivència i confrontació entre iguals als centres educatius*. Institut d'Infància i Món Urbà.

ÍNDIX DE TAULES I FIGURES

1. CONTEXT EDUCATIU

T1. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ D'ENTRE 25 I 64 ANYS SEGONS EL NIVELL MÀXIM EDUCATIU ASSOLIT. CATALUNYA, ESPANYA, PAÏSOS EURO, OCDE. 2004

F1. POBLACIÓ DE 16 ANYS I MÉS PER NIVELL EDUCATIU MÀXIM ASSOLIT. CATALUNYA 2001-2007

F2. PERCENTATGE DE POBLACIÓ D'ENTRE 18 I 24 ANYS AMB EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA QUE NO CONTINUA ESTUDIS POSTERIORIS. CATALUNYA, ESPANYA, UE-25. 2000-2005

2. ESCOLARITZACIÓ

F3. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT. CATALUNYA. 1990-2007.

T2. TAXA ESPECÍFICA D'ESCOLARITZACIÓ DE 0-3 ANYS. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 1998-99 A 2005-06

F4. CENTRES ON S'IMPARTEIX EDUCACIÓ INFANTIL, PER TITULARITAT. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT, ÀREES GEOGRÀFIQUES. CURS 2006-2007

F5. EVOLUCIÓ DEL PES DEL SECTOR PÚBLIC A L'EDUCACIÓ INFANTIL. CATALUNYA I ESPANYA. 1996-2007

F6. ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A CATALUNYA, PER TITULARITAT DE CENTRE. 1999-00 A 2006-07

F7. ALUMNAT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA PER TITULARITAT DE CENTRE. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2006-2007

T3. EVOLUCIÓ DEL % D'ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA AL SECTOR PÚBLIC. CATALUNYA I ESPANYA. 1996-2007

T4. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ALS ENSENYAMENTS OBLIGATORIS PER SECTORS DE TITULARITAT. MUNICIPIS DE MÉS DE 50.000 HABITANTS DE CATALUNYA. 2005-2006

F8. ALUMNES D'ENSENYAMENTS SECUNDARIS POST OBLIGATORIS. CATALUNYA. 1999-00 A 2006-07

T5. CENTRES I ALUMNES D'EDUCACIÓ ESPECIAL. PER TIPUS DE CENTRE I TITULARITAT. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2006-2007

F9. PERCENTATGE D'ALUMNAT D'EDUCACIÓ ESPECIAL INTEGRAT EN CENTRES ORDINARIS I EN CENTRES ESPECIALS. CCAA. CURS 2005-2006

3. FINANÇAMENT

T6. INDICADORS DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES 2005

T7. DESPESA EDUCATIVA AMB RELACIÓ AL PIB. CATALUNYA. CURSOS 1996-1997, 1997-1998, 1998-1999, 1999-2000, 2000-2001, 2001-2002 I 2002-2003.

F10. DESPESA PÚBLICA EN EDUCACIÓ NO UNIVERSITÀRIA SOBRE EL PIB A PAÏSOS DE LA UE I ALTRES PAÏSOS. 2004

T8. DESPESES PER ALUMNE I CURS ESCOLAR PER NIVELL D'ENSENYAMENT, EXPRESSADES AMB RELACIÓ AL PIB PER HABITANT. CATALUNYA, ESPANYA, ZONA EURO. CURS 2002-2003

F11. EVOLUCIÓ DE LA DESPESA EDUCATIVA TOTAL A CATALUNYA, PER TITULARITAT DE CENTRE. 1998-99 A 2002-03

4. TRANSICIÓ ESCOLA – TREBALL

T9. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ACCEDEIX A L'ENSENYAMENT SECUNDARI DE SEGON GRAU (POST-OBLIGATORI). CCAA. CURS 2004-2005

F12. TAXA D'ACTIVITAT DEL JOVES DE 16 A 19 ANYS I DEL TOTAL DE POBLACIÓ, PER SEXES. CATALUNYA, ESPANYA. TERCER TRIMESTRE 2007

F13. TAXA D'ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ D'ENTRE 25 I 64 ANYS SEGONS EL NIVELL D'ESTUDIS ACABATS. CATALUNYA. 2000-2004

5. RESULTATS EDUCATIUS

T10. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA EN ENSENYAMENTS SECUNDARIS. CCAA. CURS 2004-2005

F14. AVALUACIÓ DELS ALUMNES DE 4rt CURS D'ESO. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 2000-2001 A 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

T11. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT A 4rt CURS D'ESO. PERCENTATGE DE GRADUATS. CATALUNYA. CURSOS ESCOLARS 2000-2001 A 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

T12. AVALUACIÓ DELS ALUMNES DE 4T D'ESO. CATALUNYA, PROVÍNCIES, BARCELONA CIUTAT. CURS 2005-2006 (Dades corresponents a l'avaluació del curs anterior).

F15. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

F16. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPRESIÓ MATEMÀTICA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

F17. PUNTUACIÓ MITJANA EN COMPRESIÓ LECTORA, RESULTATS PISA 2006. CATALUNYA, CCAA AMB MOSTRA AMPLIADA, ESPANYA, MITJANA OCDE, PAÍS AMB MÀXIMA PUNTUACIÓ, PAÍS AMB MÍNIMA PUNTUACIÓ.

T13. PUNTUACIONS MITJANES EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA, COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPRESIÓ LECTORA, PER SEXES. CATALUNYA. RESULTATS PISA 2006

F18. VARIACIÓ DEL RENDIMENT EN COMPETÈNCIA CIENTÍFICA SEGONS L'ÍNDIX ESCS (SOCIOECONÒMIC I CULTURAL). CATALUNYA. RESULTATS PISA 2006

T14. QUADRE DE SÍNTESE DELS OBJECTIUS DE LISBOA 2010. CATALUNYA, ESPANYA, UE 25. 2000, 2005, HORIZÓ 2010

6. VIOLÈNCIA ESCOLAR

T15. SENTIMENT D'AÏLLAMENT A L'HORA D'ESBARJO. CATALUNYA, 2006

T16. VÍCTIMES I AGRESSORS DE VIOLÈNCIA VERBAL. *INSULTAR, PARLAR MALAMENT, RIDICULITZAR*. CATALUNYA, 2006

T17. VÍCTIMES I AGRESSORS DE VIOLÈNCIA FÍSICA. *PEGAR*. CATALUNYA, 2006

F19. PERCENTATGE D'ALUMNES OBJECTE D'ACCIONS NEGATIVES D'ESPECIAL IMPACTE. PER ETAPES EDUCATIVES. CATALUNYA. CURS 2005-2006, 1R TRIMESTRE

T18. AGRESSIONS RECONEGUDES CONTRA PROFESSORS O PROFESSORES. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA. CURSOS 2000-2001 I 2005-2006

T19. EVOLUCIÓ DE LA VICTIMITZACIÓ PER AGRESSIONS FÍSiques. PERCENTATGES HORIZONTALS. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA. CATALUNYA. CURSOS 2000-2001 I 2005-2006

III. SALUT

III. SALUT

ÍNDEX:

Introducció

1. Mortalitat
2. Morbiditat
3. Sida
4. Assistència sanitària
5. Percepció de la salut
6. Salut maternoinfantil i sexualitat
7. Dieta i activitat física
8. Accidentalitat
9. Comportaments de risc i consum de substàncies psicoactives
10. Salut mental

Síntesi

Índex de taules i figures

Fonts i bibliografia

INTRODUCCIÓ

La salut dels menors és avui en dia un objectiu prioritari de les polítiques públiques de la majoria de països del nostre entorn, ja que constitueix una dimensió vital i decisiva per assegurar la protecció i el benestar d'aquest segment de la població. El coneixement de l'estat de salut (mortalitat, morbiditat, etc.) i dels seus determinants (dieta, consum de substàncies psicoactives, comportaments de risc, estils de vida, etc.) es pot entendre com una activitat estratègica i necessària per assolir aquest objectiu mitjançant iniciatives públiques ben informades i l'adequada planificació dels diferents serveis d'atenció als infants, adolescents i joves.

Una part considerable de les dades disponibles mostra que en els països europeus els problemes de salut de la població general es troben més determinats pels factors socioeconòmics i pels estils de vida que per la dificultat d'accés als tractaments mèdics. Aquests factors i estils de vida no són, per altra banda, immutables, sinó que varien en el temps i d'acord amb la capacitat i influència social de les polítiques públiques desenvolupades. Per exemple, mentre que a les darreres dècades els estats membres de la Unió Europea han assolit un progrés significatiu en la reducció del consum de tabac, les taxes d'obesitat s'han incrementat en tots aquests països, demostrant canvis en els hàbits dietètics i estils de vida més sedentaris. Els menors no són un col·lectiu aliè a aquesta tendència, doncs es caracteritzen tant per la seva capacitat d'adaptació a les transformacions socials com per la seva vulnerabilitat a aquests mateixos canvis.

En els últims anys s'han generat algunes iniciatives per part de la Comissió Europea (DG Sanco) i altres agències internacionals com l'OCDE, OMS/Europa i UNICEF per crear un sistema estable d'indicadors suficientment comprensiu de la salut dels menors (Rigby i Köhler 2002; Currie et al. 2004; Bradshaw et al. 2007). No obstant això, la creació d'un sistema d'indicadors estable sobre els determinants socials de la

salut en aquest col·lectiu és encara una assignatura pendent de les estadístiques i dels sistemes d'informació sanitaris de la majoria dels països europeus. Les dades disponibles es redueixen, generalment, als paràmetres clàssics de mortalitat, morbiditat i assistència, amb alguna informació aïllada sobre comportaments de risc com el consum de substàncies psicoactives. Els punts de tall en quant a l'edat de la majoria d'enquestes de salut i registres sanitaris (menors de 15 anys, de 15 a 45 anys, etc.) dificulten també una adequada focalització en aquest grup poblacional i una menor visibilització d'aquest col·lectiu.

En aquesta secció dedicada a la salut del III Informe CIIMU recollim i analitzem breument algunes de les dades més rellevants sobre la salut dels menors catalans a partir d'una estructura basada en 3 mòduls: (1) l'estat de salut, (2) els determinants de la salut i els estils de vida i (3) la salut mental. Les dades han estat obtingudes de diferents fonts públiques¹⁰ i del Panel de Família i Infància desenvolupat pel mateix CIIMU. Malgrat les dificultats metodològiques derivades de la manca d'informació sobre algunes variables o sobre la seva discontinuïtat en el temps, principalment pel que fa als determinants socials de la salut, en termes globals aquest informe mostra un panorama suficientment comprehensiu de la realitat dels nostres infants, adolescents i joves. El nostre objectiu ha estat fer visible els problemes de salut més significatius d'aquests ciutadans de plens drets per tal d'aportar informació adequada per les polítiques que es puguin desenvolupar en aquest àmbit.

1. MORTALITAT

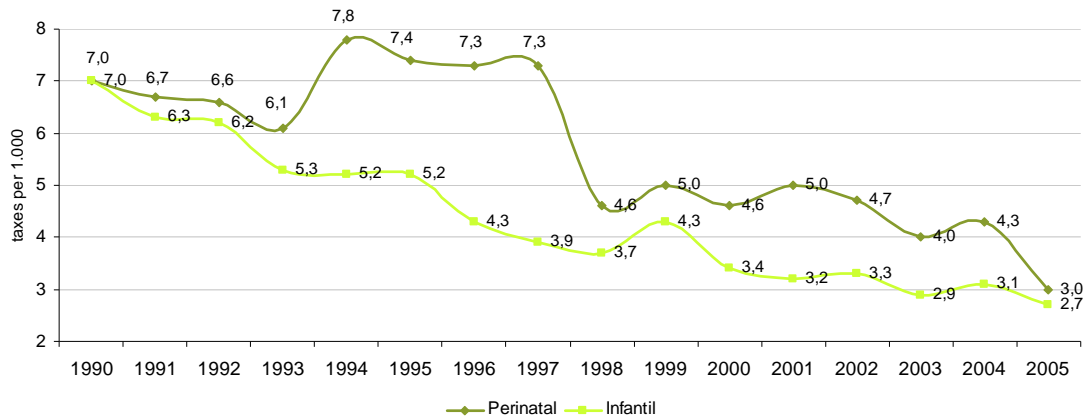
A Catalunya continua descendint la mortalitat infantil.

Des d'una perspectiva evolutiva, la taxa de mortalitat perinatal (morts després de la setmana 28 de la gestació i abans dels set dies posteriors a l'enllumenament) ha anat disminuint de forma progressiva en els últims anys. S'observa també que la mortalitat infantil (morts en menors d'1 any per cada 1000 nascuts vius) segueix la mateixa tendència a la baixa. Així, les dades mostren com la taxa de mortalitat infantil ha passat de 3,4 al 2000 a 2,7 pel 2005, i la taxa de mortalitat perinatal s'ha reduït de 4,6 a 3 en aquest mateix període.

---

¹⁰ Volem agrair a la Divisió de Gestió de Registres d'Activitat del Ccatsalut i a la Gerència d'Atenció Farmacèutica i Prestacions Complementàries del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya la seva predisposició a l'hora de facilitar-nos les dades sol·licitades.

F1. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE MORTALITAT INFANTIL I PERINATAL. CATALUNYA, 1990-2005

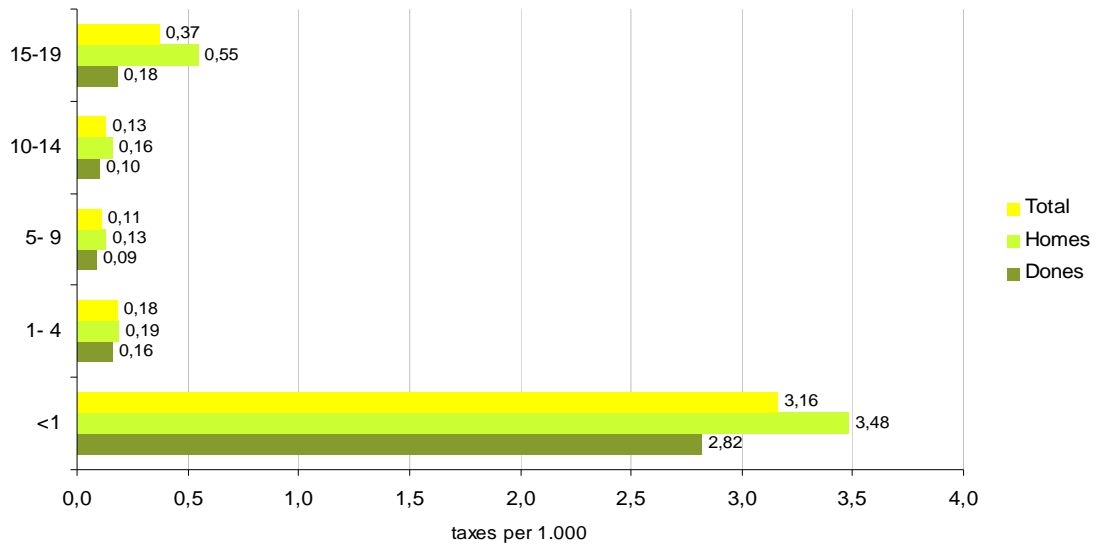
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament de Salut, Generalitat de Catalunya. A IDESCAT.

Entre els adolescents i joves predominen les causes de mortalitat externes, amb importants diferències de gènere.

De la informació disponible sobre mortalitat per grups d'edat, es desprèn que, a Catalunya, les taxes són molt altes durant el primer any de vida (3,16), mostrant els valors més baixos en grups d'edat intermedis (d'1 a 4, de 5 a 9 i de 10 a 14 anys). És a la franja d'edat següent, de 15 a 19 anys, on aquestes taxes tornen a adquirir valors superiors (0,37). Si bé, com veurem, les principals causes de mortalitat entre els menors de 5 anys són les afeccions perinatals i els defectes congènits, entre els adolescents predominen les causes externes. Atenent a les diferències per sexe, trobem que les taxes de mortalitat són més elevades en el cas dels homes en tots aquests grups d'edat de menors de 20 anys, sobretot en el de 15 a 19 anys, on trobem un clar contrast entre el 0,18 de les dones i el 0,55 dels homes.

F2. TAXES ESPECÍFIQUES DE MORTALITAT PER EDAT I SEXE. POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'IDESCAT. Estimacions postcensals de Catalunya, 2004. A Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 2004. Servei d'Informació i Estudis. Direcció General de Recursos Sanitaris. Departament de Salut.

Si atenem a les dades sobre mortalitat per tipus de malaltia pel 2004 a Catalunya, veiem que els motius de defunció més freqüents entre els menors d'1 any són les afeccions originades en el període perinatal i les malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques.

T1. MORTALITAT PER TIPUS DE MALALTIA, SEXE I GRUPS D'EDAT (TAXES PER 100.000 HABITANTS). POBLACIÓ DE 0 A 24 ANYS. CATALUNYA, 2004

	Homes				
	<1	1-4	5-14	15-24	Total (<1 a >84)
malalties infeccioses i parasitàries	5,1	1,4	0,3	0,3	18,3
tumors	5,1	2,1	3,2	7,1	302,6
malalties de la sang i dels òrgans hematopoètics	2,6	0,7	0,6	0,3	3,2
malalties endocrines, nutricionals i metabòliques	10,3	2,8	0,3	0,8	24,3
trastorns mentals i del comportament	-	-	-	0,8	29,6
malalties del sistema nerviós	7,7	-	1,0	1,3	28,9
malalties del sistema circulatori	5,1	0,7	1,0	2,3	241,5
malalties de l'aparell respiratori	7,7	1,4	0,3	2,3	99,4
malalties de l'aparell digestiu	-	-	-	0,5	49,1
malalties de la pell i del teixit subcutani	-	-	-	-	1,1
malalties del sistema osteomuscular i del teixit connectiu	-	0,7	-	-	5,3
malalties del sistema genitourinari	-	-	-	0,3	21,0
afeccions originades en el període perinatal	180,2	-	0,3	0,3	2,2
malformacions congènites, deformacions i anomalies cromosòmiques	84,9	1,4	-	0,5	2,1
signes, símptomes i troballes no classificades	25,7	0,7	-	1,0	18,5
causes externes	12,9	7,0	7,4	43,7	48,4
	Dones				
	<1	1-4	5-14	15-24	Total (<1 a >84)
malalties infeccioses i parasitàries	2,7	1,5	-	0,8	14,4
tumors	5,5	0,7	2,4	3,5	177,3
malalties de la sang i dels òrgans hematopoètics	-	-	-	0,8	4,0
malalties endocrines, nutricionals i metabòliques	19,2	0,7	0,7	0,8	32,3
trastorns mentals i del comportament	-	-	-	-	59,0
malalties del sistema nerviós	16,4	3,7	1,0	1,1	45,9
malalties del sistema circulatori	-	-	1,4	0,8	279,0
malalties de l'aparell respiratori	-	-	-	0,5	64,5
malalties de l'aparell digestiu	-	-	0,3	0,5	41,2
malalties de la pell i del teixit subcutani	-	-	0,3	0,3	1,9
malalties del sistema osteomuscular i del teixit connectiu	-	-	-	-	11,5
malalties del sistema genitourinari	2,7	-	0,3	-	20,9
afeccions originades en el període perinatal	169,7	1,5	-	-	1,9
malformacions congènites, deformacions i anomalies cromosòmiques	46,5	-	0,7	0,5	1,3
signes, símptomes i troballes no classificades	13,7	0,7	-	1,1	22,1
causes externes	5,5	7,4	2,1	11,0	24,9

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament de Salut. Direcció General de Recursos Sanitaris. Generalitat de Catalunya. A IDESCAT.

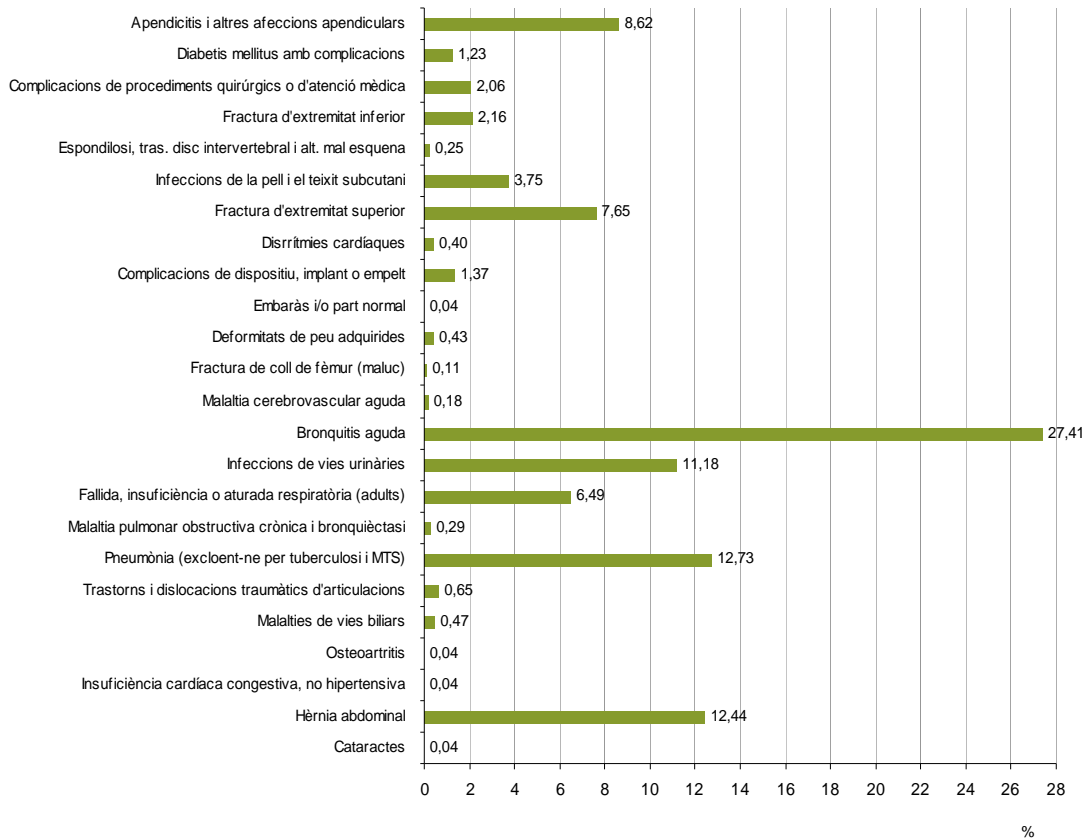
A mesura que passen els anys prenen progressivament més pes els tumors i les causes externes com a principals causes de mortalitat, fins arribar a la franja de 15 a 24 anys on la taxa de mortalitat per causes externes assoleix un valor de 43,7 en els cas dels nois i 11 en el de les noies. Les diferències per sexe són també apreciables, no només pel que fa a aquest tipus de causes sinó també a altres factors com els defectes congènits i les malalties de l'aparell respiratori.

2. MORBIDITAT

El diagnòstic principal de la població de 0 a 14 anys a Barcelona són les malalties respiratòries.

En referència a la morbiditat entre la població menor de 15 anys a Barcelona, atenent a les xifres del 2006 sobre altes hospitalàries segons el diagnòstic principal, trobem que els motius més freqüents de tractament en centres hospitalaris en aquesta franja d'edat han estat les patologies del sistema respiratori com la bronquitis aguda (27,41%) i la pneumònia (12,73%), seguit de les hèrnies abdominals (12,44%), les infeccions de vies urinàries (11,18%) i les apendicitis i altres afeccions apendiculars (8,62%).

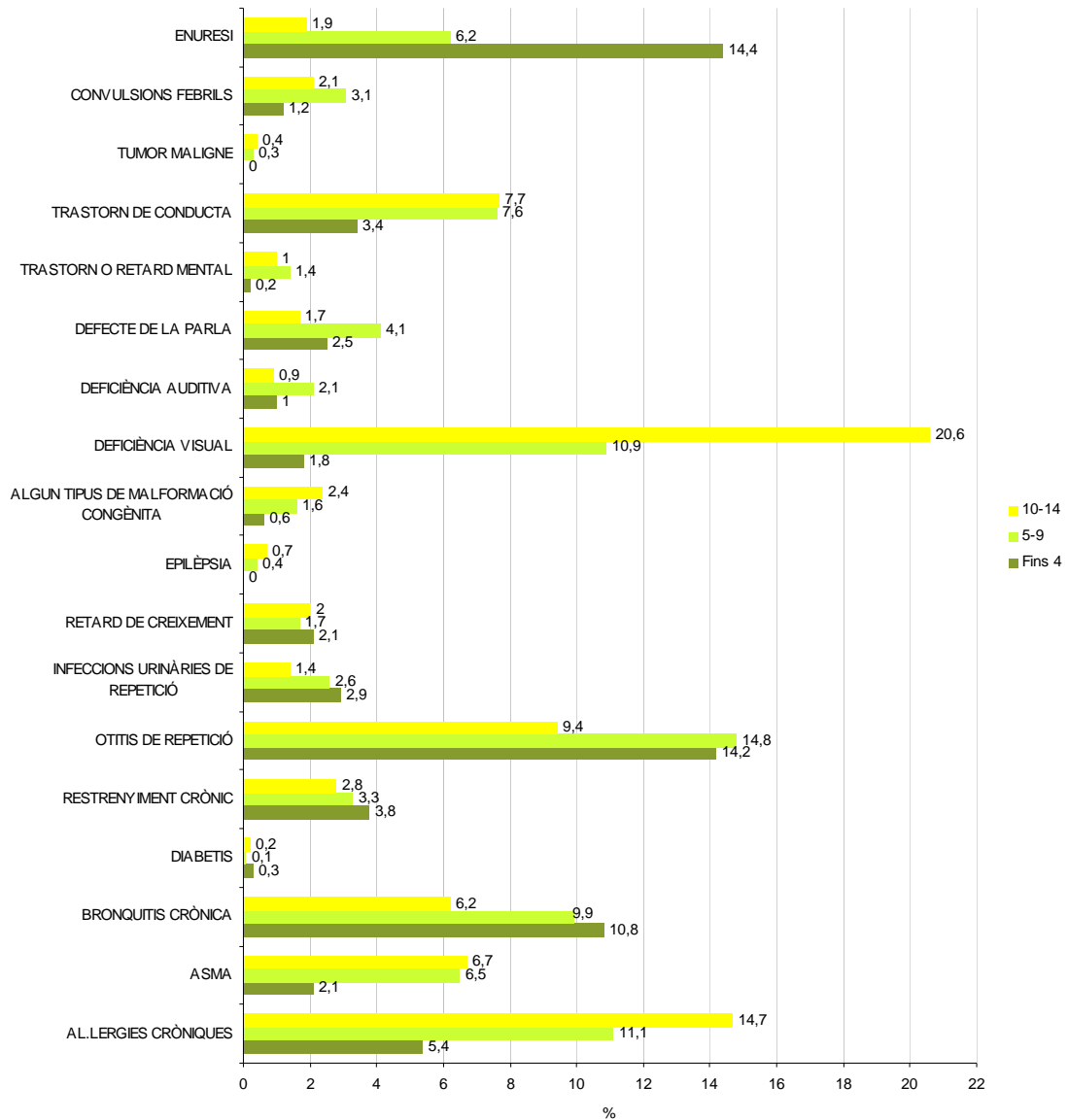
F3. DIAGNÒSTICS PRINCIPALS DELS RESIDENTS DONATS D'ALTA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS. BARCELONA, 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Per altra banda, les dades de l'Enquesta de Salut de Catalunya 2006 sobre morbiditat percebuda entre menors de 15 anys, ens informen sobre una sèrie de patologies, trastorns i síndromes crònics d'importància dins d'aquest grup d'edat. Es pot veure com les al·lèrgies i bronquitis cròniques, juntament amb les otitis de repetició i les deficiències visuals són alguns del trastorns més freqüents.

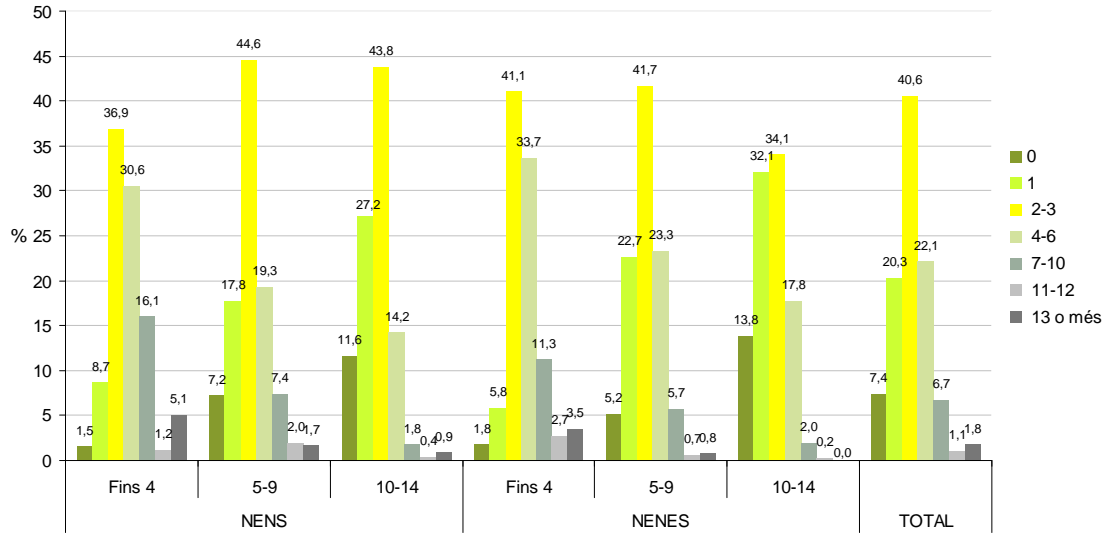
F4. MORBIDITAT PERCEBUDA. POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

Nota: Percentatge de la mostra que ha contestat afirmativament a cada una de les variables
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

L'ESCA 2006 també recull que només el 7,4% dels nens i nenes catalans menors de 15 anys no han anat al metge els darrers 12 mesos. A més, assenyalava que el 20,3% l'ha visitat una vegada, el 40,6% entre 2 i 3 i el 22,1% entre 4 i 6. Segons la franja d'edat, el número de cops que s'ha visitat a un professional sanitari l'últim any varia. Així, dels menors de 4 anys només un 1,7% no han anat al metge en aquest període de temps, davant del 12,7% del grup d'edat de 10 a 14 anys. El nombre de visites no revela diferències significatives per sexe i disminueix progressivament amb l'edat, encara que de forma moderada.

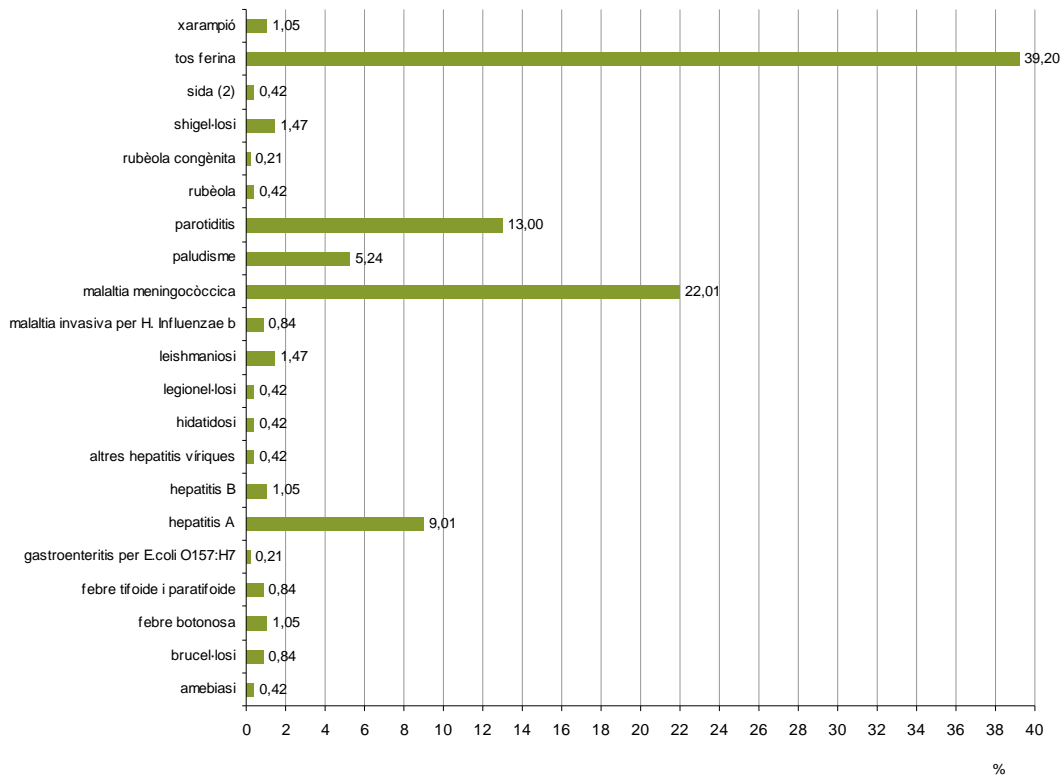
F5. VEGADES QUE HA ANAT AL METGE ELS DARRERS 12 MESOS. POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

Les malalties de declaració obligatòria mostren una incidència molt baixa entre els menors i adolescents catalans. El 2004, les més freqüents han estat la tos ferina, la malaltia meningocòccica, la parotiditis i l'hepatitis A. Les dues primeres afecten en un major nombre a infants menors de cinc anys.

F6. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA ENTRE LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2004

(1) No s'hi inclouen els casos en què falta l'edat i/o el sexe. (2) Nombre de casos declarats.

(3) Percentatge sobre el total dels casos

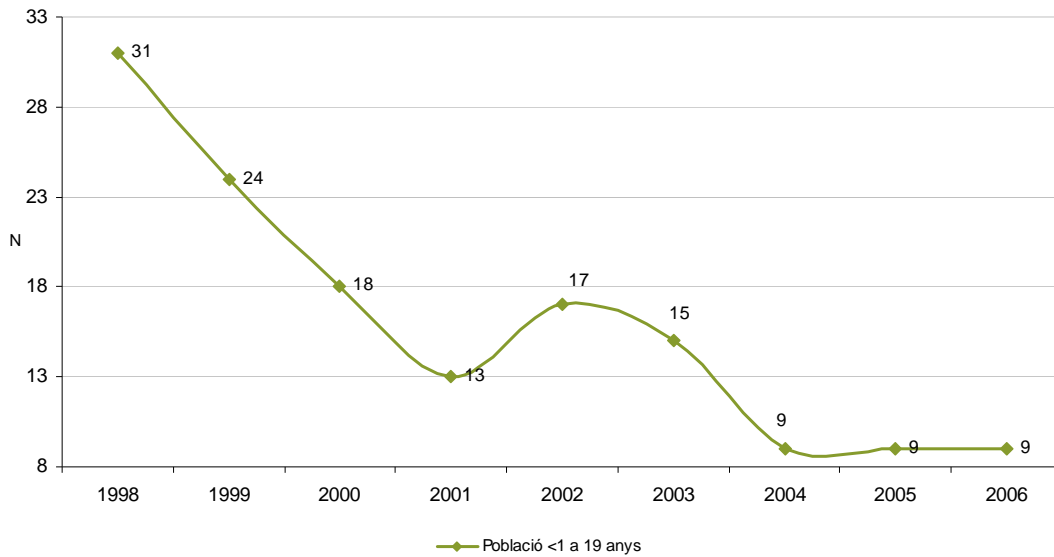
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament de Salut, Generalitat de Catalunya. A IDESCAT

3. SIDA

El número de casos declarats de SIDA entre la població espanyola de 0 a 19 anys es manté a la baixa.

A l'Estat Espanyol, hi ha hagut una marcada evolució a la baixa dels casos declarats de SIDA. La incidència d'aquesta malaltia en menors de 19 anys és molt petita, representant només el 0,85 % dels totals notificats al 2006. Per a aquest grup d'edat, els casos de SIDA s'han anat reduint fins a arribar a 9 al 2004, moment en el que s'ha estabilitzat (els casos per al 2005 i el 2006 no han variat respecte aquest any).

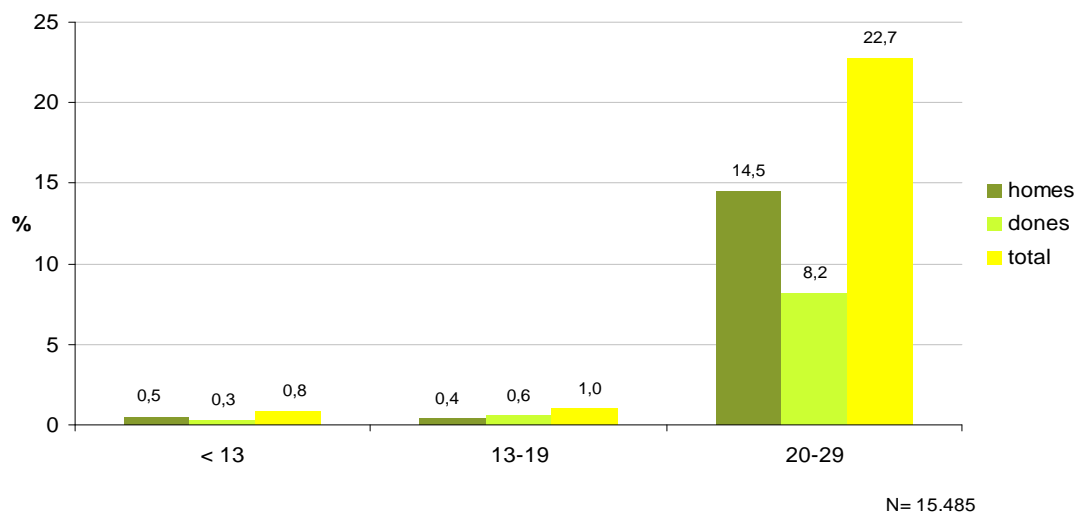
F7. CASOS DECLARATS DE SIDA PER EDAT, SEGONS L'ANY DE DIAGNÒSTIC. ESPANYA 1998-2006

Dades anuals no corregides per retard a la notificació. Data d'actualització 31 de desembre de 2006
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Registro Nacional de SIDA. Instituto de Salud Carlos III.*

Pel que fa a Catalunya, podem apuntar que en els últims anys hi ha hagut una marcada evolució a la baixa dels casos diagnosticats de VIH-SIDA. Entre 1997 i 2004 el percentatge en menors de 13 anys ha estat molt petit (0,8%), igual que en el grup d'edat de 13 a 19 anys, on només representa l'1% dels totals notificats. També es recull que el percentatge de proves positives del VIH entre els joves de 20 a 29 anys és major entre els homes (el 14,5% vers el 8,2% de les dones).

F8. PERCENTATGE DE PROVES DEL VIH POSITIVES PER SEXE I GRUP D'EDAT (XARXA DE LABORATORIS DE CATALUNYA). CATALUNYA, 1997-2004

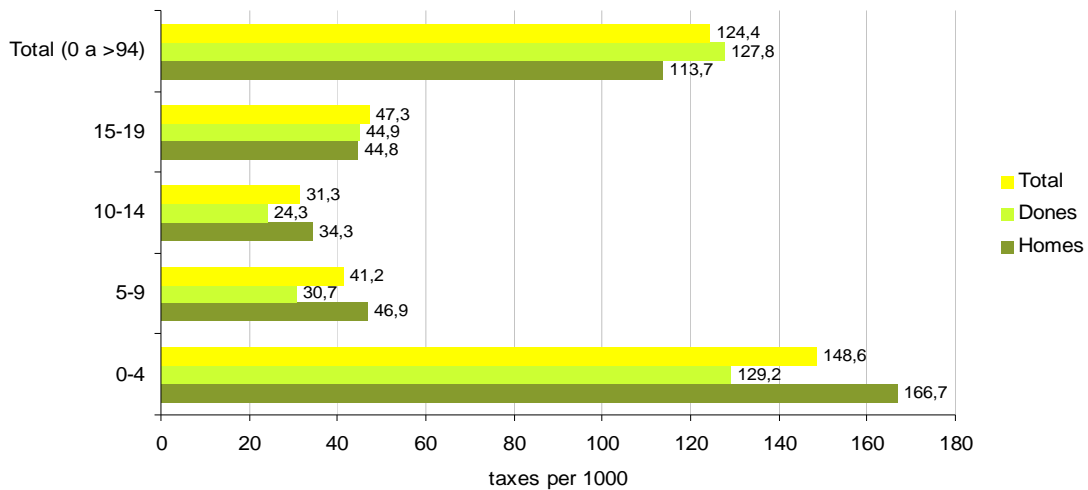

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre la Sida de Catalunya (CEESCAT). A SIVES 2005: Sistema integrat de vigilància epidemiològica del SIDA/VIH/ITS a Catalunya (SIVES): Informe anual. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

4. ASSISTÈNCIA SANITÀRIA

Entre els menors de 20 anys, els que més han estat atesos en centres hospitalaris catalans al 2005 són els que tenen menys de 5 anys, amb una taxa de 148,6. A les següents franges d'edat aquesta taxa disminueix fins arribar a 31,3 pel grup de 10 a 14 anys. És al grup d'edat següent, entre 15 i 19 anys, que s'observa un augment de la taxa (47,3). Si atenem a la distinció per sexe, veiem que les taxes d'hospitalització són més elevades en el cas dels homes en tots els grups d'edat fins a 19 anys, sobretot en el de 0 a 4 anys, on es pot observar una clara diferència entre el 129,2 de les nenes i el 166,7 dels nens.

F9. TAXA D'HOSPITALITZACIÓ DELS RESIDENTS A CATALUNYA (NOMBRE DE CONTACTES PER MIL HABITANTS). POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2005

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Registre Central d'Assegurats (RCA). Servei català de la Salut. A Activitat Assistencial de la Xarxa Sanitària de Catalunya, 2005. Servei Català de la Salut

El 21% dels infants i adolescents d'entre 0 i 15 anys disposen, a més de la cobertura pública, d'assegurança privada individual.

Les dades sobre cobertura sanitària de l'ESCA ens mostren que els nens i joves a Catalunya tenen una cobertura sanitària principalment pública (en un 99,7%), amb percentatges d'ús mixt públic i privat. Encara que la major part dels casos de malaltia són tractats a Catalunya dins de la xarxa pública, el 21,7% dels infants i adolescents menors de 15 anys disposen també d'assegurança individual i quasi un 10% disposa d'altres tipus d'assegurança o mútua.

T2. COBERTURA SANITÀRIA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

*	SEXE					
	TOTAL	Nen	Nena	Fins 4	5-9	10-14
SEGURETAT SOCIAL, TSI	99,7	99,6	99,8	100,0	99,7	99,5
MÚTUA OBLIGATÒRIA PER LA SS	0,9	0,9	0,8	0,7	0,8	1,1
MÚTUA OBLIGATÒRIA PER ASSEGURANÇA PRIVADA	4,7	5,3	4,1	4,3	4,0	5,9
ASSEGURANÇA PRIVADA INDIVIDUAL	21,7	20,9	22,5	21,1	24,1	19,5
ASSEGURANÇA PRIVADA EMPRESA PARES	2,8	2,5	3,1	3,3	3,0	2,2
IGUALA MEDICA	1,2	1,3	1,1	1,1	1,0	1,4
*	NENS			NENES		
	Fins 4	5-9	10-14	Fins 4	5-9	10-14
SEGURETAT SOCIAL, TSI	100,0	99,5	99,5	100,0	99,9	99,6
MÚTUA OBLIGATÒRIA PER LA SS	0,3	0,5	1,7	1,1	1,0	0,5
MÚTUA OBLIGATÒRIA PER ASSEGURANÇA PRIVADA	4,1	4,6	7,0	4,4	3,3	4,7
ASSEGURANÇA PRIVADA INDIVIDUAL	17,0	24,6	19,6	25,5	23,5	19,4
ASSEGURANÇA PRIVADA EMPRESA PARES	3,3	2,2	2,1	3,3	3,9	2,2
IGUALA MEDICA	0,9	1,3	1,5	1,3	0,7	1,2

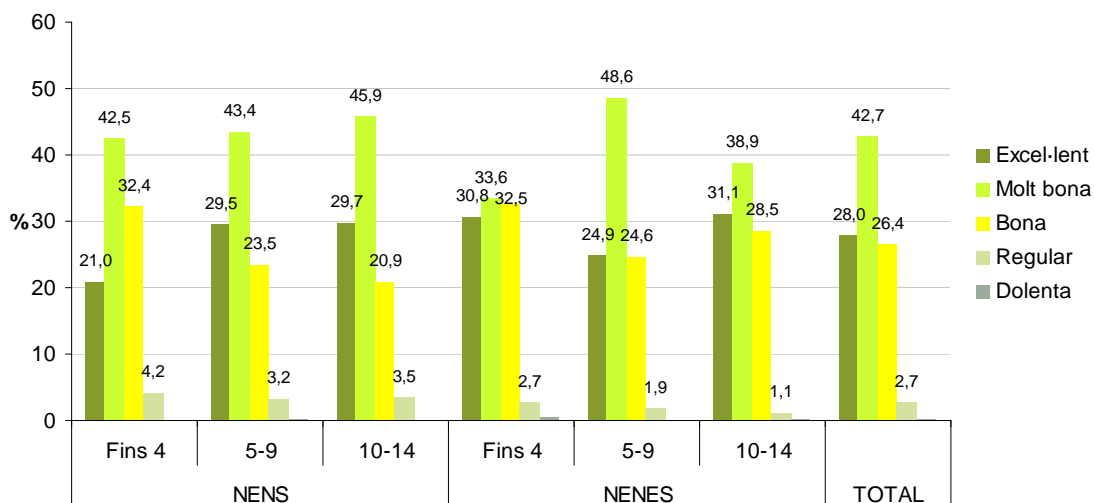
* Nota: Percentatge de la mostra que ha contestat afirmativament a cada una de les variables
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

5. PERCEPCIÓ DE LA SALUT

La percepció generalitzada dels pares i mares sobre la salut dels seus fills i filles menors de 15 anys és molt bona o excel·lent.

D'aquesta enquesta del 2006 també es desprèn que a Catalunya hi ha una bona percepció de la salut per part de la majoria de la població. Veiem que aquesta percepció dels pares i mares sobre la salut dels seus fills i filles menors de 15 anys és generalment bona (26,4%), molt bona (42,7%) o excel·lent (28%). Pel contrari, les percepcions de salut regular o dolenta no arriben al 3%.

F10. ESTAT DE SALUT PERCEBUDA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

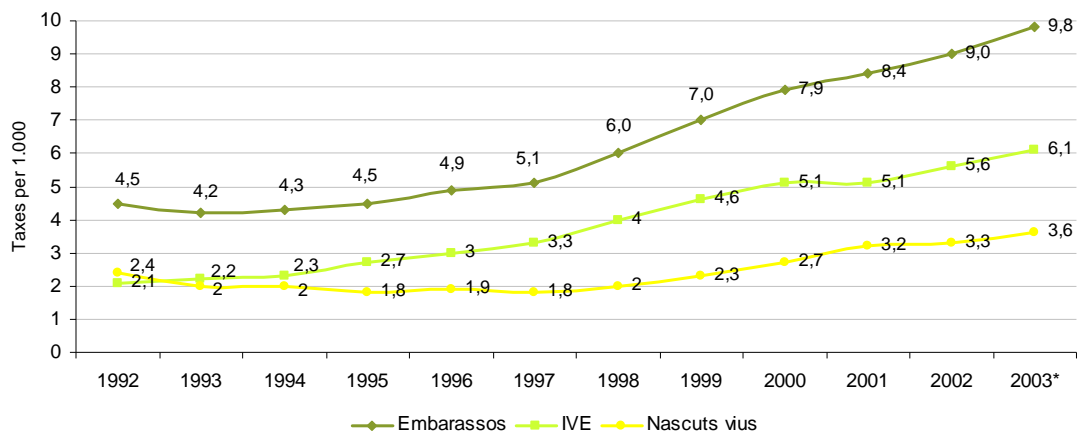
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

6. SALUT MATERNOINFANTIL I SEXUALITAT

Augmenten els embarassos i les IVEs entre les noies de 14 a 17 anys residents a Catalunya.

Des d'una perspectiva evolutiva, la taxa d'embarassos en noies de 14 a 17 anys a Catalunya, ha anat augmentant de forma progressiva en els últims anys, fins arribar al 9,8 al 2003. S'observa també que la taxa d'IVE (interrupcions voluntàries d'embaràs) segueix la mateixa tendència a l'alça, passant de 2,1 al 1992 a 6,1 pel 2003. Les xifres d'IVEs generals per Catalunya són comparativament inferiors a la de la Ciutat de Barcelona, on es calcula que pràcticament el 70% dels embarassos de noies de la mateixa franja d'edat acaben en IVE (dades 2004).

F11. EVOLUCIÓ EMBARASSOS EN DONES DE 14 A 17 ANYS. CATALUNYA, 1992-2003

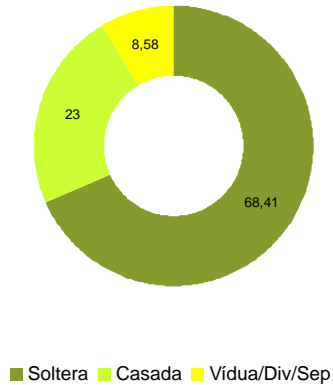
* Dades provisionals

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General de Salut Pública. Direcció General de Recursos Sanitaris

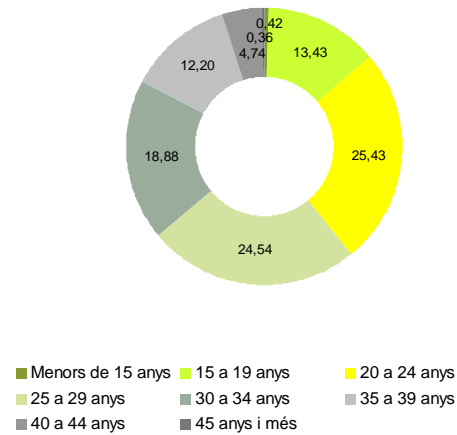
Les dades de les interrupcions voluntàries d'embaràs (IVE) a Catalunya indiquen un augment del número d'avortaments legals entre el 2003 i el 2005. Pel que fa a l'estat civil de les dones veiem que, al 2005, més d'un 68% de les dones amb gestacions que acaben en IVE eren solteres. En referència als diferents grups d'edat, es pot assenyalar que les franges d'edat entre 20 a 24 i de 25 a 29 anys representen la meitat de les interrupcions en aquest període. Encara que el percentatge d'avortaments de les noies del grup d'edat entre 15 i 19 anys és menor que el dels altres dos grups d'edat mencionats, s'ha de tenir en compte que, en termes comparatius, es produeixen menys embarassos durant l'adolescència, és a dir, en aquest grup d'edat el nombre absolut d'embarassos és inferior. (Com hem comentat anteriorment, a Barcelona, segons dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, el percentatge d'IVE sobre el total d'embarassos en aquest grup d'edat era de quasi un 70% el 2004).

F12. AVORTAMENTS LEGALS REALITZATS A CATALUNYA, PER GRUPS D'EDAT I ESTAT CIVIL. CATALUNYA. 2005

Avortaments legals, per estat civil. Catalunya, 2005 (%)

Avortaments legals, per grups d'edat. Catalunya, 2005 (%)

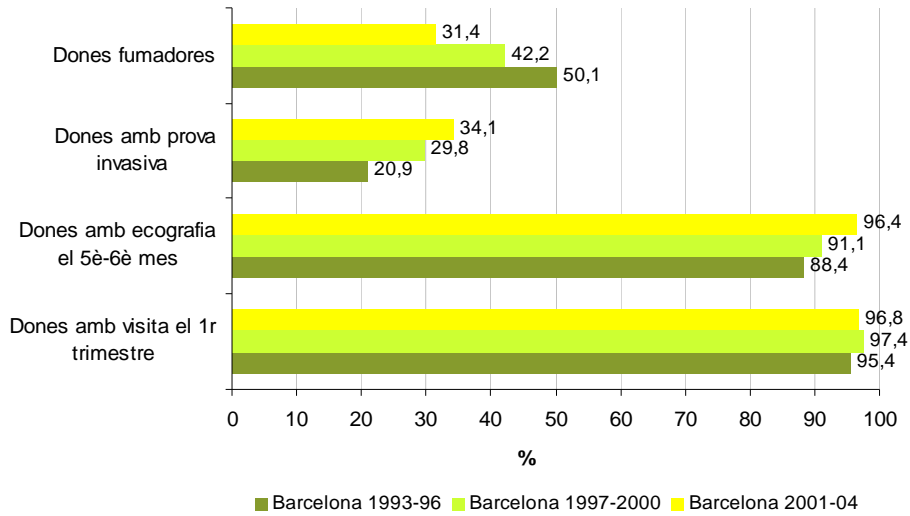

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Registre d'interrupció voluntària de l'embaràs. Servei d'Informació i Estudis. Direcció General de Recursos Sanitaris. Departament de Salut. A IDESCAT.

A Barcelona disminueix el consum de tabac entre les dones gestants i augmenten els indicadors de cura durant l'embaràs.

La informació disponible sobre assistència sanitària i control de riscos mitjançant el diagnòstic prenatal a Barcelona, mostren que la major part de dones embarassades han fet la primera visita a l'obstetra durant el primer trimestre de la gestació (el 96,8% pel període 2001-04). S'observa també un augment del percentatge de gestants que s'han fet una ecografia entre el 5è i 6è més, així com un increment de les proves invasives, que entre 2001 i 2004 arriben al 34,1%. En relació als comportaments de salut durant la gestació, trobem que, pel que fa al consum de tabac, la proporció de dones fumadores s'ha reduït durant els últims anys, d'un 50,1% al període 1993-96 a un 31,4% pel 2001-04.

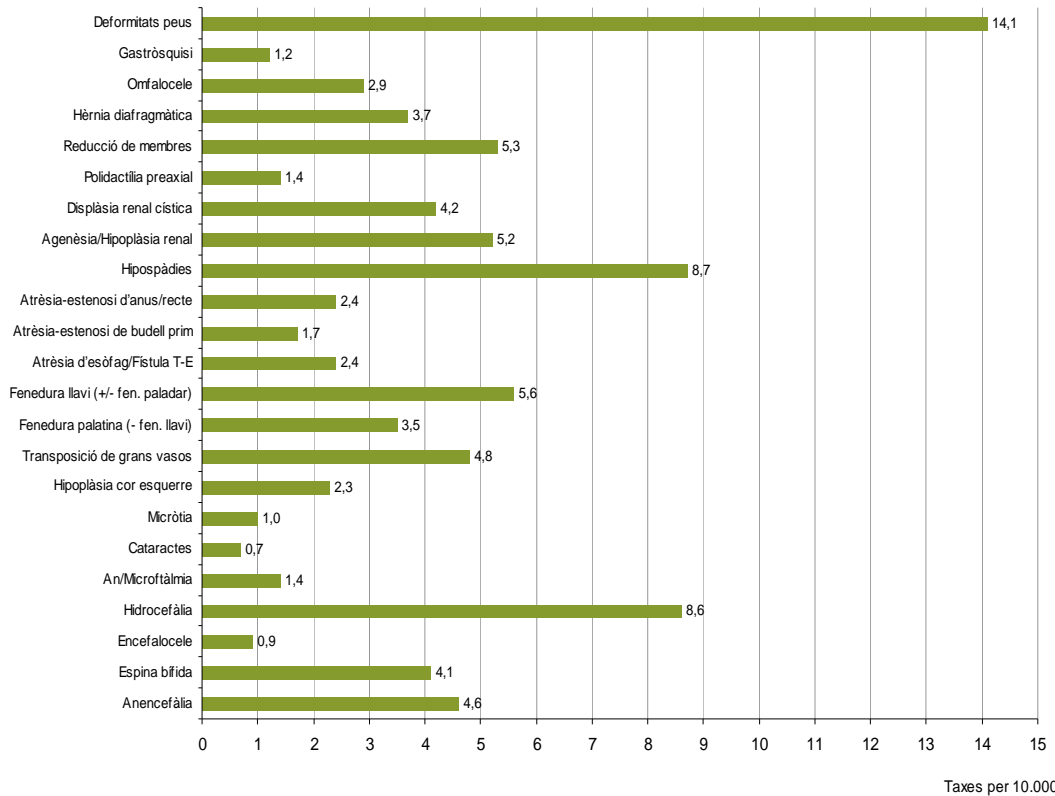
F13. INDICADORS DE CURA DE L'EMBARÀS SEGONS PERÍODE. BARCELONA, 1993-1996, 1997-2000 I 2001-2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades dels Controls del Registre de defectes congènits de Barcelona (REDCB), Agència de Salut Pública de Barcelona.

En la següent figura podem veure les taxes dels principals defectes congènits dels nens i nenes nascuts a Barcelona entre 1992 i 2003. Les dades assenyalen que són les deformitats dels peus amb un 14,1 per 10.000, seguides per les hipospàdies (8,7) i la hidrocefàlia (8,6) les malformacions congènites més freqüents.

F14. TAXA DELS PRINCIPALS DEFECTES CONGÈNITS. BARCELONA, 1992-2003

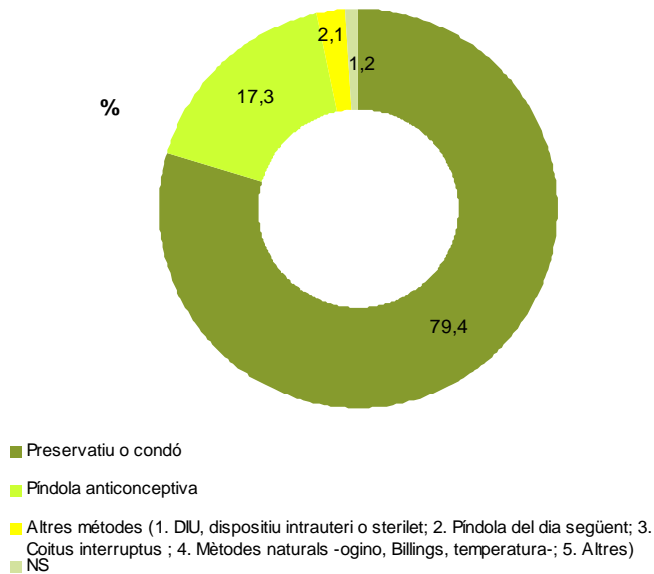

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Registre de defectes congènits de la ciutat de Barcelona (REDCB). Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona.

El preservatiu és el mètode anticonceptiu més utilitzat entre els/les joves de 15 a 29 anys de l'Estat Espanyol.

Les dades de l'INJUVE pel 2004 recullen que, a l'Estat Espanyol, els i les joves entre 15 a 29 anys opten majoritàriament pel preservatiu o condó com a principal mètode anticonceptiu (79,4 %), seguit de la píndola anticonceptiva amb un 17,3 % del total. La suma de la resta de mètodes utilitzats no arriba a un 2,2%. Curiosament s'observa un cert decalatge per gènere entre homes i dones en relació a l'ús del preservatiu que està, probablement, sobreponderat.

F15. MÈTODE ANTICONCEPTIU UTILITZAT PER SEXE. POBLACIÓ DE 15 A 29 ANYS. ESPANYA, 2004

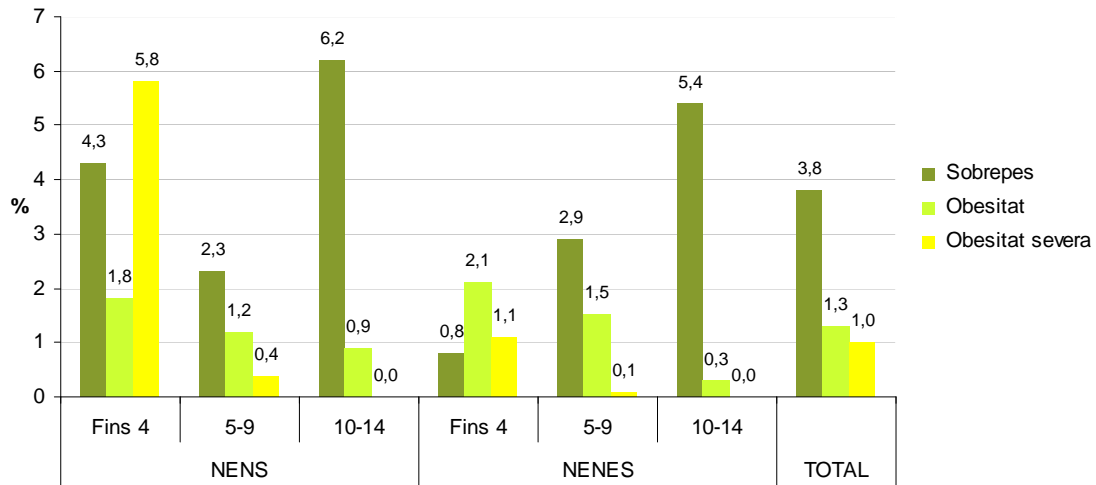
Base: Va utilitzar algun mètode anticonceptiu a la seva última relació sexual.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l' IJE-2004. *Informe Juventud en España 2004. INJUVE (Instituto de la Juventud)*

7. DIETA I ACTIVITAT FÍSICA

Segons els resultats de l'ESCA 2006 en relació a l'índex de massa corporal, un 3,8% de la població menor de 15 anys pateix sobrepès i un 2,3% d'obesitat o obesitat severa, mostrant els nens un percentatge superior a les nenes, un 4,2% de sobrepès i un 2,9% d'obesitat o obesitat severa vers un 3,3% i un 1,5% respectivament.

F16. ÍNDEX DE MASSA CORPORAL DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

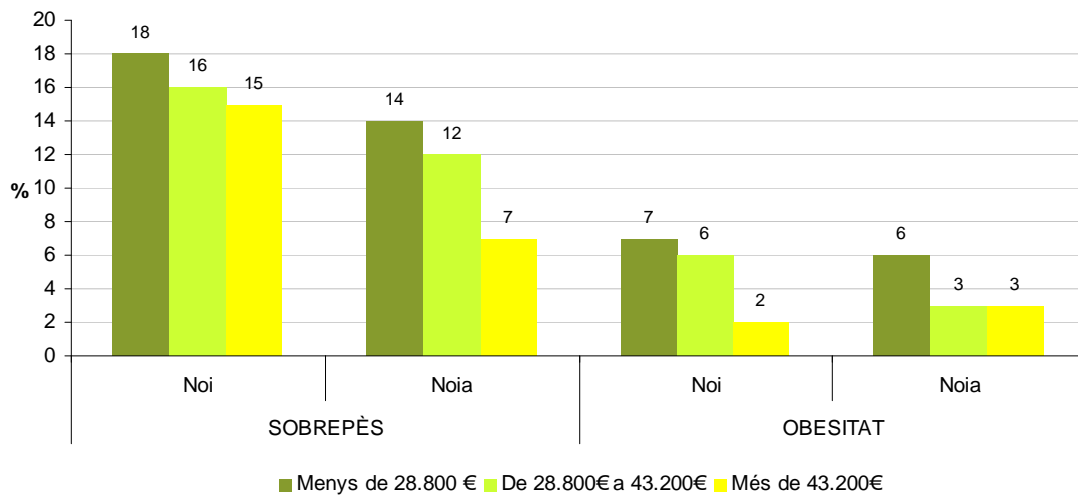

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

A Catalunya, l'obesitat i el sobrepès és més prevalent entre els nois de famílies de rendes baixes.

D'altra banda, els resultats sobre obesitat i sobrepès en nois i noies segons ingressos anuals de la llar de la primera fase del Panel de Família i Infància, desenvolupat pel CIIMU, apunten a que, a Catalunya, l'obesitat i el sobrepès són més prevalents entre els nois de famílies de rendes baixes (18% de sobrepès i 7% d'obesitat per les llars amb ingressos anuals de menys de 28.000€).

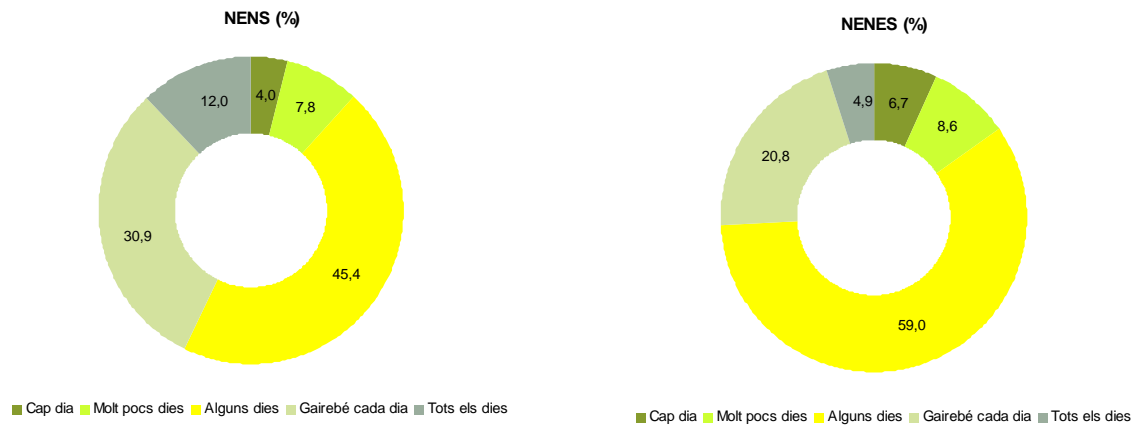
F17. OBESITAT I SOBREPÈS EN NOIS I NOIES SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 1ra Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

La manca d'exercici és un dels comportaments que han fet créixer el sobrepès i l'obesitat entre la població infantil i juvenil. Així, les dades per Catalunya assenyalen que un 13,5% de la població entre 6 i 14 anys no participa en cap activitat esportiva o ho fa molt pocs dies. En el cas de les diferències per sexe, les nenes mostren valors inferiors de participació als dels nois.

F18. PARTICIPACIÓ EN ESPORTS DE LA POBLACIÓ DE 6 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

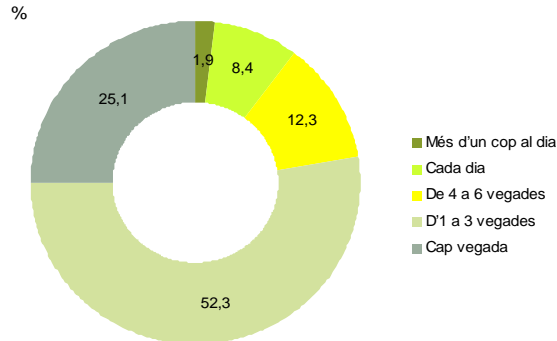

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

En el tipus d'alimentació es pot trobar un altre dels elements importants a l'hora d'analitzar el creixement de l'obesitat i el sobrepès entre els menors, amb un major consum de productes amb sucre i greixos saturats i una dieta pobre en fruites i verdures. Aquesta enquesta del 2006 recull també que la població catalana entre 3 i 14 anys que consumeix productes amb sucre cada dia o més d'un cop al dia arriba a un total del 10,3%, i un 12,3% ho fa de 4 a 6 vegades setmanals. Només un 8,4% dels pares i mares entrevistats afirmen que els seus fills/es consumeixen productes amb sucre cada dia. Aquests resultats s'han d'agafar amb cautela pel possible biaix en la resposta dels pares i mares sobre el consum de sucre dels seus fills-filles.

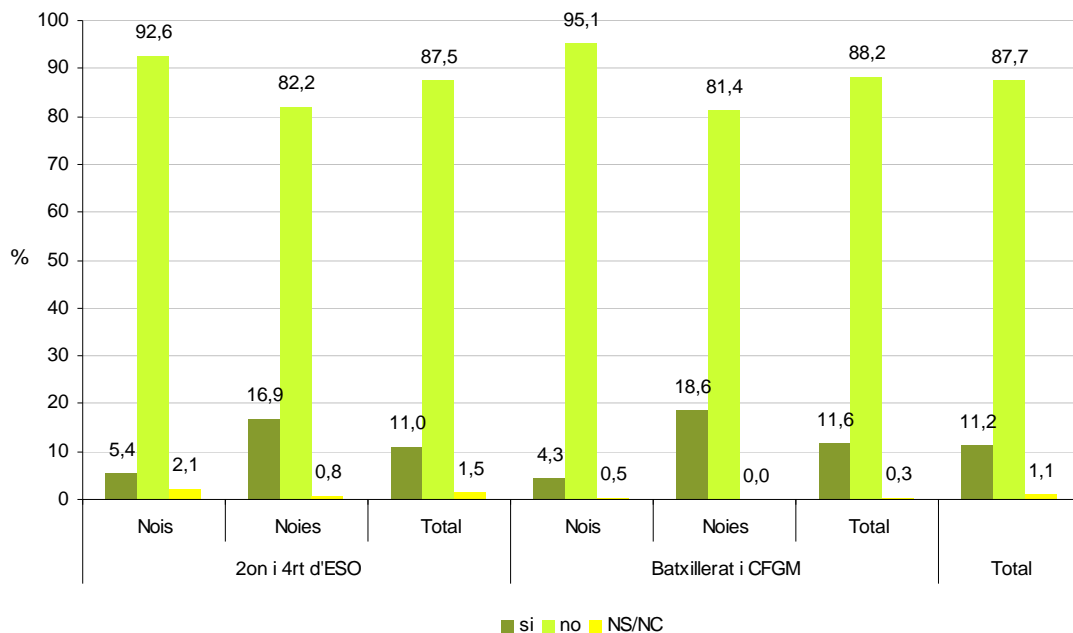
F19. CONSUM DE PRODUCTES AMB SUCRE DE LA POBLACIÓ DE 3 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'ESCA (Enquesta de Salut de Catalunya) 2006, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

En relació a l'alimentació i la dieta dels joves, les dades de l'informe FRES (Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona) apunten com, en una mostra d'estudiants de 2on i 4art d'ESO, batxillerat i CFGM, el número de noies que afirmen fer dieta actualment per aprimar-se és superior al dels nois (un 16,9% per 2on i 4art d'ESO i un 18,6% per batxillerat i CFGM davant un 5,4% i un 4,3% respectivament). Les dades ofereixen, així, una major presència d'aquesta pràctica entre les noies.

F20. FER DIETA ACTUALMENT PER APRIMAR-SE, SEGONS SEXE. MOSTRA D'ESTUDIANTS DE 2ON I 4ART D'ESO, BATXILLERAT I CFGM. BARCELONA. 2004

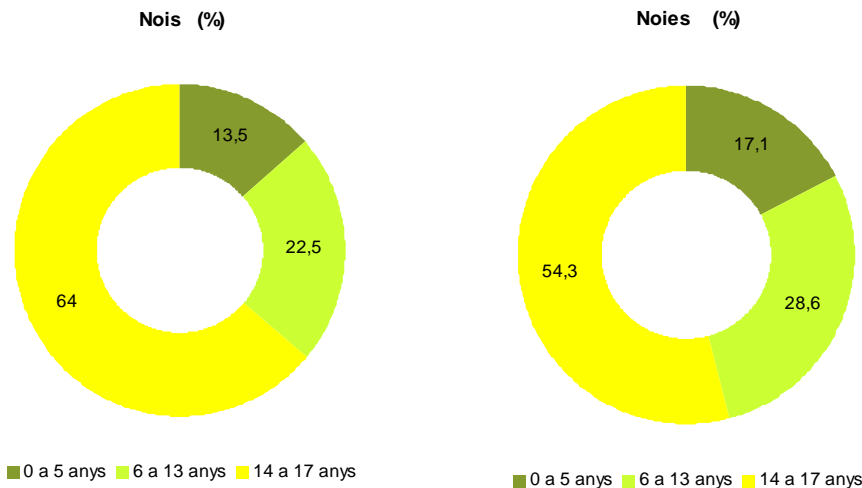
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Informe FRES (Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona) 2004. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona

8. ACCIDENTALITAT

Els accidents de trànsit segueixen sent una de les primeres causes de mortalitat i discapacitat entre adolescents i joves, afectant sobretot als homes.

Els accidents de trànsit segueixen sent una de les primeres causes de mortalitat i discapacitat entre adolescents i joves. Atenent a l'edat, les dades sobre infants i joves lesionats en accident de trànsit a Barcelona, revelen que més d'un 60% dels accidents de trànsit de menors de 18 anys pertanyen al grup d'edat de 14 a 17 anys, variant entre un 54,3% en el cas de les noies i un 64% en el del nois.

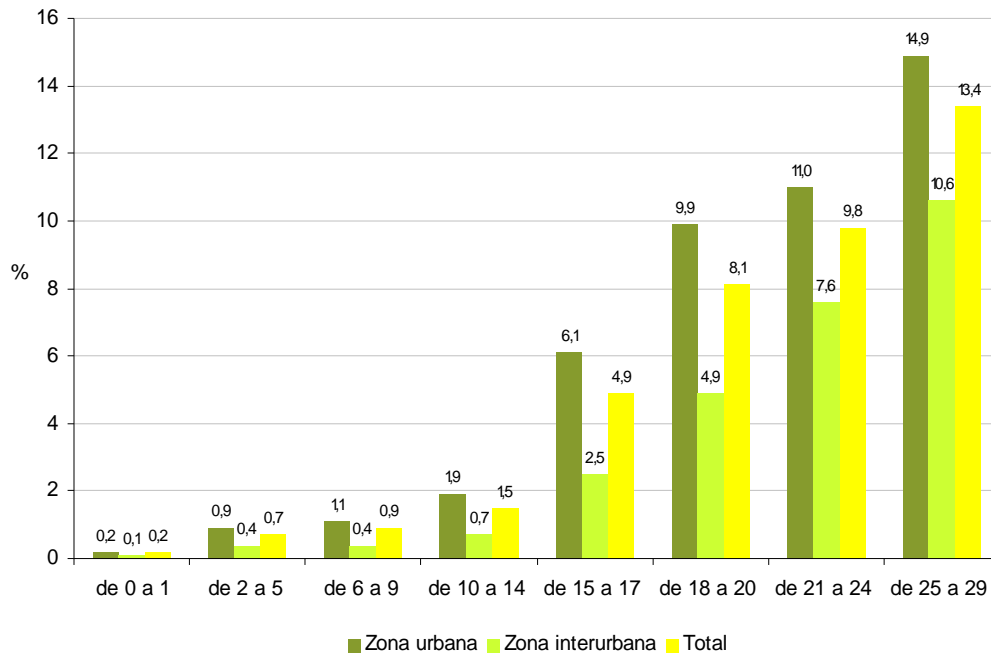
F21. ACCIDENTALITAT PER TRÀNSIT SEGONS EDAT I SEXE DELS INFANTS I ADOLESCENTS LESIONATS. BARCELONA, 2005

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Guàrdia Urbana de Barcelona i Urgències hospitalàries (DUHAT). A l'Accidentalitat per trànsit a Barcelona 2005. Pla Municipal de Seguretat Viària. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona

A Catalunya, el número de víctimes d'accidents de trànsit, tant a zona urbana com interurbana, augmenta a mesura que els grups d'edat són més grans, sobretot a partir dels 15 anys. Així, veiem que, el 2006, el 4,9% d'aquestes víctimes pertanyen al grup de 15 a 17 anys, el 8,1% al de 18 a 20 i el 9,8% a la franja d'edat de 21 a 24 anys.

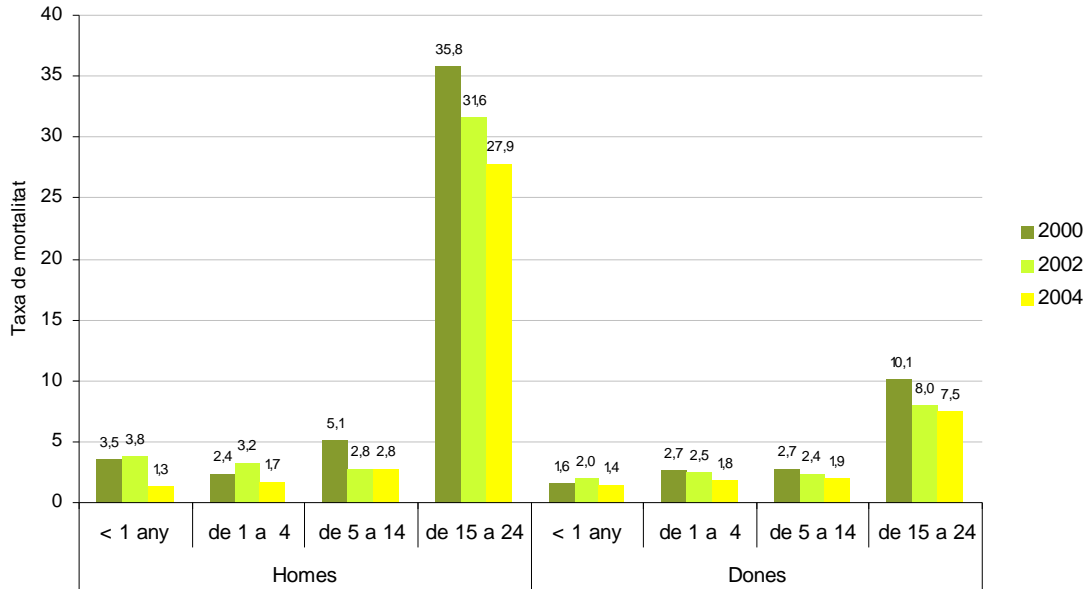
F22. VÍCTIMES D'ACCIDENTS DE TRÀNSIT SEGONS TIPUS DE ZONA, PER GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Anuari Estadístic d'Accidents a Catalunya 2006. Servei Català de Trànsit. Generalitat de Catalunya

A nivell de l'Estat Espanyol, la informació sobre població fins a 24 anys apunta a que la gran majoria de morts per accidents de trànsit pertanyen al grup d'edat de 15 a 24 anys, trobant diferències notables entre nois i noies, on els primers marquen pel 2004 una taxa de 27,9 davant d'un 7,5 de les noies. Aquestes dades també assenyalen que la taxa de mortalitat en aquest grup d'edat s'ha anat reduint progressivament des del 2000.

F23. TAXA DE MORTALITAT PER ACCIDENTS DE TRÀNSIT DE LA POBLACIÓ DE 0 A 24 ANYS, SEGONS EDAT I SEXE. ESPANYA 2000, 2002 I 2004

Nota: Taxa de mortalitat per accidents de trànsit per 100.000 habitants
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del *Ministerio de Sanidad y Consumo*

Les xifres de Barcelona també ens mostren que, si en els grups d'edat de 0 a 5 anys i de 6 a 13 anys la major part dels lesionats en accidents de trànsit corresponen a vianants que van ser atropellats o a usuaris de turismes, a la franja d'edat entre 14 i 17 anys són els joves que circulaven amb ciclomotor els que van patir més accidents, amb un 68,9% dels casos.

T3. ACCIDENTALITAT PER TRÀNSIT SEGONS VEHICLE IMPLICAT A L'ACCIDENT, PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA, 2005

	0 a 5 anys		6 a 13 anys		14 a 17 anys		Total	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Turisme	74	47,4	80	31,1	62	9,9	216	20,8
Motocicletes	0	0	14	5,4	43	6,9	57	5,5
Ciclomotors	0	0	7	2,7	432	68,9	439	42,3
Altres	9	6,8	10	4	29	4,6	48	4,7
Vianants	70	45,8	146	56,8	61	9,7	277	26,7
Total	153	100	257	100	627	100	1.037	100

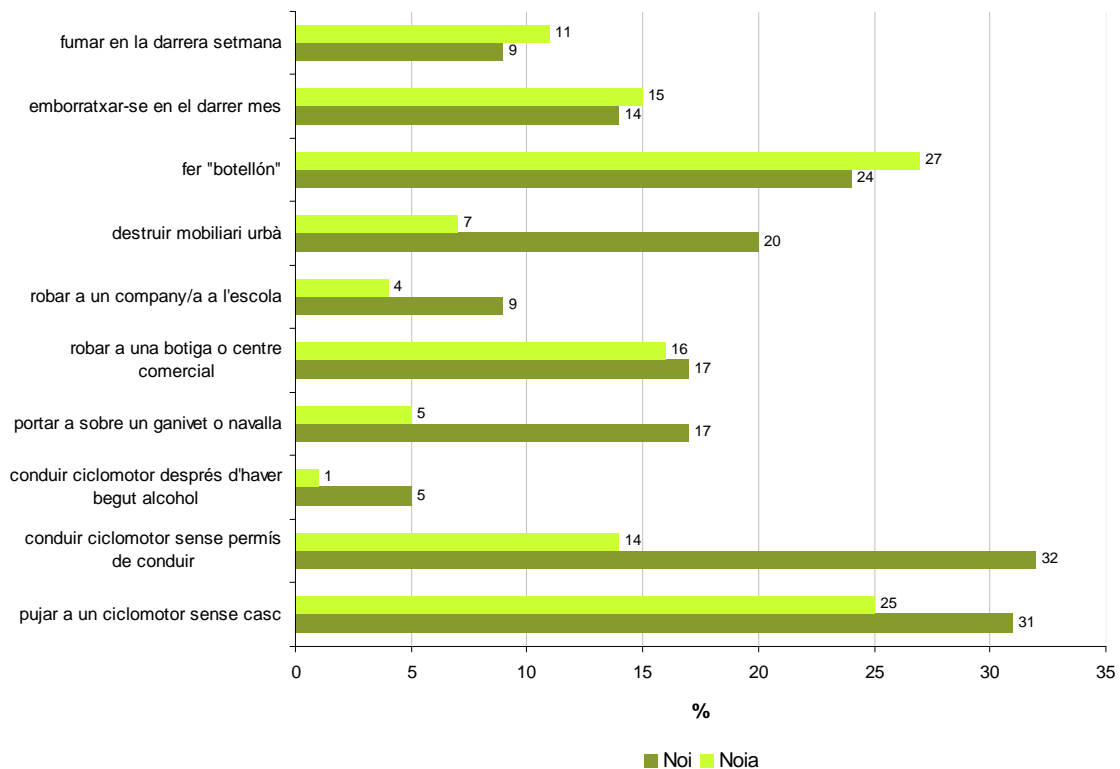
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Guàrdia Urbana de Barcelona i Urgències hospitalàries (DUHAT). A l'Accidentalitat per trànsit a Barcelona 2005. Pla Municipal de Seguretat Viària. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona.

9. COMPORTAMENS DE RISC I CONSUM DE SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES

Entre els adolescents i joves catalans, els comportaments de risc de les noies s'associen més amb el consum (alcohol i tabac) i els dels nois més amb accions i transgressions de normes.

Com indica els resultats del Panel de Família i Infància, entre els adolescents i joves catalans, els comportaments de risc de les noies s'associen més amb el consum (alcohol i tabac) i els dels nois més amb accions i transgressions de normes. Així, trobem que l'ús de drogues legals és més freqüent entre les noies: fumar (11%), emborratjar-se (15%) o fer el "botellón" (27%). En canvi, els nois tenen actituds de major risc immediat com conduir ciclomotors sense permís (32%), sense casc (31%), sota els efectes de l'alcohol (5%) o comportaments violents.

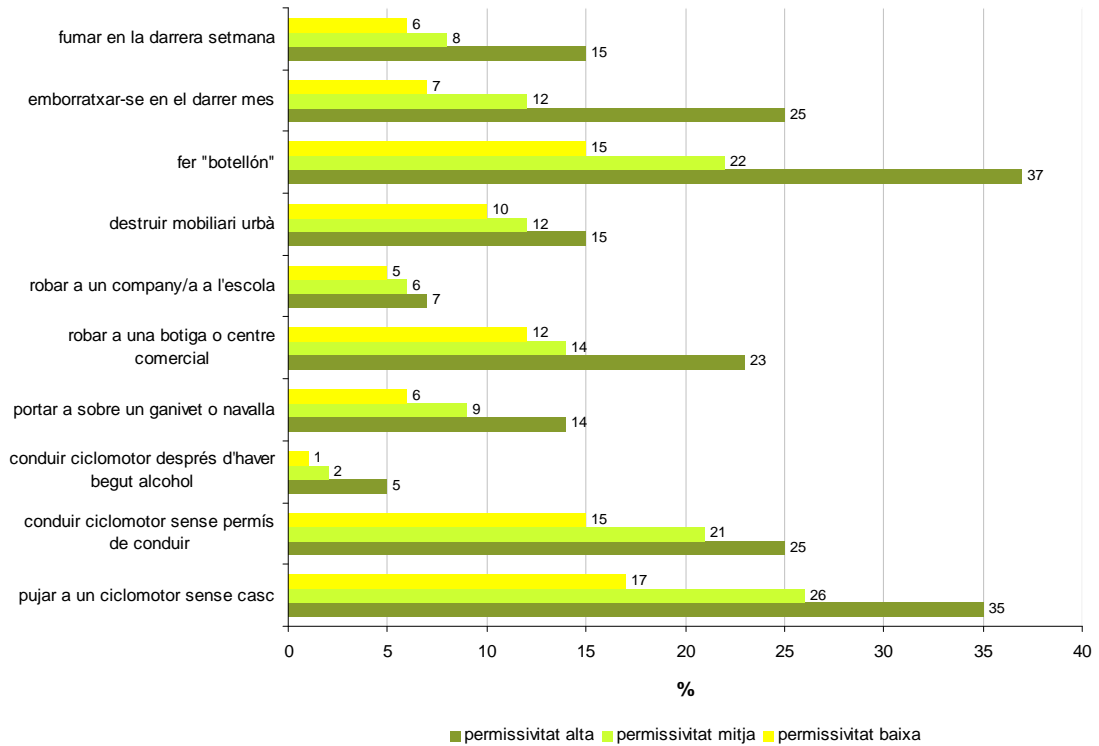
F24. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVIQUES DELS NOIS/ES SEGONS GÈNERE. CATALUNYA, 2006

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 1ra Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Les dades també apunten a que el grau de permissivitat dels pares és un factor important per entendre els comportaments de risc. Aquests comportaments són més freqüents quan la permissivitat parental és alta.

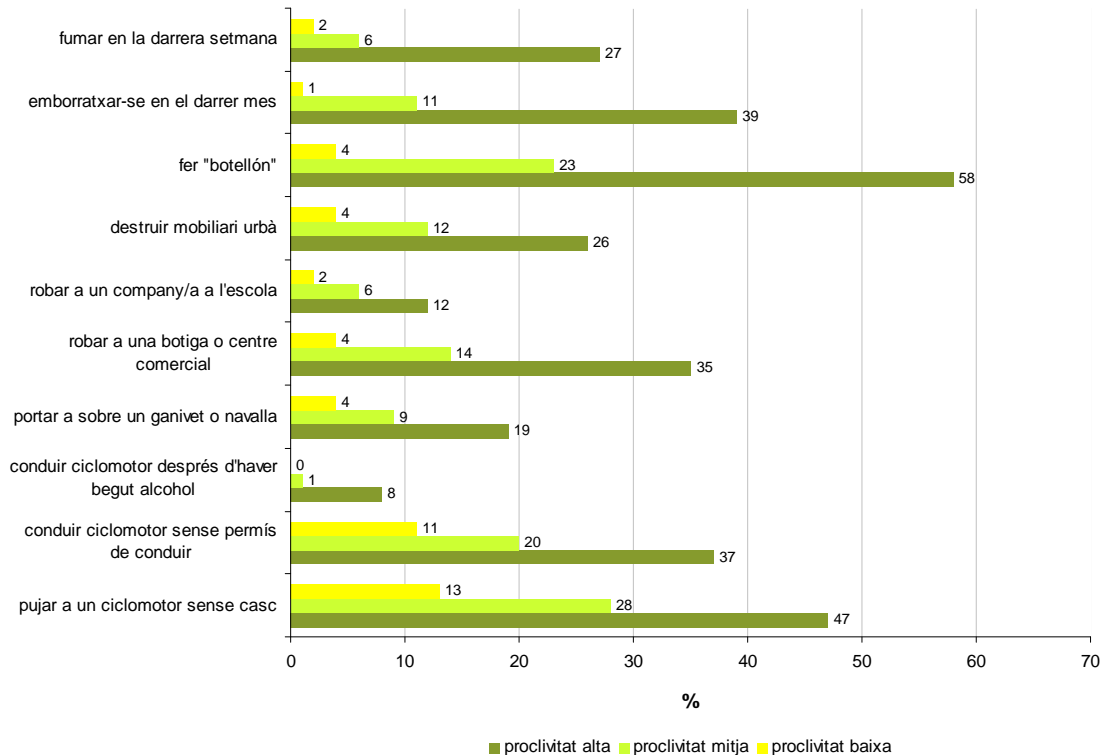
F25. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVÍQUES DELS NOIS/ES SEGONS EL GRAU DE PERMISSIVITAT DELS PARES. CATALUNYA, 2006

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 1ra Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Els resultats del Panel de Família i Infància també assenyalen com l'actitud del grup d'iguals és una variable destacada per entendre els comportaments de risc. Així, veiem que els comportaments de risc i les actuacions incíviques dels nois/es són més freqüents quan és elevada la proclivitat al risc del seus amics/gues.

F26. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVIQUES DELS NOIS/ES SEGONS LA PROCLIVITAT AL RISC DELS SEUS AMICS/GUES. CATALUNYA, 2006

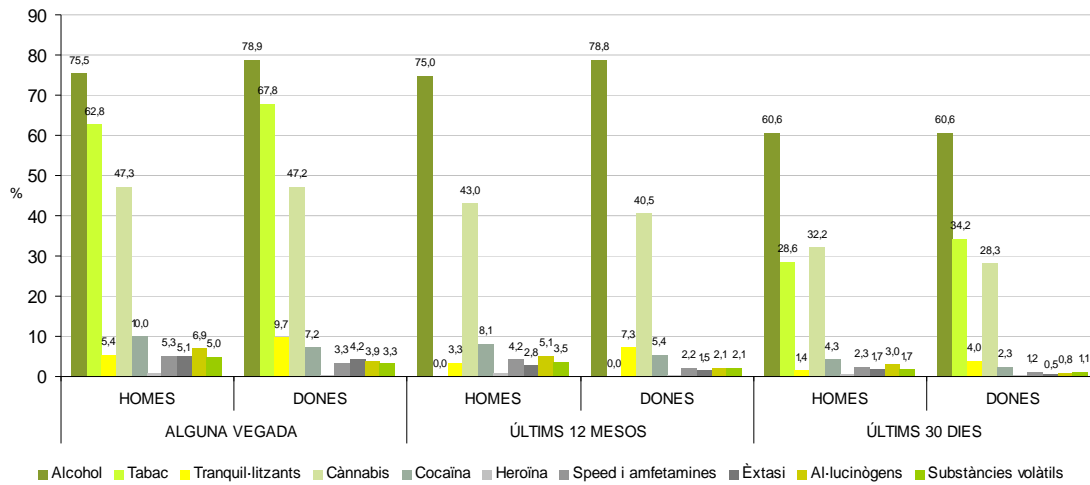

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 1ra Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Les substàncies psicoactives més consumides entre els escolars catalans de 14 a 18 anys són l'alcohol, el tabac i el cànnabis.

El consum de substàncies psicoactives, tant de les legals com de les il·legals, forma part de les problemàtiques de salut entre adolescents i joves. Són, no obstant, les legalitzades les que gaudeixen d'una major acceptació i consum. Així, dels joves entre 14 i 18 anys, participants en l'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya realitzada el 2004, el 75,5% dels nois i el 78,9% de les noies afirmen haver consumit alguna vegada begudes alcohòliques, i un 62,8% dels nois i el 67,8% de les noies haver fumat tabac. El consum en els últims 30 dies és declarat per un 81,5% dels enquestats en el cas de l'alcohol, i un 60,1% en el del tabac. Entre les substàncies il·legals predomina el cànnabis: al voltant d'un 47% dels nois i noies d'aquest grup d'edat l'ha provat alguna vegada.

F27. PREVALENCES DEL CONSUM DE DIFERENTS SUBSTÀNCIES PER SEXES. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

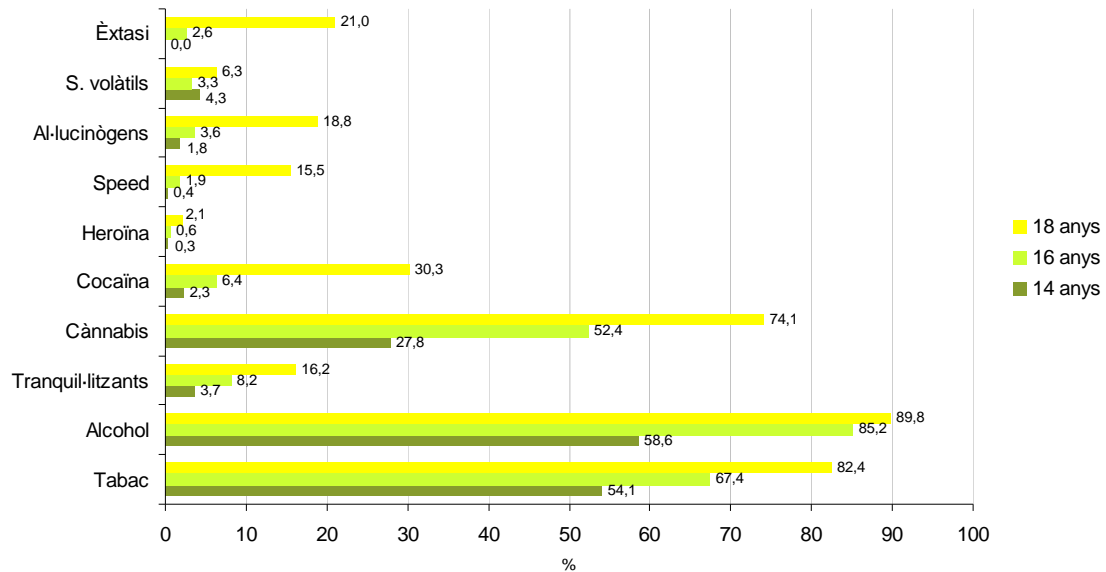

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de L'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

Les dades de consum de substàncies psicoactives a Catalunya també indiquen que aquestes tenen una major acceptació a mesura que contemplem edats més altes. Si comparem els consumidors de cada substància als 14, 16 i 18 anys, trobem que en tots els casos l'ús augmenta amb l'edat. Del 58,6% dels joves de 14 anys que afirmen haver pres alcohol alguna vegada s'arriba a un 89,8% als 18 anys. El mateix succeeix amb el tabac, que passa del 54,1% als 14 anys al 82,4% als 18, i amb el cànnabis que canvia de 27,8% a 74,1%.

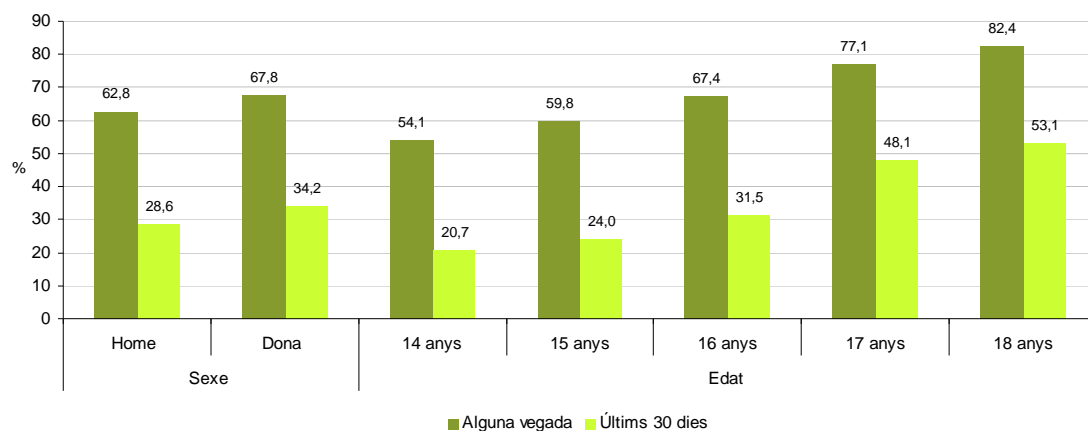
F28. EVOLUCIÓ DEL CONSUM AMB L'EDAT (ALGUNA VEGADA). COMPARACIÓ ALS 14, 16 I 18 ANYS (PROPORCIÓ DE CONSUMIDORS DE CADA SUBSTÀNCIA). CATALUNYA, 2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de L'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

En referència al consum de tabac, s'observa que a Catalunya el 34,2% de les noies entre 14 i 18 anys han fumat en els últims 30 dies, mentre que només un 28,6% dels nois ho ha fet. Elles també són les que més fumen ocasionalment, amb un 67,8% davant el 62,8% dels nois. Atenent a l'edat, les dades apunten a que mentre un 54,1% dels joves de 14 anys afirmen haver fumat alguna vegada, als 18 anys passen a ser un 82,42%.

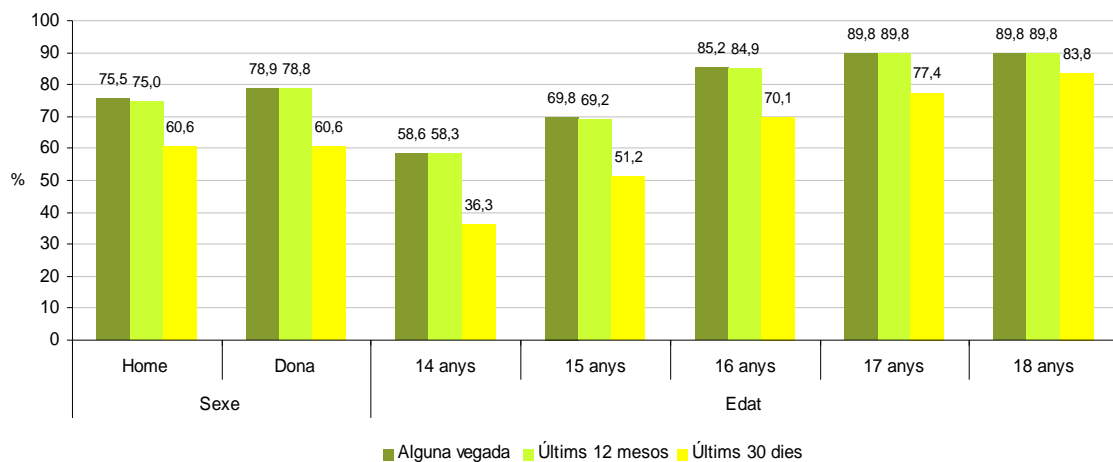
F29. PREVALENCES DEL CONSUM DE TABAC SEGONS EL SEXE I L'EDAT. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de L'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

Per altra banda, respecte al consum d'alcohol, les xifres recullen que més del 60% dels nois i noies catalans de 14 a 18 anys, declaren haver pres alcohol en els darrers 30 dies. Les diferències per sexe són petites, però es pot percebre que els percentatges de les noies que afirmen haver begut alcohol alguna vegada o als 12 últims mesos són lleugerament més altes que els dels nois. També apunten a que hi ha un consum major a mesura que creixen les edats, on veiem que mentre un 58,6% dels joves de 14 anys manifesten haver pres alcohol en alguna ocasió, als 18 anys passen a ser un 89,8%.

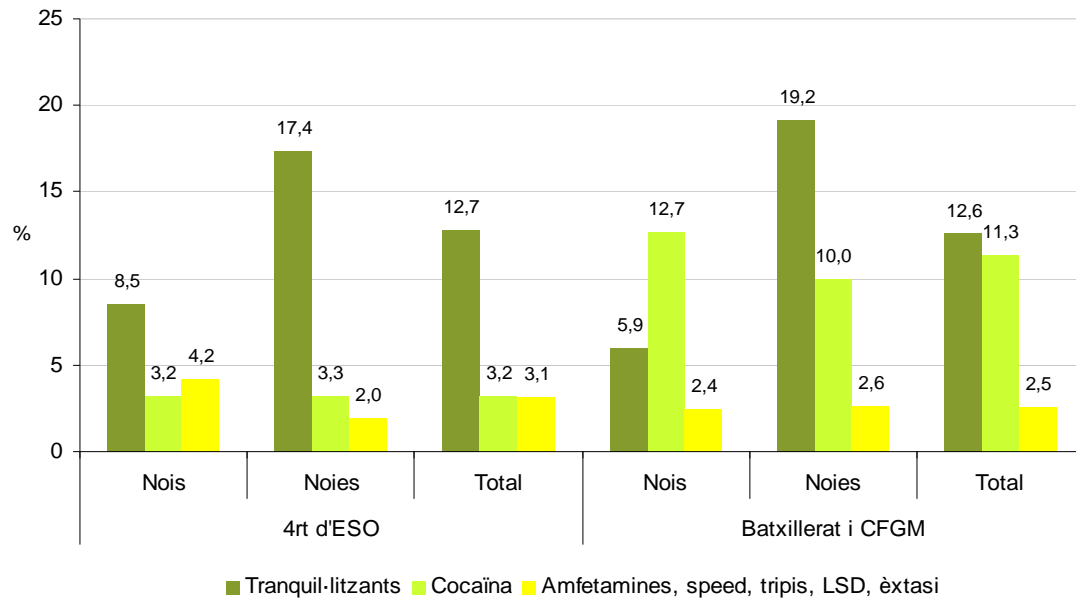
F30. PREVALENCES DEL CONSUM D'ALCOHOL SEGONS L'EDAT I EL SEXE. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de L'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

En referència al consum d'altres drogues il·legals, l'Informe FRESC 2004 revela diferències tant per edat com per sexe, entre els joves barcelonins. Encara que la ingesta de tranquil·litzants és pràcticament igual en el cas de 4rt d'ESO i de batxillerat i CFGM, el consum de cocaïna augmenta considerablement per aquest segon grup, passant d'un 3,2% a un 11,3%. Trobem, també, que per 4rt d'ESO les noies consumeixen més tranquil·litzants que els nois, el 17,4% i el 8,5% respectivament, i que la diferència creix en edats superiors (el 19,2% de les noies i el 5,9% dels nois, a Batxillerat i CFGM). L'informe FRESC també mostra com el consum d'amfetamines, speed, tripis, LSD i èxtasi, per 4rt d'ESO, és superior en cas dels nois que en el de les noies, amb un 16,5% davant d'6,6%, però aquesta diferència tendeix a igualar-se per batxillerat i CFGM.

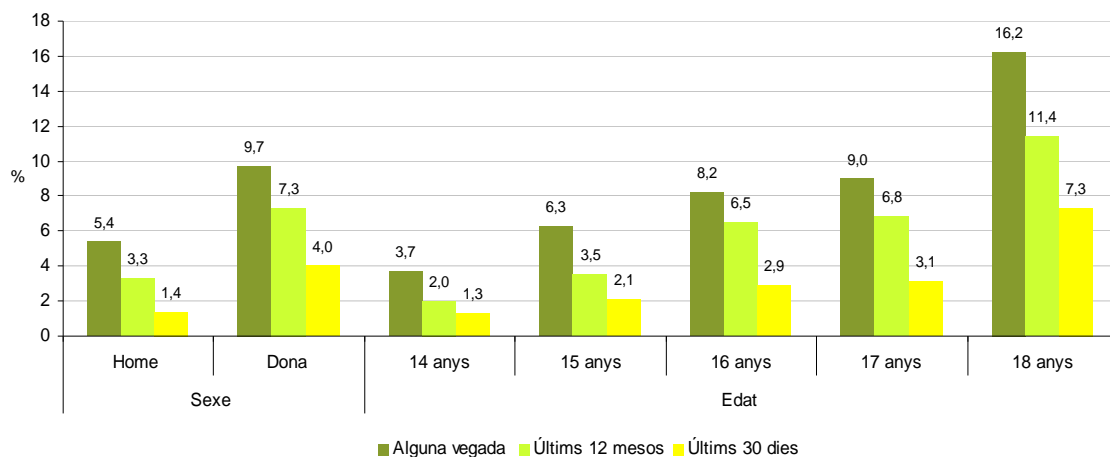
F31. CONSUM D'ALTRES DROGUES IL·LEGALS, SEGONS SEXE. MOSTRA D'ESTUDIANTS DE 4RT D'ESO, BATXILLERAT I CFGM. BARCELONA. 2004

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Informe FRESC (Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona) 2004. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa al consum de tranquil·litzants sense prescripció mèdica dels i les joves d'entre 14 i 18 anys, de l'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004 també es desprenen distincions segons l'edat i el sexe. Atenent a l'edat, les dades assenyalen que mentre un 3,7% dels joves de 14 anys afirmen haver consumit tranquil·litzants en alguna ocasió, als 18 anys passen a ser un 16,2%. També es perceben diferències segons sexe, on el consum entre les noies (el 9,7% afirmen haver consumit alguna vegada) és superior al dels nois (5,4%).

F32. PREVALENCES DEL CONSUM DE TRANQUIL·LITZANTS SENSE PRESCRIPCIÓ MÈDICA, SEGONS EL SEXE I L'EDAT. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

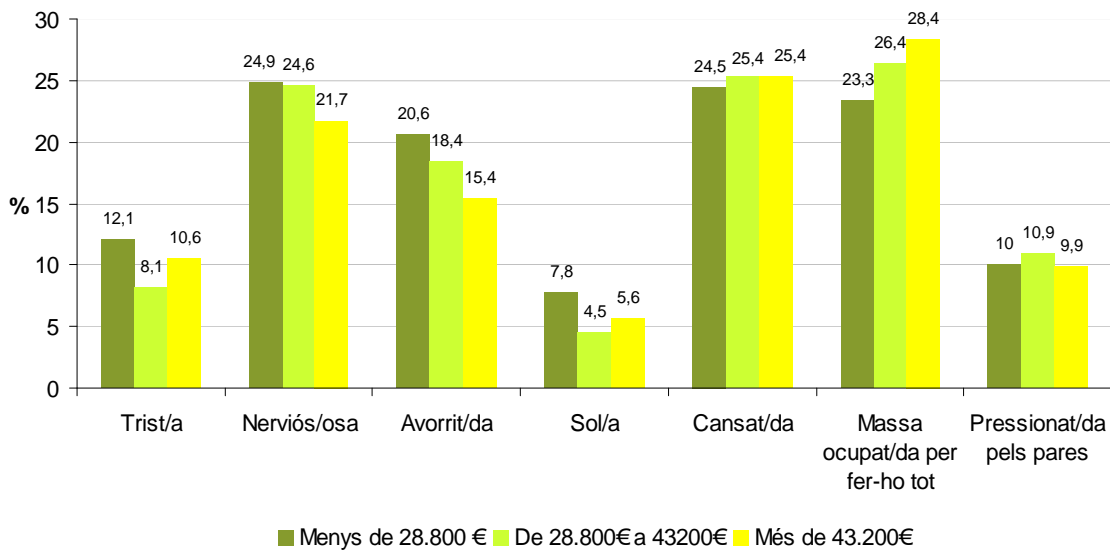

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

10. SALUT MENTAL

Els resultats del Panel de Família i Infància apunten a que els i les adolescents catalans de famílies amb rendes baixes es perceben com a més tristos (12,1%), nerviosos (24,9%) i avorrits (20,6%) que el de rendes més altes (10,6%, 21,7% i 15,4% respectivament).

F33. PERCEPCIÓ DE MALESTAR DELS I LES ADOLESCENTS SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006

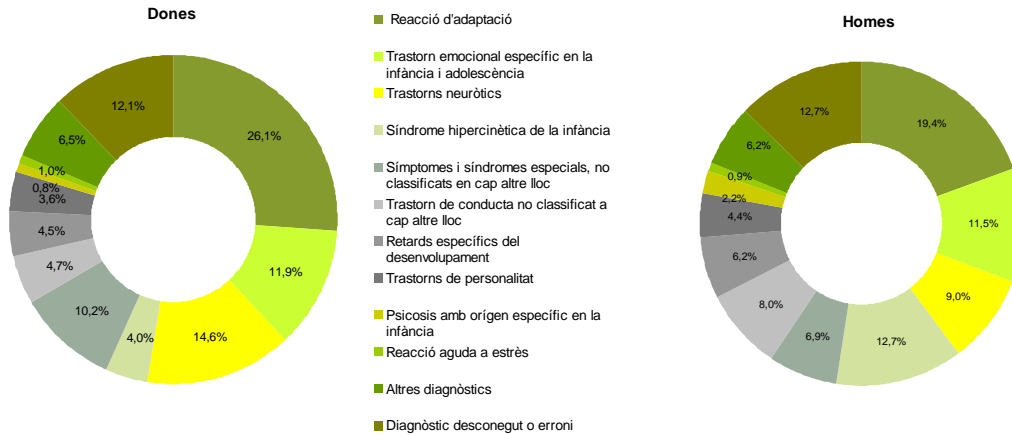

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 2a Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Als centres de salut mental infantil i juvenil de Catalunya (CSMIJ), els trastorns neuròtics són més diagnosticats entre les noies i la síndrome hipercinètica de la infància més entre els nois.

Les xifres del 2005 sobre els diagnòstics principals dels pacients atesos als centres de salut mental infantil i juvenil de Catalunya (CSMIJ), indiquen que el número de nois que són atesos en aquest centres és superior al de noies. Encara que la reacció d'adaptació i el trastorn emocional específic en la infància i adolescència són els diagnòstics més amplis en els dos casos, són els trastorns neuròtics en les noies, amb un 14,6%, i la síndrome hipercinètica de la infància en els nois, amb un 12,7%, els que marquen sobretot les diferències per sexe.

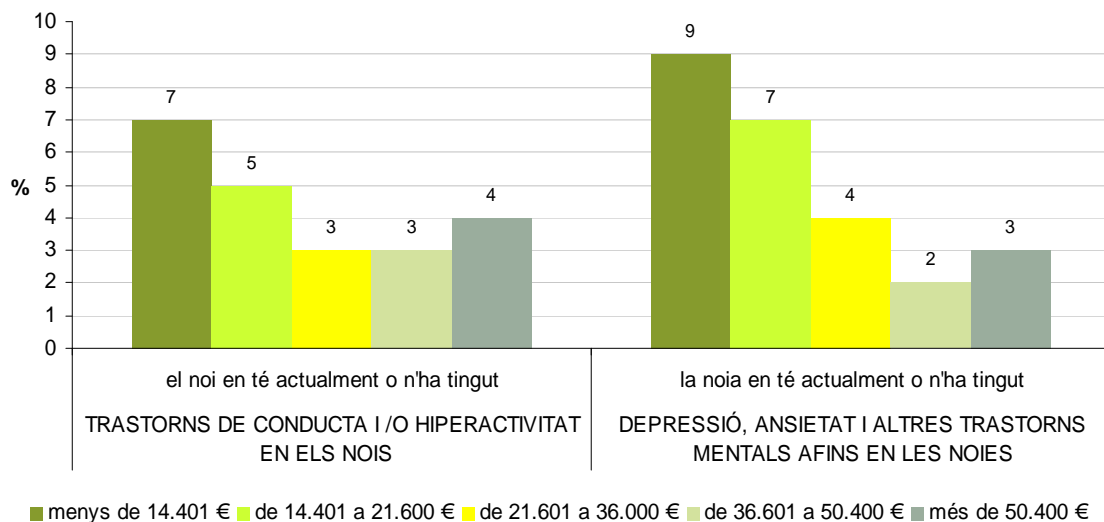
F34. PERCENTATGE SEGONS SEXE PER DIAGNÒSTIC PRINCIPAL DELS PACIENTS ATEOS ALS CENTRES DE SALUT MENTAL INFANTIL I JUVENIL. CATALUNYA, 2005

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del CMBD (Divisió de Gestió de Registres d'Activitat del Catesalut). Generalitat de Catalunya

Les dades del Panel de Família i Infància també recullen que la depressió, ansietat i altres trastorns mentals afins en les noies i els trastorns de conducta i hiperactivitat en els nois són més freqüents en famílies amb rendes baixes, representant el 9% i el 7% dels casos respectivament.

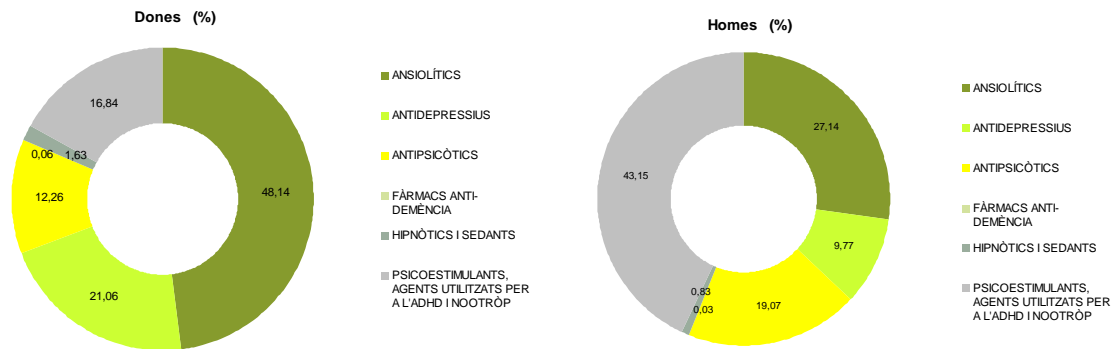
F35. TRASTORNS DE CONDUCTA I /O HIPERACTIVITAT EN ELS NOIS I DEPRESSIÓ, ANSIETAT I ALTRES TRASTORNS MENTALS AFINS EN LES NOIES, SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006

Font: Panel de Famílies i Infància, Informe 2007, 1ra Fase. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU)

Respecte al consum de psicofàrmacs a Catalunya la informació pel 2006 és també prou reveladora. D'ella es pot despendre que, en la població menor de 20 anys, els ansiolítics i els psicoestimulants i agents utilitzats per a l'ADHD són els psicofàrmacs més consumits. Veiem també clares diferències per sexe, on els ansiolítics representen el 48,14% d'aquest consum en les noies vers un 27,14% en els nois, i els antidepressius un 21,06% davant d'un 9,77% en el cas dels nois. En canvi l'ús de psicoestimulants entre els nois ha estat d'un 43,15% vers un 16,84% en les noies.

F36. CONSUM DE PSICOFÀRMACS* EN LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS PER TIPUS, SEGONS SEXE. CATALUNYA, 2006

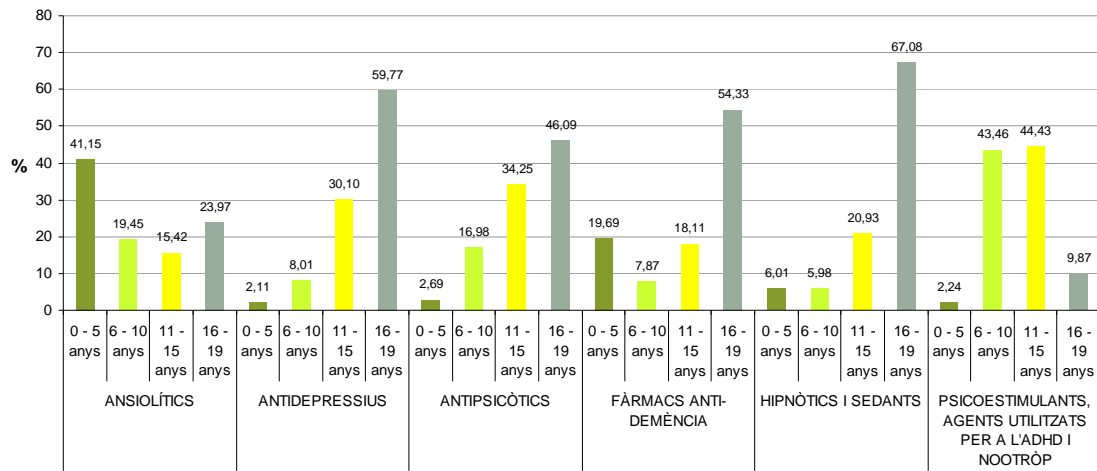

*Ansiolítics, antidepressius, antipsicòtics, fàrmacs anti-demència, hipnòtics i sedants, psicoestimulants, agents utilitzats per a l'ADHD i nootròp.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Gerència d'Atenció Farmacèutica i Prestacions Complementàries. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

En referència a l'edat, les dades sobre consum de psicofàrmacs apunten a que, per una banda, tant en el cas dels antidepressius, com dels antipsicòtics i dels hipnòtics i sedants, l'ús augmenta a mesura que els grups d'edats són majors. En canvi, altres tipus de psicofàrmacs segueixen pautes diferents. En els psicoestimulants i agents utilitzats per a l'ADHD el consum és molt superior en els grups d'edat intermedis, on es concentren quasi el 88% dels casos. En canvi, en els ansiolítics el major consum s'observa a les franges d'edat de 0 a 5 anys i de 16 a 19 anys.

F37. CONSUM DE PSICOFÀRMACS* EN LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS SEGONS TIPUS, PER GRUPS D' EDAT. CATALUNYA, 2006

*Ansiolítics, antidepressius, antipsicòtics, fàrmacs anti-demència, hipnòtics i sedants, psicoestimulants, agents utilitzats per a l'ADHD i nootròp.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Gerència d'Atenció Farmacèutica i Prestacions Complementàries. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

SINTESEI

1. MORTALITAT

- A Catalunya continua descendint la mortalitat infantil.
- Les principals causes de mortalitat entre els menors de 5 anys són les afeccions perinatals i els defectes congènits. Entre els adolescents i joves predominen les causes de mortalitat externes, amb importants diferències de gènere.

2. MORBIDITAT

- El diagnòstic principal de la població de 0 a 14 anys a Barcelona són les malalties respiratòries.
- En quant a la morbiditat percebuda, a Catalunya destaquen les otitis de repetició, les al·lèrgies i bronquitis cròniques entre d'altres.
- El 7,4% dels nens i nenes catalans menors de 15 anys no han anat al metge els darrers 12 mesos.
- Les malalties de declaració obligatòria més diagnosticades són la tosferina, la malaltia meningocòccica, la parotiditis i l'hepatitis A.

3. SIDA

- El número de casos declarats de SIDA entre la població espanyola de 0 a 19 anys es manté a la baixa.
- El percentatge de proves positives del VIH a Catalunya entre els joves de 20 a 29 anys és major entre els homes.

4. ASSISTÈNCIA SANITÀRIA

- Els nens i nenes menors de 5 anys residents a Catalunya són el grup d'edat més hospitalitzat entre la població de 0 a 19 anys.
- El 21% dels infants i adolescents entre 0 i 15 anys disposen, a més de la cobertura pública, d'assegurança privada individual i quasi un 10% d'altres tipus d'assegurança o mútua.

5. PERCEPCIÓ DE LA SALUT

- La percepció generalitzada dels pares i mares sobre la salut dels seus fills i filles menors de 15 anys és molt bona o excel·lent.

6. SALUT MATERNOINFANTIL I SEXUALITAT

- Augmenta els embarassos i les IVES entre les noies de 14 a 17 anys residents a Catalunya.
- A Barcelona disminueix el consum de tabac entre les dones gestants i augmenta els indicadors de cura durant l'embaràs.

- Les principals malformacions congènites són les deformitats dels peus, les hipospàdies i la hidrocefàlia.
- El preservatiu és el mètode anticonceptiu més utilitzat entre els/les joves de 15 a 29 anys de l'Estat Espanyol.

7. DIETA I ACTIVITAT FÍSICA

- A Catalunya, l'obesitat i el sobrepès és més prevalent entre els nois de famílies de rendes baixes.
- Els nens i nois catalans de 6 a 14 anys fan més esport que les nenes de la mateixa edat.
- Només el 8,4% dels pares i mares catalans afirmen que els seus fills consumeixen productes amb sucre cada dia.
- Les noies i joves barcelonines fan més dieta que els nois.

8. ACCIDENTALITAT

- Els accidents de trànsit segueixen sent una de les primeres causes de mortalitat i discapacitat entre adolescent i joves, afectant sobretot als homes.
- L'accidentalitat per trànsit a Barcelona entre la població de 14 a 17 anys impliquen principalment als ciclomotors.

9. COMPORTAMENTS DE RISC I CONSUM DE SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES

- Entre els adolescents i joves catalans, els comportaments de risc de les noies s'associa més amb el consum (alcohol i tabac) i el dels nois més amb accions i transgressions de normes.
- Els comportaments de risc i les actuacions incíviques dels nois/es són més freqüents quan la permissivitat parental és alta i quan és elevada la proclivitat al risc del seu grup d'iguals.
- Les substàncies psicoactives més consumides entre els escolars catalans, de 14 a 18 anys, són l'alcohol, el tabac i el cànnabis. En aquest grup d'edat, les noies són les que fumen més i consumeixen més tranquil·litzants.

10. SALUT MENTAL

- Els i les adolescents catalans de famílies amb rendes baixes es perceben com a més tristos, nerviosos i avorrits que els de rendes més altes.
- Als centres de salut mental infantil i juvenil de Catalunya (CSMIJ), els trastorns neuròtics són més diagnosticats entre les noies i la síndrome hipercinètica de la infància més entre els nois.
- La depressió, ansietat i altres trastorns mentals afins en les noies i els trastorns de conducta i hiperactivitat en els nois són més freqüents en famílies amb rendes baixes.
- Entre la població catalana menor de 20 anys, les nenes i noies consumeixen més ansiolítics i antidepressius i els nois més psicoestimulants.

FONTS I BIBLIOGRAFIA

AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA (2004): *Informe FRESC (Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona) 2004*. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona.

AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA (2005): *Accidentalitat per trànsit a Barcelona 2005*. Pla Municipal de Seguretat Viària. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona.

AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA. *Registre de defectes congènits de la ciutat de Barcelona (REDCB)*. Agència de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona.

BRADSHAW, J.; HOELSCHER, P. & RICHARDSON, D. (2007): "An index of child well-being in the European Union", *Social Indicators Research*, 80, 133-77.

CIIMU (2007): *Panel de famílies i infància*. Barcelona. Institut d'Infància i Món Urbà – Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

CURRIE, C. et al (2004): *Young people's health in context. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2001/2002 survey*. Copenhagen: World Health Organization.

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA. Base de dades en línia: <http://www.bcn.cat/estadistica/catala/index.htm>

DEPARTAMENT DE SALUT (2006): *Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) 2006*, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

DIRECCIÓ GENERAL DE RECURSOS SANITARIS (2004): *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 2004*. Servei d'Informació i Estudis. Direcció General de Recursos Sanitaris. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA (2004): *Enquesta sobre Drogues a la Població Escolar de Catalunya 2004*. Subdirecció General de Drogodependències. Direcció General de Salut Pública. Generalitat de Catalunya.

DIVISIÓ DE GESTIÓ DE REGISTRES D'ACTIVITAT DEL CATSALUT (CMBD). Departament de Salut . Generalitat de Catalunya.

GERÈNCIA D'ATENCIÓ FARMACÈUTICA I PRESTACIONS COMPLEMENTÀRIES. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT). Base de dades en línia: <http://www.idescat.net/>

INSTITUTO DE SALUD CARLOS III. *Registro Nacional de SIDA*. Sistema Estatal de Información Sobre El VIH y el Sida. Instituto de Salud Carlos III. Ministerio de Sanidad y Consumo.

LÓPEZ BLASCO, A., CACHÓN, L.; COMAS, D.; ANDREU, J.; AGUINAGA, J. & NAVARRETE, L. (2005): *Informe Juventud en España 2004*. Madrid: Instituto de la Juventud (INJUVE). Ministerio de Trabajo y Asuntos sociales.

MARTÍNEZ HERNÁEZ, A. & RECIO CÁCERES, C. (2005): *La salut dels menors i dels joves. Malalties i malestars en una societat desigual*. II Informe CIIMU. Barcelona: CIIMU.

RIGBY M. & KÖHLER L. (2002): *European Union Community Health Monitoring Programme Child Health Indicators of Life and Development (CHILD) Report to the European Comisión*. September 2002

SERVEI CATALÀ DE LA SALUT (2005): *Activitat Assistencial de la Xarxa Sanitària de Catalunya, 2005*. Servei Català de la Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT (2006): *Anuari Estadístic d'Accidents a Catalunya 2006*. Servei Català de Trànsit. Generalitat de Catalunya.

SISTEMA INTEGRAT DE VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA DEL SIDA/VIH/ITS A CATALUNYA (SIVES) (2005): *Informe anual 2005*. SIVES. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

ÍNDIX DE TAULES I FIGURES

1. MORTALITAT

F 1. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE MORTALITAT INFANTIL I PERINATAL. CATALUNYA, 1990-2005

F 2. TAXES ESPECÍFIQUES DE MORTALITAT PER EDAT I SEXE. POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2004

T 1. MORTALITAT PER TIPUS DE MALALTIA, SEXES I GRUPS D'EDAT (TAXES PER 100.000 HABITANTS). POBLACIÓ DE 0 A 24 ANYS. CATALUNYA, 2004

2. MORBIDITAT

F 3. DIAGNÒSTICS PRINCIPALS DELS RESIDENTS DONATS D'ALTA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS. BARCELONA, 2006

F 4. MORBIDITAT PERCEBUDA. POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 5. VEGADES QUE HA ANAT AL METGE ELS DARRERS 12 MESOS. POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 6. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA ENTRE LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2004

3. SIDA

F 7. CASOS DECLARATS DE SIDA PER EDAT SEGONS L'ANY DE DIAGNÒSTIC. ESPANYA 1998-2006

F 8. PERCENTATGE DE PROVES DEL VIH POSITIVES PER SEXE I GRUP D'EDAT (XARXA DE LABORATORIS DE CATALUNYA). CATALUNYA, 1997-2004

4. ASSISTÈNCIA SANITÀRIA

F 9. TAXA D'HOSPITALITZACIÓ DELS RESIDENTS A CATALUNYA (NOMBRE DE CONTACTES PER MIL HABITANTS). POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS. CATALUNYA, 2005

T 2. COBERTURA SANITÀRIA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

5. PERCEPCIÓ DE LA SALUT

F 10. ESTAT DE SALUT PERCEBUDA DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

6. SALUT MATERNOINFANTIL I SEXUALITAT

F 11. EVOLUCIÓ EMBARASSOS EN DONES DE 14 A 17 ANYS. CATALUNYA, 1992-2003

F 12. AVORTAMENTS LEGALS REALITZATS A CATALUNYA, PER GRUPS D'EDAT I ESTAT CIVIL. CATALUNYA. 2003-2005

F 13. INDICADORS DE CURA DE L'EMBARÀS SEGONS PERÍODE. BARCELONA, 1993-1996, 1997-2000 I 2001-2004

F 14. TAXA DELS PRINCIPALS DEFECTES CONGÈNITS. BARCELONA, 1992-2003

F 15. MÈTODE ANTICONCEPTIU UTILITZAT PER SEXE. POBLACIÓ DE 15 A 29 ANYS. ESPANYA, 2004

7. DIETA I ACTIVITAT FÍSICA

F 16. ÍNDEX DE MASSA CORPORAL DE LA POBLACIÓ DE 0 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 17. OBESITAT I SOBREPÈS EN NOIS I NOIES SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006.

F 18. PARTICIPACIÓ EN ESPORTS DE LA POBLACIÓ DE 6 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 19. CONSUM DE PRODUCTES AMB SUCRE DE LA POBLACIÓ DE 3 A 14 ANYS, PER SEXE I GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 20. FER DIETA ACTUALMENT PER APRIMAR-SE, SEGONS SEXE. MOSTRA D'ESTUDIANTS DE 2ON I 4ART D'ESO, BATXILLERAT I CFGM. BARCELONA. 2004

8. ACCIDENTALITAT

F 21. ACCIDENTALITAT PER TRÀNSIT SEGONS EDAT I SEXE DELS INFANTS I ADOLESCENTS LESIONATS. BARCELONA, 2005

F 22. VÍCTIMES D'ACCIDENTS DE TRÀNSIT SEGONS TIPUS DE ZONA, PER GRUPS D'EDAT. CATALUNYA, 2006

F 23. TAXA DE MORTALITAT PER ACCIDENTS DE TRÀNSIT DE LA POBLACIÓ DE 0 A 24 ANYS, SEGONS EDAT I SEXE. ESPANYA 2000, 2002 I 2004

T 3. ACCIDENTALITAT PER TRÀNSIT SEGONS VEHICLE IMPLICAT A L'ACCIDENT, PER GRUPS D'EDAT. BARCELONA, 2005

9. COMPORTAMENTS DE RISC I CONSUM DE SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES

F 24. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVIQUES DELS NOIS/ES SEGONS GÈNERE. CATALUNYA, 2006

F 25. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVIQUES DELS NOIS/ES SEGONS EL GRAU DE PERMISSIVITAT DELS PARES. CATALUNYA, 2006

F 26. COMPORTAMENTS DE RISC I ACTUACIONS INCÍVIQUES DELS NOIS/ES SEGONS LA PROCLIVITAT AL RISC DELS SEUS AMICS/GUES. CATALUNYA, 2006

F 27. PREVALENCES DEL CONSUM DE DIFERENTS SUBSTÀNCIES PER SEXES. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

F 28. EVOLUCIÓ DEL CONSUM AMB L'EDAT (ALGUNA VEGADA). COMPARACIÓ ALS 14, 16 I 18 ANYS (PROPORCIÓ DE CONSUMIDORS DE CADA SUBSTÀNCIA). CATALUNYA, 2004

F 29. CONSUMS RECONEGUTS AL LLARG DE TOTA LA VIDA DE VUIT SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES. ALUMNES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I POSTOBLIGATÒRIA (DE 12 A 18 ANYS). CATALUNYA, CURS 2000-2001, CURS 2005-2006

F 30. PREVALENCES DEL CONSUM D'ALCOHOL SEGONS L'EDAT I EL SEXE. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

F 31. CONSUM D'ALTRES DROGUES IL·LEGALS, SEGONS SEXE. MOSTRA D'ESTUDIANTS DE 4ART D'ESO, BATXILLERAT I CFGM. BARCELONA. 2004

F 32. PREVALENCES DEL CONSUM DE TRANQUIL·LITZANTS SENSE PRESCRIPCIÓ MÈDICA, SEGONS EL SEXE I L'EDAT. POBLACIÓ ESCOLAR (14-18 ANYS). CATALUNYA, 2004

10. SALUT MENTAL

F 33. PERCEPCIÓ DE MALESTAR DELS I LES ADOLESCENTS SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006

F 34. PERCENTATGE SEGONS SEXE PER DIAGNÒSTIC PRINCIPAL DELS PACIENTS ATEOS ALS CENTRES DE SALUT MENTAL INFANTIL I JUVENIL. CATALUNYA, 2005

F 35. TRASTORNS DE CONDUCTA I /O HIPERACTIVITAT EN ELS NOIS I DEPRESSIÓ, ANSIETAT I ALTRES TRASTORNS MENTALS AFINS EN LES NOIES, SEGONS INGRESSOS ANUALS DE LA LLAR. CATALUNYA, 2006

F 36. CONSUM DE PSICOFÀRMACS EN LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS PER TIPUS, SEGONS SEXE. CATALUNYA, 2006

F 37. CONSUM DE PSICOFÀRMACS EN LA POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS SEGONS TIPUS, PER GRUPS D' EDAT. CATALUNYA, 2006

IV. IMMIGRACIÓ

IV. IMMIGRACIÓ

ÍNDEX

Introducció

1. Població de nacionalitat estrangera menor d'edat
2. Les famílies dels menors de nacionalitat estrangera
3. Immigració i escolarització

Síntesi

Fonts

Índex de taules i figures

INTRODUCCIÓ

Aquest capítol es focalitza en les principals tendències sociodemogràfiques, familiars i educatives protagonitzades per la infància de la immigració estrangera a Catalunya. Cal advertir prèviament, com ja hem palesat en publicacions anteriors (*La infància i les famílies als inicis dels segle XXI*, vol. 4., 2002; *La Infancia en cifras*, 2005), que resseguir quantitativament les realitats dels infants i les famílies d'origen immigrant esdevé una tasca complexa, donat que la condició d'estrangeria no és una "dada" objectiva i fixa, sinó variable i que cal reconstruir a partir de categories estadístiques com la nacionalitat o el lloc de naixement.

En qualsevol cas, però, la complementarietat de les dades extretes del Cens 2001 i del Padró Continu corresponent a l'any 2006, així com les elaborades a partir de l'estadística educativa del Departament d'Educació, ens permet obtenir una aproximació força acurada als perfils i dinàmiques sociodemogràfiques estables i emergents de la població infantil i juvenil procedent de les famílies de la immigració a Catalunya.

El capítol s'ha organitzat de manera que es dedica un primer apartat a resseguir l'evolució de l'estructura per sexe i edat així com dels fluxos (naixements segons nacionalitat) de la població estrangera menor d'edat, en termes generals i distingint àrees geogràfiques i països del rànquing corresponent al 2006.

A continuació s'han construït un seguit d'indicadors descriptius de les llars i els nuclis amb població 0-17 segons la nacionalitat dels infants i/o de la persona principal, amb la finalitat d'aproximar-nos a la diversitat d'estructures familiars que es generen a partir de diferents processos migratoris. La font d'aquesta informació necessàriament ha estat el Cens de 2001, donat que no es recull en el Padró Continu.

Per últim, les dades sobre escolarització d'alumnat d'origen immigrant, ordenades bàsicament segons nivell educatiu i titularitat dels centres –amb un darrer indicador sobre el moment d'incorporació al Sistema Educatiu– ens acaben de perfilar els contorns i tendències demogràfiques del col·lectiu d'infants i adolescents des del punt de vista del seu pas pel sistema educatiu formal (SECAT), i especialment per les etapes d'educació infantil i obligatòria (Primària, ESO).

Val a afegir que, sempre que ho permeten els indicadors, s'elabora una petita comparativa territorial per províncies, de manera que emergeixen els desequilibris en l'assentament de la població d'origen immigrat en el territori.

1. POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA MENOR D'EDAT

La població estrangera infantil i juvenil ha crescut espectacularment durant el darrer quinquenni en el marc de la intensificació dels fluxos migratoris a l'Estat. La proporció sobre el total del mateix grup d'edat supera significativament el pes de la població estrangera en general.

Catalunya comptabilitza, l'any 2006, 7.134.697 habitants, dels quals 913.757 són de nacionalitat estrangera, xifra que suposa el 12,8% del total d'empadronats. Com es pot constatar a la següent gràfica evolutiva, la progressió en el creixement de la població estrangera ha estat espectacular en deu anys, passant de menys de 100.000 l'any 1996 a prop d'un milió de persones el 2006. L'anàlisi evolutiva ens revela un salt qualitatiu a partir de la incorporació dels efectius derivats de la immigració en les dades del Cens 2001 (Figura 1).

La població infantil i juvenil no ha estat una excepció en aquesta tendència, sinó ben al contrari: de fet, encara l'accentua més, si ens fixem en el gràfic corresponent elaborat per a la població de 0 a 19 anys¹¹.

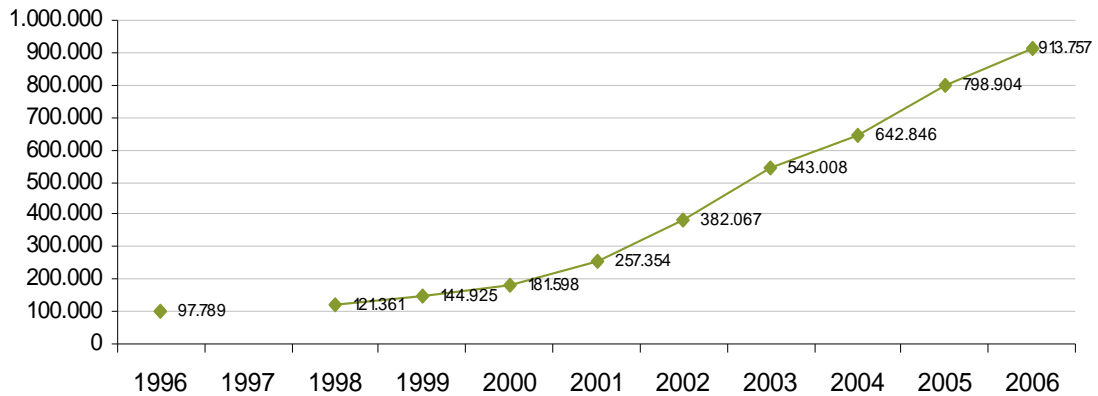
El contingent d'infants i joves passa de 22.055 efectius el 1996 a 188.259 l'any 2006 – un increment més de 8 vegades l'equivalent a la xifra de 1996-, els quals corresponen al 13,9% del total poblacional en el mateix grup d'edat. Per tant, el pes de la població infantil i juvenil de nacionalitat estrangera sobre el total de la seva mateixa edat és superior al del conjunt de la població del col·lectiu.

---

¹¹L'explotació dels fitxers corresponents als Padrons Municipals a la web de l'INE només desagrega per grups quinquennals la població de nacionalitat estrangera, per la qual cosa en les dades extretes d'aquesta font no ha estat possible diferenciar la població menor de 0 a 17 anys i s'ha hagut de treballar, doncs, amb l'agrupació 0-19 anys. Quan la font és l'Idescat, sí obtenim les dades sobre la població menor per l'any 2006, fruit d'una demanda de desagregació específica.

F1. POBLACIÓ TOTAL DE NACIONALITAT ESTRANGERA. CATALUNYA. 1996-2006.

Catalunya

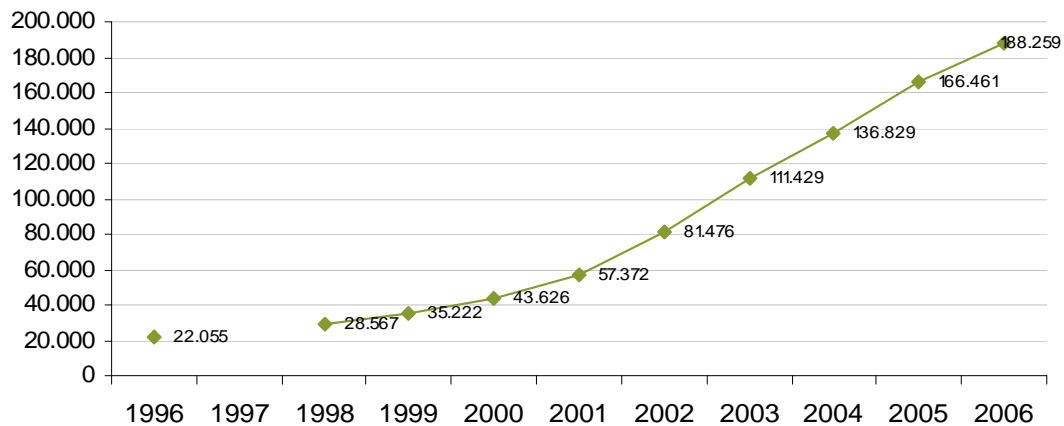

Nota: Dades no disponibles per l'any 1997.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

F2. POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS DE NACIONALITAT ESTRANGERA. CATALUNYA. 1996-2006.

Catalunya 0 a 19 anys

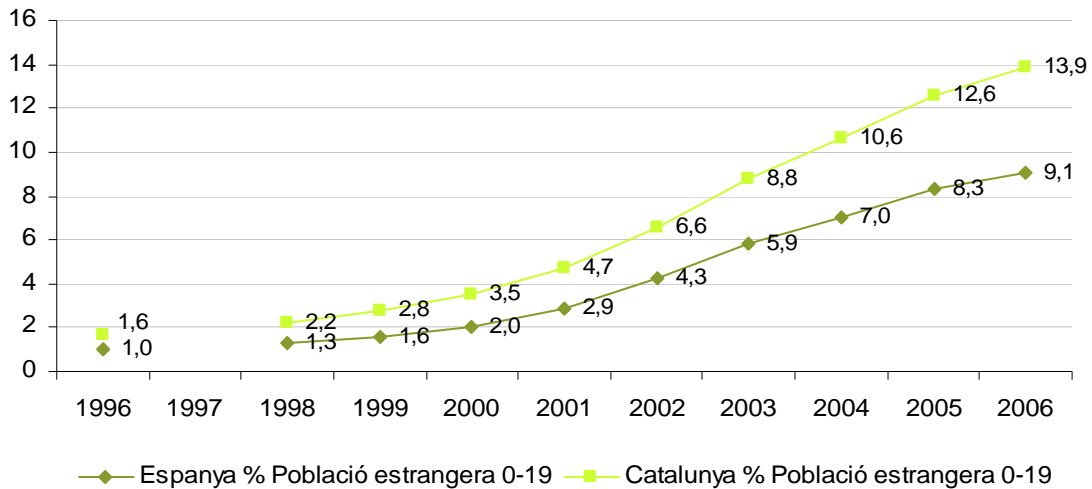
Nota: Dades no disponibles per l'any 1997.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

L'any 2006, quan el percentatge registrat a Catalunya arriba fins el 13,9% mentre a l'Estat es queda en un 9,1%, gairebé 5 punts per sota.

Una altra dada ben significativa que s'obté a través d'una comparativa territorial entre Catalunya i Espanya, és que la proporció d'infants i joves d'origen immigrant és sempre superior en el cas de Catalunya que en el cas de l'Estat en el seu conjunt. Si bé a finals dels anys 90 ambdós territoris parteixen de percentatges propers, a mesura que avancem cronològicament la distància es va eixamplant, fins arribar a un punt àlgid l'any 2006. Així doncs, la presència del col·lectiu infantil i juvenil de nacionalitat estrangera es fa visible amb més contundència a Catalunya, on sembla que els projectes migratoris de creació de noves famílies es troben més assentats.

F3. POBLACIÓ 0-19 DE NACIONALITAT ESTRANGERA. PERCENTATGES. ESPANYA Y CATALUNYA. 1996-2006.

Nota: Dades no disponibles per l'any 1997.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

La distribució de la població estrangera menor per sexe i grups d'edat apunta cap a un lleuger desequilibri de sexes en favor dels nois i un increment de la petita infància de 0 a 5 anys.

Si parem atenció a la distribució segons sexe i edat de la població menor de 0 a 17 anys de nacionalitat estrangera, observem que el pes poblacional sobre el total de menors és del 13,7% l'any 2006, mentre que era de només 5,7% l'any 2001. Destaca una cert decalatge per sexes. Així, l'any 2006, hi ha una predominança masculina independentment del subgrup d'edat considerat: en total, es registren més de 6.000 nois (86.560) per sobre de la xifra de noies (80.353).

T1. POBLACIÓ 0-17 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT I SEXE. CATALUNYA. 2006.

		Total població	Total població estrangera	% població estrangera
0-2 ANYS	Homes	119.762	17.063	14,2
	Dones	111.857	16.079	14,4
	Total	231.619	33.142	14,3
3-5 ANYS	Homes	109.296	13.882	12,7
	Dones	103.828	12.997	12,5
	Total	213.124	26.879	12,6
6-12 ANYS	Homes	230.660	32.857	14,2
	Dones	216.878	30.564	14,1
	Total	447.538	63.421	14,2
13-17 ANYS	Homes	167.400	22.758	13,6
	Dones	157.319	20.713	13,2
	Total	324.719	43.471	13,4
0 -17 ANYS	Homes	627.118	86.560	13,8
	Dones	589.882	80.353	13,6
	Total	1.217.000	166.913	13,7

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat.

T2. POBLACIÓ 0-17 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT I SEXE. CATALUNYA. 2001.

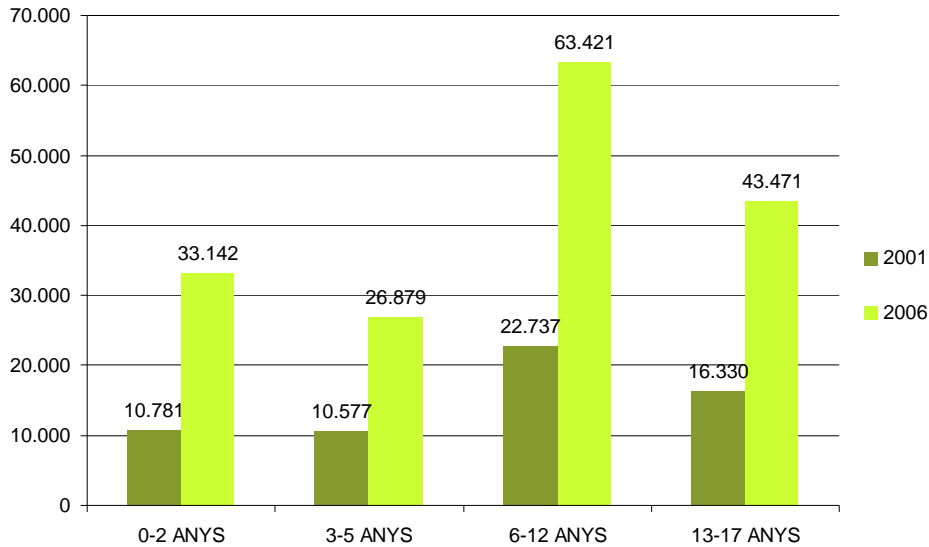
		Total població	Total població estrangera	% població estrangera
0-2 ANYS	Homes	96.041	5.513	5,7
	Dones	91.487	5.268	5,8
	Total	187.528	10.781	5,7
3-5 ANYS	Homes	87.622	5.503	6,3
	Dones	81.717	5.074	6,2
	Total	169.339	10.577	6,2
6-12 ANYS	Homes	203.761	11.732	5,8
	Dones	192.842	11.005	5,7
	Total	396.603	22.737	5,7
13-17 ANYS	Homes	161.903	8.477	5,2
	Dones	153.510	7.853	5,1
	Total	315.413	16.330	5,2
0 -17 ANYS	Homes	549.327	31.225	5,7
	Dones	519.556	29.200	5,6
	Total	1.068.883	60.425	5,7

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat.

Per grups d'edat, –construïts en paral·lel a les etapes escolars, en per a una millor significació interpretativa- la comparació dels percentatges ens dona com a resultat una major presència dels infants de nacionalitat estrangera entre la petita infància (0 a 2 anys), corresponent a un percentatge del 14,3%, similar tanmateix al pes del 14,2% dels infants en edat de cursar primària (6-12 anys).

L'any 2001, en canvi, els percentatges eren, a banda de sensiblement més baixos (entre el 5% i el 6%), més igualats entre els diferents subgrups etaris. En el gràfic consignat a continuació queden palesats els grans increments poblacionals enregistrats als diferents grups d'edat, especialment entre el col·lectiu d'infants de 6 a 12 anys.

F4. POBLACIÓ 0-17 DE NACIONALITAT ESTRANGERA PER GRUPS D'EDAT. CATALUNYA. 2001 I 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat.

Barcelona és la província que concentra més població infantil i juvenil de nacionalitat estrangera (prop de 130.000 efectius), seguida de Iluny per Girona, Tarragona i Lleida. En canvi, Girona constitueix el territori de major densitat: el pes relatiu del grup d'infants i joves arriba fins el 19,2%, mentre que a Barcelona es queda en el 12,9%.

A l'hora de dur a terme una anàlisi comparativa territorial interna de la població infantil i juvenil de nacionalitat estrangera per províncies, hem recorregut novament a la base de dades proporcionada per l'INE, i, doncs, a la divisió per grups d'edat quinquennals de 0 a 19 anys.

Un cop d'ull a la Taula 3 ens revela immediatament l'enorme i desequilibrat pes poblacional de Barcelona, el qual, lògicament, es reflecteix en les magnituds per nacionalitat estrangera. Efectivament, la província barcelonina acull prop de 130.000 del total dels 188.259 infants i joves estrangers de Catalunya, és a dir, el 68,6%; a continuació, tot i que a molta distància, segueixen la província de Girona amb 26.288 (14%), i de Tarragona, amb 21.720 (11,5%); i, per últim, Lleida, amb només 11.131 (5,9%).

T3. POBLACIÓ 0-19 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT. CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2006.

		0 a 4 anys	5 a 9 anys	10 a 14 anys	15 a 19 anys	Total 0 a 19 anys	Total població
Barcelona	Estrangers	34.388	31.082	30.260	33.390	129.120	645.737
	Total	279.199	243.636	231.610	246.421	1.000.866	5.309.404
Girona	Estrangers	7.585	6.569	5.812	6.322	26.288	116.284
	Total	36.965	33.494	32.601	33.818	136.878	687.331
Lleida	Estrangers	3.385	2.777	2.333	2.636	11.131	52.633
	Total	19.307	17.996	17.908	19.176	74.387	407.496
Tarragona	Estrangers	5.603	5.449	5.004	5.664	21.720	99.103
	Total	38.970	34.870	34.195	36.388	144.423	730.466
Total Catalunya	Estrangers	50.961	45.877	43.409	48.012	188.259	913.757
	Total	374.441	329.996	316.314	335.803	1.356.554	7.134.697

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'INE.

Ara bé, si ens fixem en els percentatges de la taula 4, que recullen el pes proporcional dels efectius de nacionalitat estrangera sobre el total del mateix grup d'edat, ressalta que el pes de la població de nacionalitat estrangera a la franja 0-19 anys arriba al 19,2% a Girona, essent d'un 15% a Lleida i Tarragona, i força més baix, 12,9%, precisament a la província més poblada: Barcelona.

Per subgrups d'edat, el percentatge de nacionalitat estrangera a la petita infància de 0 a 4 anys ascendeix fins al 20,5% a la província de Girona i fins al 17,5% a Lleida: informació que apunta al rejuveniment de l'estructura social i a l'inici de nous projectes familiars en uns entorns –tradicionalment més rurals- de trajectòria estancada pel que fa al pes de la infància i la joventut en l'estructura demogràfica. Aquesta pauta es reproduïx en la resta de subgrups etaris, si bé més atenuada.

En qualsevol cas, el pes de la població de nacionalitat estrangera sobre el total de la mateixa edat és invariablement superior en el grup de 0 a 19 anys que en la població general, idea que reforça la importància de la presència dels infants i joves procedents de famílies immigrades a tots els territoris de Catalunya.

T4. POBLACIÓ 0-19 DE NACIONALITAT ESTRANGERA PER GRUPS D'EDAT. (PERCENTATGES SOBRE EL TOTAL DE CADA GRUP D'EDAT). CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2006.

	0 a 4 anys	5 a 9 anys	10 a 14 anys	15 a 19 anys	Total 0 a 19 anys	Total població
Barcelona	12,3	12,8	13,1	13,5	12,9	12,2
Girona	20,5	19,6	17,8	18,7	19,2	16,9
Lleida	17,5	15,4	13,0	13,7	15,0	12,9
Tarragona	14,4	15,6	14,6	15,6	15,0	13,6
Total Catalunya	13,6	13,9	13,7	14,3	13,9	12,8

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

Els orígens de la població menor estrangera a Catalunya es diversifiquen, si bé predominen les nacionalitats llatinoamericanes i del Magreb (Marroc)

Cal destacar l'accentuació d'una creixent diversificació d'orígens, la qual s'emmarca en una tendència general que ja posàvem de relleu a la segona edició de la *Infància en cifres* (2007) amb dades del conjunt d'Espanya. Efectivament, per grans àrees

d'origen, el resum de dades ens indica que, si bé la immigració llatinoamericana, com a la resta de l'Estat, continua encapçalant el rànquing degut al seu creixement ininterromput, constituint Amèrica del Sud la zona amb major representació entre la població 0-19 anys (prop dels 60.000 efectius, que suposen el 31,7% del total de nacionalitat estrangera), el Magreb és manté com un dels principals orígens (uns 54.900, 29,1%).

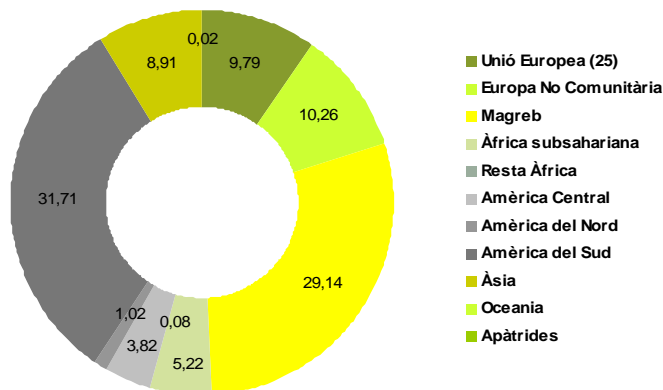
Ara bé, durant els darrers anys ha augmentat de forma notòria la població d'infants i joves procedent d'altres àrees amb menys presència anterior, com l'Europa no comunitària –països de l'antiga Europa de l'Est-, que ja arriben a ser més del 10% i l'àrea d'Àsia, que a nivell continental aplega gairebé el 9% del col·lectiu.

T5. POBLACIÓ ESTRANGERA DE 0 A 19 ANYS PER GRANS ÀREES DE PROCEDÈNCIA. CATALUNYA. 2006.

	0 a 4 anys		5 a 9 anys		10 a 14 anys		15 a 19 anys		Total 0 a 19	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Europa	9.923	19,5	9.501	20,7	8.641	19,9	9.688	20,2	37.753	20,1
Unió Europea (25)	5.106	10,0	5.014	10,9	4.313	9,9	3.996	8,3	18.429	9,8
Europa No Comunitària	4.817	9,5	4.487	9,8	4.328	10,0	5.692	11,9	19.324	10,3
Àfrica	23.085	45,3	14.891	32,5	11.866	27,3	15.004	31,3	64.846	34,4
Magreb	19.064	37,4	12.355	26,9	10.204	23,5	13.244	27,6	54.867	29,1
Àfrica subsahariana	3.952	7,8	2.499	5,4	1.639	3,8	1.739	3,6	9.829	5,2
Resta Àfrica	69	0,1	37	0,1	23	0,1	21	0,0	150	0,1
Amèrica	12.827	25,2	18.237	39,8	19.289	44,4	18.461	38,5	68.814	36,6
Amèrica Central	1.240	2,4	1.396	3,0	1.975	4,5	2.574	5,4	7.185	3,8
Amèrica del Norte	508	1,0	495	1,1	472	1,1	449	0,9	1.924	1,0
Amèrica del Sud	11.079	21,7	16.346	35,6	16.842	38,8	15.438	32,2	59.705	31,7
Àsia	5.098	10,0	3.227	7,0	3.596	8,3	4.848	10,1	16.769	8,9
Oceania	13	0,0	13	0,0	11	0,0	8	0,0	45	0,0
Apàtrides	15	0,0	8	0,0	6	0,0	3	0,0	32	0,0
Total	50.961	100,0	45.877	100,0	43.409	100,0	48.012	100,0	188.259	100,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

F5. POBLACIÓ ESTRANGERA DE 0 A 19 ANYS PER GRANS ÀREES DE PROCEDÈNCIA. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

La distribució segons grans àrees geogràfiques d'origen la trobem representada en la Figura 5, on podem resseguir l'important proporció d'infants procedents del Magreb i Amèrica del Sud.

L'any 2006 els cinc primers llocs del rànquing de nacionalitats de la població menor estrangera els ocupen Marroc, Equador, Romania, Colòmbia i Xina

Tot aprofundint en les dades per nacionalitats i sexe, les xifres més recents, relatives a l'any 2006, fan emergir en primer lloc el Marroc com el país d'origen del 28,5% de la població menor de nacionalitat estrangera; aquest percentatge, però, arribava al 37,4% cinc anys enrere, tendència que ve a recolzar la creixent diversificació de procedències de què parlàvem. La comparació amb el rànquing construït amb les dades del Cens 2001 ens revela igualment l'ascens d'Equador com a segon país de procedència, acompanyat en la llista d'altres països llatinoamericans –Colòmbia, Argentina, Bolívia– que també veuen augmentada la seva població menor –si bé perden representació proporcional-. Però sobretot cal destacar l'eclosió l'any 2006 de Romania, a l'est d'Europa, com a tercer origen més nombrós, una nacionalitat que ni tan sols apareix en el rànquing de països del 2001. Contrastant les dues taules posteriors podem constatar, a més, com la Xina escala posicions mentre que altres nacionalitats destacades, com Gàmbia a l'Àfrica subsahariana, s'estanquen pel que fa al pes del seu nombre d'efectius.

En termes generals, no obstant, ressalta l'increment percentual de la població menor estrangera en conjunt, que entre 2001 i 2006 passa del 5,7% al 13,7% que apuntàvem més amunt.

T6. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA 0-17 PER SEXE. CATALUNYA. 2006.

Països d'Origen	Homes	% Població Estrangera	Dones	% Població Estrangera	Total	% Població Estrangera
Marroc	24.854	28,7	22.682	28,2	47.536	28,5
Equador	9.817	11,3	9.572	11,9	19.389	11,6
Romania	4.368	5,0	4.209	5,2	8.577	5,1
Colòmbia	4.036	4,7	3.771	4,7	7.807	4,7
Xina	3.955	4,6	3.416	4,3	7.371	4,4
Argentina	3.212	3,7	3.055	3,8	6.267	3,8
Bolívia	2.934	3,4	2.952	3,7	5.886	3,5
Perú	2.306	2,7	2.255	2,8	4.561	2,7
Gàmbia	2.495	2,9	2.010	2,5	4.505	2,7
Itàlia	2.100	2,4	1.927	2,4	4.027	2,4
Total població del rànquing	60.077	69,4	55.849	69,5	115.926	69,5
Total població estrangera	86.560	100	80.353	100	166.913	100
Total població	627.118		589.882		1.217.000	
% Població estrangera	13,8		13,6		13,7	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

T7. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA 0-17 PER SEXE. CATALUNYA. 2001.

Països d'Origen	Homes	% Població Estrangera	Dones	% Població Estrangera	Total	% Població Estrangera
Marroc	11.851	38,0	10.765	36,9	22.616	37,4
Equador	2.741	8,8	2.730	9,3	5.471	9,1
Colòmbia	2.157	6,9	2.120	7,3	4.277	7,1
Gàmbia	1.351	4,3	1.162	4,0	2.513	4,2
República Dominicana	972	3,1	1.056	3,6	2.028	3,4
Argentina	957	3,1	827	2,8	1.784	3,0
Perú	877	2,8	852	2,9	1.729	2,9
Xina	858	2,7	759	2,6	1.617	2,7
França	761	2,4	735	2,5	1.496	2,5
Itàlia	608	1,9	563	1,9	1.171	1,9
Total població del rànquing	23.133	74,1	21.569	73,9	44.702	74,0
Total població estrangera	31.225	100	29.200	100	60.425	100
Total població	549.327		519.556		1.068.883	
% Població estrangera	5,7		5,6		5,7	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

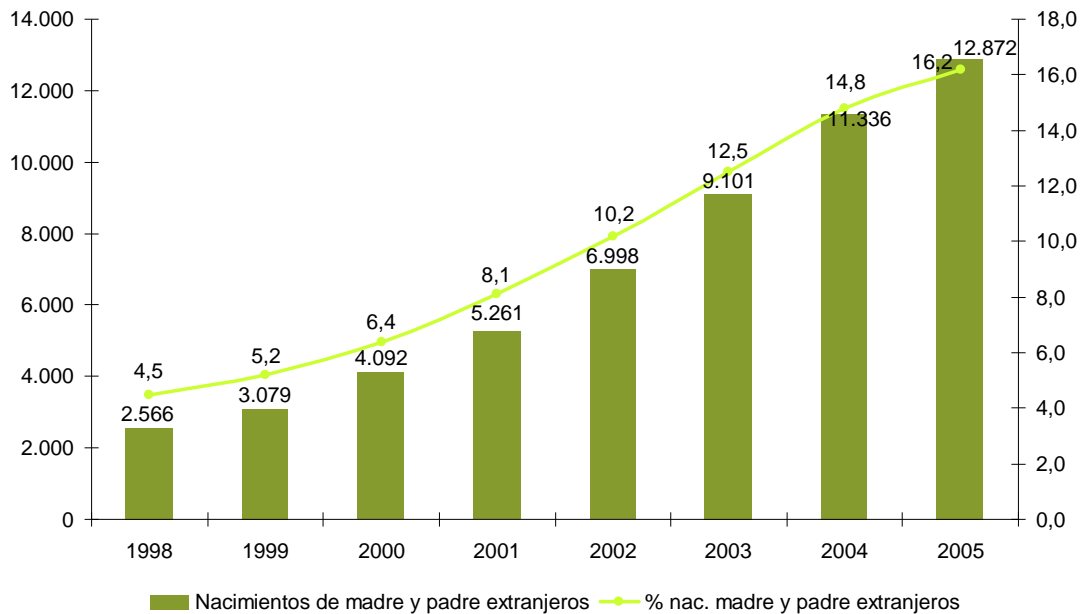
En els darrers anys s'ha enregistrat un important ascens dels nadons de mare i pare estrangers, que el 2005 corresponen al 16,2% del total de naixements a Catalunya

La informació demogràfica sobre la població menor de nacionalitat estrangera restaria incompleta si no féssim referència a les dades de fluxos, és a dir, en aquest cas, als registres de naixements segons nacionalitat.

Així, l'estudi *La natalitat a Catalunya l'any 2005*, realitzat per l'Idescat, ens permet apreciar l'extraordinari ascens dels nadons nascuts de pare i mare estrangers, els quals passen de 2.566 l'any 1998 (primer any de partida de l'estudi) a 12.872 l'any 2005. Sembla que és des de l'any 2001 aproximadament (coincidint amb la tendència poblacional) que la progressió s'accelera, tot començant a estabilitzar-se en el darrer registre, relatiu al 2005.

En el període 1998-2005 es dona una tendència ascendent dels naixements de mare i pare estrangers, tant pel que fa al nombre d'efectius com pel que fa a la seva proporció sobre el total de naixements.

F6. NAIXEMENTS DE PARE I MARES ESTRANGERS. CATALUNYA. 1998-2005.

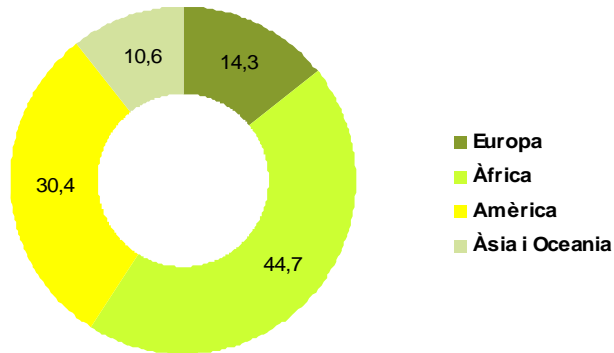
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat (2007) *La natalitat a Catalunya l'any 2005*.

Segons l'Informe citat (Idescat, 2007:3) a les Comarques Gironines els naixements amb almenys un dels pares de nacionalitat estrangera (2.300) representen el 30,8% del total de nascuts a la província, la proporció més elevada de Catalunya. És a dir, quasi un de cada tres nadons té almenys un dels pares de nacionalitat estrangera.

Els principals països d'origen d'aquestes mares el 2005 són: Marroc, Equador, Xina, Romania i Bolívia. Àfrica continua essent el principal continent d'origen de les mares pel que fa als naixements de nacionalitat estrangera.

Atenent a les grans àrees de nacionalitat de la mare, l'any 2005 l'Àfrica continua essent a *grosso modo* el continent que aplega la major part, un 44,7%, de naixements de mare estrangera, seguit d'Amèrica (30,4%), Europa (14,3%) i d'Àsia i Oceania plegats (10,6%):

F7. NAIXEMENTS DE MARE ESTRANGERA PER ÀREA DE NACIONALITAT DE LA MARE. CATALUNYA. 2005.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat (2007) *La natalitat a Catalunya l'any 2005*.

Si ens detenim en la següent taula on es reuneixen els naixements de mare estrangera segons els principals països de nacionalitat, podem detallar amb més exactitud els llocs de procedència d'aquestes mares el mateix 2005 d'acord amb l'estudi *La natalitat a Catalunya* de l'Idescat. Novament destaquen de lluny els naixements de mare marroquina, 4.643, que suposen el 36,1% del total de naixements agrupats sota la categoria de "principals nacionalitats"¹², seguits, a distància, pels de mare equatoriana (1.421 naixements), xinesa (863), romanesa (676) i boliviana (515).

¹² Noti's que no ens estem referint al total de naixements, que no es contempla en aquesta taula elaborada només per les nacionalitats més representatives.

T8. NAIXEMENTS DE FILLS DE MARE ESTRANGERA
SEGONS LES PRINCIPALS NACIONALITATS.
CATALUNYA. 2005.

	Nacionalitat de la mare	%
Itàlia	196	1,5
França	142	1,1
Resta UE	304	2,4
Romania	676	5,3
Resta Europa	522	4,1
Total Europa	1.840	14,3
Marroc	4.643	36,1
Gàmbia	351	2,7
Senegal	213	1,7
Algèria	144	1,1
Resta d'Àfrica	400	3,1
Total Àfrica	5.751	44,7
Equador	1.421	11,0
Bolívia	515	4,0
Colòmbia	427	3,3
Argentina	379	2,9
Perú	299	2,3
Rep. Dom.	160	1,2
Uruguai	149	1,2
Brasil	127	1,0
Xile	110	0,9
Resta Amèrica del Nord	216	1,7
Resta Amèrica del Sud	108	0,8
Total Amèrica	3.911	30,4
Xina	863	6,7
Índia	120	0,9
Filipines	108	0,8
Resta Àsia i Oceania	279	2,2
Total Àsia i Oceania	1.370	10,6
Total	12.872	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat (2007)
La natalitat a Catalunya l'any 2005.

2. LES FAMÍLIES DELS MENORS DE NACIONALITAT ESTRANGERA

La disponibilitat de les dades sobre llars familiars, com s'ha explicat al capítol corresponent a sociodemografia i famílies, ens remet necessàriament al Cens de 2001, per la qual cosa les afirmacions abocades en aquest apartat han de ser contemplades amb una certa perspectiva temporal, i més en el cas d'un fenomen tan canviant com el de la immigració.

La presència de població menor en llars encapçalades per una persona principal de nacionalitat estrangera es consolida a Catalunya a partir del 2001. Aquest any ja suposava el 6,8% de la població menor que vivia en llars familiars a Catalunya.

T9. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS EN LLARS FAMILIARS SEGONS ÀREA DE NACIONALITAT DE LA PERSONA PRINCIPAL DE LA LLAR. CATALUNYA. 2001.

	0 a 17 anys	%
Unió Europea (25)	10.925	15,2
Europa No Comunitària	2.799	3,9
Magreb	26.583	37,1
Resta Àfrica	4.860	6,8
Amèrica del Nord	957	1,3
Amèrica Central i del Sud	20.788	29,0
Àsia i Oceania	4.750	6,6
Àpatrides	19	0,0
Total nacionalitat estrangera	71.681	6,8
Total	1.047.775	-

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

El Magreb és l'àrea d'origen majoritària de les llars amb una persona principal de nacionalitat estrangera.

Per **àrees geogràfiques** de nacionalitat de la persona principal a la llar, destaca en primer lloc Magreb (37,1% del total de població en llars amb persona principal estrangera), en segon Amèrica Central i del Sud (29,%), i en tercer lloc Unió Europea (15,2%). Actualment (2007) és segur que l'àrea d'Amèrica Central i del Sud lideraria la taula en nombre d'efectius.

Si baixem de l'anàlisi de les grans àrees territorials als **països d'origen** majoritaris dels infants estrangers el 2006 (Taula 10), les dades sobre la seva distribució en llars familiars -corresponents malgrat tot al 2001 (Cens)-, situen el Marroc com a principal país de procedència. Equador i Colòmbia ocupen la segona (7,7%) i la tercera (5,7%) posició respectivament. Els segueix Gàmbia (4,2%), en quart lloc.

T10. POBLACIÓ 0-17 DELS PAÏSOS DEL RANQUING DE 2006 EN LLARS FAMILIARS. CATALUNYA. 2001.

Països segons ranquing població 2006	0 a 17 anys	%
Marroc	25.755	36,0
Equador	5.495	7,7
Romania	763	1,1
Colòmbia	4.100	5,7
Xina	1.710	2,4
Argentina	2.136	3,0
Bolívia	490	0,7
Perú	2.458	3,4
Gàmbia	3.003	4,2
Itàlia	1.970	2,8
Resta nacionalitats	23.171	32,4
Total nacionalitat estrangera	71.051	-

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

La població estrangera menor d'edat viu més freqüentment en llars compostes per un nombre superior de persones que el total de població de 0-17 anys

Les xifres de la Taula 11 mostren amb claredat com, mentre que les dimensions més freqüents de les llars pel total poblacional (i, doncs, també per la població menor de nacionalitat espanyola) són de 4 ó 5 persones, en el cas de la població menor estrangera la residència en llars de 6 persones i més supera notablement la resta de categories. Les àrees d'origen que el 2001 segueixen amb més fidelitat aquesta pauta són Magreb, Amèrica Central i del Sud, i Resta d'Àfrica (bàsicament Àfrica subsahariana).

T11. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. 2001.

	1-3 persones	4-5 persones	6 i més	Total
Unió Europea (25)	1.585	3.079	1.009	5.673
Europa No Comunitària	777	1.297	680	2.754
Magreb	1.799	6.956	13.623	22.378
Resta Àfrica	360	1.267	2.246	3.873
Amèrica del Nord	180	415	161	756
Amèrica Central i del Sud	2.598	7.253	8.317	18.168
Àsia i Oceania	564	1.622	1.702	3.888
Àpatrides	2	3	4	9
Total nacionalitat estrangera	7.865	21.892	27.742	57.499
Total	280.000	654.357	113.407	1.047.764

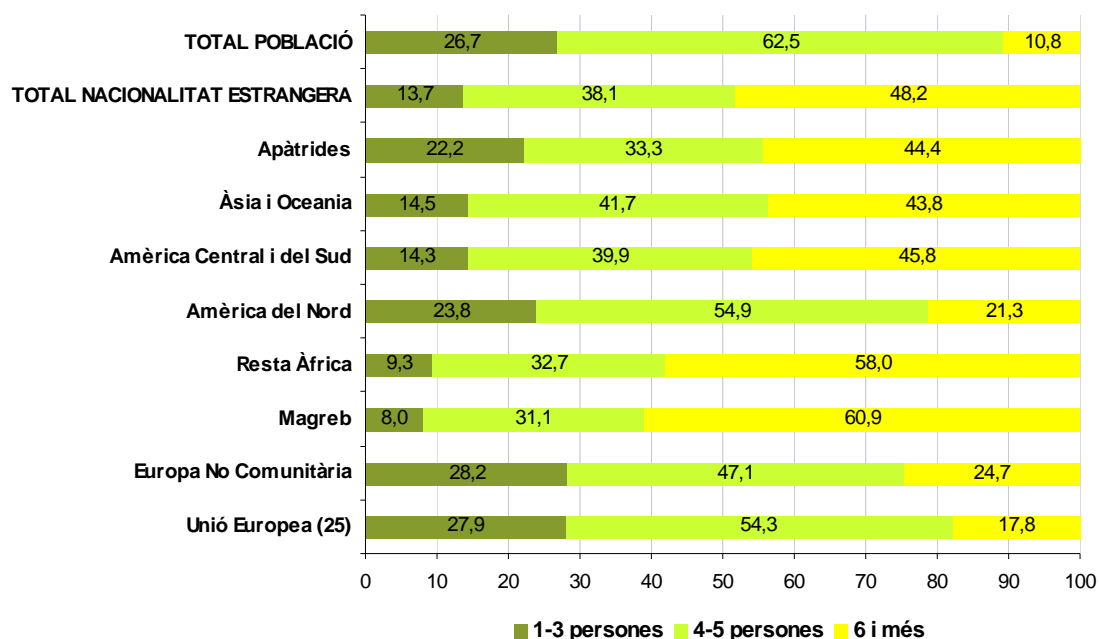
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

Quan considerem les dades relatives segons percentatges, la tendència apuntada surt reforçada: mentre la població menor total en llars de 4-5 persones (estàndard) arriba al 62,5%, per la població estrangera menor la proporció es queda en un 38,1%.

La Figura 8 recull gràficament el pes percentual dels menors segons la dimensió de la llar on viuen: les llars de majors dimensions són més freqüents entre els infants del Magreb (60,9%), i d'Amèrica Central i del Sud (45,8%). En canvi, les llars d'1 a 3 persones són significativament més freqüents entre la població menor total, com es desprèn de la Figura.

F8. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. PERCENTATGES. 2001.

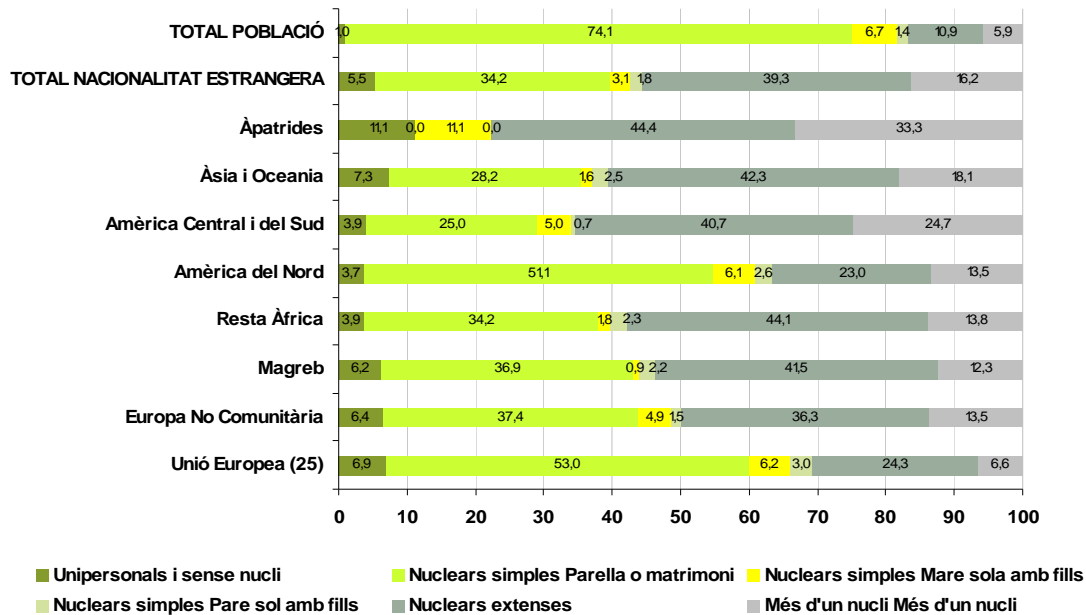
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

La població estrangera menor viu amb més assiduitat en estructures familiars poc convencionals

La població 0-17 estrangera contemplada en termes absoluts comparteix la tendència a una major concentració en llars nuclears simples (encapçalades per parella o matrimoni, o bé per pare o mare sol/a amb fills/es). Tanmateix, l'anàlisi estadística ens revela una major proporció d'infants i joves d'origen estranger que viuen en llars nuclears extenses així com en llars de més d'un nucli.

Les llars extenses aixopluguen el 39,3% de la població menor estrangera, mentre que la proporció per la població menor total és només del 10,9%; les llars multinuclears representen al 16,2% dels menors estrangers, mentre que només suposen el 5,9% de les llars entre la població menor total.

F9. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE LLAR. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2001.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

T12. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE LLAR. CATALUNYA. 2001.

	Unipersonals i sense nucli	Nuclears simples			Nuclears extenses	Més d'un nucli	Total
		Parella o matrimoni	Mare sola amb fills	Pare sol amb fills			
Unió Europea (25)	392	3.009	349	171	1.380	372	5.673
Europa No Comunitària	176	1.029	135	40	1.001	373	2.754
Magreb	1.398	8.262	192	483	9.293	2.750	22.378
Resta Àfrica	150	1.323	70	88	1.707	535	3.873
Amèrica del Nord	28	386	46	20	174	102	756
Amèrica Central i del Sud	710	4.550	903	128	7.391	4.486	18.168
Àsia i Oceania	283	1.098	63	96	1.644	704	3.888
Àpatrides	1	0	1	0	4	3	9
Total nacionalitat estrangera	3.138	19.657	1.759	1.026	22.594	9.325	57.499
Total	10.370	776.240	70.124	15.080	114.086	61.864	1.047.764

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

Com s'afirmava en anteriors estudis (CIIMU-Observatorio de la Infancia, 2006:174), aquestes realitats en les formes familiars de la població immigrada sovint són temporals i no intencionades, generades pels propis processos migratoris, que condicionen les dinàmiques de reconstitució familiar i les xarxes transnacionals, les quals resulten inapreciables per a l'estadística demogràfica.

És des d'aquesta perspectiva que hem d'interpretar la polarització en els tipus de llars menys convencionals dels menors de les diferents àrees de nacionalitat estrangera, especialment Magreb, Resta d'Àfrica (Àfrica subsahariana), Centre i Sud-Amèrica, i Àsia-Oceania; però també Unió Europea o Nord-Amèrica.

La població menor estrangera forma part amb més freqüència de nuclis monoparentals que la població total (però sovint aquests nuclis s'insereixen en llars extenses). La convivència amb pare sol o mare sola es polaritza segons l'àrea de d'origen.

Les dades sobre els tipus de nucli¹³ que componen les llars de la població menor d'edat ens mostren al seu torn que, tot i que els infants i joves de 0 a 17 anys en general tendeixen a viure amb més freqüència en nuclis composts per matrimonis, en el cas dels menors estrangers aquest patró dominant queda desdibuixat per una major presència percentual en altres tipus de nucli. La diferència és molt notable pel que fa als nuclis monoparentals, que sumen el 22,2% l'any 2001 mentre que entre el total de menors es queda en el 9,9%. Cal tenir present, però, que aquests nuclis conviuen sovint amb d'altres persones o altres nuclis en la mateixa llar (habitatge).

Val a dir que els nuclis monoparentals de mare es troben molt més presents que els monoparentals de pare entre la població menor total que entre la població menor estrangera (veure Taula 13), on queden molt més igualats (10,9% els nuclis monoparentals-pare i 11,3% els nuclis monoparentals-mare).

Per àrees geogràfiques, la Figura 11 reflecteix que els nuclis monoparentals encapçalats per la mare registren un percentatge notablement elevat en el col·lectiu de menors procedents de famílies d'Amèrica Central i del Sud, mentre que els infants que viuen en un nucli compost per pare sol sobresurten en les famílies de nacionalitat africana (inclòs Magreb) i asiàtica.

Aquestes divergències entre orígens poden tenir molt a veure amb qui inicia el projecte migratori en funció de les oportunitats laborals i d'assentament disponibles per al col·lectiu. Així, per exemple, els col·lectius marroquí i de l'Àfrica subsahariana opten per una estratègia que privilegia els homes en la decisió de migrar, mentre que als països de l'Amèrica Central i del Sud sovint són les dones qui marxen primer en tenir més possibilitats d'inserció en nínxols laborals específics com el servei domèstic.

Un cop instal·lat el primer/a dels progenitors, la situació de monoparentalitat depèn de les vicissituds dels processos migratoris viscuts per les famílies, per exemple les esperes de resolució de les sol·licituds de reagrupament familiar, que acaben per allargar i eternitzar la fragmentació origen-destí (CIIMU-Observatori, id., pg. 174):

¹³ Hem de tenir en compte, com s'introduïa al Capítol núm. 1, "Infància i famílies. Sociodemografia (1975-2006) i despesa social", la diferència que existeix entre el significat de **Llar** i de **Nucli**: a una llar hi ha un nucli familiar només quan conviuen persones emparentades per parentiu de primer ordre, és a dir, per aliança (matrimoni o parella de fet), o per filiació (pare+mare+fill/a; pare+fill/a; mare+fill/a).

Però existeixen llars familiars sense nucli familiar quan les persones que viuen juntes són només parents de segon ordre, per exemple, una tia i la seva neboda menor d'edat; o, per exemple, dues germanes. Aquestes relacions de parentiu no són considerades, estadísticament, com conformadores de nucli familiar.

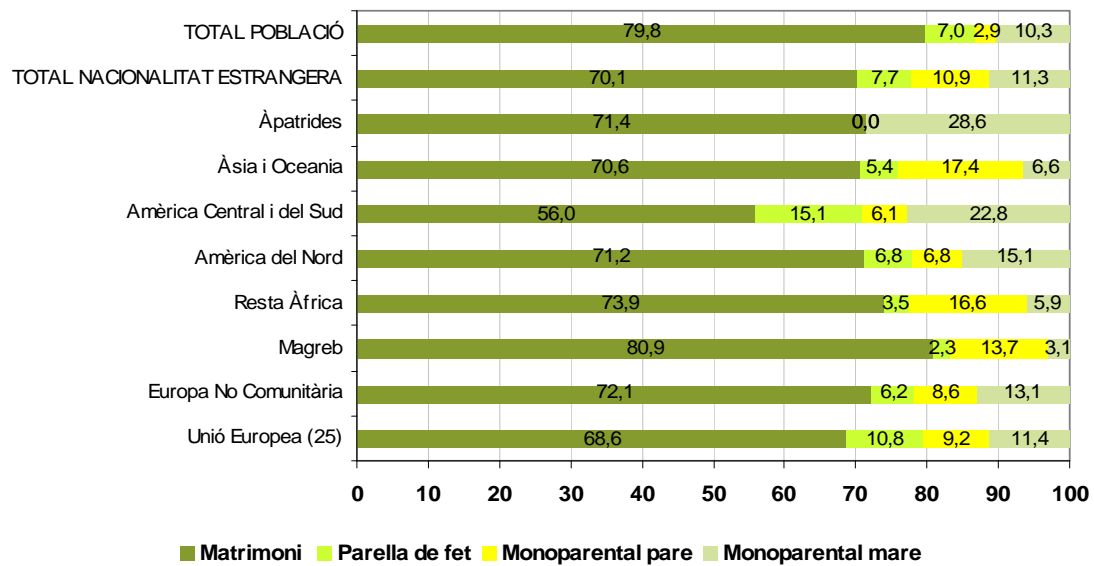
Així mateix, existeixen llars on conviuen diversos nuclis familiars; per exemple, un nucli format per una parella d'avi i àvia (nucli 1) que viuen amb la seva filla i els fills d'aquesta (nucli 2); o, per exemple, dos nuclis monoparentals que viuen a la mateixa llar amb o sense altres persones, que precisament és un cas força freqüent entre les famílies de recent immigració.

T13. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE NUCLI. CATALUNYA. 2001.

	Matrimoni	Parella de fet	Monoparental		Total
			Monoparental pare	Monoparental mare	
Unió Europea (25)	3.294	520	441	546	4.801
Europa No Comunitària	1.577	135	187	287	2.186
Magreb	15.314	429	2.594	582	18.919
Resta Àfrica	2.478	119	558	198	3.353
Amèrica del Nord	480	46	46	102	674
Amèrica Central i del Sud	8.683	2.334	951	3.539	15.507
Àsia i Oceania	2.143	164	529	200	3.036
Àpatrides	5	0	0	2	7
Total nacionalitat estrangera	33.974	3.747	5.306	5.456	48.483
Total	811.586	71.044	29.559	105.252	1.017.441

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

F10. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE NUCLI. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2001.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Idescat: Cens 2001.

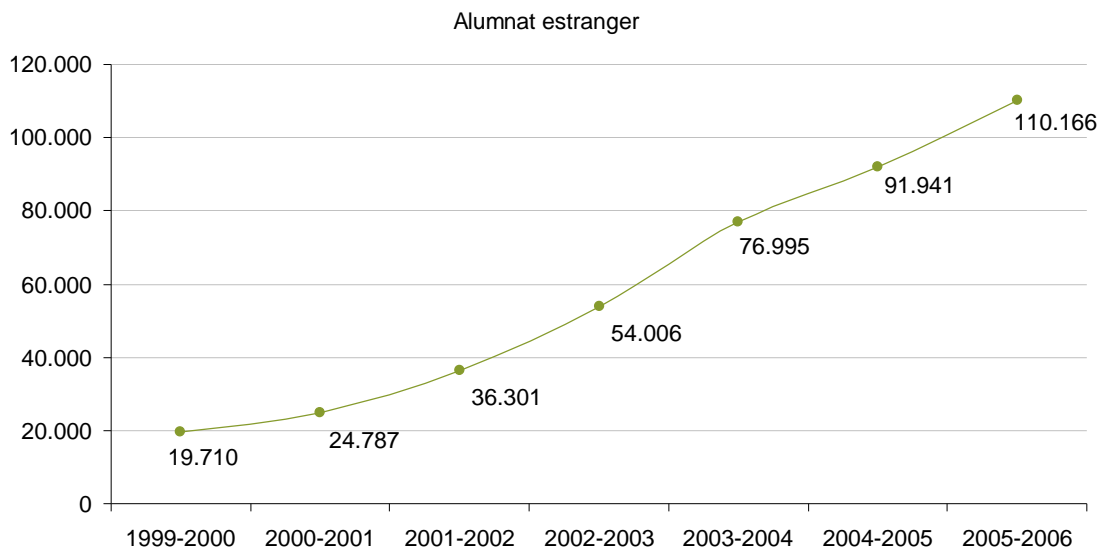
3. IMMIGRACIÓ I ESCOLARITZACIÓ

L'alumnat estranger al Sistema Educatiu Català (SECAT) ha anat seguint una tendència clarament ascendent que ha contribuït a la recuperació de la matrícula total. El creixement accelerat dels darrers anys situa el seu percentatge en el 10,3% el curs 2005-2006

Segons les dades proporcionades pel Departament d'Educació de la Generalitat, el nombre d'alumnes estrangers en l'ensenyament no universitari el curs 2005-2006 és de 110.666, xifra que suposa un salt considerable respecte només sis cursos enrera, el 1999-2000, quan se'n comptabilitzaven 19.710. L'evolució d'aquest alumnat, tal i com es mostra a la següent figura, segueix una tendència clarament ascendent que és equivalent a la del conjunt de l'Estat, on també s'ha produït un dilatat i sostingut creixement anual fins el moment actual.

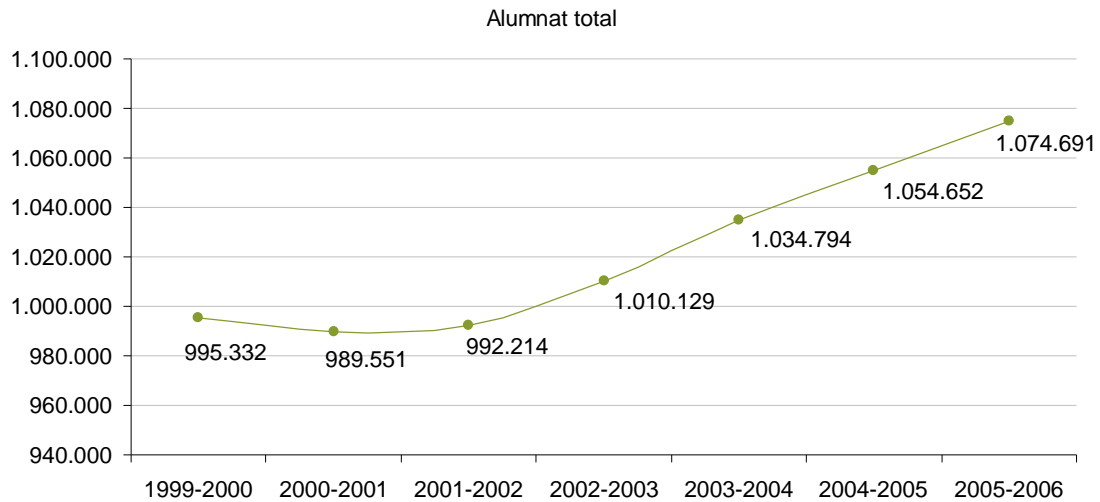
Així, l'increment de l'alumnat estranger sembla haver contribuït a la recuperació d'alumnat, que, com es pot observar a la Figura 12, ha experimentat una clara remuntada després d'un període de reducció i estancament (fins el curs 2001-2002) degut en gran mesura a les baixes taxes de natalitat característiques de la població catalana i espanyola durant els darrers decennis.

F11. ALUMNAT ESTRANGER. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

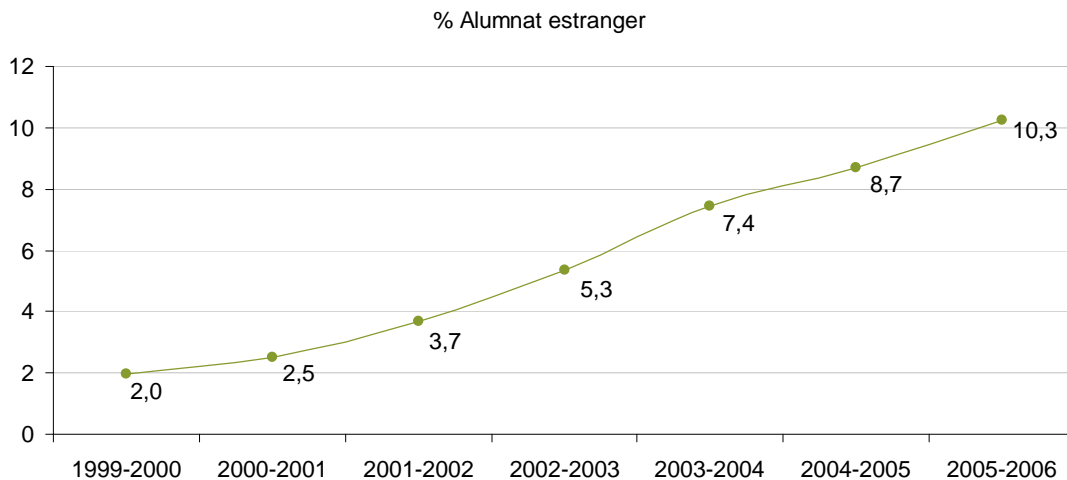
F12. ALUMNAT TOTAL. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

El pes percentual dels alumnes estrangers se situa, pel curs 2005-2006, en el 10,3% del total d'alumnat escolaritzat a Catalunya (1.074.691). Una proporció que també està molt lluny del 2% enregistrat a principis de la dècada. La següent figura ens ofereix l'evolució dels percentatges en els darrers anys, que s'ha mantingut en el temps en progressió creixent.

F13. ALUMNAT ESTRANGER. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

L'educació primària i la secundària obligatòria (ESO) experimenten el major augment de matrícula d'alumnes de nacionalitat estrangera, arribant al 12,5% i 11,9% del total d'alumnat respectivament el curs 2005-2006

A la Taula 14 s'han aplegat les dades de distribució als diferents nivells educatius pels tres darrers cursos de màxima actualització. Les xifres de freqüència absoluta ens revelen que és a l'educació primària i a la secundària obligatòria (ESO) on es produeixen, a primera vista, uns espectaculars salts en l'increment d'alumnes d'origen immigrant, si bé caldria matisar que això succeeix en el context de la recuperació de la matrícula pel total d'alumnes que comentàvem més a punt.

Així, pel que fa a l'educació primària, del curs 2003-2004 al 2004-2005 l'augment és de prop de 7.500 alumnes, i d'aquest al 2005-2006 de 6.800. A l'ESO, destaca notòriament la suma de 7.628 alumnes estrangers el darrer curs d'actualització (2005-2006) respecte l'anterior. El tercer nivell educatiu que sobresurt en termes d'eixamplament de matrícula és l'Infantil.

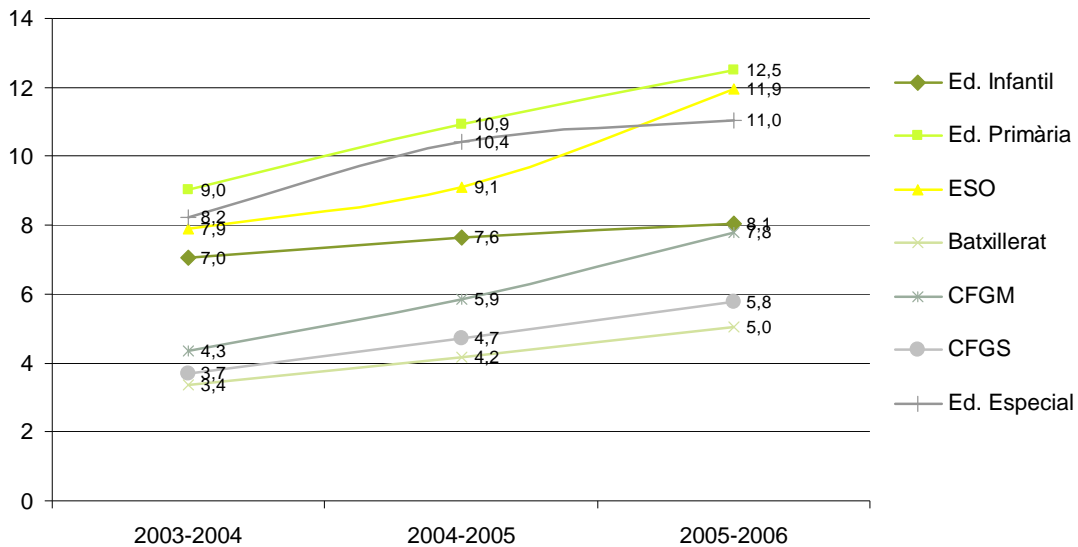
T14. ALUMNAT DE NACIONALITAT ESTRANGERA I ALUMNAT TOTAL PER NIVELLS EDUCATIUS. CATALUNYA. CURSOS 2003-04, 2004-05 I 2005-06.

	2003-2004		2004-2005		2005-2006	
	Total	Estrangers	Total	Estrangers	Total	Estrangers
Infantil	251.419	17.693	264.355	20.178	276.743	22.297
Primària	362.817	32.761	368.267	40.245	376.585	47.020
ESO	256.556	20.261	258.746	23.532	260.966	31.160
Batxillerat	90.131	3.040	87.964	3.665	85.238	4.292
CFGM	32.619	1.418	34.131	1.997	34.597	2.694
CFGS	34.738	1.286	34.473	1.625	33.783	1.954
Ed. Especial	6.514	536	6.716	699	6.779	749
Total	1.034.794	76.995	1.054.652	91.941	1.074.691	110.166

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

La representació gràfica de l'evolució de les dades de freqüència relativa distribuïdes segons nivells educatius consoliden la dinàmica observada en les absolutes, però sobretot visibilitzen el pes superior de l'alumnat estranger a l'etapa d'educació primària (12,5% el curs 2005-2006) i a l'educació secundària obligatòria (ESO) (11,9%), per sobre del percentatge global consignat per tot l'alumnat sense consideració de l'etapa educativa (10,3%). En el cas de la resta de nivells, i especialment pel que fa a la formació reglada superior (Batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior –CFGS–, amb només 5% i 5,8% respectivament el mateix curs), les proporcions queden per sota, excepte, significativament, en l'Educació Especial.

F14. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELLS EDUCATIUS. PERCENTATGES SOBRE ALUMNAT TOTAL. CATALUNYA. CURSOS 2003-04, 2004-05 I 2005-06.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

L'alumnat estranger està escolaritzat en centres públics amb una major proporció que el total d'alumnat. La cobertura pública arriba al 84% en el conjunt de Catalunya

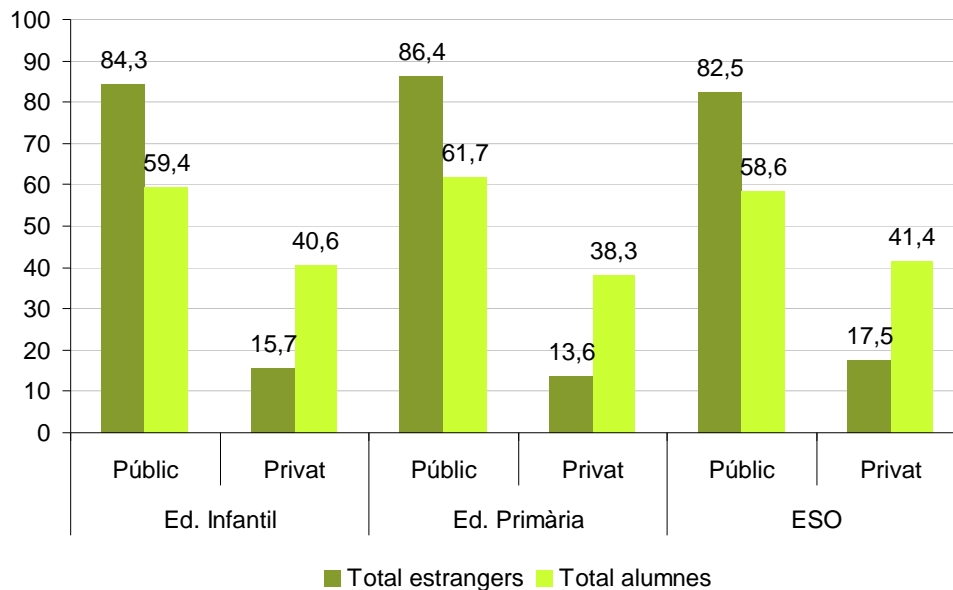
Pel que fa a la titularitat dels centres d'escolarització, les dades proporcionades pel Departament d'Educació donen com a resultat quelcom que ja hem vingut apuntant en els darrers informes del CIIMU: l'alumnat estranger segueix escolaritzat majoritàriament en escoles públiques: ho fa en un 84,4% enfront de només el 60,9% del total d'alumnat independentment de la procedència. Per tant, han estat els centres públics els que més intensament han experimentat una transformació en la composició de la població escolar mitjançant la recepció d'infants i joves de famílies immigrades.

Aquesta distribució desequilibrada es reproduïx en els tres nivells educatius de l'educació infantil i obligatòria (Infantil, Primària i ESO), tal i com es desprèn del següent gràfic, on, efectivament, comprovem com es registren enormes decalcatges entre la distribució seguida per l'alumnat total i l'alumnat estranger:

Així, el 86% dels alumnes estrangers de primària s'escolaritzen a la xarxa pública, enfront el 61,7% quan es contempla el total poblacional; a l'Educació Infantil les proporcions són 84,3% (alumnat estranger) enfront 59,4% (total); i a l'ESO 82,5% enfront 58,6%. En conjunt, l'alumnat estranger escolaritzat a la xarxa de centres privada i/o concertada no arriba al 18% en cap dels nivells educatius, essent el percentatge més elevat el corresponent a l'ESO: 17,5%.

F15. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

Tot i que Barcelona constitueix la principal província d'escolarització de l'alumnat estranger a Catalunya en termes absoluts, és a Girona on el seu pes proporcional esdevé més elevat (10,9% el curs 2005-2006)

En desagregar les dades sobre l'alumnat per províncies, i tal com es pot constatar a la Taula 15, lògicament veiem reflectit l'enorme desequilibri poblacional que ja palesàvem en l'apartat demogràfic: Barcelona supera de lluny la resta de províncies amb 53.272 alumnes estrangers matriculats al SECAT el curs 2005-2006. La segona província del rànquing és Girona, amb 11.594; Tarragona constitueix la tercera província en nombres absoluts, amb 9.256 alumnes, i a la cua se situa Lleida, amb 4.884. Aital distribució descompensada es repeteix quan resseguim cadascun dels nivells educatius.

La Taula 16 ens completa la fotografia tot permetent-nos dilucidar el pes relatiu de l'alumnat estranger a cadascuna de les províncies, que canvia l'ordre del rànquing vist en termes absoluts: així, podem comprovar com és precisament a Girona (de la mateixa manera que succeïa en el cas de la tendència demogràfica) on el pes del contingent és superior, concretament un 10,9%, mentre que a Tarragona correspon al 8,1%, a Lleida al 7,8%, i a Barcelona es queda en un 6,7%.

La distinció per nivells educatius ens porta a la mateixa apreciació: Girona esdevé el territori amb més densitat d'alumnat estranger en pràcticament tots els graus de formació (excepte els CFGM, on és superada per Barcelona), arribant fins el 17,9% de tot l'alumnat a l'Educació Primària i fins el 15% de la població escolar a l'ESO. Lleida i Tarragona es disputen el segon lloc en termes percentuals en funció dels nivells considerats, destacant la primera a l'Educació Infantil (9,7%) i els CFGM (7,9%).

T15. ALUMNAT PER NACIONALITAT I NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA I PROVÍNCIES. CURS 2005-2006.

		Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	TOTAL
Infantil	Estrangers	14.582	3.820	1.541	2.354	22.297
	Total alumnes	203.709	28.841	15.851	28.342	276.743
Primària	Estrangers	31.438	6.855	2.817	5.910	47.020
	Total alumnes	276.165	38.199	21.508	40.713	376.585
ESO	Estrangers	21.401	3.958	1.828	3.973	31.160
	Total alumnes	190.763	26.430	15.168	28.605	260.966
Batxillerat	Estrangers	3.194	440	211	447	4.292
	Total alumnes	64.813	7.199	4.937	8.289	85.238
CFGM	Estrangers	1.911	278	199	306	2.694
	Total alumnes	24.737	2.794	2.534	4.532	34.597
CFGS	Estrangers	1.605	91	98	160	1.954
	Total alumnes	26.374	1.779	2.149	3.481	33.783
Educació Especial	Estrangers	542	110	18	79	749
	Total alumnes	5.113	655	304	707	6.779
Total	Estrangers	53.272	11.594	4.884	9.256	79.006
	Total alumnes	791.674	105.897	62.451	114.669	1.074.691

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

T16. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA I PROVÍNCIES. CURS 2005-2006.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	TOTAL
Infantil	7,2	13,2	9,7	8,3	8,1
Primària	11,4	17,9	13,1	14,5	12,5
ESO	11,2	15,0	12,1	13,9	11,9
Batxillerat	4,9	6,1	4,3	5,4	5,0
CFGM	7,7	9,9	7,9	6,8	7,8
CFGS	6,1	5,1	4,6	4,6	5,8
Educació Especial	10,6	16,8	5,9	11,2	11,0
Total	6,7	10,9	7,8	8,1	7,4

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

Les principals àrees d'origen de l'alumnat estranger a Catalunya són Amèrica Central i del Sud, i Magreb. Es tendeix a una polarització per orígens en la distribució segons titularitat del centre, malgrat la concentració a la pública

La Taula 17 ens informa dels orígens dels alumnes de nacionalitat estrangera a Catalunya: per grans àrees geogràfiques, el repartiment privilegia la visibilitat dels alumnes d'origen llatinoamericà, 48.678 (curs 2005-2006), seguits pels de procedència magribí, amb 29.366 efectius. A continuació, i a distància, se situa la categoria Restat d'Europa (països de l'antiga Europa de l'Est), amb 11.224 alumnes, i Àsia i Oceania, amb 7.829.

Als totals de les columnes corresponents als orígens observem nítidament l'enorme desequilibri a favor dels centres de titularitat pública i en detriment dels de titularitat privada. Aquest és especialment palpable a les àrees d'Amèrica Central i del Sud així com del Magreb.

T17. ALUMNAT ESTRANGER SEGONS ÀREA D'ORIGEN, ETAPA EDUCATIVA I TITULARITAT DEL CENTRE. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

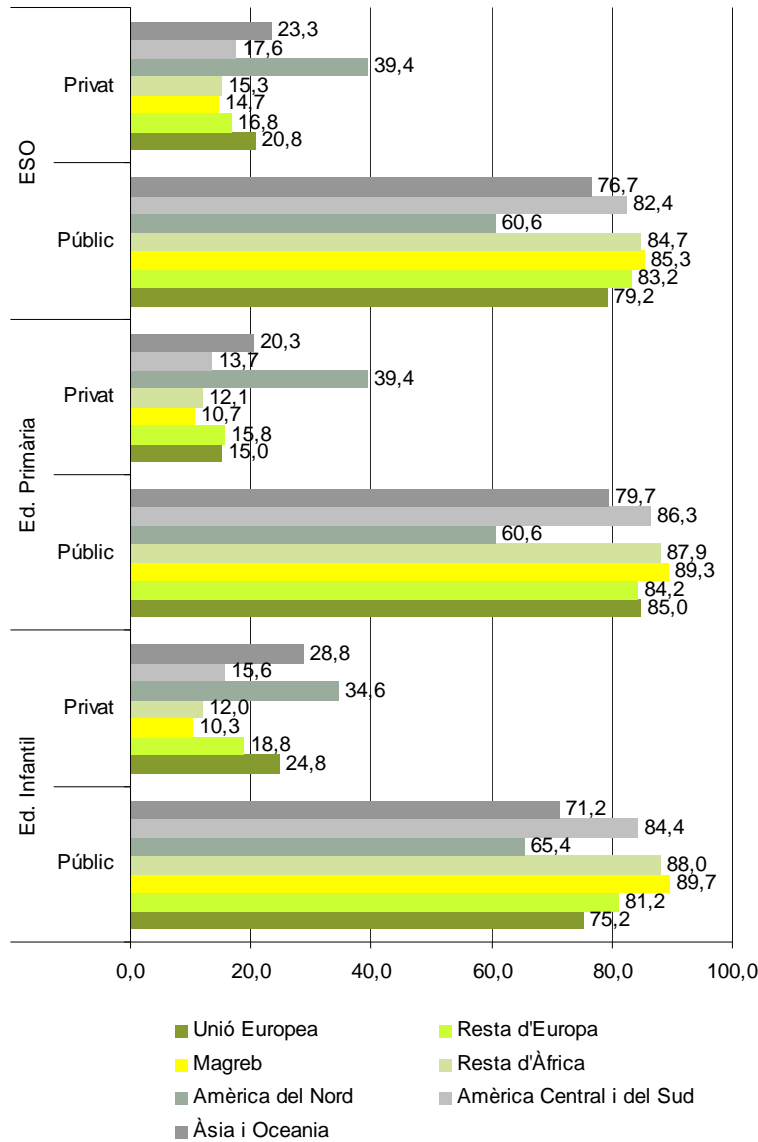
		Unió Europea	Resta d'Europa	Magreb	Resta d'Àfrica	Amèrica del Nord	Amèrica Central i del Sud	Àsia i Oceania	Total estrangers	Total alumnes
Ed. Infantil	Públic	1.318	1.798	6.432	1.584	70	6.498	1.105	18.805	164.284
	Privat	434	415	738	217	37	1.203	448	3.492	112.459
	Total	1.752	2.213	7.170	1.801	107	7.701	1.553	22.297	276.743
Ed. Primària	Públic	2.322	3.809	11.709	1.848	106	18.328	2.509	40.631	232.462
	Privat	411	715	1.398	254	69	2.901	641	6.389	144.123
	Total	2.733	4.524	13.107	2.102	175	21.229	3.150	47.020	376.585
ESO	Públic	1.328	2.775	6.523	721	63	12.191	2.106	25.707	152.889
	Privat	348	562	1.125	130	41	2.607	640	5.453	108.077
	Total	1.676	3.337	7.648	851	104	14.798	2.746	31.160	260.966
Batxillerat	Públic	304	601	437	63	34	2.052	188	3.679	53.825
	Privat	104	99	21	3	13	316	57	613	31.413
	Total	408	700	458	66	47	2368	245	4292	85238
CFGM	Públic	111	200	743	70	5	1.021	66	2.216	23.974
	Privat	42	55	58	15	4	283	21	478	10.623
	Total	153	255	801	85	9	1304	87	2694	34597
CFGS	Públic	97	126	172	51	4	883	28	1.361	23.231
	Privat	74	69	10	23	2	395	20	593	10.552
	Total	171	195	182	74	6	1278	48	1954	33783
Total	Públic	5.480	9.309	26.016	4.337	282	40.973	6.002	92.399	650.665
	Privat	1.413	1.915	3.350	642	166	7.705	1.827	17.018	417.247
	Total	6.893	11.224	29.366	4.979	448	48.678	7.829	109.417	1.067.912

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

La distribució per orígens, nivell educatiu i titularitat del centre en termes relatius (F16) ens aporta una representació gràfica on podem observar el predomini de la xarxa pública en totes les etapes educatives i totes les àrees de procedència considerades pel Departament d'Educació. Resseguint i detallant aquesta gran tendència per titularitats i nivells, destaquem:

A l'etapa d'Infantil, el rànquing d'escolarització en la xarxa pública segons grans àrees ve encapçalat per Magreb (89,7% del total d'alumnes del mateix origen), Resta d'Àfrica (88%) i Amèrica Central i del Sud (84,4%); a l'educació Primària altra vegada trobem en primera posició el Magreb (89,3%), en segona Resta d'Àfrica (87,9%) i en tercera l'àrea dels països llatinoamericans (86,3%); igualment succeeix a l'ESO, on, tanmateix, els percentatges són un xic més reduïts i igualats. La matrícula als centres privats, en canvi, privilegia l'alumnat procedent d'àrees que engloben països rics com és el cas d'Amèrica del Nord (prop del 40% dels alumnes escolaritzats a cadascuna de les etapes ho fan a la xarxa privada i concertada) o de la Unió Europea (especialment presents a l'Educació Infantil privada), sense oblidar altres àrees com Resta d'Europa (percentatges entre el 16% i el 18% segons etapa) i Àsia i Oceania (entre el 20% i 30% a cadascun dels nivells).

F16. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO SEGONS ÀREA D'ORIGEN I TITULARITAT DEL CENTRE. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

Els països d'origen majoritaris entre l'alumnat estranger a Catalunya són Marroc i Equador, seguits de lluny per Colòmbia, Argentina i Romania. Algunes nacionalitats mostren una major concentració en determinats nivells educatius

Tot passant de les grans àrees als principals països de procedència de l'alumnat de la immigració, la següent taula ens mostra com el rànquing continua encapçalat pels infants d'origen marroquí, 28.076 el curs 2005-2006. El segon lloc, per bé que amb una xifra força més reduïda, l'ocupen els alumnes de procedència equatoriana, amb 15.290 efectius. Encara més lluny en el rànquing, i amb totals al voltant dels 6.000 i dels 4.000 trobem, en tercer lloc, Colòmbia; en quart, Argentina; i en cinquè lloc –com a novetat respecte a altres cursos anteriors- Romania. Bolívia, Perú, Xina, Uruguai i

Gàmbia conformen la resta de països amb major presència d'alumnat a Catalunya pel curs citat.

T18. ALUMNAT ESTRANGER PER NACIONALITAT I PER NIVELL EDUCATIU. RÀNQUING DELS 10 PRIMERS PAÏSOS AMB MAJORS EFECTIUS. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

	Educació Infantil	%	Educació Primària	%	ESO	%	Batxillerat	%	CFGM	%	CFGS	%	Total
Marroc	6.328	22,5	12.851	45,8	7.485	26,7	447	1,6	788	2,8	177	0,6	28.076
Equador	1.862	12,2	7.198	47,1	4.820	31,5	712	4,7	467	3,1	231	1,5	15.290
Colòmbia	448	7,3	2.867	46,8	2.109	34,4	304	5,0	193	3,1	208	3,4	6.129
Argentina	956	17,3	2.486	44,9	1.464	26,4	357	6,4	101	1,8	174	3,1	5.538
Romania	974	18,7	2.252	43,3	1.528	29,4	286	5,5	109	2,1	50	1,0	5.199
Bolívia	833	20,4	1.929	47,3	1.070	26,3	126	3,1	66	1,6	50	1,2	4.074
Perú	308	8,0	1.405	36,4	1.354	35,1	316	8,2	180	4,7	300	7,8	3.863
Xina	536	14,7	1.448	39,7	1.527	41,8	117	3,2	15	0,4	7	0,2	3.650
Uruguai	463	18,3	1.185	46,8	663	26,2	127	5,0	46	1,8	49	1,9	2.533
Gàmbia	834	33,6	1.230	49,6	387	15,6	10	0,4	19	0,8	2	0,1	2.482

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

Si ens fixem en la distribució interna de l'alumnat dels països del rànquing en els diferents nivells del sistema educatiu, s'observa com, bo i que a tots ells la Primària és l'etapa que reuneix una proporció més elevada d'alumnes, hi ha alguns decalcatges significatius que en difuminen la pauta:

Algunes nacionalitats mostren un elevat percentatge d'infants en l'escolarització infantil per comparació amb d'altres: estem parlant, sobretot, de Gàmbia, que aplega fins el 33,6% del total d'infants en edat d'escolarització, o del Marroc (22,5% del total d'alumnes del mateix origen), seguit de Bolívia (20,4%). Es tracta, per tant, d'orígens amb una elevada presència d'infants de curta edat que ens indiquen l'inici de projectes familiars en destí. En d'altres casos, com Colòmbia, o Perú, els percentatges a l'Educació Infantil esdevenen ben baixos.

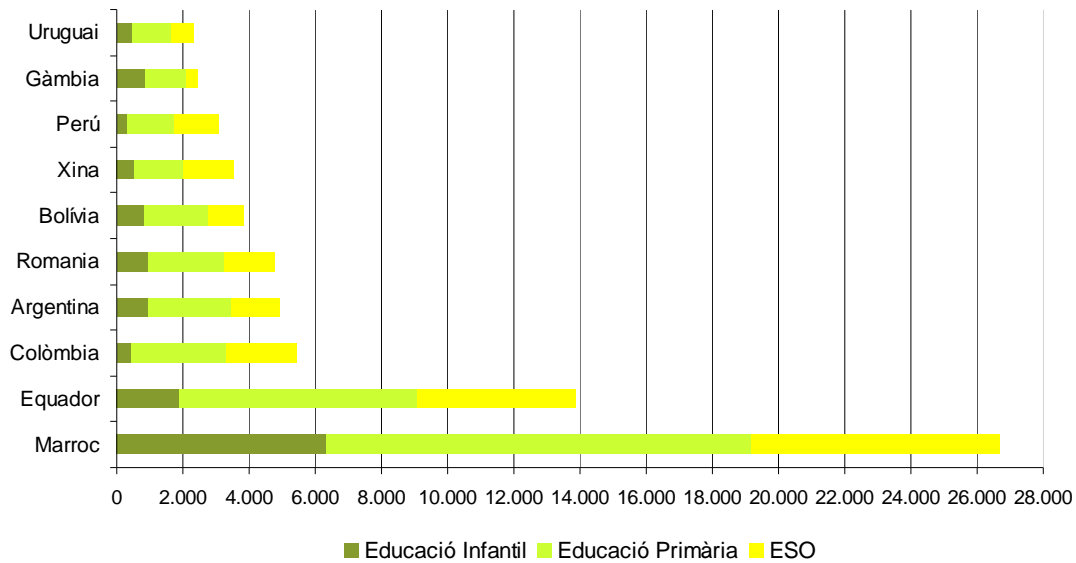
Quan ens trasllem a l'Educació Primària, la proporció més alta la identifiquem novament per Gàmbia (49,6%), seguida de Bolívia i Equador (al voltant del 47%); en canvi, la representació més baixa correspon a Perú (36,4%) i a Xina (39,7%).

Pel que fa a l'ESO, Xina precisament encapçala el rànquing distributiu (41,8%), i a continuació segueixen Perú i Colòmbia, amb percentatges del 35,1% i del 34,4% respectivament. Per contra, Gàmbia aplega poc més del 15%, i d'altres països es mouen a l'entorn del 26% (Marroc, Argentina, Bolívia, Uruguai).

Són els països llatinoamericans (especialment Perú i Argentina) els que ostenten una major presència en etapes de formació superior, tant al Batxillerat com als Cicles Formatius.

La següent figura ens il·lustra gràficament la distribució interna de cadascuna de les nacionalitats del rànquing en els tres nivells educatius principals: Infantil, Primària i ESO.

F17. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO PER NACIONALITAT. RÀNQUING DELS 10 PRIMERS PAÏSOS AMB MAJORS EFECTIUS. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

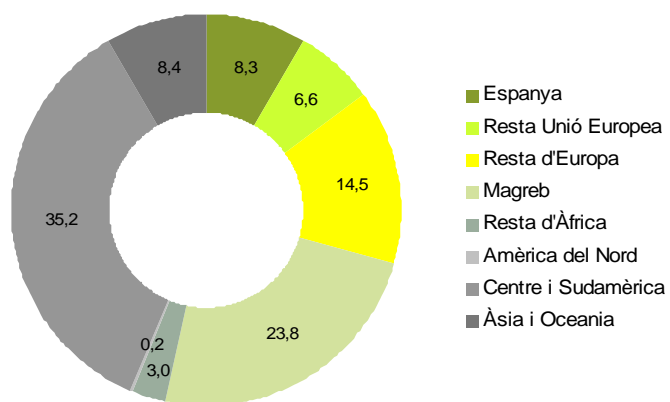

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

Els països de Centre i Sud Amèrica són els que apleguen el major percentatge d'alumnes d'Incorporació Tardana, seguits pel Magreb i Resta d'Europa (països de l'antiga Europa de l'Est).

Un darrer apunt sobre educació i immigració, retornant a la comparació per grans àrees de procedència, ens porta a la consideració del pes l'alumnat d'Incorporació Tardana –o I.T.- (entès com aquell que s'incorpora al Sistema Educatiu català a partir dels 8 anys d'edat) a l'etapa de Primària el curs 2005-2006: així, d'un total de 5.100 alumnes d'I.T. (segons dades proporcionades pel Departament d'Educació) comptabilitzats a Catalunya (Figura 18), els alumnes de Centre i Sud-Amèrica suposen el 36%. A continuació, el col·lectiu més nombrós és Magreb, amb un pes del 24%. El tercer origen més present és Resta d'Europa (o països de l'antiga Europa de l'Est), amb un 14%.

F18. ALUMNAT D'INCORPORACIÓ TARDANA. PERCENTATGES PER ORÍGENS. CATALUNYA. CURS 2006-2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació.

SÍNTESI

1. POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA MENOR D'EDAT

- La població estrangera infantil i juvenil ha crescut espectacularment durant el darrer quinquenni en el marc de la intensificació dels fluxos migratoris a l'Estat. La proporció sobre el total del mateix grup d'edat supera significativament el pes de la població estrangera en general
- La distribució de la població estrangera menor per sexe i grups d'edat apunta cap a un lleuger desequilibri de sexes en favor dels nois i un increment de la petita infància de 0 a 5 anys
- Barcelona és la província que concentra més població infantil i juvenil de nacionalitat estrangera (prop de 130.000 efectius), seguida de Iluny per Girona, Tarragona i Lleida. En canvi, Girona constitueix el territori de major densitat: el pes relatiu del grup d'infants i joves arriba fins el 19,2%, mentre que a Barcelona es queda en el 12,9%
- Els orígens de la població menor estrangera a Catalunya cada vegada són més diversificats, si bé predominen les nacionalitats llatinoamericanes i del Magreb
- Els cinc primers llocs del rànquing de nacionalitats de la població menor estrangera l'any 2006 els ocupen Marroc, Equador, Romania, Colòmbia i Xina
- En els darrers anys s'ha enregistrat un important ascens dels nadons de mare i pare estrangers, que el 2005 corresponen al 16,2% del total de naixements a Catalunya
- Àfrica continua essent el principal continent d'origen de les mares pel que fa als naixements de nacionalitat estrangera. Els principals països d'origen d'aquestes mares el 2005: Marroc, Equador, Xina, Romania i Bolívia

2. LES FAMÍLIES DELS MENORS ESTRANGERS

- La presència de població menor en llars encapçalades per una persona principal de nacionalitat estrangera es consolida a Catalunya a partir del 2001
- La població estrangera menor viu més freqüentment en llars compostes per un nombre superior de persones que el total de població
- La població estrangera menor viu amb més assiduitat en estructures familiars menys convencionals que la resta
- La població menor estrangera viu amb més freqüència en nuclis monoparentals que la població considerada en la seva totalitat, tot i que sovint en llars amb altres persones.
- Es dona una polarització en la convivència amb pare sol o mare sola segons l'àrea de d'origen

3. IMMIGRACIÓ I ESCOLARITZACIÓ

- L'alumnat estranger al Sistema Educatiu Català (SECAT) ha anat seguint una tendència clarament ascendent que ha contribuït a la recuperació de la matrícula total. Un creixement accelerat els darrers anys que situa el percentatge en el 10,3% el curs 2005-2006
- L'educació primària i la secundària obligatòria (ESO) experimenten el major augment de matrícula d'alumnes de nacionalitat estrangera, arribant al 12,5% i 11,9% del total d'alumnat respectivament el curs 2005-2006
- L'alumnat estranger està escolaritzat en centres públics amb una major proporció que el total d'alumnat. La cobertura pública arriba al 84% en el conjunt de Catalunya
- Tot i que Barcelona constitueix la principal província d'escolarització de l'alumnat estranger a Catalunya en termes absoluts, és a Girona on el seu pes proporcional esdevé més elevat (10,9% el curs 2005-2006)
- Les principals àrees d'origen de l'alumnat estranger a Catalunya són Amèrica Central i del Sud, i Magreb. Es tendeix a una polarització per orígens en la distribució segons titularitat del centre, malgrat la concentració a la pública
- Els països d'origen majoritaris entre l'alumnat estranger a Catalunya són Marroc i Equador, seguits de lluny per Colòmbia, Argentina i Romania. Algunes nacionalitats mostren una major concentració en determinats nivells educatius
- Els països de Centre i Sud Amèrica són els que apleguen el major percentatge d'alumnes d'Incorporació Tardana, seguits pel Magreb i Resta d'Europa (països de l'antiga Europa de l'Est).

FONTS

CARRASCO, S.; BALLESTÍN, B. & BORISON A. (2005): “Infància i immigració: Tendències, relacions i polítiques”. A GÓMEZ-GRANELL C. et alt. (coords.) *Infància, famílies i canvi social a Catalunya*. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Vol. 2.

En línia: www.ciimu.org

CARRASCO, S.; BALLESTÍN, B.; HERRERA, D. & MARTÍNEZ, C. (2002): “Infància i immigració: entre els projectes dels adults i les realitats dels infants”. A Gómez-Granell C. et alt. (coords.) *La infància i les famílies als inicis del segle XXI*. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Vol. 4.

En línia: www.ciimu.org

CIIMU (2007): Explotació pròpia del Cens 2001.

CIIMU-OBSERVATORIO INFANCIA (2006): *La infancia en cifras*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Subdirección General de Información Administrativa y Publicaciones. Núm. 2.

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (GENERALITAT DE CATALUNYA). *Estadística Curs 2005-2006*.

En línia: <http://www20.gencat.cat/portal/site/Educacio/>

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT) (2006): *La natalitat a Catalunya l'any 2005*.

En línia: <http://www.idescat.net/cat/idescat/serveis/premsa/NPnaix2005.pdf>

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT): *Consulta interactiva d'estadístiques. Base de dades de Catalunya, comarques i municipis*.

En línia: <http://www.idescat.net/>

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (INE): *Cifras de población y censos demográficos*.

En línia: http://www.ine.es/inebmenu/mnu_cifraspob.htm

ÍNDIX DE TAULES I FIGURES

1. POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA MENOR D'EDAT

- F1. POBLACIÓ TOTAL DE NACIONALITAT ESTRANGERA. CATALUNYA. 1996-2006.
- F2. POBLACIÓ DE 0 A 19 ANYS DE NACIONALITAT ESTRANGERA. CATALUNYA. 1996-2006.
- F3. POBLACIÓ 0-19 DE NACIONALITAT ESTRANGERA. PERCENTATGES. ESPANYA Y CATALUNYA. 1996-2006.
- T1. POBLACIÓ 0-17 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT I SEXE. CATALUNYA. 2006.
- T2. POBLACIÓ 0-17 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT I SEXE. CATALUNYA. 2001.
- F4. POBLACIÓ 0-17 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT I SEXE. CATALUNYA. 2001 I 2006.
- T3. POBLACIÓ 0-19 SEGONS NACIONALITAT PER GRUPS D'EDAT. CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2006.
- T4. POBLACIÓ 0-19 DE NACIONALITAT ESTRANGERA PER GRUPS D'EDAT. PERCENTATGES SOBRE EL TOTAL (DE CADA GRUP D'EDAT). CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2006.
- T5. POBLACIÓ ESTRANGERA DE 0 A 19 ANYS PER GRANS ÀREES DE PROCEDÈNCIA. CATALUNYA. 2006.
- F5. POBLACIÓ ESTRANGERA DE 0 A 19 ANYS PER GRANS ÀREES DE PROCEDÈNCIA. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2006.
- T6. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA 0-17 PER SEXE. CATALUNYA. 2006.
- T7. RÀNQUING DE NACIONALITATS DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA 0-17 PER SEXE. CATALUNYA. 2001.
- F6. NAIXEMENTS DE PARE I MARES ESTRANGERS. CATALUNYA. 1998-2005.
- F7. NAIXEMENTS DE MARE ESTRANGERA PER ÀREA DE NACIONALITAT DE LA MARE. CATALUNYA. 2005.
- T8. NAIXEMENTS DE FILLS DE MARE ESTRANGERA SEGONS LES PRINCIPALS NACIONALITATS. CATALUNYA. 2005.

2. LES FAMÍLIES DELS MENORS DE NACIONALITAT ESTRANGERA

- T9. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS EN LLARS FAMILIARS SEGONS ÀREA DE NACIONALITAT DE LA PERSONA PRINCIPAL DE LA LLAR. CATALUNYA. 2001.
- T10. POBLACIÓ 0-17 DELS PAÏSOS DEL RANQUING DE 2006 EN LLARS FAMILIARS. CATALUNYA. 2001.
- T11. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. 2001.

F8. ALUMNAT ESTRANGER. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

T12. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE LLAR. CATALUNYA. 2001.

F9. ALUMNAT TOTAL. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

T13. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE NUCLI. CATALUNYA. 2001.

F10. ALUMNAT ESTRANGER. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURSOS 1999-2000 A 2005-2006.

3. IMMIGRACIÓ I ESCOLARITZACIÓ

F11. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELLS EDUCATIUS. PERCENTATGES SOBRE ALUMNAT TOTAL. CATALUNYA. CURSOS 2003-04, 2004-05 I 2005-06.

F12. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

F13. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO SEGONS ÀREA D'ORIGEN I TITULARITAT DEL CENTRE. PERCENTATGES. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

T14. ALUMNAT DE NACIONALITAT ESTRANGERA I ALUMNAT TOTAL PER NIVELLS EDUCATIUS. CATALUNYA. CURSOS 2003-04, 2004-05 I 2005-06.

F14. ALUMNAT ESTRANGER D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I ESO PER NACIONALITAT. RÀNQUING DELS 10 PRIMERS PAÏSOS AMB MAJORS EFECTIUS. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

F15. ALUMNAT D'INCORPORACIÓ TARDANA. PERCENTATGES PER ORÍGENS. CATALUNYA. CURS 2006-2007.

T15. ALUMNAT PER NACIONALITAT I NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA I PROVÍNCIES. CURS 2005-2006.

T16. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELL EDUCATIU. CATALUNYA I PROVÍNCIES. CURS 2005-2006.

T17. ALUMNAT ESTRANGER SEGONS ÀREA D'ORIGEN, ETAPA EDUCATIVA I TITULARITAT DEL CENTRE. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

F16. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I DIMENSIÓ DE LA LLAR. CATALUNYA. PERCENTATGES. 2001.

T18. ALUMNAT ESTRANGER PER NACIONALITAT I PER NIVELL EDUCATIU. RÀNQUING DELS 10 PRIMERS PAÏSOS AMB MAJORS EFECTIUS. CATALUNYA. CURS 2005-2006.

F17. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE LLAR. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2001.

F18. POBLACIÓ DE 0-17 ANYS PER NACIONALITAT (ÀREES) I TIPUS DE NUCLI. PERCENTATGES. CATALUNYA. 2001.

V. ELS GÈNERES

V. ELS GÈNERES

ÍNDEX

Introducció

1. Treball remunerat i treball domèstic i familiar
2. Educació
3. Participació, valors i vincles socials
4. Sexualitat
5. Violència de gènere i entre iguals

Síntesi

Fonts

Índex de taules i figures

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest capítol és el d'oferir un conjunt d'indicadors quantitius sobre diferents aspectes que incideixen en la configuració de les identitats de gènere en la infància i adolescència. Així mateix es mostren els canvis que han tingut lloc en els darrers anys pel que fa a les desigualtats entre noies i nois a Catalunya.

Primer, analitzem les desigualtats de gènere en relació al treball remunerat i al treball domèstic i familiar. Com a indicadors rellevants al respecte, s'analitzen la presència de noies i nois al treball assalariat, a la realització de tasques de la llar, en relació a l'atur, la discriminació salarial i la satisfacció amb diferents aspectes del lloc de treball.

En segon lloc, prenem atenció en les diferències i desigualtats de noies i nois en l'àmbit educatiu. El diferent nivell de fracàs escolar, la segregació en la tria d'estudis i la sobrequalificació de les noies al mercat laboral.

A continuació, s'aborden diversos aspectes relacionats amb la participació, els valors i els vincles socials de nois i noies a través de les activitats que fan col·lectivament, la simpatia per diferents moviments socials, els valors respecte a conductes que consideren greus i la satisfacció amb diferents aspectes de la seva vida. També es presenten dades sobre les seves relacions sexuals, els mètodes anticonceptius que utilitzen, el nombre d'intervencions voluntàries de l'embaràs, així com les condicions en les quals s'han realitzat.

Per finalitzar, i atesa la rellevància del fenomen, es dedica un apartat a la violència de gènere i la violència entre iguals. Aportem informació sobre aspectes relacionats amb la violència contra les dones joves, tot i que és difícil obtenir dades sistemàtiques, ja que en l'actualitat no existeix cap indicador estable sobre la violència de gènere entre adolescents i joves. En segon lloc, veiem algunes dades sobre violència entre iguals en l'entorn escolar i les diferències de gènere pel que fa a la incidència i l'ajuda que les noies i els nois prestarien en cas de trobar-se a un company o companya en una situació de *bullying*.

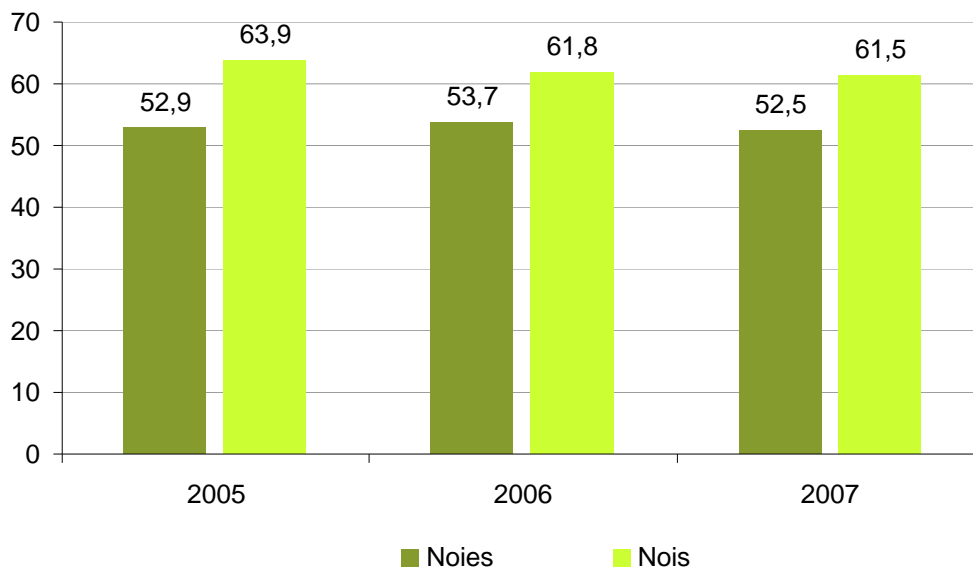

1. TREBALL REMUNERAT I TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

La participació de les noies de 15 a 29 anys encara és 9 punts inferior a la dels nois de la mateixa edat

La participació relativa dels nois al mercat de treball ha disminuït des del 2005 -d'un 63,9 a un 61,5%- i la taxa d'activitat femenina es manté. El 52,5% de les noies de 16 a 24 anys participa en el mercat de treball, mentre que entre els nois la proporció arriba al 61,5%.

F1. TAXA D'ACTIVITAT DE JOVES DE 16 A 24 ANYS I SEXE. CATALUNYA. 2005, 2006 I 2007. (%)

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat. Dades de l'Enquesta de Població Activa de l'INE.

Les noies de 15 a 29 anys assumeixen una major càrrega de tasques de la llar

Quan viuen amb els pares, més de la meitat dels nois i les noies afirmen que és la mare qui realitza les tasques de la llar. El 17,2% de les noies ja comencen a assumir responsabilitats en el treball domèstic, en canvi, només un 5,5% dels nois ho fa.

Quan viuen en parella, més del 60% dels nois i les noies diuen compartir entre tots dos les tasques de la llar, però un significatiu 31,6% de les noies davant un 7,9% dels nois diuen assumir-les en solitari.

T1. PERSONA QUE PRINCIPALMENT REALITZA LES TASQUES DE LA LLAR SEGONS SEXE I SITUACIÓ DE CONVIVÈNCIA DELS I LES JOVES DE 15 A 29 ANYS. BARCELONA. 2003. (%)

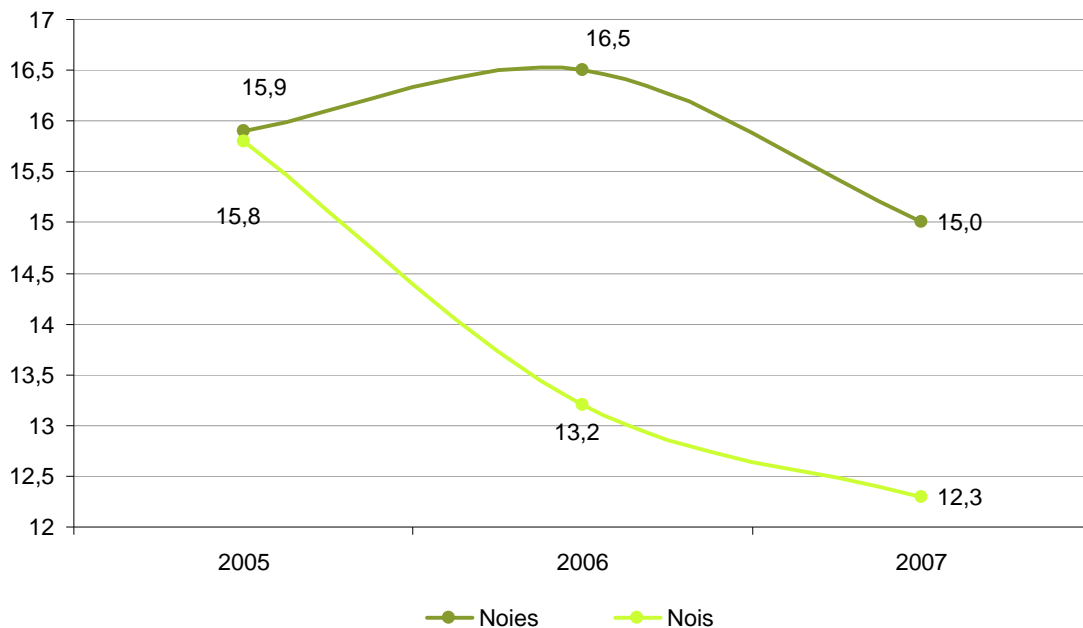
%	Viu amb els pares		Viu amb la parella	
	Noia	Noi	Noia	Noi
La mare	62,1	65,8	0	0
Jo mateix/a	17,2	5,5	31,6	7,9
El pare	4,6	6,4	0,0	0,0
La parella	0,0	0,9	7,0	23,7
Dona de la neteja	5,2	2,7	0	2,6
L' àvia	1,1	2,3	0	0
La germana/es	1,1	1,8	0	0
El germà/ns	0,6	0,9	1,8	0
Els germans i germanes	0	0,5	0,0	0
Altres	0	1,4	1,8	0
Entre tots	23,0	21,9	59,6	65,8

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

La taxa d'atur juvenil disminueix però continua sent més elevada en les noies.

La tendència de l'atur juvenil des de l'any 2005 és a la baixa, però mentre que la taxa d'atur entre els nois descendeix d'un 15,8% a un 12,3% entre 2005 i 2007, la taxa d'atur en les noies decreix molt poc, 15,9% a 15%, després d'un interval del 16,5% l'any 2006.

F2. TAXA D'ATUR DE JOVES ENTRE 16 A 24 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2005, 2006 I 2007

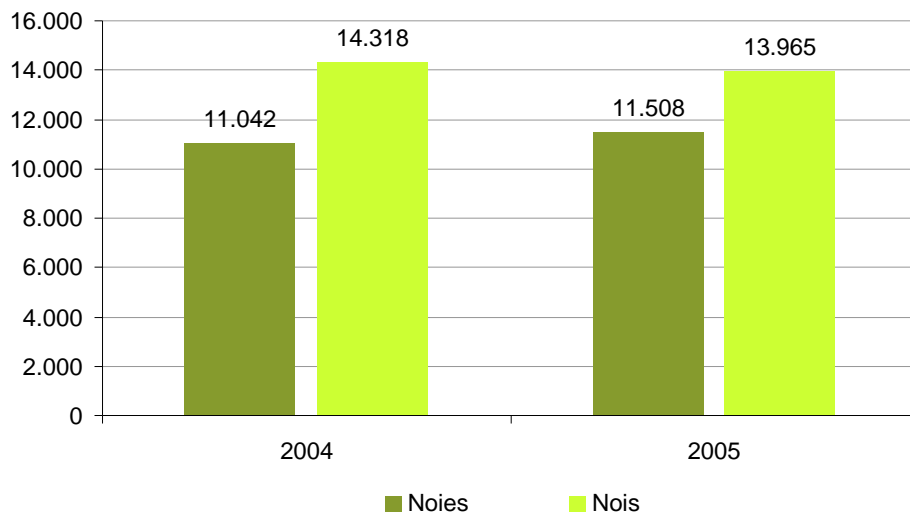
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat. Dades de l'Enquesta de Població Activa de l'INE.

Els nois guanyen 2.459 euros més a l'any que les noies.

Segons les dades de la *Encuesta Anual de Estructura Salarial* (INE), la desigualtat en els salaris bruts anuals entre nois i noies menors de 25 anys és de 2.457 euros l'any 2005. Mentre que els nois guanyen una mitjana de 13.965 euros a l'any, les noies en guanyen 11.506.

Cal esmentar que el decalatge s'ha escurçat minsament des de l'any 2004, en què la diferència salarial era de 3.274 euros. El salari mig anual de les noies ha augmentat 464 euros de l'any 2004 a l'any 2005, mentre que el salari mig anual dels nois ha disminuït 353 euros.

F3. SALARI BRUT ANUAL DE MENORS DE 25 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2004 I 2005.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat. Dades de l'*Encuesta Anual de Estructura Salarial*. INE.

Les noies estan més insatisfetes del lloc de treball

En gairebé tots els aspectes del lloc de treball, les noies mostren una major insatisfacció que els nois. Segons les dades de l'Enquesta de la Qualitat de Vida en el Treball (Idescat 2006), portada a terme entre la població ocupada de 16 a 26 anys a Catalunya, aquesta insatisfacció és més visible en relació amb els temps de descans durant la jornada i les vacances, en comparació amb els nois. La promoció i l'estabilitat també són dos aspectes en els quals destaca la diferència de valoració entre nois i noies.

En conjunt, els aspectes en què les noies mostren un nivell més baix de satisfacció són els ajuts socials (3,75), el temps de descans en jornada laboral (5,5) i la promoció (5,65). Els aspectes que menys satisfan als nois són igualment la disponibilitat d'ajuts socials (4,49), la formació de l'empresa (5,91) i la promoció (6,22).

T2. SATISFACCIÓ AMB DIFERENTS ASPECTES DEL LLOC DE TREBALL DE LA POBLACIÓ OCUPADA DE 16 A 26 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2006. (Mitjana)

Mitjanes	Noies	Nois
Jornada	7,29	7,36
Flexibilitat d'horaris	6,74	7,16
Temps descans en jornada	5,55	7,02
Vacances	6,09	7,49
Salari	6,36	6,62
Estabilitat	6,49	7,47
Ajuts socials empresa	3,75	4,49
Entorn físic	7,50	7,47
Salut i seguretat	7,72	7,69
Organització del treball	6,38	6,90
Autonomia/independència	6,64	6,93
Formació empresa	6,26	5,91
Participació en decisions	6,45	6,49
Activitats desenvolupades	7,70	7,88
Ambient de treball (companyia)	7,90	8,49
Promoció	5,65	6,22
Valors superiors	7,34	7,28
Realització	7,26	7,42

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades d'Idescat. Dades de l'Enquesta de la qualitat de vida en el treball.

2. EDUCACIÓ

Els nois repeteixen més de curs escolar

El curs 2006-07 els nois i noies repetidors de 4rt curs d'Educació Secundària Obligatòria van disminuir sensiblement respecte el curs 2004-05, passant, en el cas de les noies de 3.610 a 2.780 repetidores i, en el cas dels nois, de 4.567 a 3.567 repetidors. Però les diferències entre noies i nois continuen sent importants: dels 6.347 joves repetidors el darrer curs de l'ESO, el 56,2% eren nois i el 43,8% noies.

T3. ALUMNES QUE REPETEIXEN 4t. CURS D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA (E.S.O) SEGONS SEXE. CATALUNYA. CURSOS 2004-05, 2005-06, 2006-07. (Curs anterior)

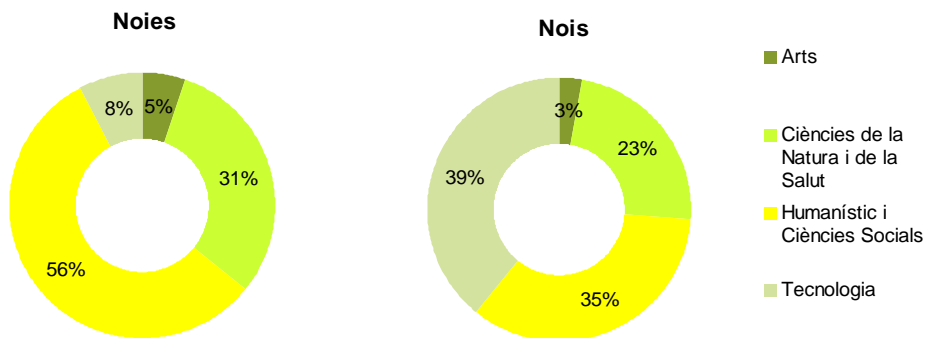
	2004-05		2005-06		2006-07	
	N	%	N	%	N	%
Noies	3.610	44,1	2.486	45,6	2.780	43,8
Nois	4.567	55,9	2.962	54,4	3.567	56,2
Total	8.177	100	5.448	100	6.347	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

Diferències de gènere en la tria d'estudis de Batxillerat.

Continua existint una segregació de gènere en la tria d'estudis a l'etapa postobligatòria. El curs 2006-2007 més de la meitat de les noies (56%) tria realitzar el Batxillerat humanístic i de ciències socials, envers només el 35% dels nois. Entre aquests, en canvi, un 39% escull el Batxillerat tecnològic en contrast amb el 8% de noies. Ara bé, el percentatge de noies seguint estudis de Batxillerat en ciències de la natura i de la salut supera sensiblement el dels nois: 31% enfront el 23% respectivament.

F4. ALUMNES QUE FINALITZEN EL BATXILLERAT SEGONS MODALITAT PER SEXE. CATALUNYA 2006-07. (Curs anterior).

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

Sobrerrepresentació de les noies en Cicles Formatius relacionats amb la cura.

Pel que fa als Cicles Formatius de Grau Mig i Superior, veiem que la segregació per raó de gènere encara és més intensa que al Batxillerat. Com a exemple, en Cicles Formatius de Grau Mig relacionats amb la Imatge personal el percentatge de noies arriba al 97,1%, el més elevat, del total d'alumnat matriculat. A continuació, elles representen una aclaparadora majoria a Tèxtil, confecció i pell (96,2%) i Serveis socioculturals (91,4%). En contrast no arriben al 2% les noies als mòduls de Manteniment de vehicles i Manteniment i serveis a la producció, així com d'Electricitat i electrònica.

T4. NOIES MATRICULADES A CICLES FORMATIUS DE GRAU MIG I DE GRAU SUPERIOR (% respecte al Total. Curs Anterior). CATALUNYA. CURS 2004-05, 2005-06 I 2006-07.

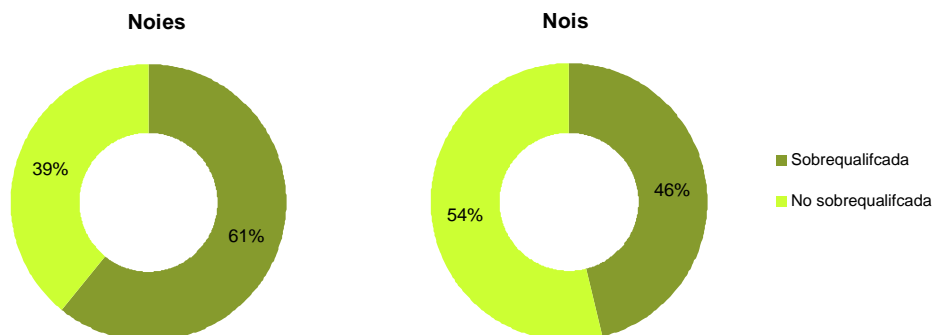
%	CFGM			CFGS	
	2004-05	2005-06	2006-07	2004-05	2005-06
Activitats agràries	17,5	18,6	17,0	21,8	21,5
Activitats físiques i esportives	26,9	24,2	24,4	29,8	30,8
Activitats marítime- pesqueres	4,8	1,6	2,2	10,5	14,1
Administració	72,7	75,1	75,1	73,1	72,3
Arts gràfiques	31,6	35,0	31,7	36,8	37,1
Comerç i màrqueting	68,8	66,6	62,7	50,8	47,3
Comunicació, imatge i so	35,9	37,7	37,0	36,8	36,1
Edificació i obra civil	9,6	6,1	5,5	27,6	26,3
Electricitat i electrònica	1,3	1,4	1,6	5,4	5,0
Fabricació mecànica	1,4	1,7	1,6	9,2	6,6
Fusta i moble	4,7	3,0	3,4	3,5	7,4
Hoteleria i turisme	37,0	34,3	34,2	71,5	68,2
Imatge personal	97,8	97,1	97,1	96,3	96,3
Indústries alimentàries	20,8	21,2	30,2	36,6	36,9
Manteniment de vehicles autopropuls.	1,4	1,2	1,2	2,0	1,6
Manteniment i serveis a la producció	1,2	1,2	1,7	16,8	19,1
Química	53,3	53,1	55,4	58,0	56,1
Sanitat	88,3	87,8	87,6	80,6	80,1
Tèxtil, confecció i pell	93,2	95,0	96,2	88,2	87,3
Serveis socio culturals	93,6	92,5	91,4	90,2	90,4
Informàtica	12,0	9,2	9,8	15,4	14,2

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

La sobrequalificació en el lloc de treball afecta més a les noies

Més de la meitat de les noies (61%) i poc menys de la meitat dels nois (46%) estan ocupats en un lloc de treball per sota de la seva qualificació. És una diferència ben significativa de la desigualtat d'oportunitats laborals per raó de sexe.

F5. POBLACIÓ JOVE DE 16 A 29 ANYS OCUPADA QUE NO CURSA ESTUDIS SEGONS FORMACIÓ EN RELACIÓ A L'OCUPACIÓ (F/O) PER SEXE. CATALUNYA 2006. (%)

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

3. PARTICIPACIÓ, VALORS I VINCLES SOCIALS

Un alt percentatge de les noies barcelonines de 15 a 29 anys no participa en cap activitat d'oci institucionalitzat

El 84,8% de les noies i el 72% dels nois no forma part de cap grup que es reuneixi sovint per a dur a terme activitats en comú. Quan es reuneixen, elles ho fan per a ballar, perquè tenen un grup de música o per fer esports. Ells es reuneixen principalment per a fer esports, per un grup de música o per fer jocs de rol. Pel que fa als esports la diferència és important: el 9% dels nois en practica algun però només el 3,1% d'elles.

T5. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE FORMEN PART D'ALGUN GRUP QUE ES REUNEIX SOVINT PER A DUR A TERME ACTIVITATS EN COMÚ, SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2003.

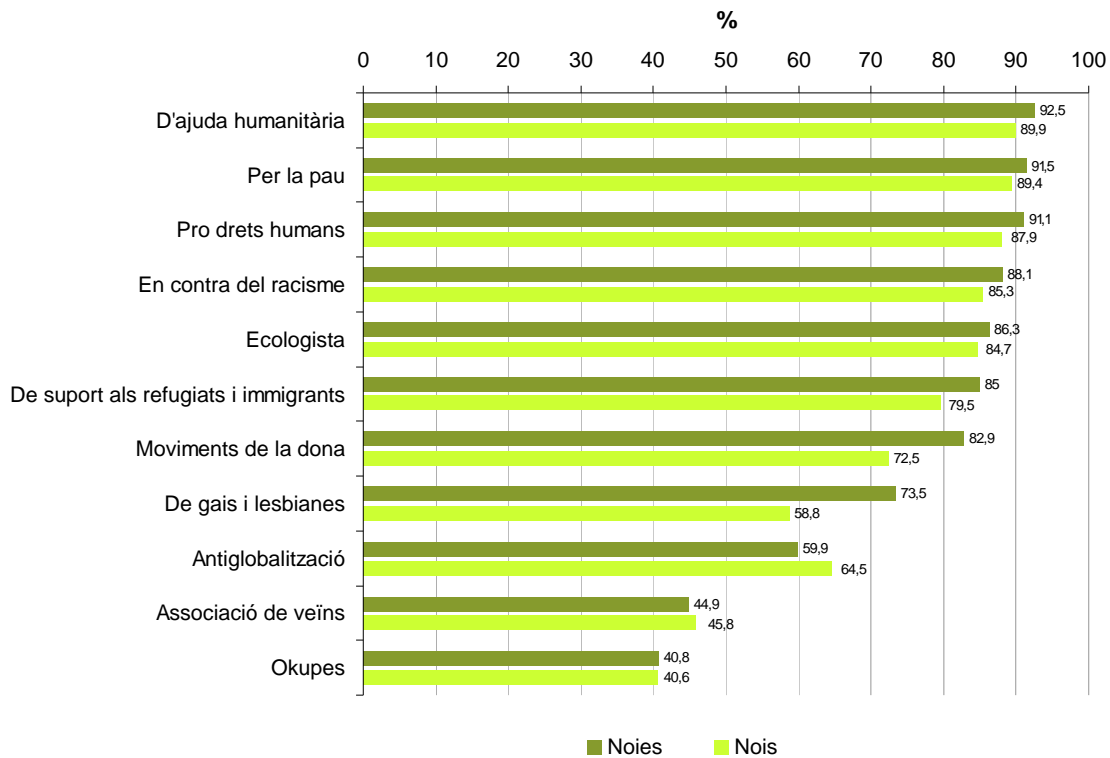
%	Noies	Nois
Esports (futbol , bàsques, atletisme, etc.)	3,1	9,0
Grup de música	2,6	6,8
Jocs (de rol o altres)	0,7	3,7
Grup de ball	3,4	0,3
Informàtica/Internet/xat	0,7	2,3
Esports d'aventura (escalada, etc.)	0,9	2,1
Grup de teatre	1,7	1,1
Esports urbans (skate, espai patins, bici, etc.)	0,5	1,5
Arts plàstiques (pintura, disseny, fotografia...)	0,7	1,0
Còmics/Fanzine	0,5	0,0
Grafitis	0,2	0,3
Altres	2,7	3,7
Cap	84,8	72,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

Les noies estan més sensibilitzades amb els drets de les dones i es posicionen en contra de les situacions de discriminació

Les noies afirmen sentir més simpatia per diversos moviments socials que els nois, especialment els relacionats amb la defensa dels drets de gais i lesbianes (73,5% elles i 58,8% ells), els moviments de dones (82,9% respecte el 72,5%) o els de suport als refugiats i immigrants (85% i 79,5%).

F6. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE AFIRMEN SENTIR MOLTA O BASTANT SIMPATIA CAP ALS SEGÜENTS MOVIMENTS SEGONS SEXE I EDAT (%). BARCELONA. 2003.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l' Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

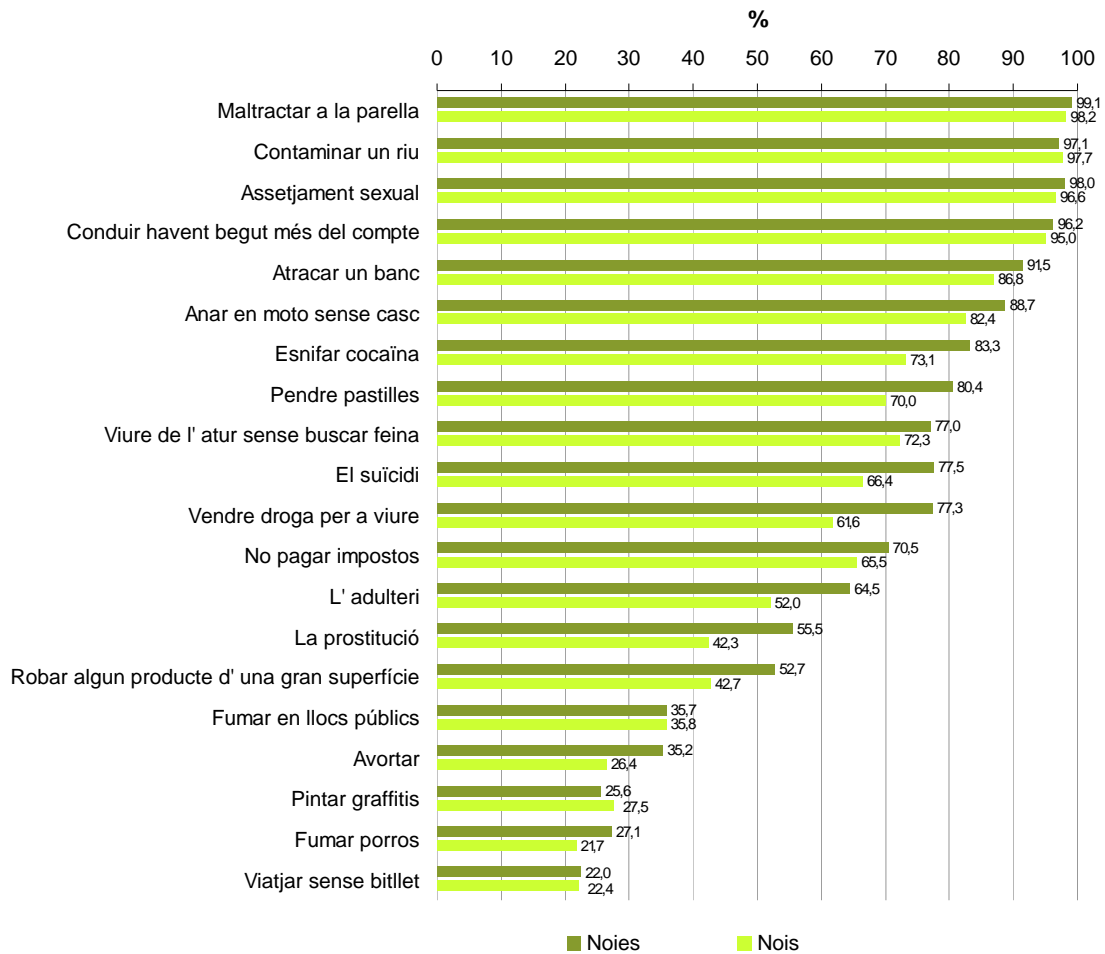
Les noies són menys permissives amb les pràctiques delictives

D'acord amb les dades aportades per l'Informe sobre la realitat de la joventut a l'Ajuntament de Barcelona (2005), les noies són menys permissives amb diferents pràctiques delictives i/o perjudicials, tot considerant molt o bastant greus les conductes relacionades amb el consum i tràfic de drogues. Per exemple, vendre droga per a viure (77,3% de les noies i el 61,6% dels nois consideren que és molt o bastant greu), esnifar cocaïna (83,3% de les noies i 73,1% dels nois), prendre pastilles (80,4 i 70% de noies i nois). Ressalta també l'actitud mostrada vers la prostitució (55,5% de les noies la considera molt o bastant greu davant del 42,3% dels nois)

Les situacions que la joventut en general percep com a menys greus són: viatjar sense bitllet, fumar porros, pintar grafitis i avortar. Tot i que un 35,2% de noies el considera greu o bastant greu respecte el 26,4% dels nois.

F7. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE CONSIDEREN QUE LES SEGÜENTS SITUACIONS SÓN MOLT O BASTANT GREUS SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2003.

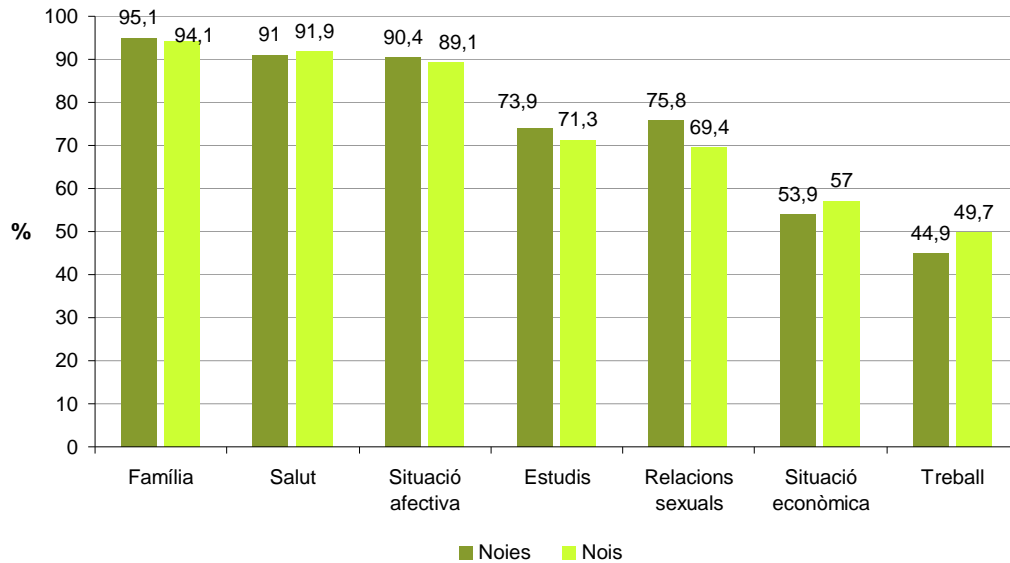

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l' Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

Les noies estan més satisfetes amb la seva situació afectiva i menys amb la seva situació econòmica

L'Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona (2005) també ens informa que els aspectes que satisfan més als joves i les joves en la seva vida quotidiana són la família, la salut i la situació afectiva: més del 85% diuen estar-ne satisfets. Els percentatges, tanmateix, baixen pel que fa a la situació econòmica i al treball, especialment entre les noies. Els nois, en canvi, manifesten lleugerament menys satisfacció que les noies pel que fa a les relacions sexuals i als estudis.

F8. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE ESTAN MOLT O BASTANT SATISFETS AMB ELS SEGÜENTS ASPECTES DE LA SEVA VIDA SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2003.

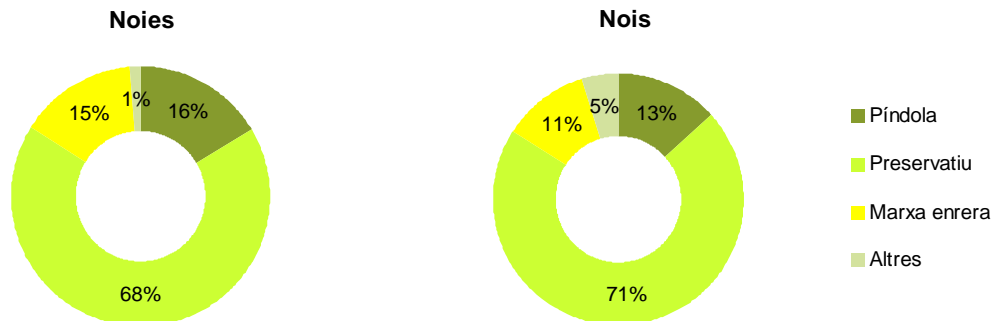
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l' Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

4. SEXUALITAT

La marxa enrere encara és un mètode anticonceptiu pel 15% de les noies

Segons les dades recollides per l'Informe FRESC entre estudiants de secundària, tot i que més del 65% de les noies i els nois empen el preservatiu com al principal mètode anticonceptiu, el 15% de les noies i l'11% dels nois afirmen recórrer a la marxa enrere, amb tots els riscos que aquesta pràctica comporta.

F9. TIPUS D' ANTICONCEPTIUS QUE HAN USAT ELS I LES JOVES DE 2n BATXILLERAT I CFGM EN LES RELACIONS AMB PENETRACIÓ SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2004

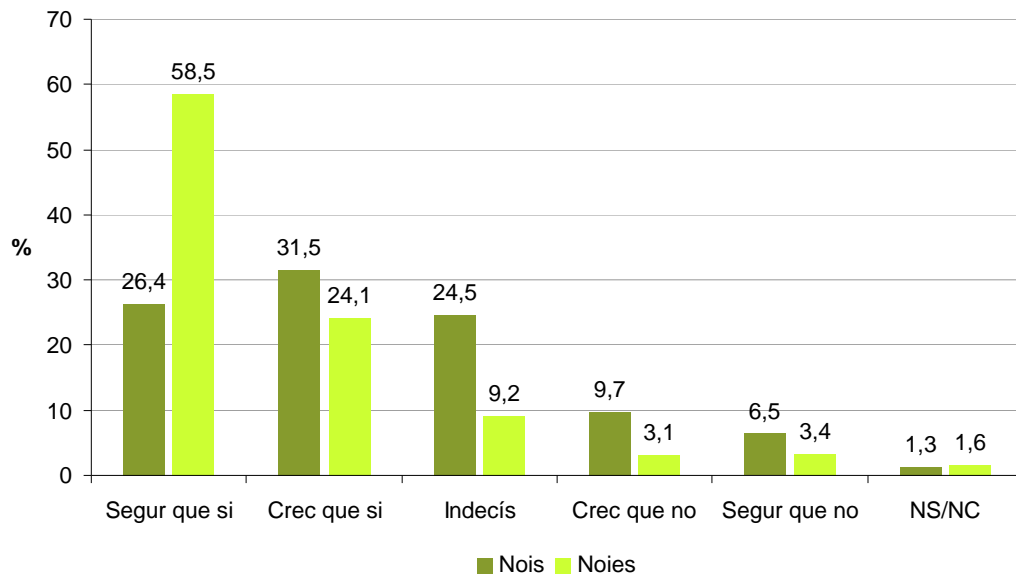

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'enquesta sobre Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. Informe FRESC, 2004. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Més de la meitat de les noies ha volgut rebutjar una relació sexual sense preservatiu

Pel que fa a les pràctiques de risc en sexualitat, un 58,5% de les noies enquestades per l'*Informe FRESC* s'han trobat en la situació que la seva parella els ha proposat una relació sexual sense preservatiu i elles han tingut la intenció de rebutjar-la. El percentatge baixa a un 26,4% en el cas dels nois.

F10. JOVES DE 2n DE BATXILLERAT I CFGM QUE HAN TINGUT LA INTENCIÓ DE REBUTJAR UNA RELACIÓ SEXUAL SENSE PRESERVATIU, SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2004.

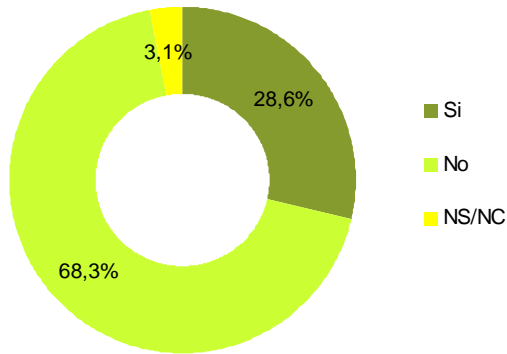

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. *Informe FRESC*, 2004. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Un 28,6% de les noies ha usat la píndola del dia després.

Tot i que quasi 7 de cada 10 noies de 15 a 19 anys no han usat mai la píndola del dia després, 3 de cada 10 afirmen haver-la pres en alguna ocasió.

F11. ÚS DE LA PÍNDOLA DEL DIA DESPRÉS EN NOIES JOVES DE 15 A 19 ANYS (%). BARCELONA 2003.

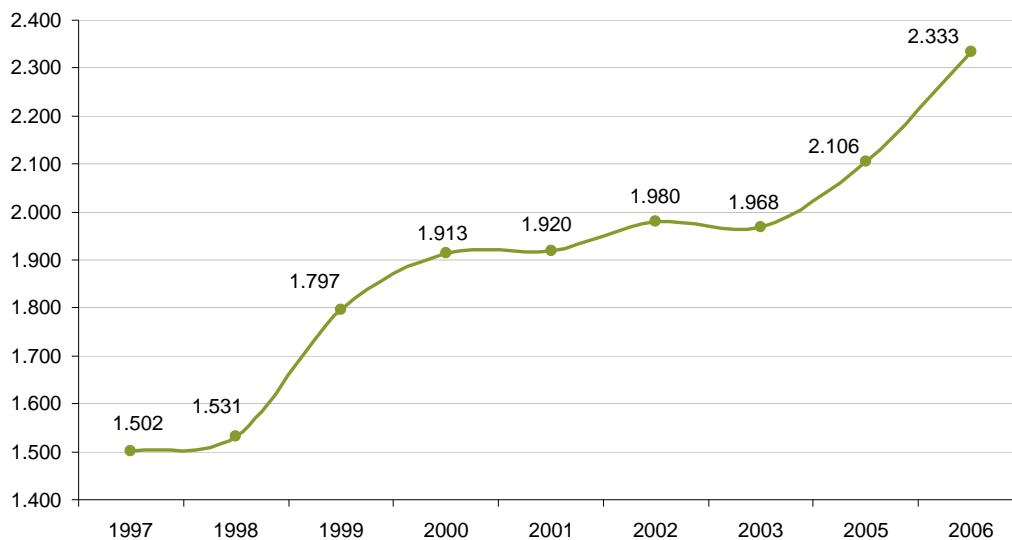

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona. 2005. Ajuntament de Barcelona.

Des de 2003 augmenta el nombre d'avortaments de les menors de 20 anys

Si entre l'any 2002 i 2003 les interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE) entre les adolescents i joves menors de 20 anys es van reduir lleugerament, a partir del 2003 el nombre d'avortaments no ha parat d'augmentar, fins arribar a 2.333 l'any 2006.

F12. INTERVENCIÓ VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS EN NOIES MENORS DE 20 ANYS (N). CATALUNYA. 1997-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2005 y 2006*. Ministerio de Sanidad y Consumo; i Romaní, O.: *La salut dels joves a Catalunya*. Universitat Rovira i Virgili. Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya, 2006.

El nombre de noies menors de 15 anys que ha avortat durant l'any 2006 ascendeix a 147, una xifra superior respecte a les 139 que van fer-ho l'any 2005. Cal assenyalar, a més a més, el salt que es registra en les interrupcions de l'embaràs entre els 14 i els 15 anys, el qual revela el nombre creixent d'embarassos.

T6. INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS EN NOIES MENORS DE 16 ANYS, ANY A ANY. CATALUNYA. 2005 I 2006

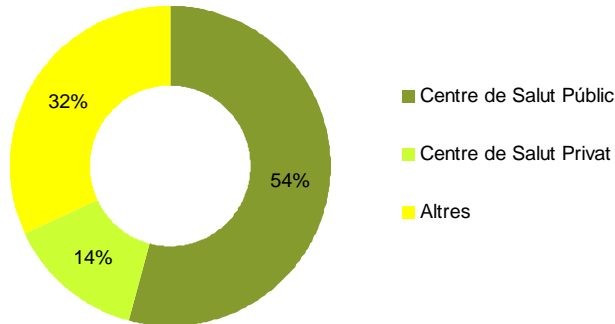
N	2005	2006
9 anys	0	1
10 anys	0	0
11 anys	1	0
12 anys	2	3
13 anys	6	9
14 anys	43	48
15 anys	139	147
Total	191	208

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2005 y 2006.* Ministerio de Sanidad y Consumo.

Centres hospitalaris públics per informar-se i centres extrahospitalaris privats per avortar.

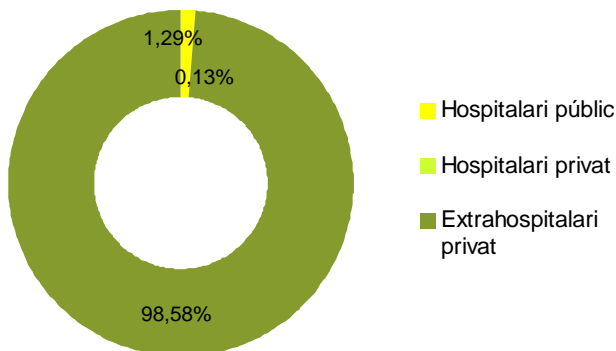
Si prenem en consideració la informació sobre interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE) elaborada pel *Ministerio de Sanidad* tot i que més de la meitat de les noies han acudit a un centre hospitalari públic per demanar informació sobre intervencions voluntàries de l'embaràs (54% del total, enfront el 14% que s'han informat en un centre de salut privat), només un 1,42% ha realitzat la intervenció en un centre hospitalari públic o privat. El 98,58% dels avortaments s'han practicat en centres mèdics de titularitat privada acreditats per a la realització d'IVEs.

F13. LLOC D'INFORMACIÓ SOBRE INTERVENCIÓ VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS AL QUE HAN ACUDIT LES JOVES MENORS DE 20 ANYS (%). CATALUNYA. 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2006*. Ministerio de Sanidad y Consumo.

F14. TIPUS DE CENTRE ON ES VA REALITZAR LA INTERVENCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS A JOVES MENORS DE 20 ANYS (%). CATALUNYA. 2006.

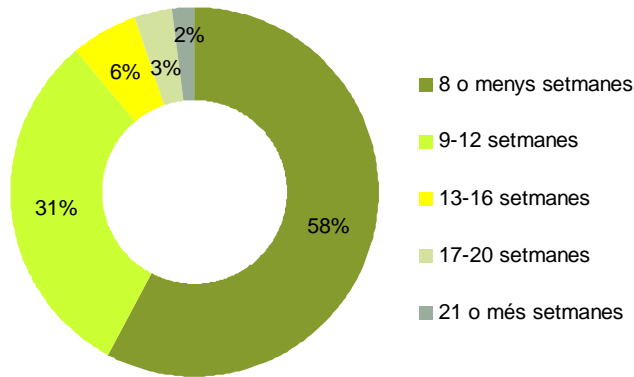

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades *Interrupción Voluntaria del Embarazo. Datos correspondientes al año 2006*. Ministerio de Sanidad y Consumo.

9 de cada 10 noies embarassades menors de 20 anys avorten abans de les 12 setmanes

El 89% de les noies menors de 20 anys que realitzen una interrupció voluntària de l'embaràs ho fan abans de les 12 setmanes de gestació, i d'aquestes un 58%, abans de les 8 setmanes.

F15. INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS A NOIES MENORS DE 20 ANYS SEGONS SETMANES DE GESTACIÓ (%). CATALUNYA. 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2006*. Ministerio de Sanidad y Consumo.

5. VIOLÈNCIA DE GÈNERE I ENTRE IGUALS

Augmenta el percentatge de trucades de noies joves al telèfon d'atenció a dones en situació de violència

Respecte al total de les dones que truquen al telèfon d'atenció a les dones en situació de violència, el percentatge de trucades de noies joves és força baix: un 2,4% l'any 2008, un 1,6% l'any 2007 i un 2% l'any 2006. Però apareix una tendència creixent a demanar ajuda.

F16. TRUCADES DE MENORS DE 18 ANYS A LA LÍNIA D'ATENCIÓ A LES DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA (% RESPECTE AL TOTAL DE TRUCADES REBUDES) . CATALUNYA 2006, 2007 I 2008 (fins l'11 de febrer).

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya.

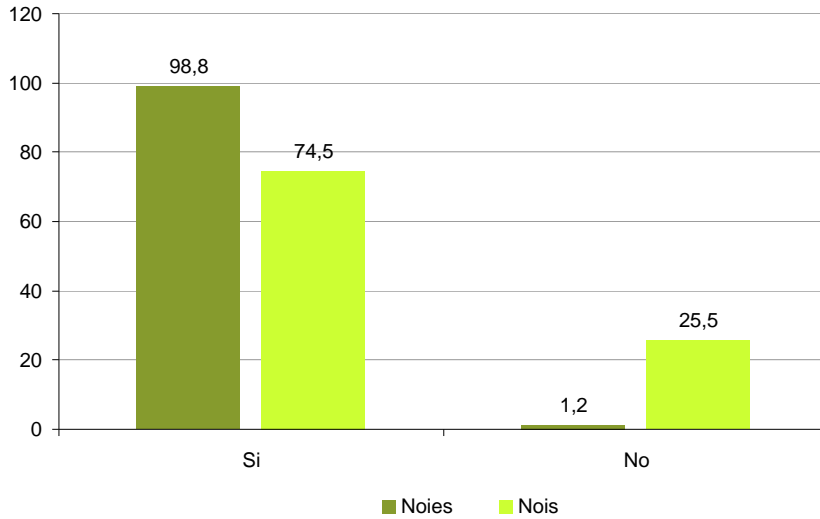
Les noies identifiquen més comportaments abusius

Pel que fa a comportaments abusius en la parella, un estudi sobre rols i estereotips de gènere, realitzat per la Diputació de Barcelona entre alumnes de Batxillerat, conclou que el 98,8% de les noies té clar que rebre una bufetada de la parella constitueix un fet molt greu. No ho tenen tan clar els nois, doncs un 25,5% dels enquestats afirma que no és un fet greu.

Respecte a la justificació del control sobre l'altre, el 27,1% de les noies pensa que quan la parella vol que sempre estigui al seu costat, saber sempre on va i amb qui està, és perquè sent bogeria per ella i l'estima molt. En el cas dels nois aquesta justificació es dona en el 42,8% dels casos.

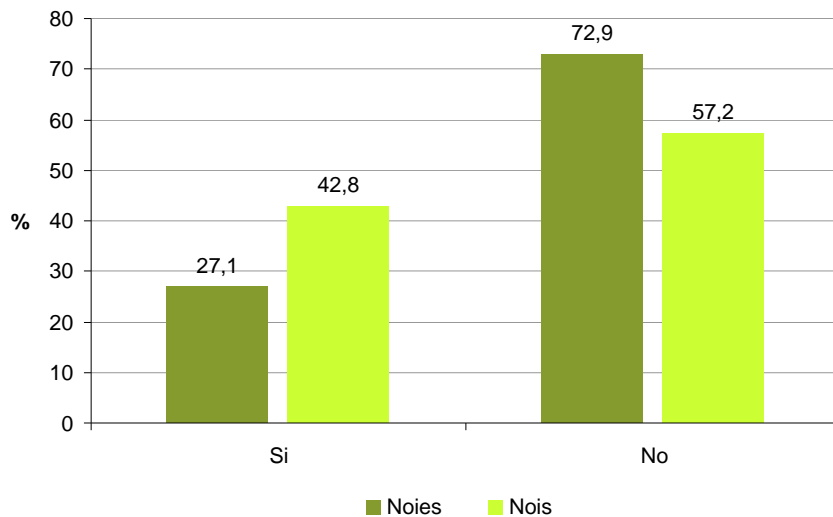

F17. JOVES DE BATXILLERAT EN RELACIÓ A L'AFIRMACIÓ: SI LA TEVA PARELLA ET DÓNA ALGUNA BUFETADA EN UNA DISCUSSIÓ ÉS MOLT GREU, PER SEXE (%). PROVÍNCIA DE BARCELONA. 2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Rols i estereotips de gènere entre l'alumnat de batxillerat de la província de Barcelona. 2007. Diputació de Barcelona

F18. JOVES DE BATXILLERAT EN RELACIÓ A L'AFIRMACIÓ: QUAN LA PARELLA VOL QUE SEMPRE ESTIGUIS SEMPRE AL SEU COSTAT, SABER SEMPRE ON VAS I AMB QUI ESTÀS ÉS PERQUÈ SENT BOGERIA PER TU I T'ESTIMA MOLT, PER SEXE. (%) PROVÍNCIA DE BARCELONA. 2007. (%)

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Rols i estereotips de gènere entre l'alumnat de batxillerat de la província de Barcelona. 2007. Diputació de Barcelona

El 4,4% de les noies han estat forçades a mantenir relacions sexuals

Un altre comportament d'abús dins la parella, significatiu com a indicador, és veure's forçat a mantenir relacions sexuals en contra de la pròpia voluntat: en aquest sentit, a l'*Informe FRESC* es recull que el 4,4% de les noies, davant del 2,3% dels nois, han patit aquest tipus de pressió abusiva.

T7. JOVES DE 2n BATXILLERAT I CFGM QUE HAN ESTAT FORÇATS A MANTENIR UNA RELACIÓ SEXUAL QUAN REALMENT NO VOLIEN, SEGONS SEXE (%). BARCELONA. 2004.

%	Noies	Nois
Si	4,4	2,3
No	94,8	96,5
NS/NC	0,7	1,0

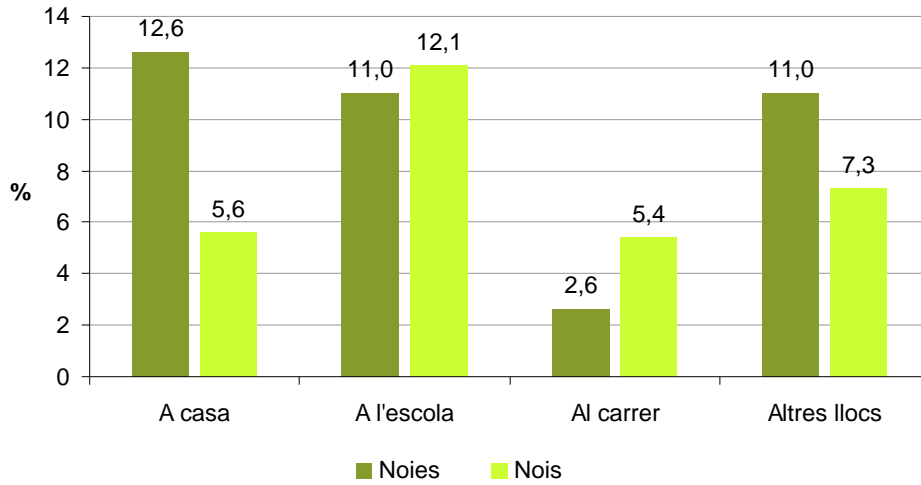
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. *Informe FRESC*, 2004. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Les noies pateixen més abusos a casa, i els nois a l'escola o al carrer

El lloc on les noies afirmen haver patit maltractament en major proporció que els nois és a casa, amb una diferència d'un 12,6% a un 5,6%, respectivament, pel que fa al maltractament psíquic, i un 7,1% i 1,9% en termes de maltractament físic.

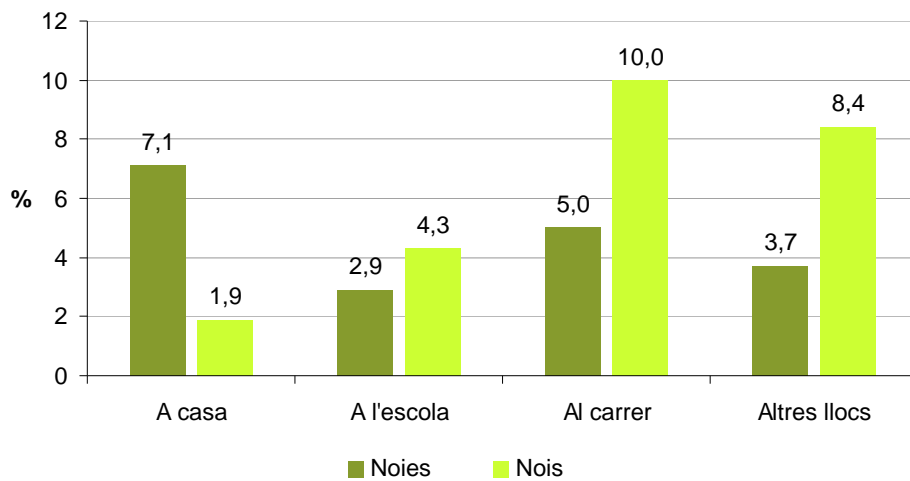
Els nois, en canvi, són més agredits a l'escola i al carrer. Un 84,9% de les noies diuen no haver estat mai agredides físicament a l'escola, davant del 65,4% dels nois.

F19. LLOC ON JOVES DE 2n. BAXTILLERAT I CFGM DECLAREN HAVER PATIT MALTRACTAMENT PSÍQUIC, PER SEXE (%). BARCELONA. 2004.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. Informe FRESC, 2004. Agència de Salut Pública de Barcelona.

F20. LLOC ON ELS JOVES DE 2n BAXTILLERAT I CFGM DECLAREN HAVER PATIT MALTRACTAMENT FÍSIC, PER SEXE. BARCELONA 2004. (%)

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. Informe FRESC, 2004. Agència de Salut Pública de Barcelona.

T8. JOVES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA SEGONS AFIRMEN HAVER ESTAT AGREDITS ALS CENTRES EDUCATIUS, PER SEXE (%). CATALUNYA. 2007.

%	Noies	Nois
Mai	90,0	69,3
Poques vegades	8,5	22,5
Sovint	1,1	4,7
Sempre	0,4	3,2

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius. 2007, Institut d'Infància i Món Urbà

Els nois agredeixen més

Segons els resultats d'una recerca del CIIMU sobre convivència i confrontació entre iguals als centres educatius (Ponferrada et al., 2006), les noies exerceixen la violència sobre els companys en força menor proporció que els companys del sexe oposat: un 84,9% de les noies, davant d'un 65,4% dels nois afirmen que mai no han pegat a un company o companya. I un 4,6% dels nois davant d'un 1,1% de les noies diuen pegar habitualment.

T9. JOVES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA SEGONS AFIRMEN HAVER PEGAT A UN COMPANYY O COMPANYYA, PER SEXE (%). CATALUNYA. 2007.

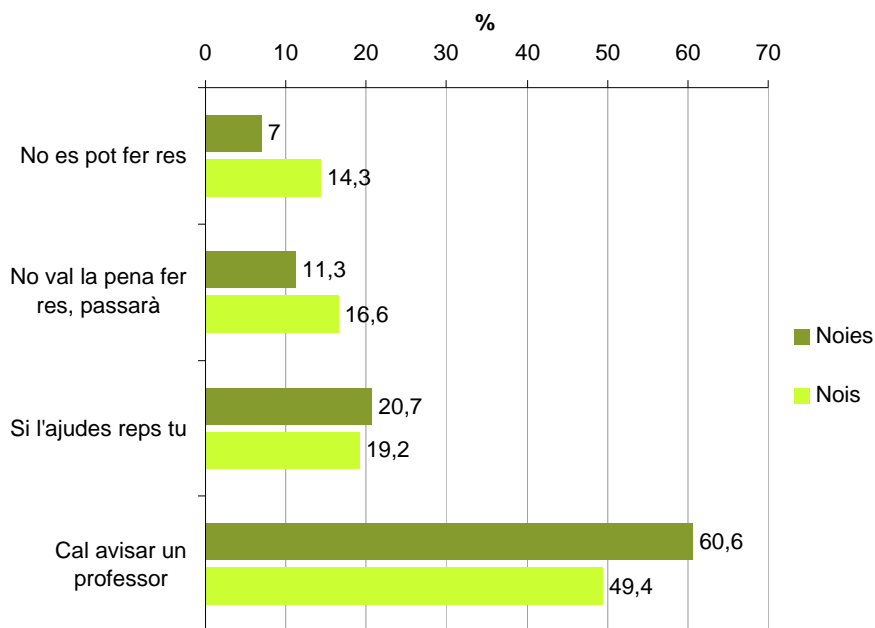
%	Noies	Nois
Mai	84,9	65,4
Poques vegades	12,6	23,4
Sovint	1,4	6,4
Sempre	1,1	4,6

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'estudi *Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius*. 2007, Institut d'Infància i Món Urbà

Més ajuda als companys per part de les noies

En situacions de conflicte entre iguals a les aules, les noies acostumen a estar més predisposades a ajudar els companys que pateixen assetjament: 6 de cada 10 noies i 5 de cada 10 nois pensen que cal avisar al professorat en aquests casos. Un 14,3% d'ells, davant de només el 7% de les noies, afirmen que no es pot fer res quan a un company se li està fent "la vida impossible".

F21. OPINIÓ DELS I LES JOVES D' EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA RESPECTE AL QUE ES PODRIA FER SI HI HA UN NOI A QUI UN ALTRE GRUP LI ESTÀ FENT LA VIDA IMPOSSIBLE, PER SEXE (%). CATALUNYA. 2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius. 2007, Institut d'Infància i Món Urbà.

SÍNTESI

1. MERCAT DE TREBALL I TREBALL DE CURA

- La taxa d'activitat de les noies de 16 a 24 anys al mercat de treball és 9 punts percentuals inferior a la dels nois.
- Tot i que la tendència de l'atur juvenil des de l'any 2005 és a la baixa, la diferència en la taxa d'atur entre nois i noies ha augmentat en aquests tres anys.
- La desigualtat en els salaris entre nois i noies és de 2.459 euros de diferència a favor d'ells.
- En gairebé tots els aspectes del lloc de treball, les noies mostren una major insatisfacció. Destaquen els aspectes de temps de descans en jornada i vacances, amb una diferència de més d'un punt. La promoció i l'estabilitat també són dos aspectes en què la diferència de valoració entre nois i noies és força acusada.
- Quan viuen en parella, més de la meitat dels nois i les noies diuen compartir les tasques de la llar, però un significatiu 31,6% de les noies afirma assumir-les en solitari, davant d'un 7,9% dels nois.

2. EDUCACIÓ

- Els nois i noies repetidors de 4t. curs d'Educació Secundària Obligatòria del curs 2006-07 han disminuït respecte el curs 2004-05. Tanmateix, dels 6.347 joves repetidors el darrer curs, el 56,2% eren nois i el 43,8%, noies.
- Continua existint una segregació de gènere en la tria d'estudis de Batxillerat. Més de la meitat de les noies, en el curs 2006-07, ha triat realitzar el batxillerat humanístic i de ciències socials respecte el 35% dels nois.
- Hi ha una sobrerrepresentació de les noies en cicles formatius relacionats amb la cura.
- Més de la meitat de les noies (61%) i poc menys de la meitat dels nois (46%) estan ocupats en un lloc de treball per sota de la seva qualificació.

3. PARTICIPACIÓ, VALORS I VINCLES SOCIALS

- El 85% de les noies i el 72% dels nois de 15 a 29 anys no forma part de cap grup que es reuneixi sovint per a dur a terme activitats en comú. Quan es reuneixen, elles ho fan per a ballar, perquè tenen un grup de música, o per fer esports. Ells es reuneixen principalment per a fer esports, per un grup de música o jugar a jocs de rol.
- Les noies afirmen sentir més simpatia pels moviments socials que els nois, especialment pel que fa als moviments de gais i lesbianes, als moviments de dones i als de suport als refugiats i immigrants.

- Les noies són menys permissives amb els comportaments delictius i consideren molt o bastant greus conductes relacionades amb el consum i tràfic de drogues: vendre droga per a viure, esnifar cocaïna i prendre pastilles.
- Les noies estan més satisfetes amb la seva situació afectiva i menys amb la seva situació econòmica

4. SEXUALITAT

- De la sexualitat de noies i nois de 2n de batxillerat podem afirmar que la marxa enrere encara és un mètode anticonceptiu pel 15% de les noies. Més de la meitat de les noies ha volgut rebutjar una relació sexual sense preservatiu. Un 28,6% de les noies ha usat la *píndola del dia després*.
- Augmenta en 353 el nombre d'avortaments des de 2002 de les menors de 20 anys. Els centres hospitalaris públics són més utilitzats per informar-se i els centres extrahospitalaris privats per a avortar. Més de la meitat de les dones que avorten ho fan abans de les vuit setmanes de gestació, i el 89% ho fa abans de les dotze setmanes.

5. VIOLÈNCIA DE GÈNERE I ENTRE IGUALS

- Augmenta el percentatge de trucades de noies joves menors de 18 anys al telèfon d'atenció a dones en situació de violència. El 98,8% té clar que rebre una bufetada de la parella és molt greu. No ho tenen tan clar els nois, dels quals el 25,5% afirma que no és greu. El 4,4% de les noies han estat forçades a mantenir relacions sexuals.
- Sobre violència entre iguals i gènere, veiem que les noies pateixen més abusos a casa i els nois a l'escola o al carrer. Un 14,3% dels nois i un 7% de les noies afirmen que no es pot fer res quan un noi està essent assetjat per un grup. Més de la meitat de les noies (61%) i un 49% dels nois, pensa que cal avisar al professorat en aquests casos.

FONTS

AGÈNCIA DE SALUD PÚBLICA DE BARCELONA (2006): *Factors de Risc en Estudiants de Secundària de Barcelona. Informe FRESC, 2004*. Barcelona: ASPB.

En línia (consultat febrer 2008):

http://www.aspb.es/quefem/docs/Informe_FRESC_2004.pdf

BENGOECHEA, M. (2007): *Informe anual del Observatorio estatal de violencia sobre la mujer*. Madrid: Observatorio Estatal de Violencia sobre la Mujer.

CIIMU-OBSERVATORIO INFANCIA (2006): “El género”, a: *La infancia en cifras*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Subdirección General de Información Administrativa y Publicaciones. Núm. 2.

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (GENERALITAT DE CATALUNYA): *Base de dades estadístiques*.

En línia: www.gencat.cat/educacio

DEPARTAMENT DE TREBALL (2007): *Dones i treball. Publicació estadística del Departament de Treball. Anuari 2006. A la feina iguals*. Generalitat de Catalunya.

En línia (consultat febrer 2008): http://www.gencat.net/treball/doc/doc_28459426_1.pdf

DIAZ PERERA, E. (2007): *Rols i estereotips de gènere entre l'alumnat de batxillerat de la província de Barcelona*. Oficina de Promoció de Polítiques d'Igualtat Dona-Home. Barcelona: Diputació de Barcelona.

En línia (consultat febrer 2008):

http://www.diba.es/francescabonnamaison/adjunts/rols_estereotips_genere_batxillerat.pdf

INSTITUT CATALÀ DE LES DONES (GENERALITAT DE CATALUNYA): *Base de dades*.

En línia: www.gencat.cat/icdones

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT): *Consulta interactiva d'estadístiques. Base de dades de Catalunya, comarques i municipis*.

En línia: <http://www.idescat.net/>

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (IDESCAT): *Enquesta de la Qualitat de Vida en el Treball*.

En línia: <http://www.idescat.net/>

IZARRA, M.; PINTO, M. J. & MARTÍNEZ, C. (2005): “Els gèneres: la construcció de les identitats de la infància i l'adolescència”, a: *Infància, famílies i canvi social a Catalunya. Informe 2004*. Vol.2. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Vol 2.

En línia: www.ciimu.org

MINISTERIO DE SANIDAD Y CONSUMO (2006): *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2005*.

En línia (consultat febrer 2008):

http://www.msc.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/docs/IVE_2005.pdf

MINISTERIO DE SANIDAD Y CONSUMO (2007): *Interrupción Voluntaria del embarazo. Datos correspondientes al año 2006.*

En línia (consultat febrer 2008):

http://www.msc.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/docs/IVE_2006.pdf

OBSERVATORI BARCELONA (2005): *Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

En línia:

http://www.bcn.es/projectejove/catala/iii_lrjdb.html

OBSERVATORI DEL TREBALL (DEPARTAMENT DE TREBALL, GENERALITAT DE CATALUNYA): *Base de dades estadístiques.*

En línia: www.gencat.cat/treball

OBSERVATORI CATALÀ DE LA JOVENTUT (SECRETARIA GENERAL DE LA JOVENTUT, GENERALITAT DE CATALUNYA): *Base de dades.*

En línia: www.gencat.cat/joventut

PONFERRADA, M.; CARRASCO, S.; GÓMEZ-GRANELL, C.; VILLÀ, R.; MIRÓ, M. (2006): *Estudi sobre convivència i confrontació entre iguals als centres educatius.* Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà.

ROMANÍ, O. (2006): *La salut dels joves a Catalunya.* Barcelona: Universitat Rovira i Virgili. Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya.

ÍNDEX DE TAULES I FIGURES

1. MERCAT DE TREBALL I TREBALL DE CURA

F1. TAXA D'ACTIVITAT DE JOVES DE 16 A 24 ANYS I SEXE. CATALUNYA. 2005, 2006 I 2007. (%)

T1. PERSONA QUE PRINCIPALMENT REALITZA LES TASQUES DE LA LLAR SEGONS SEXE I SITUACIÓ DE CONVIVÈNCIA DELS I LES JOVES DE 15 A 29 ANYS. BARCELONA. 2003. (%)

F2. TAXA D'ATUR DE JOVES ENTRE 16 A 24 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2005, 2006 I 2007 (%)

F3. SALARI BRUT ANUAL DE MENORS DE 25 ANYS, PER SEXE. CATALUNYA. 2004 I 2005.

T2. SATISFACCIÓ AMB DIFERENTS ASPECTES DEL LLOC DE TREBALL DE LA POBLACIÓ OCUPADA DE 16 A 26 ANYS, PER SEXE. CATALUNYA. 2006. (Mitjana)

2. EDUCACIÓ

T3. ALUMNES QUE REPETEIXEN 4t. CURS D' EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA (E.S.O), SEGONS SEXE. CATALUNYA. CURSOS 2004-05, 2005-06, 2006-07. (Curs anterior)

F4. ALUMNES QUE FINALITZEN EL BATXILLERAT SEGONS MODALITAT, PER SEXE. CATALUNYA 2006-07. (Curs anterior).

T4. NOIES MATRICULADES A CICLES FORMATIUS DE GRAU MIG I DE GRAU SUPERIOR. CATALUNYA. CURS 2004-05, 2005-06 I 2006-07. (Percentatge respecte el Total. Curs Anterior)

F5. POBLACIÓ JOVE DE 16 A 29 ANYS OCUPADA QUE NO CURSA ESTUDIS SEGONS FORMACIÓ EN RELACIÓ A L'OCUPACIÓ (F/O), PER SEXE. CATALUNYA 2006. (%)

3. PARTICIPACIÓ, VALORS I VINCLES SOCIALS

T5. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE FORMEN PART D'ALGUN GRUP QUE ES REUNEIX SOVINT PER A DUR A TEMRE ACTIVITATS EN COMÚ, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2003.(%)

F6. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE AFIRMEN SENTIR MOLTA O BASTANTA SIMPATIA CAP ALS SEGÜENTS MOVIMENTS, SEGONS SEXE I EDAT. BARCELONA. 2003. (%)

F7. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE CONSIDEREN QUE LES SEGÜENTS SITUACIONS SÓN MOLT O BASTANT GREUS, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2003. (%)

F8. JOVES DE 15 A 29 ANYS QUE ESTAN MOLT O BASTANT SATISFETS AMB ELS SEGÜENTS ASPECTES DE LA SEVA VIDA, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2003. (%)

4. SEXUALITAT

F9. TIPUS D' ANTICONCEPTIUS QUE HAN USAT ELS I LES JOVES DE 2n BATXILLERAT I CFGM EN LES RELACIONS AMB PENETRACIÓ, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2004 (%)

F10. JOVES DE 2n DE BATXILLERAT I CFGM QUE HAN TINGUT LA INTENCIÓ DE REBUTJAR UNA RELACIÓ SEXUAL SENSE PRESERVATIU, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2004. (%)

F11. ÚS DE LA PÍNDOLA DEL DIA DESPRÉS EN NOIES JOVES DE 15 A 19 ANYS. BARCELONA 2003. (%)

F12. INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS EN NOIES MENORS DE 20 ANYS. CATALUNYA. 2002, 2003, 2005 I 2006.

T6. INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS EN NOIES MENORS DE 16 ANYS, ANY A ANY. CATALUNYA. 2005 I 2006

F13. LLOC D'INFORMACIÓ SOBRE INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS AL QUE HAN ACUDIT LES JOVES MENORS DE 20 ANYS. CATALUNYA. 2006. (%)

F14. TIPUS DE CENTRE ON ES VA REALITZAR LA INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS, A JOVES MENORS DE 20 ANYS. CATALUNYA. 2006. (%)

F15. INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS A NOIES MENORS DE 20 ANYS SEGONS SETMANES DE GESTACIÓ. CATALUNYA. 2006. (%)

5. VIOLÈNCIA DE GÈNERE I ENTRE IGUALS

F16. PERCENTATGE DE TRUCADES DE MENORS DE 18 ANYS A LA LÍNIA D'ATENCIÓ A LES DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA RESPECTE EL TOTAL DE TRUCADES REBUDES. CATALUNYA 2006, 2007 I 2008 (fins l'11 de febrer).

F17. JOVES DE BATXILLERAT EN RELACIÓ A L'AFIRMACIÓ: SI LA TEVA PARELLA ET DÓNA ALGUNA BUFETADA EN UNA DISCUSSIÓ ÉS MOLT GREU, PER SEXE. PROVÍNCIA DE BARCELONA. 2007. (%)

F18. JOVES DE BATXILLERAT EN RELACIÓ A L'AFIRMACIÓ: QUAN LA PARELLA VOL QUE SEMPRE ESTIGUIS SEMPRE AL SEU COSTAT, SABER SEMPRE ON VAS I AMB QUI ESTÀS ÉS PERQUÈ SENT BOGERIA PER TU I T'ESTIMA MOLT, PER SEXE. PROVÍNCIA DE BARCELONA. 2007. (%)

T7. JOVES DE 2n BATXILLERAT I CFGM QUE HAN ESTAT FORÇATS A MANTENIR UNA RELACIÓ SEXUAL QUAN REALMENT NO VOLIEN, SEGONS SEXE. BARCELONA. 2004. (%)

F19. LLOC ON JOVES DE 2n. BAXTILLERAT I CFGM DECLAREN HAVER PATIT MALTRACTAMENT PSÍQUIC, PER SEXE. BARCELONA. 2004.(%)

F20. LLOC ON ELS JOVES DE 2n BATXILLERAT I CFGM DECLAREN HAVER PATIT MALTRACTAMENT FÍSIC, PER SEXE. BARCELONA 2004. (%)

T8. JOVES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA SEGONS AFIRMEN HAVER ESTAT AGREDITS ALS CENTRES EDUCATIUS, PER SEXE. CATALUNYA. 2007. (%)

T9. JOVES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA SEGONS AFIRMEN HAVER PEGAT A UN COMPANYY O COMPANYYA, PER SEXE. CATALUNYA. 2007. (%)

F21. OPINIÓ DELS I LES JOVES D' EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA RESPECTE AL QUE ES PODRIA FER SI HI HA UN NOI A QUI UN ALTRE GRUP LI ESTÀ FENT LA VIDA IMPOSSIBLE, PER SEXE. CATALUNYA. 2007. (%)

VI. INFÀNCIA EN SITUACIÓ DE RISC I EXCLUSIÓ SOCIAL

VI. INFÀNCIA EN SITUACIÓ DE RISC I EXCLUSIÓ SOCIAL

ÍNDEX

Introducció

1. La primera xarxa relacional i els serveis d'atenció en la comunitat
    - 1.1. Els centres oberts
    - 1.2. Telèfon de la Infància i Servei d'Orientació i Mediació de la Infància i de l'Adolescència (SOMIA)
  2. L'atenció primària. Serveis socials per a tothom
  3. L'atenció especialitzada: valorar, proposar, satisfer les necessitats de la infància i l'adolescència
  4. La justícia juvenil: els delictes i les oportunitats
- Síntesi
 Fonts
 Índex de taules i figures

INTRODUCCIÓ

La complexitat de la societat actual en la qual s'aguditzen els desequilibris en el repartiment de la riquesa i el poder, mostra noves formes de conflicte, de situacions de vulnerabilitat, de risc, de pobresa, de marginalitat i d'exclusió social. Aquests problemes afecten directament a un nombre important d'infants, d'adolescents i les seves famílies i poden repercutir negativament en el seu desenvolupament integral, en el seu benestar i en la seva integració social.

El coneixement i la reflexió sobre els problemes que afecten la vida quotidiana de molts nens i nenes, hauria de dur a cercar solucions ràpides i efectives quan es produeix una situació que pot perjudicar qualsevol infant. Identificar i prevenir els principals factors de risc en la xarxa relacional de la infància, és el primer pas per a portar a la pràctica un model d'atenció i de protecció dels seus drets. A més del marc normatiu que garanteixi els drets dels infants i adolescents, fa falta un conjunt de polítiques socials integrals i de qualitat, que puguin donar resposta a situacions de mancances clarament detectades.

L'exclusió social va més enllà de la desigualtat econòmica, és un procés pel qual determinades persones queden fora del sistema de participació social i d'incidència en la presa de decisions. Com evitar l'exclusió social dels infants, adolescents i joves en general però especialment aquells que han estat atesos pels serveis socials i pel sistema de protecció a la infància i les famílies, és una preocupació en el conjunt de països europeus. Per tant, com aconseguir la inclusió social dels infants, adolescents i joves, constitueix un dels objectius fonamentals de les administracions, entitats, professionals i investigadors/res en aquests àmbits d'actuació.

Les Polítiques d'Integració a la Unió Europea orienten cap una societat basada en la integració. Des de 2002 i per un període inicial de quatre anys, es posa en marxa un Programa d'Acció Comunitària per combatre l'Exclusió Social (2002-2006) i fomentar la cooperació entre els estats membres, en base a quatre grans eixos d'actuació:

- 1) Promoure l'accés al treball, als recursos, als drets i als serveis;
- 2) Prevenir els riscos d'exclusió;
- 3) Treballar a favor dels més febles;
- 4) Mobilitzar al conjunt dels actors socials rellevants.

Al llarg d'aquest període s'han estat recopilant dades sobre indicadors comuns, treballant amb paràmetres similars que permetin utilitzar i comparar l'evolució d'aquests indicadors i l'impacte de les polítiques, en la reducció de la pobresa i l'exclusió social.

Un element fonamental per a aconseguir una planificació estratègica cap a una Europa més integradora (primera etapa fins el 2010), és el disseny i la implementació del pla nacional per a la inclusió social, que permet treballar sobre els punts més vulnerables detectats i incorporats en el *Report Social Inclusion* (2004):

- 1) Desenvolupar un mercat laboral favorable a la inclusió social i fer del treball un dret per a tothom;
- 2) Garantir salaris dignes;
- 3) Lluitar contra les desigualtats en educació;
- 4) Garantir igual accés a uns serveis de qualitat (serveis de salut, transport, serveis socials, culturals i jurídics);
- 5) Garantir un allotjament digne;
- 6) Millorar el funcionament dels serveis socials;
- 7) Regenerar les regions més desfavorides.

Les directrius europees recomanen que els set punts febles identificats en l'Informe conjunt, es converteixin en objectius de treball, que han de tenir una aplicabilitat real i una transformació de la societat, a partir de solucionar els problemes que s'hi generen. En aquest sentit, presentem a continuació alguns elements que reflecteixen les condicions socials de vida d'alguns infants i adolescents a Catalunya, per a que puguin orientar la presa de decisions sobre les polítiques a seguir en aquest matèria.

1. LA PRIMERA XARXA RELACIONAL I ELS SERVEIS D'ATENCIÓ EN LA COMUNITAT

La primera xarxa que trobem és la xarxa relacional de l'infant i de l'adolescent. Famílies, escola, entorn social són els principals contextos d'aquesta xarxa relacional. No es pot deixar de reconèixer la importància de la funció social que desenvolupen les famílies. La família constitueix un marc social de suport emocional, procura identitat, pertinença, continuïtat i té funcions difícilment desplaçables com són la funció afectiva, la funció de socialització i de control i la funció d'educar. Els adults acompanyen els infants i adolescents en el seu creixement, són un model de referència que ajuden a construir criteri, crear seguretat, sentir que els estimen i que es preocupen per ells i ells. De vegades, però, les famílies, per poder dur a terme les tasques que s'espera

d'elles, necessiten del suport de les xarxes més properes: d'altres familiars, amics, cangurs, escola, serveis socials.

Un dels punts febles del sistema públic de serveis socials, que ho és també d'altres sistemes (educació, salut, justícia) és que s'organitza com a sistema autònom. Cada sistema forma un compartiment específic que obté anàlisis fragmentades de les situacions personals i socials dels infants i, per tant, les respostes que s'ofereixen als problemes també són fragmentades. Caldria anar cap a sistemes més articulats entre sí.

L'atenció i la protecció dels drets de la infància i l'adolescència, es troba en un moment en què s'han d'implementar un conjunt de millores legislatives que sens dubte tindran un gran impacte. La universalització dels serveis socials; l'esborrany d'avantprojecte de la llei dels drets i les oportunitats de la infància i de l'adolescència; les bases per a una llei d'educació a Catalunya, entre altres.

L'atenció i la protecció dels drets dels infants i adolescents ha de ser fonamentalment una acció socioeducativa des de l'acció comunitària, atès que estableix un procés ampli on conflueixen, i han de participar, els principals agents socials i educatius. Estem parlant d'una acció educativa, coordinada entre l'escola, la família i la comunitat. Una acció educativa en el territori, amb una doble funció, per una banda, la de detectar aquelles situacions en les quals els infants i joves no poden gaudir plenament dels seus drets, i detectar possibles situacions de vulnerabilitat i, per altra banda, la de formar part d'un pla integral, comunitari i integrador.

En aquest primer nivell del circuit d'atenció i de protecció trobem uns recursos molt importants:

1.1. Els centres oberts

El Centres Oberts, formen part dels recursos relacionats directament amb els serveis d'atenció primària. La finalitat dels serveis socials d'atenció primària és atorgar prioritat a la prevenció i realitzar un abordatge globalitzador i polivalent dels problemes, a partir de criteris de proximitat i de metodologies de treball comunitari i/o en xarxa.

Els Centres Oberts, des de la seva regulació (Decret 284/96, de 23 de juliol) es *conceben com a serveis diürns que realitzen una tasca preventiva, fora de l'horari escolar, que donen suport, estimulen i potencien l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i d'esbarjo, i compensen les deficiències socioeducatives de les persones ateses*. Formen part dels "programes de col·laboració i de formació de famílies" (per, entre altres funcions, evitar la separació dels seus membres) amb l'objectiu d'oferir col·laboració i formació per a poder desenvolupar o millorar les funcions parentals de cura i de comunicació en el seu si.

A Catalunya, l'oferta de centres oberts l'any 2006 es veia corresposta per 5.222 places (total de places d'iniciativa pública i d'iniciativa social). El punt fort d'aquesta xifra en relació a anys anteriors, és que va augmentant. Es van incrementant el nombre d'usuaris de centres oberts a Catalunya. Des del punt de vista socioeducatiu, la necessitat d'aquest recurs emmarcat en els serveis d'atenció primària, és indispensable. Per això, a partir de la constatació d'aquestes dades apareixen alguns interrogants per a completar un òptim plantejament d'aquesta mena de centres en la

pràctica, com per exemple: el nombre de disponibilitat de places totals que ofereixen; si el nombre total de places cobreix totes les necessitats detectades; de quants professionals es disposa a cada centre; quina és la tipologia d'aquests professionals; com es distribueixen en el territori; amb quins altres recursos de la xarxa comunitària es complementen; quants d'aquests centres oberts es consideren recursos consolidats; quants models de funcionament existeixen; entre altres.

Un sistema social d'atenció i de protecció dels drets de les persones ha de fer una gran inversió i reordenació dels serveis i recursos d'atenció primària per tal de garantir un dels seus objectius fonamentals, que és prevenir. En aquest sentit, la planificació territorial, la inversió econòmica, la inversió en recursos humans, l'elaboració de mapes de recursos de territori, la incorporació de metodologies de treball en xarxa, l'adaptació dels serveis públics als canvis tot incorporant com a principis l'agilitat i la flexibilitat, entre altres, són una de les garanties per anar potenciant accions a favor de la inclusió social.

En aquests moments, a Catalunya, hi ha un increment d'usuari/àries i dels serveis de caràcter comunitari, tot i que calen més esforços de coordinació entre els serveis

T1. OFERTA A L'ÀMBIT D'ATENCIÓ A LA INFANCIA I L'ADOLESCÈNCIA. CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
EAIA ¹	43	44	45	45
Centres oberts ²	4.879	4.268	4.268	5.222
Centres d'acolliment	273	273	295	339
Centres residencials	1.596	1.613	1.594	1.686

1. Nombre d'equips.

2. Base de dades d'entitats i establiments socials.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Mapa de Serveis Socials. Actualització dades bàsiques 2006.

1.2. Telèfon de la Infància i Servei d'Orientació i Mediació de la Infància i de l'Adolescència (SOMIA)

Telèfon de la infància

El Telèfon de la Infància i SOMIA al llarg de 10 anys mostra els processos de participació dels infants i adolescents en aquests serveis.

Les tasques principals del Telèfon de la Infància són contenir angoixa, assessorar i orientar i notificar possibles situacions de maltractament infantil.

La posada en marxa del telèfon porta més tard a plantejar-se la necessitat d'oferir un altre servei complementari per poder donar resposta algunes necessitats sense recurs. Tota l'experiència i el coneixement d'aquests dos serveis al llarg dels 10 anys de funcionament són una font de dades i d'informació en relació als infants, als adolescents i les seves famílies que no pot passar desapercibuda. Dades que han de

servir per saber escoltar millor, per voler conèixer més i per a ajudar a comprendre quina és la situació de molts infants i adolescents a Catalunya.

A les taules següents es presenta com evolucionen les trucades, tant en número com en tipus d'usuaris, tipus de preguntes que es fan, i com tot això va canviant o reflecteix els canvis que es van produint en la nostra societat i, per tant, van deixant entreveure quines són les noves realitats socials.

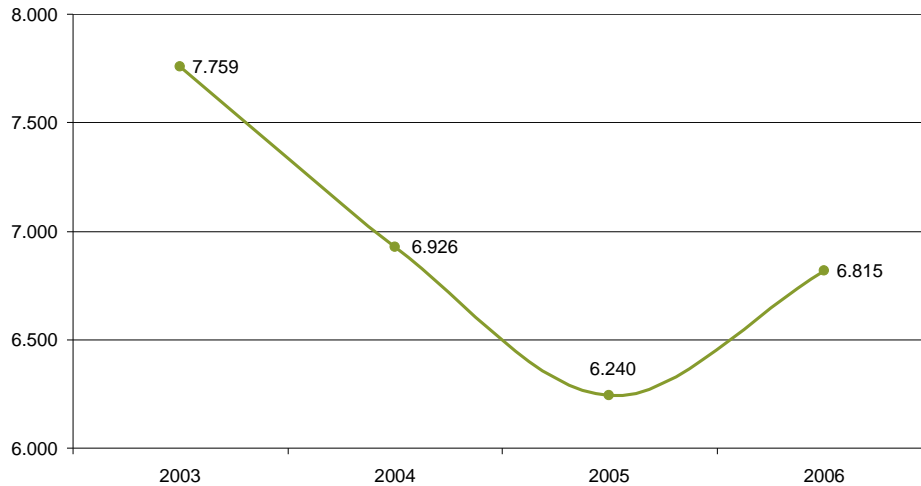
El 70% de les persones que telefonen al servei són particulars i el 30 % són professionals en horari laboral.

Dels expedients oberts, el 84% de les persones que telefonen són persones adultes, majoritàriament mares i el 16% de les trucades són d'infants i adolescents.

Els principals motius que presenten són conflictes intergeneracionals i conflictes per separacions. La participació dels infants i adolescents es fa per demanar ajuda, expressar patiment i desitjar superar conflictes. Aquests infants i adolescents es troben en una situació personal i familiar en la que la desorientació, l'angoixa i la frustració són elements que envolten i marquen la seva vida i les relacions interpersonals. En aquest sentit, hem d'alegrar-nos que tots aquests nois i noies coneixin aquest servei, telefonin i demanin ajuda.

Hi ha dades interessants que es desprenen d'aquest estudi i que suggereixen reflexions al voltant, per exemple, de què expressa que hi hagi més afluència de trucades els mesos de juny, juliol, agost i setembre? de que sigui el dilluns el dia de la setmana que es reben més trucades? que els conflictes intergeneracionals es disparen a la nit, a la matinada? la separació dels pares?

F1. TRUCADES ATESES AL TELÈFON DE LA INFÀNCIA. CATALUNYA. 2003-2006

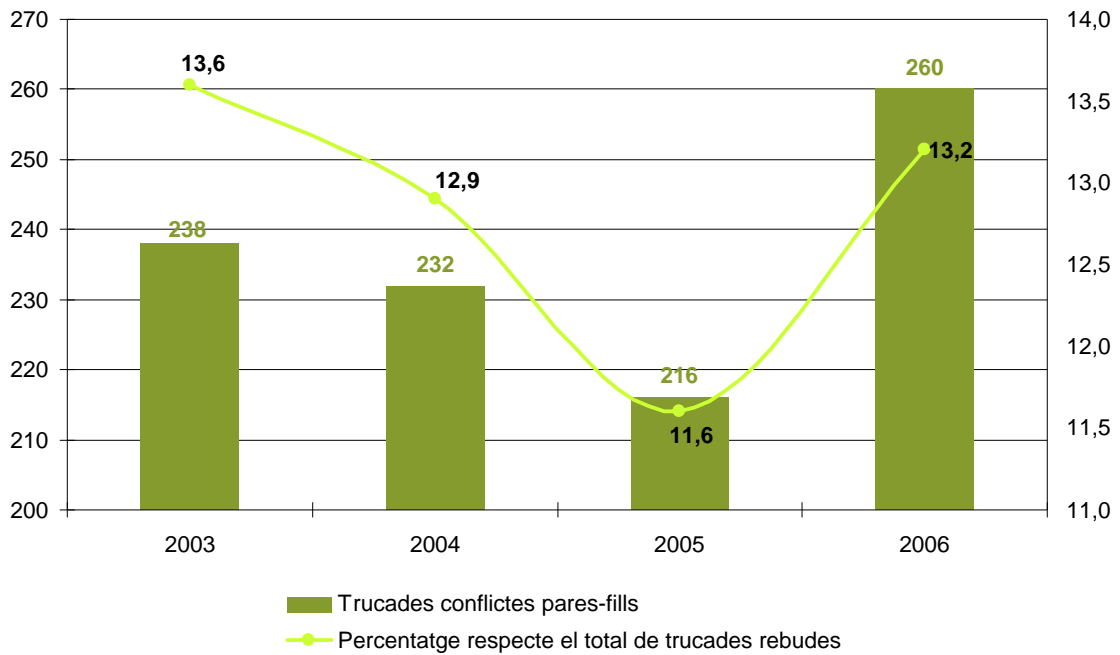
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007)

El fet que hagi augmentat el nombre de trucades on tant els adults com els infants i adolescents consulten i demanen ajut i orientació, evidencia que el Telèfon de la infància, al llarg del temps, s'ha consolidat com a servei per a les famílies i els professionals en qüestions relacionades amb els infants i els/les adolescents.

Els mesos en que es reben més trucades són en general els mesos que coincideixen amb vacances escolars (juny, juliol, agost i setembre): Potser el tema de les notes de final de curs, els canvis en les dinàmiques habituals i el fet que hi hagi més convivència familiar provoca que es donin més conflictes i que tant els infants i adolescents com els seus pares facin més ús del Telèfon de la Infància per tal de demanar ajuda. Les trucades són sobre: orientació, informació, experimentació, ajut/escolta, consultes i denúncies.

Han estat freqüents, sobretot als últims anys, les trucades al voltant de l'estiu de pares i mares separats que es troben en litigi per la custòdia dels fills o que no es posen d'acord en el règim de visites. Sovint el progenitor custodi truca per notificar la negativa dels fills/es a complir el règim de visites i el progenitor no custodi truca per denunciar l'incompliment dels acords de la separació i les dificultats per tenir contacte amb els fills.

F2. TRUCADES AL TELÈFON DE LA INFÀNCIA RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES / MARES – FILLS / ES (N i %). 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007)

El nombre de trucades relacionades amb conflictes intergeneracionals ha tendit a augmentar progressivament al llarg dels anys, fins arribar a un màxim de 260 al 2006.

Respecte el total de trucades rebudes, el percentatge de trucades relacionades amb conflictes pares/mares-fills/es s'ha mantingut bastant estable al llarg dels anys, situant-se al voltant del 13%.

T2. TRUCADES RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES / MARES - FILLS / ES REALITZADES PER UN INFANT/ADOLESCENT O PER UN ADULT. CATALUNYA 2003-2006.

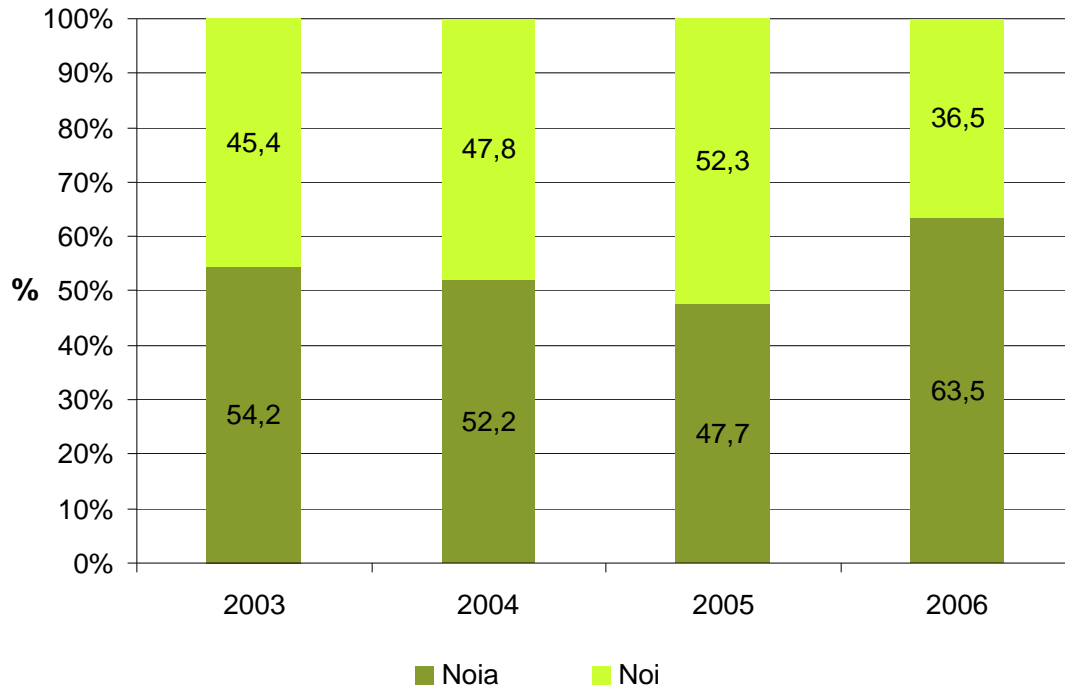
	2003		2004		2005		2006	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Infant/Adolescent	73	30,7	61	26,3	39	18,1	62	23,8
Adult	165	69,3	171	73,7	177	81,9	198	76,2
Trucades realitzades per altres persones (no adolescent implicat) (%)								
Mare		46,3		52,3		52,9		59,3
Pare		9,9		14,0		14,4		13,1
Família extensa		14,2		17,4		11,5		12,6
Amistat		13,6		7,0		8,6		6,5
Nova parella		5,6		2,3		2,3		2,0
Vei/na		0,6		1,7		2,3		0,5
Xicot/a		0,6		0,0		1,7		1,0
Professionals		9,3		5,3		6,3		5,0
Trucades realitzades per professionals (àmbits) (%)								
Serveis Socials		26,7		55,6		27,3		50,0
Ensenyament		46,7		22,2		36,4		20,0
Sanitat		0,0		0,0		36,4		20,0
Dret/Serveis Judicials		6,7		11,1		0,0		10,0
Policia		20,0		11,1		0,0		0,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

El nombre de trucades en relació a conflictes mares-pares-fills-filles realitzades pels propis infants i adolescents, han estat entre 39% i 73% en el període 2003-2006; el percentatge, però, ha davallat: del 31% al 24%.

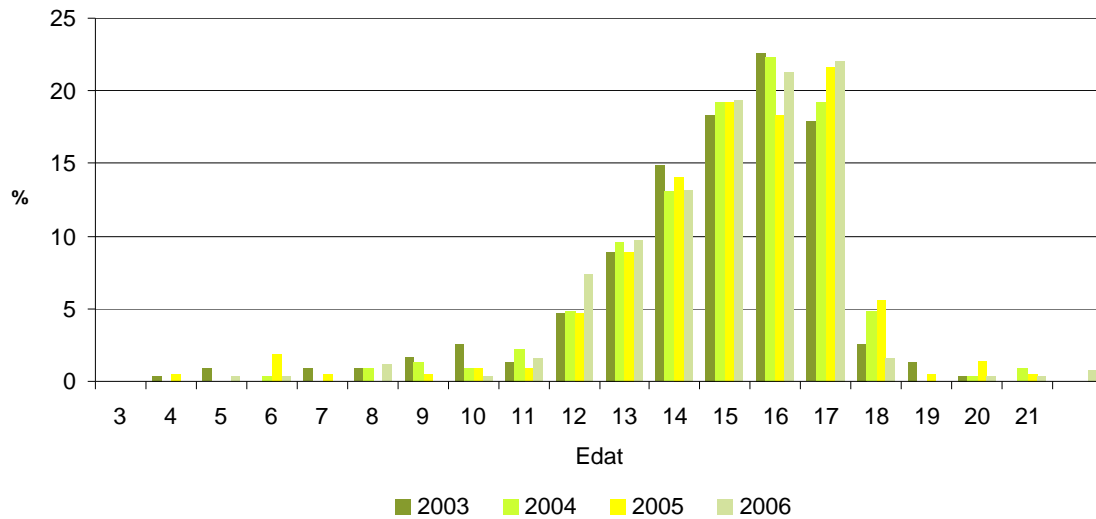
Quan no és el propi infant/adolescent qui truca, és fonamentalment la seva mare qui ho fa, en un percentatge quatre o cinc vegades superior al del pare. Però a partir de 2005 el pare truca més que altres membres de la família extensa o que amistosats de l'adolescent, fet que no havia succeït els anys anteriors. Entre un 5 i un 10% de les trucades són realitzades per professionals, especialment de Serveis Socials i de professionals de l'ensenyament.

F3. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES / MARES – FILLS / ES PER SEXE. CATALUNYA. 2003-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

F4. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES / MARES – FILLS / ES PER EDAT. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

El perfil més freqüent d'adolescents que fa ús del telèfon de la Infància respon al de noies, d'entre 15 i 16 anys, no immigrades, que viuen en famílies nuclears.

Els conflictes pares-fills s'incrementen significativament a partir dels 12 anys, i arriben al seu punt àlgid als 16. L'anàlisi estadístic mostra que les demandes relacionades amb conflictes intergeneracionals han tendit a davallar amb infants de menys de 10 anys, i a incrementar-se amb adolescents de 14 i 15 anys.

Fins a l'any 2005 el percentatge corresponent als adolescents de 16 anys tendia a davallar, però aquesta tendència es trenca a partir del 2006. Excepte a l'any 2005, el percentatge de noies sempre ha estat superior al de nois. Però cal assenyalar (F3) que l'any 2005 els nois (52%) van superar les noies (48%).

T3. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES / MARES – FILLS / ES PER ORIGEN. CATALUNYA. 2003-2006.

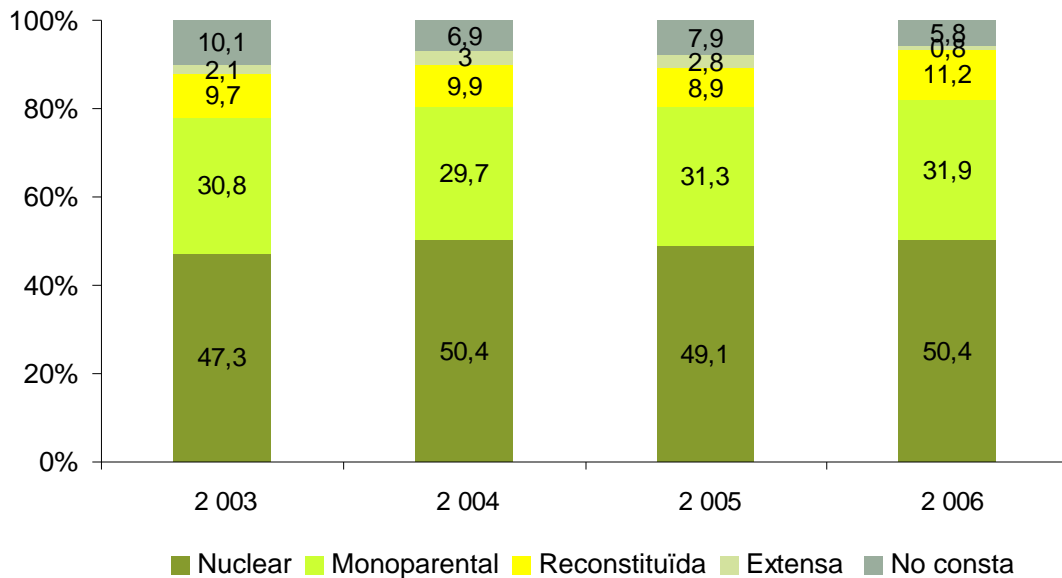
	2003	2004	2005	2006
Autòctons	91,6	91,4	94	91,2
Estrangers	8,4	8,6	6	8,8
Sudamèrica	5	6,4	5	5
Magrib	0,4	1,3	0,5	1,8
Resta Àfrica	0,4	0	0	0
Unió Europea	2,1	0,9	0,5	0,8
Europa Est	0,4	0	0	0,4
Àsia	0,1	0	0	0,8

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

La majoria d'adolescents implicats en conflictes pares-fills són d'origen autòcton. Solament 1 de cada 10 són infants de nacionalitat estrangera.

La majoria d'adolescents implicats en conflictes pares-fills són d'origen autòcton. En els anys 2003 i 2004 s'incrementen de manera significativa les trucades relacionades amb adolescents de nacionalitat estrangera, tanmateix, el percentatge d'aquestes trucades està lleugerament per sota de la proporció que els infants i adolescents de nacionalitat estrangera representen respecte al total de la població infantil i adolescent. Les trucades en relació amb conflictes pares-fills semblen especialment altes en el cas de famílies d'origen sud-americà, mentre que les trucades, que afecten a les famílies d'origen magrebí són, per contra, menys habituals. És possible que la qüestió idiomàtica pugui explicar, almenys en part, aquestes dades.

F5. TRUCADES RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES / MARES – FILLS / ES PER TIPUS DE FAMÍLIA. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Aproximadament la meitat de les trucades refereixen conflictes que es produeixen a famílies nuclears biparentals. Les trucades relacionades amb famílies monoparentals (30% aprox.) i reconstituïdes (10% aprox.) són significativament rellevants tenint en compte que el percentatge relatiu d'aquestes llars és inferior que la seva incidència en el telèfon del menor.

Els conflictes que reflecteix el Telèfon de la Infància tenen més relació amb les situacions de maltractament que no pas amb les qüestions socioeconòmiques.

T4. TRUCADES REALITZADES PER ADOLESCENTS RELACIONADES AMB CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER PROBLEMES ASSOCIATS. CATALUNYA. 2003-2006.

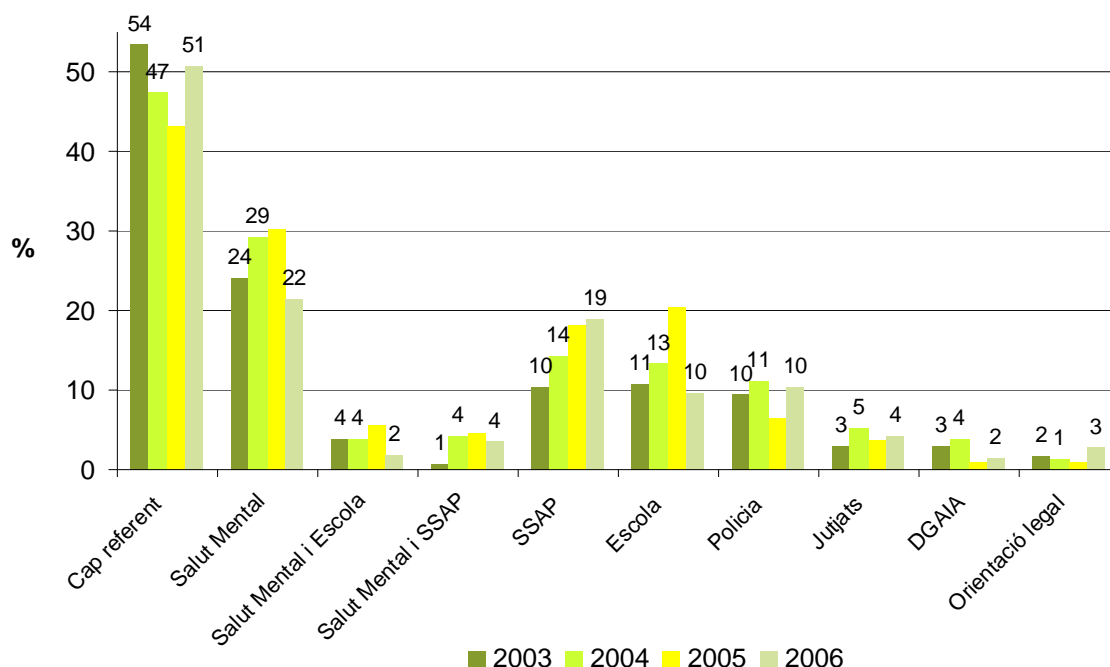
		2003	2004	2005	2006
Conflictes intergeneracionals	N	58	50	27	53
	%	100	100	100	100
Separacions conjugals		13,8	12	11,1	11,3
Conflictes entre pares		5,2	0	0	0
Salut mental		12,1	18	11,1	3,8
Consum tòxics		6,9	4	0	5,7
Maltractament		13,8	18	29,6	20,8
Negligència		1,7	6	0	3,8
Violència familiar		0	2	0	0
Sexualitat adolescent		10,3	6	7,4	11,3
Immigració		3,4	6	0	11,3
Problemes socioeconòmics		0	0	3,7	0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Les principals problemàtiques associades als conflictes pares/mares-fill/a, quan la trucada la realitza l'adolescent, són els maltractaments, les separacions conjugals, problemes de salut mental i de consum de tòxics. També hi estan presents les demandes realitzades al voltant de la sexualitat, però, en canvi, no apareixen trucades en relació a fugides de la llar ni problemes amb l'escola o amb bandes urbanes.

Els problemes socioeconòmics estan presents en poques de les famílies ateses com a factor associat als conflictes pares-fills. En canvi, és important l'increment de les situacions de maltractament, així com dels conflictes pares-fills on intervenen circumstàncies associades a la immigració.

F6. TRUCADES PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER SERVEIS O INSTITUCIONS REFERENTS. CATALUNYA. 2003-2006.

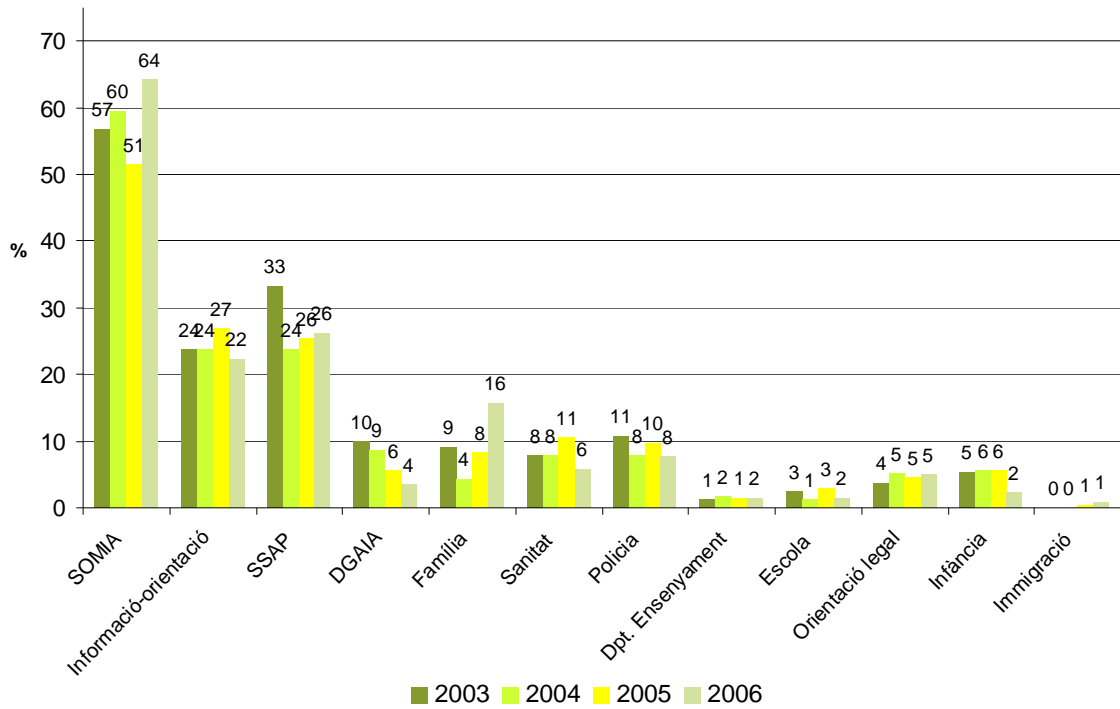
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Bona part de les trucades per conflictes intergeneracionals (entre el 43 i el 53%, segons els anys) són de mares, pares o adolescents que no reben suport ni orientació per part de cap servei. Dit d'una altra manera, per una part molt significativa dels usuaris, el Telèfon de la infància és un primer servei públic al que recórrer en recerca d'ajut per dificultats de relació pares-fills.

En concordança amb la important presència de dificultats psicopatològiques, els Serveis de Salut Mental són una font de referència important. També els Serveis Socials d'Atenció Primària, l'escola i –en menor mesura- els cossos policials.

A partir de 2003 s'observa un increment de les problemàtiques familiars en les que són referents conjunts els serveis de salut mental i els Serveis Socials d'Atenció Primària.

F7. DERIVACIONS DE TRUCADES PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS A DIFERENTS SERVEIS I INSTITUCIONS. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Pel que fa a les derivacions i intervencions realitzades des del Telèfon a partir de les demandes i necessitats plantejades en les trucades, s'ofereix informació i orientació aproximadament en una de cada quatre trucades.

La majoria de les derivacions es realitzen al Servei d'Orientació i Mediació a Infants i Adolescents (SOMIA) i a Serveis Socials d'Atenció Primària. Les derivacions a DGAIA tendeixen a davallar i a augmentar les derivacions a Serveis Socials d'Atenció Primària.

SOMIA

El servei d'orientació i de mediació SOMIA complementa la funció de detecció de conflictes entre les famílies i els nois i noies, fonamentalment adolescents, i representa un important recurs de prevenció.

Hi ha un increment en la utilització d'aquest servei per part de famílies adoptives.

La més gran implicació en la criança per part de les dones i el fet que hi ha més famílies monoparentals encapçalades per dones, apunta una tendència més feminitzada que cal considerar socialment.

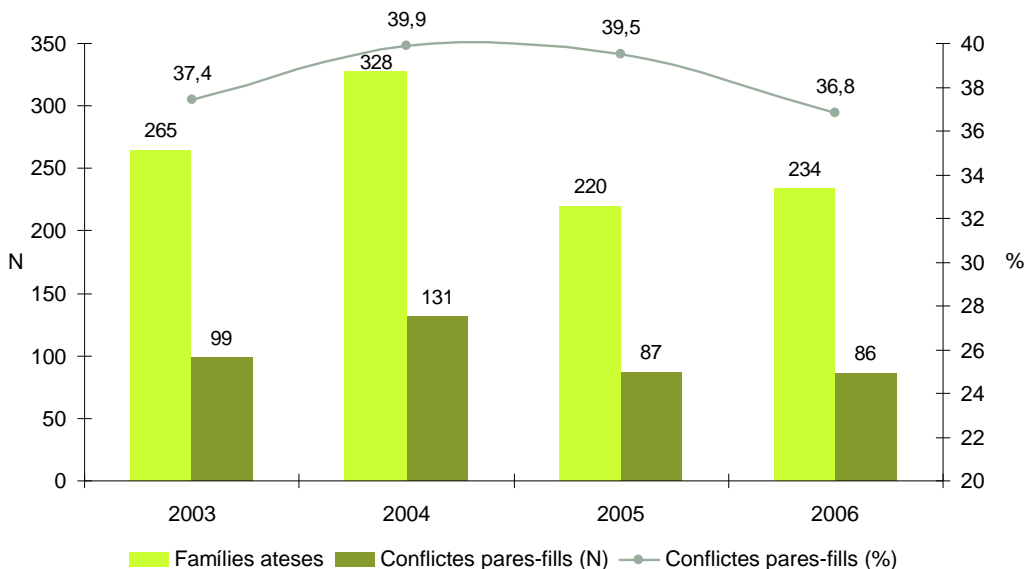
Es deriva a SOMIA, aproximadament un 20% de les trucades que es fan al Telèfon de la Infància, sobretot per temes d'orientació. Des de SOMIA es detecta que la majoria dels conflictes a les famílies és amb fills adolescents (hi ha un increment de trucades en aquesta situació) i que va baixant l'edat d'aquests conflictes als 11-12 anys.

Entre 2003-2006 un 10% de les actuacions que fa aquest servei és per demanda d'infants i adolescents; un 63% dels adolescents atesos en el servei són noies i un 37% són nois; un 70% són adolescents entre 14 i 18 anys; un 17% són pre-adolescents de 9 a 13 anys i un 7% són persones entre 18-20 anys.

Les àrees geogràfiques que més l'utilitzen són: Barcelona, Baix Llobregat, Maresme, Vallès i algunes de Tarragona.

La majoria de famílies ateses pel SOMIA són famílies biològiques, tanmateix, en els últims temps hi ha un increment de famílies adoptives. Aquesta qüestió probablement està relacionada amb el servei post-adoptiu que es va posar en marxa el 2005, en el llavors Departament de Benestar I Família i en concret a l'ICAA. Com a proposta pilot es va començar per Barcelona I Girona.

F8. FAMÍLIES ATESES AL SOMIA. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

S'observa un increment quantitatiu en el nombre de famílies ateses al SOMIA, amb un punt àlgid l'any 2004. El percentatge de conflictes intergeneracionals s'ha mantingut força estable al llarg dels anys, situant-se entre el 36 i el 40%.

T5. ADOLESCENTS IMPLICATS EN CONFLICTES INTERGENERACIONALS ATEOS AL SOMIA PER SEXE I EDAT. CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
Sexe				
Noia	63,6	51,5	50,6	55,3
Noi	36,4	48,5	49,4	44,7
Edat				
11	1	0	0	0
12	1	2,3	3,4	0
13	4	4,6	9,2	9,3
14	14,1	16	18,4	12,8
15	11,1	27,5	20,7	22,1
16	34,3	26	31	32,6
17	24,2	20,6	12,6	16,3
18	6,1	1,5	2,3	4,7
Altres ¹	4	1,5	2,3	2,4

(1) Altres: atenció realitzada a famílies amb més d'un fill, d'edats diverses.
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

No hi ha grans diferències percentuals en relació al sexe, especialment a partir de 2004; els adolescents de 14-17 anys són els que estan més freqüentment implicats en els conflictes.

Tendeixen a davallar les intervencions realitzades al SOMIA amb conflictes intergeneracionals on estan implicats adolescents de 16 anys, i a incrementar-se lleugerament els de 15.

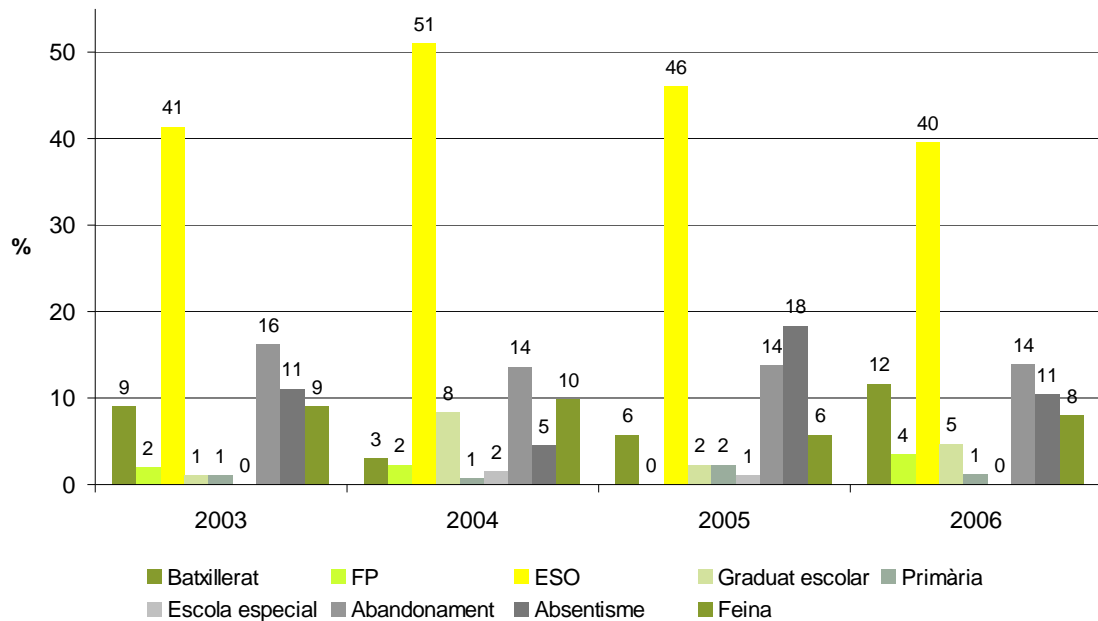
T6. ADOLESCENTS ATEOS AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER ORIGEN. CATALUNYA. 2003-2006.

Origen	2003	2004	2005	2006
Autòctons	88,9	87,8	89,7	89,5
Estrangers	11,1	12,3	10,2	10,5
Sudamèrica	7,1	7,6	8,0	7,0
Magrib	0,0	3,1	1,1	1,2
Europa Est	1,0	0,0	1,1	2,3
Unió Europea	2,0	0,0	0,0	0,0
Àfrica	1,0	0,8	0,0	0,0
Àsia	0,0	0,8	0,0	0,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

La majoria de famílies ateses al SOMIA són d'origen autòcton (entre el 87 i el 89% en els darrers anys); amb un percentatge de famílies d'origen sud-americà que va sent superior al 7% als darrers anys.

F9. ADOLESCENTS ATESES AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER ESTUDIS O TREBALL. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Quasi la meitat dels adolescents que truquen per conflictes intergeneracionals estan cursant l'Escolarització Secundària Obligatòria; també són destacables les taxes d'abandó i d'absentisme en els adolescents atesos al SOMIA per conflictes intergeneracionals.

T7. FAMÍLIES AMB CONFLICTES PARES-FILLS ATESES AL SOMIA PER TIPUS DE FAMÍLIA I ESTRUCTURA (%). CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
Tipus				
Família biològica	96,0	88,5	92,0	93,0
Adopció	4,0	6,9	5,7	7,0
Acolliment	0,0	4,6	2,3	0,0
Tutela	0,0	0,0	0,0	0,0
Estructura				
Nuclear	45,5	51,9	39,1	48,4
Monoparental	39,4	28,2	41,4	22,6
Reconstituïda	10,1	16,0	17,2	29,0
Extensa	5,1	3,8	2,3	0,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Les famílies amb conflictes pares-fills ateses al SOMIA tendeixen a ser famílies biològiques (93%), encara que amb una notable presència de famílies adoptives (7%); l'estructura nuclear (48%) i monoparental (23%) són les més freqüents. Tanmateix els conflictes disminueixen en els nuclis monoparentals (40% a 23%) i s'incrementen en els nuclis reconstituïts (10% a 29%). Destaquem que l'any 2005 es van atendre més conflictes intergeneracionals en famílies monoparentals que en famílies nuclears.

T8. CONFLICTES INTERGENERACIONALS ATEOSOS AL SOMIA PER PROBLEMÀTIQUES PLANTEJADES A LA DEMANDA. CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
Conflicte mare-fill	10,1	18,3	29,9	20,9
Conflicte mare-filla	28,3	18,3	24,1	31,4
Conflicte pare-fill	3,0	3,1	1,1	2,3
Conflicte pare-filla	2,0	2,3	0,0	0,0
Conflicte pares-fill	15,2	23,7	17,2	17,4
Conflicte pare-filla	32,3	28,2	26,4	24,4
Salut mental adolescent	21,2	18,3	16,1	9,3
Salut mental pares	13,1	6,1	18,4	16,3
Mort significativa	8,1	5,3	10,3	4,7
Separació conjugal	15,2	7,6	13,8	7,0
Conflicte entre els pares	15,2	10,7	4,6	8,1
Violència familiar	10,1	6,1	8,0	5,8
Consum tòxics adolescent	5,1	8,4	5,7	2,3
Consum tòxics pares	5,1	1,5	1,1	3,5
Dificultats escolars	1,0	3,1	5,7	3,5
Immigració	6,1	8,4	5,7	7,0
Rigidesa funcions parentals	10,1	5,3	0,0	1,2
Total casos (N)	99,0	131,0	87,0	86,0

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Els conflictes entre pare-filla, mare-filla i pares-fill són els que més freqüentment es presenten a les famílies ateses al SOMIA.

La major implicació de la mare en els conflictes intergeneracionals –en comparació amb el pare- probablement reflecteix la major implicació de la mare en la criança dels fills. Aquest fet també pot estar vinculat a l'alt índex de famílies monoparentals, encapçalades per mares, que han consultat al SOMIA.

També veiem altres problemàtiques que apareixen a les demandes que es realitzen al SOMIA: trastorns mentals dels pares i de l'adolescent, conflictes entre els pares, separacions conjugals, etc.

T9. DENÚNCIES PRESENTADES CONTRA L'ADOLESCENT I ENTRE ELS MEMBRES DE LA FAMÍLIA EN CASOS ATEOSOS AL SOMIA. CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006
No	85,9	85,5	94,3	86,0
Si	14,1	14,5	5,7	14,0
Faltes/delictes de l'adolescent	4,0	3,1	2,3	1,2
Dels fills als pares	2,0	0,8	2,3	4,7
Dels pares als fills	2,0	3,1	0,0	0,0
Per fugides	6,1	7,6	1,1	8,1

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

Pel que fa a les denúncies rebudes per l'adolescent i interposades entre els diferents membres de la família, els percentatges estan sobre el 14% de les famílies que consulten al SOMIA per conflictes de relació, amb un mínim del 5'7% l'any 2005.

Hi ha una certa davallada del percentatge de les famílies on hi ha alguna denúncia (contra l'adolescent o entre els membres de la família) i dels casos on l'adolescent ha estat denunciat per alguna falta o delicte. També tendeixen a davallar les denúncies dels pares als fills.

Progressivament, doncs, al SOMIA s'han atès cada vegada més famílies que no havien entrat en contacte amb el sistema judicial: és evident que hi ha actuacions de l'adolescent o dels pares contra els fills, o a l'inrevés, que requereixen demanar la intervenció del sistema judicial, però el servei d'orientació i mediació SOMIA ajuda a treballar els conflictes pares-fills, cercant evitar la oficialització de les relacions familiars.

T10. INTERVENCIÓ AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER TIPUS D'INTERVENCIÓ. CATALUNYA. 2003-2006.

	2003	2004	2005	2006	
Orientació	42,4	34,4	25,3	23,3	
Segona orientació	14,1	15,3	25,3	22,1	
Mediació	43,4	49,6	43,7	51,2	
Assessorament psicològic	0,0	0,8	5,7	0,0	
Teràpia familiar	0,0	0,0	0,0	3,5	
Derivació	45,5	51,9	37,9	50,0	
Derivació	DGAIA	3,0	5,3	1,1	3,5
	Escola	1,0	3,1	0,0	0,0
	Informació i orientació	5,1	10,7	14,9	29,1
	Orientació legal	2,0	0,0	2,3	1,2
	Policia	5,1	2,3	1,1	2,3
	Sanitat	6,1	6,9	2,3	0,0
	SSAP	22,2	22,1	14,9	14,0
	Dpt. Ensenyament	1,0	1,5	1,1	0,0
Total casos (N)	99	131	87	86	

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Castillo, J. (Coord.) (2007).

El tipus d'intervenció que s'ofereix al SOMIA són l'orientació i la mediació familiar (en el propi servei), derivant a un altre servei quan sigui necessari. Al 2006, també es va començar a realitzar teràpia familiar breu amb algunes famílies on s'observaven dificultats de relació de caràcter més estructural, i que requerien atenció terapèutica.

Es planteja una mediació quan hi ha dues o més parts implicades en un conflicte familiar, les diferents parts implicades ho accepten i poden prendre en consideració els punts de vista i interessos dels altres; per contra no està indicada –per exemple- en casos de maltractament familiar. La mediació és un procés voluntari en el que una part neutral (el/la mediador/a) treballa per ajudar a la família a gestionar i si és possible transformar els conflictes de la manera més satisfactòria. En la mediació es cerca assolir un acord a través de millorar la comunicació.

Els elements més positius de la participació en un procés de mediació familiar són la creació d'un clima participatiu, afavorir el diàleg, la relació i la integració en la família, generar comunicació, consolidar acceptació, comprensió mútua i confiança, aprendre a gestionar els conflictes, reduir l'estrès familiar i prevenir la violència.

El percentatge de processos de mediació realitzats al llarg d'aquests anys tendeix a mantenir-se força estable, mentre que tendeixen a davallar les orientacions i, amb menor mesura, també les derivacions. Aquest descens en les derivacions pot ser conseqüència de la introducció, amb el pas dels anys, de més modalitats d'intervenció per fer front a les demandes de les famílies: per exemple el Grup Endavant per pares i mares de fills adolescents –amb especial èmfasi en les famílies monoparentals-, orientació psicoeducativa per pares i per fills adolescents, teràpia familiar, etc.

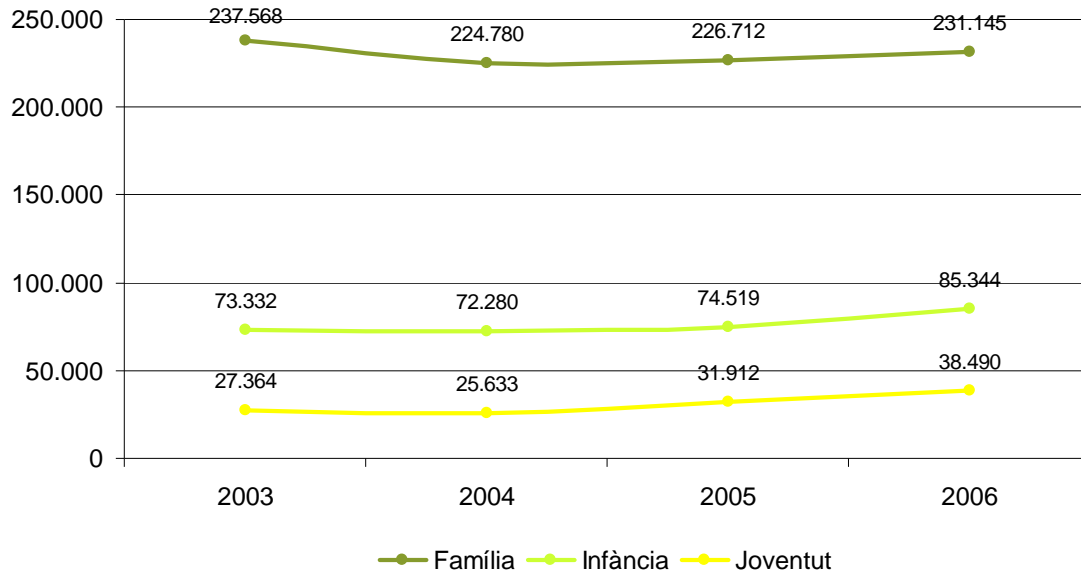
2. L'ATENCIÓ PRIMÀRIA. SERVEIS SOCIALS PER A TOTHOM

SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA (SSAP)

La majoria dels problemes atesos pels Serveis Socials d'atenció Primària estan relacionats amb els problemes econòmics de les famílies, els quals tenen una notable repercussió en la infància i l'adolescència en forma de multiproblemàtiques de relació, d'absentisme i fracàs escolar.

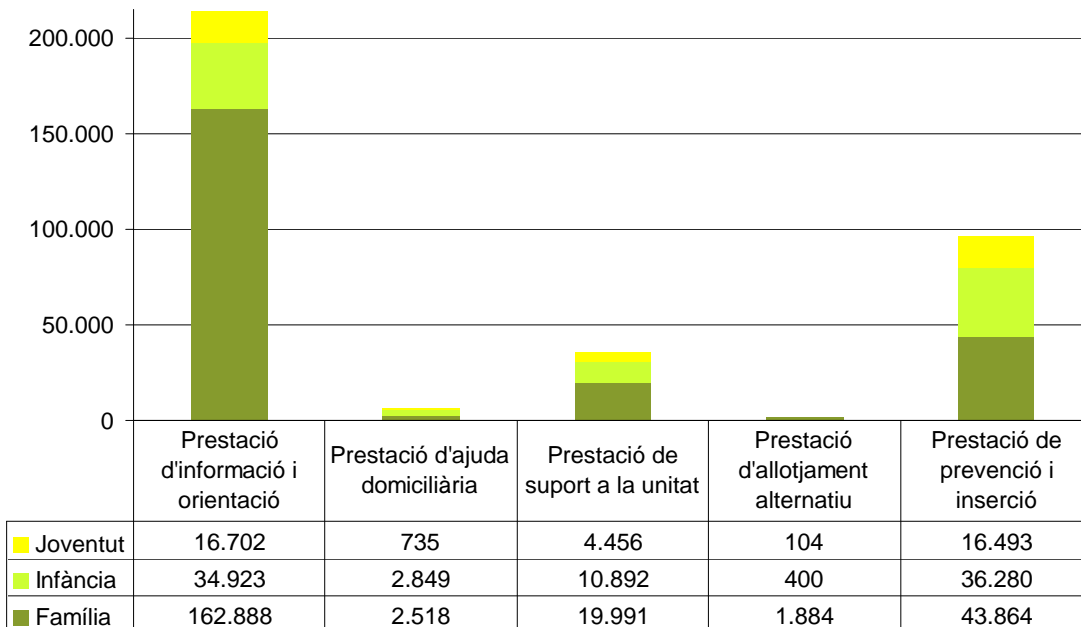
El principal problema de les persones usuàries de SSAP són els de caràcter econòmic, que segurament no es presenten sols o com a únic. El economistes remarquen la bona marxa de l'economia catalana i en aquest sentit destaca l'any 2006 com un any en el que van concórrer i gestar inèrcies positives en aquest sentit. Malgrat aquesta bona marxa de l'economia global, hi ha un sector de la població que es troba en una clara situació de desavantatge.

F10. USUARIS DELS SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL PRIMÀRIA PER COL·LECTIUS DESTINATARIS. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Mapa de Serveis Socials de Catalunya. Actualització dades bàsiques 2003-2006.

F11. USUARIS DELS SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL PRIMÀRIA PER COL·LECTIUS DESTINATARIS I EL TIPUS DE PRESTACIÓ. CATALUNYA 2003-2006

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Mapa de Serveis Socials de Catalunya. Actualització dades bàsiques 2003-2006.

Els serveis socials d'atenció primària constitueixen el punt d'accés més immediat al Sistema català de serveis socials, el primer nivell d'aquest i el més proper a les

persones i als seus àmbits familiar i social. Els serveis socials d'atenció primària tenen la missió d'atendre les necessitats socials més immediates, generals i bàsiques de les persones, les famílies i els grups, i a contribuir a la prevenció de les problemàtiques socials, i a la integració social de les persones en situació de risc d'exclusió social.

A Catalunya, en els darrers anys, s'evidencia un lleuger augment dels col·lectius d'infància, joventut i família atesos des de Serveis Socials d'Atenció Primària, passant d'un total de 322.693 usuaris l'any 2004 a 354.979 l'any 2006, fet que suposa un increment del 10%. El col·lectiu de la joventut és el que ha experimentat un creixement més notable, sent aquest del 50%; seguit del col·lectiu infantil, amb un augment del 18% i el de la família amb un 3%. El volum de destinataris més important és el de la família que està al voltant del 68%, després ve el de la infància amb un pes de mitjana del 23% i finalment el de la joventut, que està entorn del 9% sobre el total d'aquests tres col·lectius de destinataris durant el període 2003-2006.

Pel que fa a les actuacions, respecte l'any 2006, destaquen les que fan referència a la prestació d'informació i orientació, i la de prestació de prevenció i inserció, que suposen un 60% i un 27% respectivament del total d'actuacions realitzades.

T11. PROBLEMÀTIQUES ATESES PELS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA. CATALUNYA. 2003-2006.

Problemàtiques	2003		2004		2005		2006	
	Catalunya		Catalunya		Catalunya		Catalunya	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Habitatge	32.516	5,6	34.761	5,6	37.485	5,6	47.666	6,2
Econòmiques	138.263	23,7	145.815	23,4	153.822	22,9	174.150	22,5
Laborals	76.286	13,1	79.284	12,7	78.303	11,7	94.519	12,2
Salut i drogues	89.941	15,4	100.091	16,1	111.799	16,6	127.529	16,5
Discapacitat	23.353	4,0	29.649	4,8	32.534	4,8	39.979	5,2
Aprenentatge	28.841	4,9	35.041	5,6	37.477	5,6	43.369	5,6
Maltractaments familiars	19.152	3,3	19.630	3,2	22.889	3,4	25.169	3,3
Mancances socials	109.506	18,8	110.794	17,8	125.329	18,6	161.382	20,8
Altres	42.634	7,3	59.057	9,5	72.395	10,8	60.655	7,8
Sense especificar	22.630	3,9	8.073	1,3	-	-	-	-
Total	583.122	100	622.195	100	672.033	100	774.418	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Mapa de Serveis Socials de Catalunya. Actualització dades bàsiques 2003-2006.

T12. PROBLEMÀTIQUES ATESES PELS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA. CATALUNYA (AB MUNICIPALS I AB COMARCALS). 2003-2006.

Problemàtiques	2003		2004		2005		2006	
	A.B. municipals	A.B. comarcals	A.B. municipals	A.B. comarcals	A.B. municipals	A.B. comarcals	A.B. municipals	A.B. comarcals
Habitatge	25.220	7.296	24.937	9.824	26.190	11.295	36.621	11.045
Econòmiques	99.652	38.611	97.523	48.292	102.923	50.899	123.779	50.371
Laborals	48.994	27.292	46.552	32.732	46.154	32.149	62.479	32.040
Salut i drogues	58.537	31.404	62.037	38.054	68.460	43.339	83.927	43.602
Discapacitat	12.530	10.823	15.070	14.579	14.675	17.859	20.978	19.001
Aprenentatge	17.305	11.536	19.892	15.149	20.826	16.651	28.786	14.583
Maltractaments familiars	12.124	7.028	10.351	9.279	12.718	10.171	15.167	10.002
Mancances socials	75.396	34.110	69.429	41.365	80.044	45.285	119.363	42.019
Altres	33.663	8.971	45.583	13.474	55.723	16.672	47.267	13.388
Sense especificar	8.073	14.557	8.073	-	-	-	-	-
Total	391.494	191.628	399.447	222.748	427.713	244.320	538.367	236.051

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Mapa de Serveis Socials de Catalunya. Actualització dades bàsiques 2003-2006.

Entorn del 24% de les problemàtiques ateses pels Serveis Socials d'Atenció Primària durant el període 2003-2006 a Catalunya estan majoritàriament relacionades amb dificultats econòmiques. A Barcelona ciutat aquest percentatge arriba al 41%.

Les principals problemàtiques ateses pels Serveis Socials d'Atenció Primària durant el període 2003-2006 estan majoritàriament relacionades amb dificultats econòmiques, que representen entre un 22 i un 24%. Molt proper trobem les relacionades amb mancances socials, que estan entre el 18 i 21%. En tercer lloc, hi ha les problemàtiques de salut i drogues, entre el 15 i el 17%, seguides de les vinculades amb qüestions laborals que suposen un pes del 12% sobre el total de problemes atesos.

En relació al servei que atén aquestes necessitats veiem que, en el conjunt dels anys, el 70% dels casos que s'atenen al territori català es fan des d'àrees bàsiques municipals i el 30% restant es fa des d'àrees bàsiques comarcals.

T13. POBLACIÓ 0-18 ANYS ATESA ALS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE PROBLEMES. BARCELONA. 2006.

	0-3 anys	4-12 anys	13-18 anys	Total
Problemes econòmics	46,2	49,9	30,3	40,7
Manca absoluta mitjans econòmics	3,2	1,7	1,5	1,7
Manca relativa o insuf. medis econ.	35,9	40,5	23,3	32,4
Mala organització economia familiar	0,2	0,5	0,2	0,3
Ha de pagar deute o pag. extra	2,3	3,4	2,8	3,1
Conjuntura temp. problemàtica	4,6	3,7	2,5	3,2
Habitatge	1,8	1,4	0,7	1,1
Barraquisme	ND	0,1	0,0	0,1
Desnonament	0,2	0,2	0,3	0,2
Habitatge en mal estat o no adaptat	0,7	0,4	0,2	0,3
No té habitatge i viu al carrer/en pensió	0,5	0,3	0,1	0,2
Integració disminuïts / barreres	ND	0,3	0,1	0,2
No pot tenir la llar en condicions	0,5	0,1	ND	0,1
Educació	8,9	10,6	23,4	16,4
Absentisme	0,2	2,8	6,6	4,4
Fracàs escolar i altres probl. escolars	0,2	4,5	9,8	6,7
Escolarització	ND	0,1	0,2	0,1
Manca escolarització obligatòria	3,2	2,1	2,8	2,5
Manca altres recursos formatius	4,8	1,0	1,9	1,6
Li manca formació o qualificació professional	0,0	0,0	1,7	0,8
Desconeix tramitació recursos	0,5	0,1	0,3	0,2
Salut	3,7	5,6	8,3	6,7
Manca autonomia funcional	1,4	0,7	0,4	0,6
Manca cobertura sanitària	0,7	0,5	0,2	0,4
Mal. org. trans. o inter. quirúrgi.	0,9	0,6	0,3	0,5
Mal. orgàniques cròniques	0,5	1,0	0,8	0,9
Aïllament social	ND	0,4	0,6	0,4
Inadaptació social	ND	0,1	0,7	0,4
Prob. relació individual	ND	1,1	2,6	1,7
Solitud	ND	0,3	0,6	0,4
Transtorns mentals	ND	0,8	1,6	1,1
Alcoholisme	ND	0,0	0,0	0,0
Altres toxicomanies	ND	0,0	0,5	0,2
Demència	0,2	0,0	ND	0,0
Famílies	16,7	15,8	17,1	16,4
Caract. estructurals (família nombrosa...)	4,1	3,0	2,1	2,6
Cura i custòdia dels infants	0,7	0,6	0,4	0,5
Desestructuració familiar	3,4	3,3	2,6	3,0
Problemes de relació familiar	1,6	4,2	8,2	5,9
Problemes de relació de parella	0,2	0,2	0,3	0,2
Desatenció infantil	5,3	3,3	2,2	2,9
Absència permanent membre fam.	1,4	1,3	1,2	1,2
Separacions legals i divorcis	ND	ND	0,1	0,1
Problemes laborals	0,5	0,3	1,4	0,8
No té feina o es troba aturat	ND	0,2	0,7	0,4
Ocupació ilegal	0,2	0,0	0,1	0,1
No té informació sobre recursos laborals	ND	0,0	0,6	0,3
Problemes adaptació a la feina	0,2	0,0	0,0	0,0
Maltractaments	0,5	0,6	0,7	0,6
Abús sexual	ND	0,2	0,1	0,1
Explotació laboral infantil	0,5	ND	0,1	0,1
Maltractament	ND	0,4	0,4	0,4
Immigració	0,5	1,2	1,9	1,4
Inadaptació cultural (minories)	ND	0,8	1,1	0,9
Manca permís de treball / residència	0,5	0,3	0,7	0,5
Altres	21,3	14,6	16,2	15,7
Delinqüència	ND	0,0	0,5	0,3
Altres sense especificar	21,3	14,6	15,7	15,5
Total	100	100	100	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de Dades del Sector de Serveis Personals de l'Ajuntament de Barcelona.

Els principals problemes que presenten les famílies ateses als Serveis Socials d'Atenció Primària a la ciutat de Barcelona estan majoritàriament relacionats amb la problemàtica econòmica, els quals representen gairebé un 41% del total dels problemes atesos. La majoria correspon a una mancança relativa o insuficient de mitjans econòmics.

En segon lloc, i ambdues sobre el 16%, trobem aquelles problemàtiques vinculades tant a l'educació, sobretot pel que fa a l'absentisme i el fracàs escolar; i també les relacionades amb la família on destaquen els problemes de relació familiar, la *desestructuració* familiar i la desatenció infantil.

T14. POBLACIÓ 0-18 ANYS ATESA ALS SERVEIS SOCIALS DE PRIMÀRIA PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE FAMÍLIA. BARCELONA. 2006.

	0-3 anys	4-12 anys	13-18 anys	Total
Extensa	13,0	12,7	12,5	12,7
Reconstituïda	0,4	0,3	0,3	0,3
Grup de convivència comú	1,5	0,6	0,6	0,7
Monoparental	19,5	23,1	21,7	22,0
Multifamília	1,6	1,3	2,1	1,6
Nuclear/parella	31,3	28,8	24,5	27,7
Persona sola	0,9	0,4	0,4	0,5
Persona sola amb família	0,9	1,1	0,9	1,0
Persona sola sense família	0,5	ND	ND	0,1
No consta	30,0	31,3	36,8	33,1
Altres	0,5	0,3	0,3	0,3
Total	100	100	100	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de Serveis Personals de l'Ajuntament de Barcelona.

Gairebé el 30% dels infants i adolescents atesos als Serveis Socials d'Atenció Primària provenen de famílies nuclears. Destaquen els menors que viuen en llars monoparentals, que suposen un 22%, seguits dels que formen part d'una família extensa, que representen un 13% dels atesos.

3. L'ATENCIÓ ESPECIALITZADA: VALORAR, PROPOSAR, SATISFER LES NECESSITATS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

Malgrat els avenços en la concepció dels drets de la infància i l'adolescència, encara són necessàries les mesures de protecció i els serveis especialitzats adreçats a la població més vulnerable

L'increment relatiu de professionals i de serveis ha repercutit molt lleument en el gruix de la població atesa pels EAIAs

Hi ha una tendència a la normalització de la protecció i de l'atenció dels menors estrangers no acompanyats: L'any 2006 gairebé el 64% són atesos per la xarxa ordinària , enlloc de l'específica

El nombre de joves atesos pel Pla interdepartamental per a majors de 18 anys ha incrementat en un 92% entre 2003 i 2006

Per motius diversos , hi ha hagut un descens del nombre d'adopcions d'infants de Catalunya i d'altres països

Les edats compreses entre 0 i 7 anys, en el cas d'infants de Catalunya, i d'1 a 3 anys , en d'altres procedències, representen el 90% i el 85% respectivament, de les adopcions.

La finalitat dels **serveis especialitzats** és atendre problemes o situacions que poden dur a problemes de desadaptació social. Aquests problemes, per als infants i adolescents, es converteixen en situacions de desprotecció i de desemparament on ha de ser l'administració amb competències en aquesta matèria qui assumeixi la tutela. (EAIA, MENAs, Pla interdepartamental per a majors de 18 anys, Adopcions)

Al llarg de 2007, han estat 7.313 infants i adolescents que es trobaven amb alguna mesura protectora per part de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIA), el que suposa un increment del 4,2% en relació a l'any 2006. Els motius per els quals aquests nens i nenes es troben en situació de desemparament, en un 55% dels casos es deuen a negligències greus dels pares i mares per a poder fer-se càrrec de la cura dels seus infants, en la majoria d'ocasions per incapacitat educativa per fer-ho. La incapacitat educativa és una de les causes que detectades a temps es pot treballar des dels serveis d'atenció primària, evitant d'aquesta manera la separació dels infants del seu nucli familiar.

Hem afirmat en altres ocasions que l'educació i l'entrenament de les famílies en diferents habilitats normalitzadores són un element clau per a que, des de dins, puguin canviar situacions problemàtiques. Un 25% d'infants i adolescents han estat objecte de maltractaments psicològics, un 15% de maltractaments físics i un 5% d'abusos sexuals.

EAIA

T15. POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT ATESA PELS EAIA PER SITUACIÓ TÈCNICA. CATALUNYA. 2003-2006.

Situació tècnica	2003		2004		2005		2006	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sense proposta de mesura protectora								
Derivats per estudi i en estudi	2.394	24,95	2.272	24,61	2.002	22,38	2.489	25,46
Contenció en el nucli	1.330	13,86	1.160	12,56	1.068	11,94	1.021	10,44
Amb proposta de mesura protectora								
Seguiment d'una mesura	5.871	61,19	5.800	62,82	5.876	65,68	6.267	64,10
Total	9.595	100	9.232	100	8.946	100	9.777	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

Els Equips d'atenció a la infància i a l'adolescència presten serveis dedicats a l'atenció d'infants i adolescents en situacions d'alt risc social i es responsabilitzen de la prevenció, l'estudi i el seguiment d'aquests casos en el seu àmbit territorial.

En el període 2003-2006 s'observa un descens del 23% dels infants que es troben en contenció en el nucli familiar, en canvi hi ha una tendència progressiva a augmentar (increment del 7%) la població infantil que està en seguiment d'una mesura.

Durant l'any 2006 els equips d'atenció a la infància i a l'adolescència han atès un total de 9.777 casos. D'aquests, 3.510 estan sense proposta de mesura protectora, un 25% del total d'atesos pels EAIA han estat derivats per a estudi o estan en estudi, i un 10% estan en contenció en el nucli. Per altra banda, 6.267 segueixen una mesura protectora, fet que suposa el gruix de la població infantil atesa pels EAIA (64%).

T16. POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT AMB ALGUNA MESURA PROTECTORA, PER TIPUS DE MESURA I PROPOSTA. CATALUNYA. 2003-2006.

Mesura	Proposta	2004		2005		2006		2007	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Atenció en el nucli d'origen	Família d'origen	3.187	52,0	3.254	50,1	3.412	48,6	3.579	48,9
	Atenció en la família pròpia	865	14,1	947	14,6	1.057	15,1	1.097	15,0
	Acolliment en família extensa	2.322	37,9	2.307	35,5	2.355	33,6	2.482	33,9
Separació del nucli d'origen	Família aliena	1.073	17,5	1.143	17,6	1.210	17,2	1.278	17,4
	Acolliment en família aliena	538	8,8	589	9,1	635	9,0	669	9,1
	Acolliment en família preadoptiva	535	8,7	554	8,5	575	8,2	609	8,3
	Acolliment a centre	1.868	30,5	2.101	32,3	2.396	34,1	2.456	33,7
	Atenció en centre d'acolliment	301	4,9	326	5,0	365	5,2	443	6,0
	Atenció en centre residencial	1.567	25,6	1.530	23,5	1.675	23,9	1.721	23,5
	Centre 1a acollida ¹ i d'inserció sociolaboral	0	0	245	3,8	284	4,0	238	3,2
Pisos assistits	ND	ND	ND	ND	72	1	54	1,0	
Total		6.128	100	6.498	100	7.018	100	7.313	100

(1) Els centres de primera acollida atenen les necessitats de la població infantil i adolescent estrangera que arriba a Catalunya sense referents familiars.

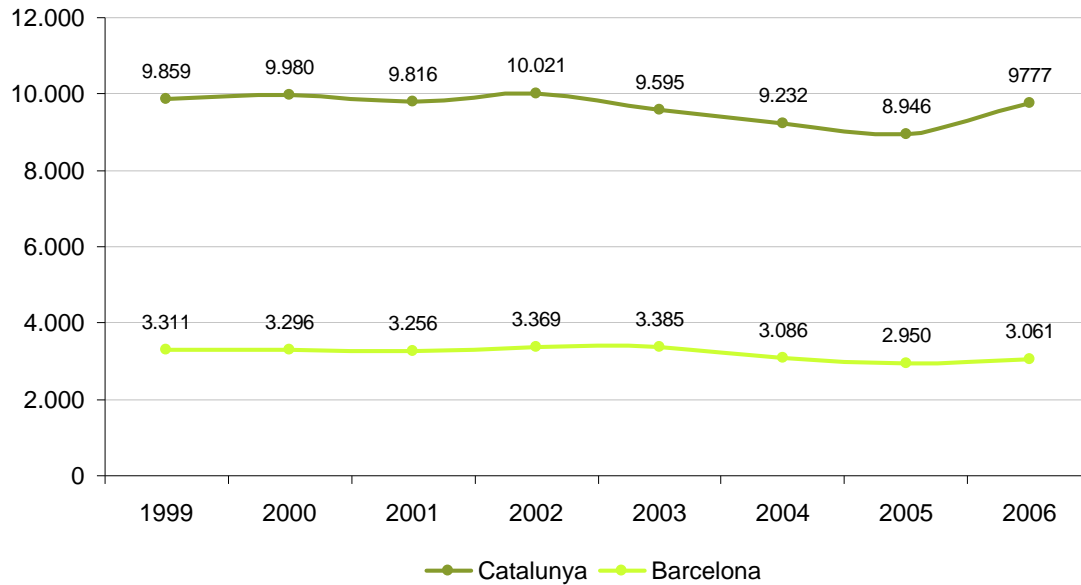
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

La proposta de protecció que més destaca és l'acolliment familiar en família extensa, que representa un 69% de les mesures d'atenció en el nucli d'origen i gairebé un 34% del total de mesures proposades. Per altra banda, el nombre d'infants acollits en família aliena ha tingut un increment del 24% en el període 2004-2007; en canvi, el nombre d'acolliments pre-adoptius es més moderat (14%).

En conjunt, s'observa que les mesures d'atenció en família són les més emprades, sent gairebé del 66% del total l'any 2007. Tot i que en els darrers quatre anys té un descens del 3% en relació al percentatge de total de mesures. En canvi, les mesures d'acolliment a centre suposen un 34% de les mesures l'any 2007, mostrant una tendència al creixement.

En concret, els acolliments a centres són serveis residencials d'acolliment, per a la guarda i a l'educació dels infants que hi són atesos mentre aquests no poden tornar amb la seva família o mentre se'ls troba una família acollidora. La tendència general del nombre d'infants en propostes d'acolliments a centres és creixent; destacant en nombre l'acolliment en centre residencial, que engloba un 70% de la població infantil en acolliment en centre i gairebé un 24% del total de mesures, l'any 2007.

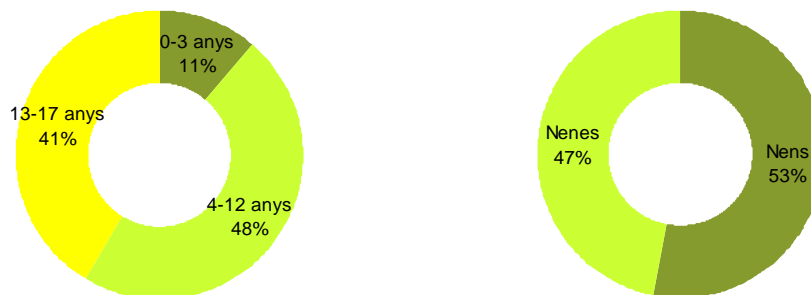
F12. INFANTS ASESOS ALS EAIA. CATALUNYA I BARCELONA. 2002-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de la Memòria Tècnica EAIA, 2005 Serveis Personals. Ajuntament de Barcelona; Memòries estadístiques de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Departament d'Estadística. Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2007.

Les dades evolutives del període 1999-2006 mostren que el nombre d'infants atesos als EAIA a la ciutat de Barcelona i també a Catalunya és manté en general amb poca variació, si bé destaca el descens de menors atesos entre 2003 i 2005. Tanmateix, en ambdós casos, actualment n'està augmentant el nombre, si ens fixem en el creixement entre 2005 i 2006.

F13. PERFIL DE LA POBLACIÓ 0-17 ANYS EN ACTIU A 31-12 ASESOS ALS EAIA PER EDAT I SEXE. PERCENTATGES. BARCELONA. 2005.

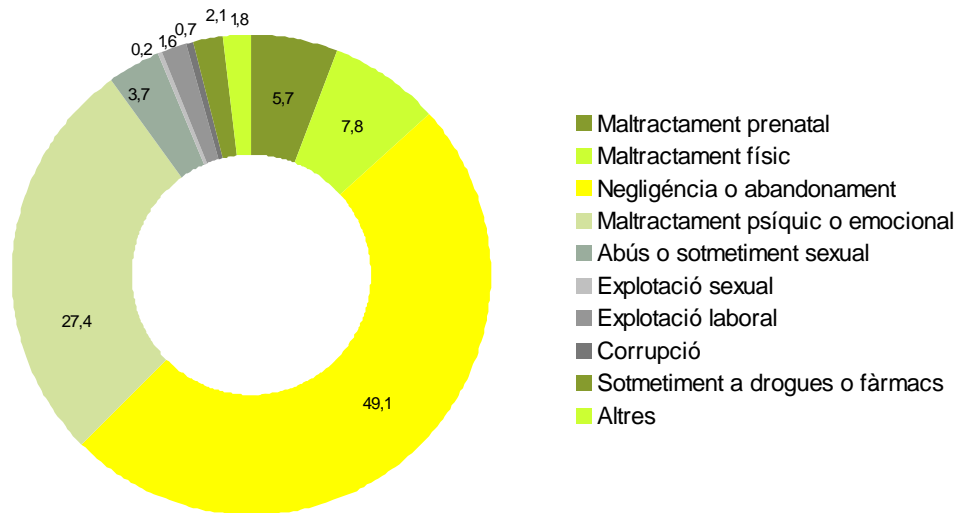

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Sector de Serveis Personals. Ajuntament de Barcelona. Memòria Tècnica EAIA, 2005.

Els perfils de menors atesos per edat situa en primer lloc els infants d'entre 4 i 12 anys, que suposen el 48% del total, tot i que els segueixen de prop els agrupats en d'interval de 13 a 17 anys, amb un pes del 41%. La petita infància amb un 11% és la que té un percentatge menor. La distribució d'infants atesos és relativament

equilibrada, si bé el nombre de nens, amb un 53%, superen lleugerament les nenes (47%).

F14. TIPUS DE MALTRACTAMENTS DETECTATS EN ELS CASOS NOUS EN ESTUDI. INCIDÈNCIA SOBRE EL TOTAL. BARCELONA. 2005.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades del Sector de Serveis Personals. Ajuntament de Barcelona. Memòria Tècnica EAIA, 2005. Indicadors de risc dels casos nous.

Pel que fa als tipus de maltractaments detectats pels EAIA, prenent com a referència els casos nous en estudi, el més freqüent entre la població atesa és la negligència o abandonament, amb un 49%, seguit del maltractament psíquic o emocional amb un 27%, i amb força menys incidència, pel maltractament físic (8%) i prenatal (6%).

MENA

En relació als menors estrangers que arriben sols a Catalunya les xifres de 2007, són de 475 persones i se situen una mica per sota en relació a 2006 (un total de 537). Aquests menors no acompanyats, principalment són d'origen marroquí.

Segons dades de la DGAIA, cada mes són atesos de mitjana entre 35 i 40 menors, arribant en certs moments fins a 50. En aquest sentit, s'ha de reflexionar sobre aquest fet migratori atès que per una banda l'arribada d'aquests menors és difícil de predir; que la majoria d'ells arriben sense referents familiars; que hi ha un percentatge que se situa al voltant d'un 20% d'aquestes persones que són majors de 18 anys; i que alguns recursos com els centres d'atenció per aquesta població, es troben completament plens.

T17. MENORS ESTRANGERS ACOLLITS PER LA DGAIA PER TIPUS DE XARXA. CATALUNYA. 2003-2006.

Tipus de xarxa	2003		2004		2005		2006	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Xarxa ordinària (centres d'acolliment i residencials)	247	43,64	269	45,06	279	38,80	498	63,68
Xarxa específica (recursos i centres dels servei d'urgències i en seguiment)	319	56,36	328	54,94	440	61,20	284	36,32
Total	566	100	597	100	719	100	782	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003. 2004, 2005 i 2006.

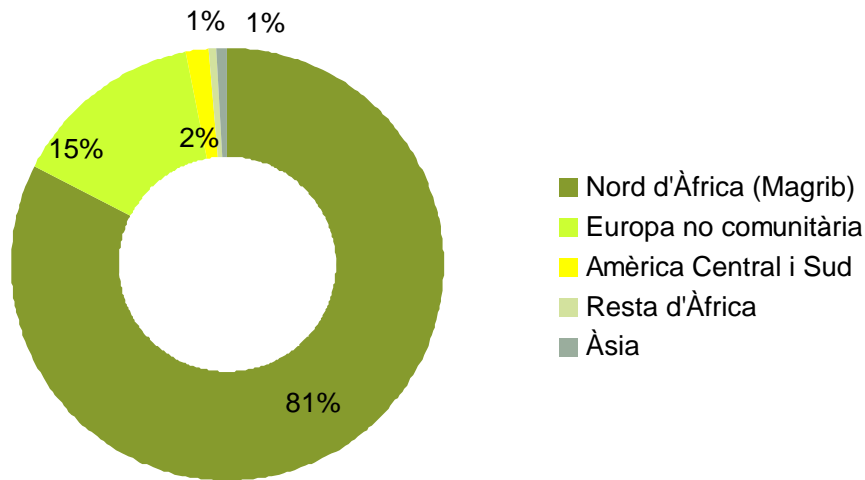
El nombre de menors estrangers no acompanyats que han estat acollits per la DGAIA ha anat augmentant durant el període 2003-2006, passant de 566 a 782 joves, fet que suposa un increment del 38%.

L'atenció que es dona a aquests menors des de la DGAIA es fa des de la xarxa especialitzada quan aquests menors no s'acullen a la xarxa general de mesures de protecció, i que està constituïda pels centres de primera acollida i els centres d'inserció laboral. Als centres de primera acollida es dona atenció immediata als joves estrangers que arriben a Catalunya sense referents familiars. Durant la seva estada en aquests recursos, es valora la situació de cadascun d'ells i es fa la proposta més adequada. Si la proposta és d'inserció, passa als recursos d'inserció sociolaboral.

A banda d'aquests recursos de la xarxa de protecció específica per a menors immigrants no acompanyats i sense referents familiars, des de la DGAIA s'ofereix també atenció a aquest col·lectiu des de la xarxa de protecció ordinària a la qual s'acullen els menors nacionals i estrangers tutelats per l'Administració (centres d'acolliment i centres residencials d'acció educativa). També el Pla interdepartamental per a majors de 18 anys atén nois i noies majors de més de 16 anys estrangers i sense referents familiars.

S'observa que a mesura que han transcorregut els anys s'ha invertit el percentatge de casos atesos des dels dos tipus de xarxa: han passat de ser atesos majoritàriament des de la xarxa específica a ser-ho des de la xarxa ordinària, on l'any 2006 el percentatge de menors estrangers atesos a la xarxa ordinària ja era gairebé del 64%.

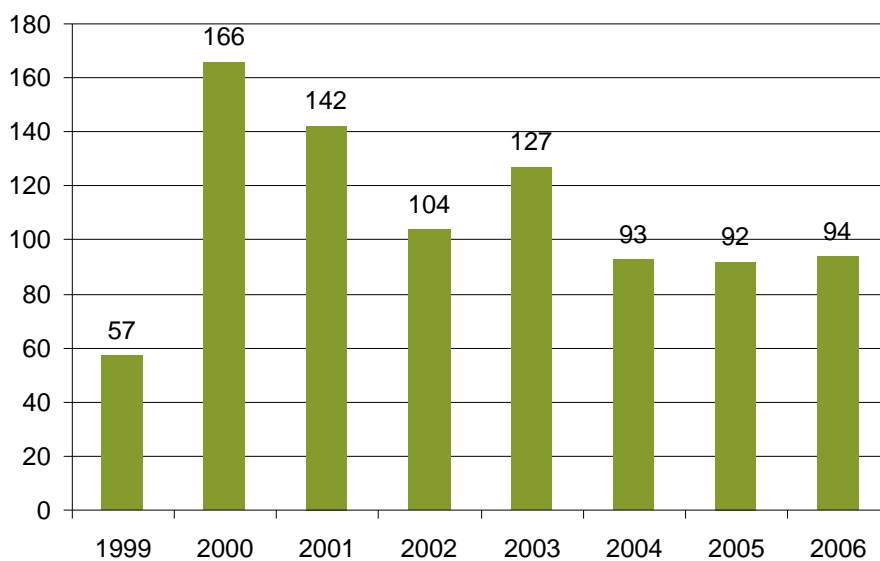
F15. MENORS ESTRANGERS ATESOS PER LA DGAIA PER ZONES GEOGRÀFIQUES DE PROCEDÈNCIA. 2005.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2005.

Pel que fa als menors estrangers atesos per la DGAIA, amb les dades disponibles de 2005, observem que la seva procedència geogràfica majoritària és el nord d'Àfrica, amb un 81% respecte el total d'atesos. De lluny els segueixen els menors que venen de l'Europa no comunitària, amb un 15%, i en tercer lloc els procedents d'Amèrica Central i del Sud, el percentatge dels quals està sobre el 2%.

F16. DETECCIÓ I INTERVENCIÓ AMB MENORS IMMIGRANTS SENSE REFERENTS FAMILIARS. BARCELONA. 1999-2006.

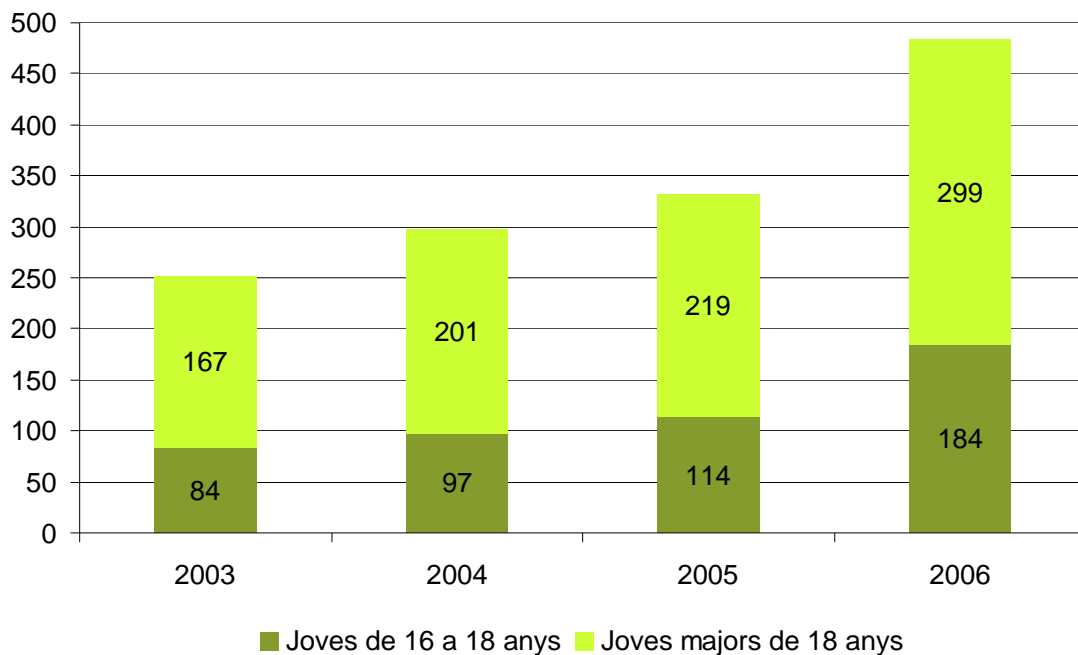

Font: Elaboració CIIMU a partir del Sector de Serveis Personals. Ajuntament de Barcelona. Indicadors bàsics dels Serveis Personals Municipals: Benestar Social. Evolució 1997-2005. Programa d'Infància; Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona. Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2007.

Els menors estrangers no acompanyats que han estat atesos als Serveis Socials d'Atenció Primària entre el 2003 i el 2006 han estat una mitjana de 101 usuaris per any. D'ençà l'any 2003 hi ha hagut un descens del 26%.

Pla Interdepartamental per a majors de 18 anys

F17. JOVES ATESOS AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS. CATALUNYA. 2003-2006.

(1) El Pla interdepartamental per a majors de 18 anys està integrat per un conjunt de serveis creats que atenen joves extutelats per l'Administració que han complert ja la majoria d'edat.
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

Els pisos assistits per a joves de 16 a 18 anys són habitatges que ofereixen un servei de caràcter assistencial i educatiu per a joves d'entre 16 i 18 anys extutelats per l'Administració de la Generalitat. I també a menors d'edat en la franja de 16 a 18, tutelats o en mesura de guarda administrativa, que es trobin en procés d'integració sociolaboral. Per als quals es considera necessari iniciar un procés de desinternament progressiu que permeti desenvolupar les seves potencialitats vers l'autonomia en assolir la majoria d'edat.

El nombre de joves atesos pel Pla interdepartamental per a majors de 18 anys ha tingut una tendència creixent notable, oscil·lant entre els 251 i els 483 entre els anys 2003 i 2006, fet que suposa un increment del 92%.

En aquest període la franja d'edat amb més volum ha estat la dels joves que eren majors de 18 anys en el moment de fer la sol·licitud per acollir-se al Pla, amb un percentatge entre el 62 i el 66% del total d'atesos i el 38% restant tenien 16 i 17 anys.

T18. JOVES ATEOS AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS PER TIPUS DE RECURS. CATALUNYA. 2003-2006.

Recursos del Pla	2003		2004		2005		2006	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Habitatge assistit	140	50,54	140	45,31	153	43,97	222	48,26
Via laboral (prog. d'inserció) ¹	79	28,52	93	30,10	109	31,32	110	23,91
Gestió PIRMI ²	6	2,17	7	2,27	6	1,72	5	1,09
Seguiment socioeducatiu	52	18,77	69	22,33	80	22,99	123	26,74
Total	277	100	309	100	348	100	460	100

(1) Programa conveniat amb el Departament de Treball i cofinançat pel Fons Social Europeu.

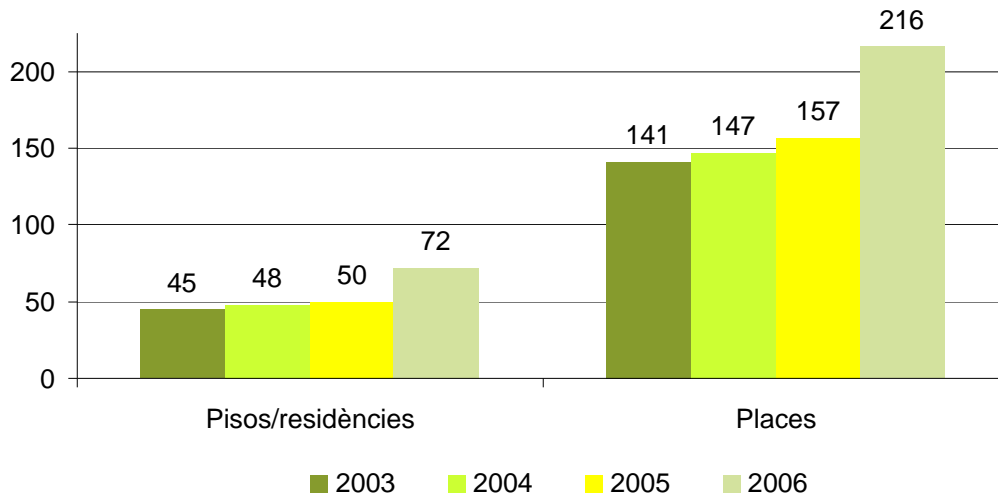
(2) PIRMI: Programa interdepartamental de renda mínima d'inserció.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

Aquests joves han estat atesos en els diversos programes específics però interrelacionats del Pla, com són: el programa d'habitatge, que ofereix allotjament per aquells joves extutelats que necessiten un suport per iniciar el seu procés cap a l'autonomia; el programa d'inserció laboral; el programa de la Renda mínima d'inserció, que atorga una prestació econòmica que s'ofereix juntament amb un període de formació; i, finalment, el seguiment socioeducatiu, que inclou l'assessorament, el seguiment educatiu, la coordinació d'altres serveis i les gestions de documentació i el programa de suport psicològic, que ofereix suport emocional i personalitzat als joves vinculats al Pla.

Els principals recursos del Pla que atenen els joves són en primer lloc, l'habitatge assistit que suposa el 50% i, en segon lloc, el programa d'inserció, que atén al voltant del 30% dels joves, llevat de l'any 2006 que el segon recurs més utilitzat va ser el seguiment educatiu, amb un 27%. La xifra d'actuacions del Pla ha anat en augment en aquest anys, passant d'un total de 277 joves atesos l'any 2003 a ser-ne 460 l'any 2006, fet que suposa un increment del 66%. Com que un jove pot haver estat atès en més d'un recurs, la xifra total de joves atesos i de recursos no coincideixen.

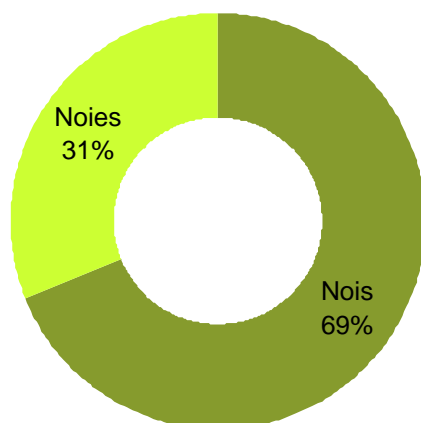
F18. HABITATGES ASSISITITS DEL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS. CATALUNYA. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006. Dades estadístiques. Desembre 2006.

Pel que fa als recursos d'allotjament del programa d'habitatge, que inclou pisos assistits, pisos compartits, residències assistides o d'altres habitatges, en el període 2003-2006 la tendència ha estat d'un creixement constant, tan del nombre de pisos/residències (increment del 60%) com del nombre de places, que han passat de 141 a ser-ne 216 (increment del 53%).

F19. JOVES ATEsos AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2006.

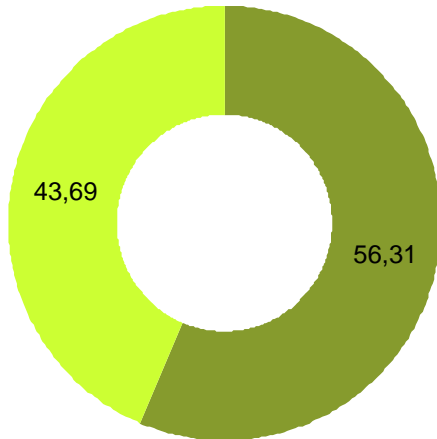

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2006.

Per sexes, dels joves atesos el 2006, el 69% van ser nois i el 31% van ser noies. Dels nois, el 69% eren estrangers i el 31% eren nacionals. En canvi, les noies ateses van ser majoritàriament nacionals, un 76% davant el 24% d'estrangeres.

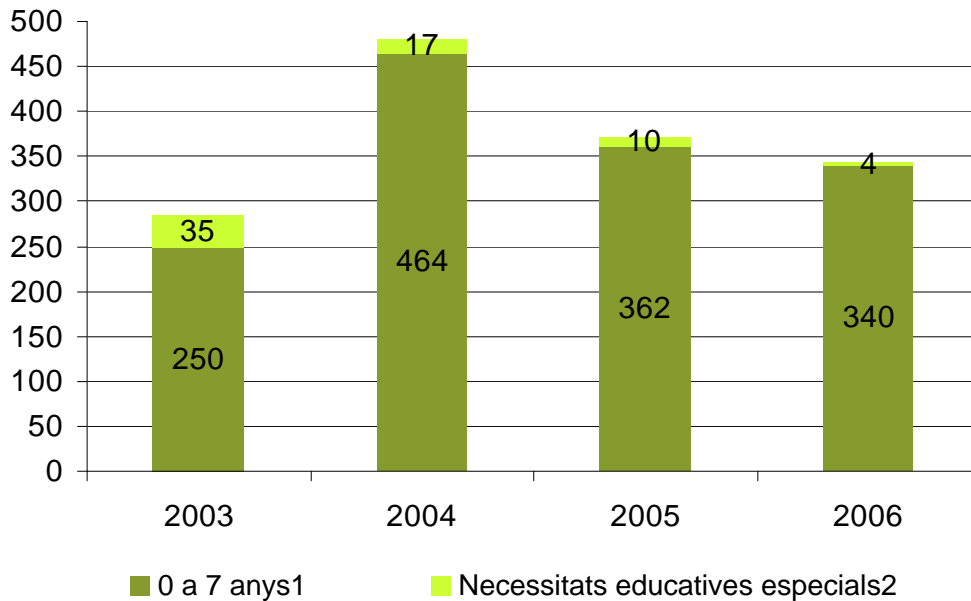
F20. PROPORCIÓ DE JOVES ESTRANGERS RESPECTE A NACIONALS ATEsos AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS. CATALUNYA. 2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2006.

D'altra banda, cal destacar que durant l'any 2006, per primer cop, el nombre de joves estrangers (272) ha superat als nacionals (211), seguint la tendència de creixement progressiu i contant d'aquest col·lectiu iniciada ja en els darrers anys. L'any 2006 els joves estrangers atesos pel Pla han suposat un 56%, mentre que els nacionals han estat un 44% del total de joves atesos.

F21. SOL·LICITUDS D'ADOPCIÓ D'INFANTS DE CATALUNYA. CATALUNYA. 2003-2006.

(1) Les sol·licituds d'adopció d'infants de Catalunya de 0-7 anys dels anys 2003 i 2004, d'acord amb l'Ordre de 26 d'agost de 1997 de suspensió transitòria dels processos de valoració de les sol·licituds, s'arxiven amb caràcter provisional.

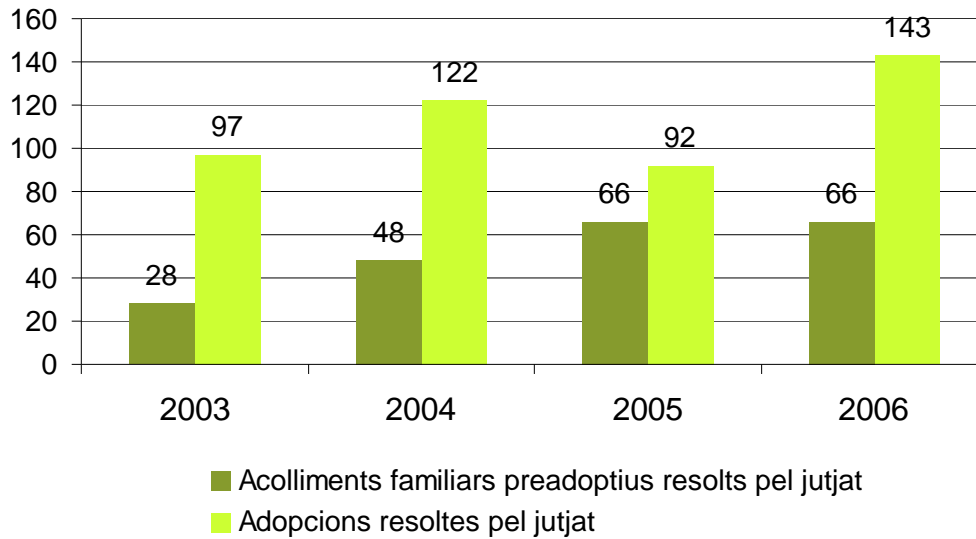
(2) Infants majors de 8 anys, grups de germans o infants amb algun tipus de malaltia o discapacitat més o menys greu.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

L'any 2006 es van presentar 344 sol·licituds per adopció d'infants de Catalunya, de les quals 340 van ser per infants de 0 a 7 anys i 4 per infants amb necessitats educatives especials, entenent per aquest concepte infants majors de 8 anys, grups de germans grans o infants amb algun tipus de malaltia o discapacitat més o menys greu.

En els darrers anys s'observa una certa tendència a la baixa en el nombre de sol·licituds, descendent un 28% en els últims tres anys. Cal tenir en compte que les sol·licituds d'adopció d'infants de Catalunya de 0-7 anys dels anys 2003 i 2004, d'acord amb l'Ordre de 26 d'agost de 1997 de suspensió transitòria dels processos de valoració de les sol·licituds, s'arxiven amb caràcter provisional. Respecte a l'edat, entre el 88 i el 99% dels casos correspon a edats compreses entre els 0 i 7 anys.

F22. PROPOSTES ADMINISTRATIVES I SENTÈNCIES JUDICIALS D'ACOLLIMENT FAMILIAR PREADOPTIU I D'ADOPCIÓ D'INFANTS DE CATALUNYA. CATALUNYA. 2003-2006.

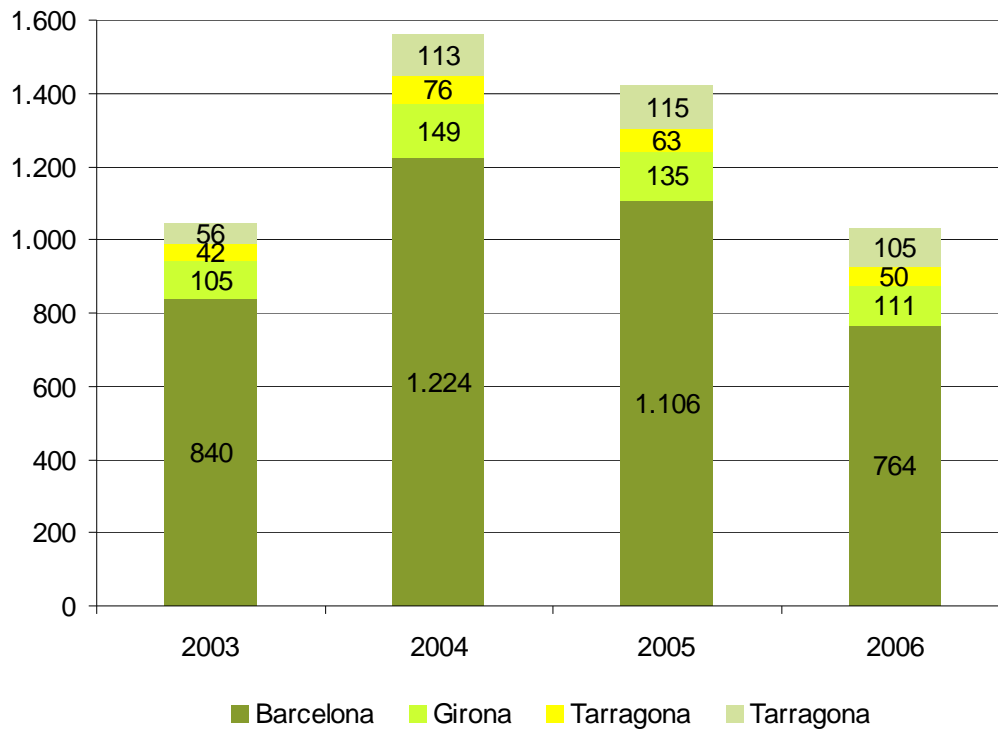
(1) Des de l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció es formulen al jutjat corresponent les propostes respectives d'acolliment familiar preadoptiu i d'adopció, dels infants que estan acollits en famílies preadoptives i dels quals es fa seguiment.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

L'acolliment preadoptiu suposa confiar la guarda d'un menor a una persona o família com a pas previ a l'adopció. És una mesura prèvia a l'adopció que s'aplica quan els pares biològics del menor estan impossibilitats per exercir la seva potestat i es preveu que aquesta situació pot ser permanent; si ho sol·liciten a l'organisme competent i fan abandonament dels drets i deures inherents a la seva condició, o si ho determina l'autoritat judicial.

Dels infants que estan acollits en famílies preadoptives i dels quals es fa el seguiment, des de l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció es formulen al jutjat corresponent les propostes d'acolliment familiar preadoptiu i d'adopció respectives. L'any 2005 i 2006 el nombre d'acolliments familiars preadoptius resolts pel jutjat no van variar, sent de 66 cada any, fet que mostra un augment respecte els anys anteriors. Les adopcions d'infants de Catalunya resoltes pel jutjat en els últims tres anys ja passen de la centena, augmentant fins a les 143 l'any 2006, el que suposa un increment del 55% respecte l'any anterior.

F23. ADOPCIONS D'INFANTS D'ALTRES PAÏSOS. CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2003-2006.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2003, 2004, 2005 i 2006.

El nombre d'infants adoptats d'altres països registra una disminució respecte dels anys anteriors, deguda a la suspensió de la tramitació de processos d'adopció d'alguns països. Efectivament, el 2006 s'han fet 1.030 adopcions d'infants d'altres països, un 27% menys que el 2005.

Respecte les províncies, el major nombre d'adopcions és produeix a Barcelona amb 764 adopcions. Tot i que en els darrers anys s'observa un descens en el percentatge d'adopcions en la província de Barcelona en relació a la resta de províncies. El percentatge de la província de Tarragona és el que més ha variat, augmentant el seu pes respecte les altres províncies, passant d'un 5 a un 10% en els últims quatre anys.

T19. INFANTS ADOPTATS D'ALTRES PAÏSOS DISTRIBUÏTS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I PAÏSOS. CATALUNYA. 2006.

Països	Edats										Total				
	1 a 11 m.		12 m. a 3 a.		4 a 5 a.		6 a 8 a.		> 9 a.		Nens Nenes		N	%	
	Nen	Nena	Nen	Nena	Nen	Nena	Nen	Nena	Nen	Nena	Nens	Nenes			
Bolívia	1	4	2	2	0	0	0	0	0	0	3	6	9	0,9	
Brasil	0	0	1	1	2	1	5	1	0	1	8	4	12	1,2	
Colòmbia	0	3	9	3	0	4	1	5	0	0	10	15	25	2,4	
El Salvador	0	0	2	0	2	0	1	0	0	0	5	0	5	0,5	
Etiòpia	23	16	14	11	17	18	9	5	3	3	66	53	119	11,6	
Filipines	0	0	1	1	2	1	1	1	0	0	4	3	7	0,7	
Gàmbia	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,1	
Guatemala	0	0	1	2	1	1	0	0	0	0	2	3	5	0,5	
Guinea Bissau	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0,2	
Haití	3	3	6	13	0	1	1	0	0	2	10	19	29	2,8	
Índia	1	1	0	4	0	0	1	1	0	0	2	6	8	0,8	
Kazakhstan	5	2	10	6	1	0	0	0	0	0	16	8	24	2,3	
Madagascar	3	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	1	5	0,5	
Marroc	4	1	4	0	0	0	0	0	0	0	8	1	9	0,9	
Mèxic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	3	0,3	
Nepal	4	11	13	12	4	13	1	3	0	0	22	39	61	5,9	
Panamà	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,1	
Perú	1	0	2	2	0	1	0	0	0	0	3	3	6	0,6	
R. Congo	3	1	1	2	0	1	0	0	0	0	4	4	8	0,8	
R. D. Congo	4	2	4	3	0	2	0	0	0	0	8	7	15	1,5	
R. Dominicana	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,1	
Rússia	50	16	175	98	9	10	2	3	0	0	236	127	363	35,2	
Senegal	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	0,3	
Ucraïna	0	0	9	6	5	0	0	3	2	2	16	11	27	2,6	
Xina	14	119	18	131	0	0	0	0	0	0	32	250	282	27,4	
Total	N	118	181	275	300	43	53	22	22	5	11	463	567	1.030	100
	%	39	61	48	52	45	55	50	50	31	69	45	55		
Total	N	299		575		96		44		16		1030		1.030	100
	%	100		100		100		100		100		100			

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Memòria 2006.

El principal país de procedència de nens i nenes adoptats és Rússia amb 363, seguit de la Xina amb 282; aquestes dues procedències representen el 60% dels infants adoptats d'altres països per famílies catalanes. Després de Rússia, el segon país de l'Europa de l'Est és Ucraïna amb 27; i després de la Xina, el segon país asiàtic és el Nepal amb 61.

El principal país africà, amb 119 adopcions, va ser Etiòpia, li segueix la R.D. Congo amb 15 i Marroc amb 9 nens/es. En relació amb els països llatinoamericans, els tres principals països són Colòmbia, Brasil i Bolívia.

Per sexes el percentatge és força equilibrat, amb un 55% de nenes i un 45% de nens. La franja d'edat que presenta més adopcions és la d'entre 1 mes i els 3 anys, que suposa un 85% del total.

4. LA JUSTÍCIA JUVENIL: ELS DELICTES I LES OPORTUNITATS

Els casos de menors atesos/es per la Justícia Juvenil ha crescut en un 19% des de 2004

Els canvis legislatius han fet més visibles més nombre de casos

La majoria de menors i joves atesos són espanyols i de 18 anys o més grans

Hi ha un notable increment de la mediació , un 53%, amb més del 80% d'informes positius en acabar

Important increment en els darrers dos anys dels alumnes inscrits en els programes escolars i formatius i els cursos de formació professional

T20. TIPUS DE DELICTES I FALTES DENUNCIATS DELS MENORS I JOVES ALS QUALS LA FISCALIA DE MENORS HA OBERT UN EXPEDIENT. CATALUNYA. 2004-2006.

Tipus de delicte o falta	2 004		2 005		2 006		
	N	%	N	%	N	%	Inc %
Contra la vida	9	0,2	12	0,2	15	0,2	25
Lesions	1.232	20,7	1.434	22,2	1.556	23,6	8,5
Contra la llibertat	441	7,4	461	7,1	553	8,4	20,0
Contra la integritat moral	7	0,1	20	0,3	42	0,6	110
Contra la llibertat sexual	50	0,8	61	0,9	68	1,0	11,5
Contra la intimitat	27	0,5	25	0,4	27	0,4	8,0
Contra l'honor	100	1,7	110	1,7	150	2,3	36,4
Contra les relacions familiars	2	0,0	2	0,0	3	0,1	50
Contra el patrimoni	3.242	54,5	3.465	53,6	3.358	51,0	-3,1
Contra la seguretat col·lectiva	258	4,3	220	3,4	209	3,2	-5
Falsedat documental	28	0,5	26	0,4	33	0,5	26,9
Contra l'Administració de justícia	59	1,0	76	1,2	61	0,9	-19,7
Contra els drets fonamentals	36	0,6	52	0,8	55	0,8	5,8
Contra l'ordre públic	380	6,4	440	6,8	399	6,1	-9,3
Altres	80	1,3	64	1,0	60	0,9	-6,3
Total	5.951	100	6.468	100	6.590	100	1,9

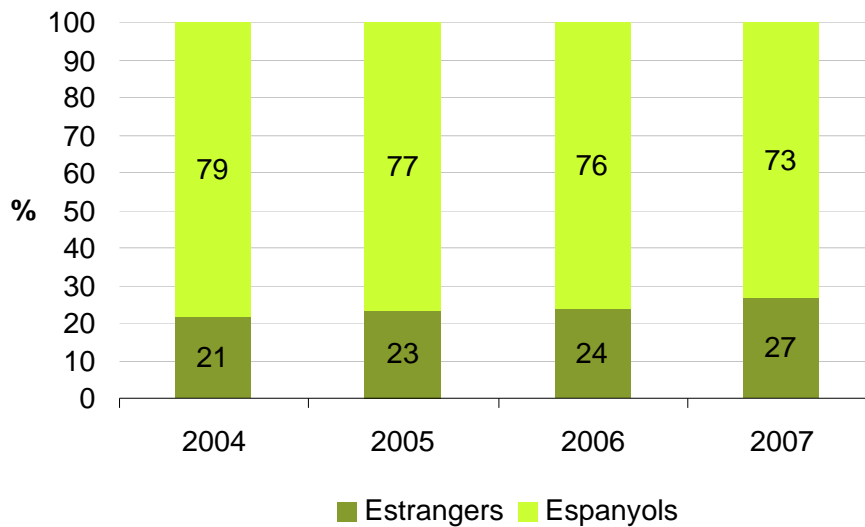
Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

T21. MENORS I JOVES ATOSOS PER SEXE. CATALUNYA. 2004-2007.

	2004		2005		2006		2007	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Homes	5.497	86	5.962	85	6.091	83	6.280	82
Dones	922	14	1.082	15	1.272	17	1.374	18
Total	6.419	100	7.044	100	7.363	100	7.654	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Anuari estadístic de Catalunya, 2007.

F24. MENORS I JOVES ATEOSOS PER NACIONALITAT. CATALUNYA. 2004-2007.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Anuari estadístic de Catalunya, 2007.

La població de Justícia Juvenil continua creixent. Durant el 2007 s'han atès un total de 7.654 menors i joves, un creixement del 19% en relació a 2004.

L'increment de casos que arriben a la justícia juvenil no es pot atribuir a un augment de la delinqüència juvenil, ja que l'increment de delictes en el període 2004-2006 és del 10%. Les causes d'aquest increment de casos estan relacionades amb l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000: l'extensió de la justícia juvenil i de tot el seu catàleg de mesures, als joves de 16 i 17 anys, als quals fins ara s'aplicava el Codi Penal.

Efecte onada: a l'entrada en vigor de la Llei totes les causes penals ofertes a joves de 16 i 17 anys es van transmetre a les fiscalies de menors.

En concret, observem que en els darrers tres anys el tipus de delicte o falta amb més incidència en els menors i joves denunciats són els delictes contra el patrimoni (sobre el 50%), seguit dels delictes de lesions (sobre el 22%). Pel que fa als delictes que s'han vist més incrementats han estat els relacionats contra l'honor (36%) i els de falsedat documental (27%). Per altra banda, els que més han descendit cal destacar els que són contra l'Administració de justícia (-20%) i els relacionats contra els drets fonamentals (-9%).

Pel que fa al sexe, en el 2007 el percentatge d'homes és d'un 82%, dos punts menys que l'any anterior. En aquest sentit, s'observa un augment lleuger però constant del pes de les dones –tant en termes absoluts com relatius- en relació al total de menors i joves atesos. Així, han passat de representar el 14% de la població al 2004, a ser el 18% l'any 2007.

La majoria de menors i joves atesos són espanyols, l'any 2007 representen el 73%. Tanmateix, s'observa un creixement progressiu de la proporció d'estrangers, augmentant tres punts percentuals en l'últim any.

T22. MENORS I JOVES ATEsos PER EDAT. CATALUNYA. 2004-2006.

	2004		2005		2006	
	N	%	N	%	N	%
Menys de 13	0	0	0	0	0	0
14	155	2	351	5	149	2
15	729	11	967	14	873	12
16	1.228	19	1.486	21	1.401	19
17	1.496	23	1.741	25	1.707	23
18 i més	2.809	44	2.483	35	3.216	44
No consta	2	0	16	0	17	0
Total	6.419	100	7.044	100	7.363	100

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya. Anuari estadístic de Catalunya, 2007.

En el conjunt de la població atesa l'edat mitjana s'ha incrementat fins als 16'5 anys, en concret l'any 2006 el 42% de la població atesa té entre 16 i 17 anys.

L'augment de les edats dels joves sobre els quals s'intervé ha traspassat a la justícia juvenil molts més casos dels delictes greus contra les persones que en anys anteriors. També ha suposat que determinades problemàtiques que amb una població més jove eren molt poc freqüents, hagin passat a ser més habituals: el consum de tòxics, els trastorns mentals, la violència intrafamiliar, la violència organitzada i la instrumentalització de menors per bandes organitzades, entre d'altres.

L'increment de la proporció de joves de més edat també ha generat canvis en les estratègies d'intervenció, que ara han de centrar-se més en la formació i la orientació laboral, en la responsabilització i en el tractament de les problemàtiques personals.

T23. DISTRIBUCIÓ DE LES ORDRES I MESURES SEGONS LA CLASSE DE PROGRAMA(1). CATALUNYA. 2004-2007

	2004		2005		2006		2007	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Assessorament tècnic	5.812	46,5	5.834	43,7	6.161	43,8	6.342	44,3
Internament en centre educatiu	940	7,5	1.036	7,8	1.007	7,2	972	6,8
Mediació	1.824	14,6	2.286	17,1	2.487	17,7	2.795	19,5
Medi obert	3.931	31,4	4.213	31,4	4.404	31,3	4.201	29,4
Total DGJJ	12.507	100	13.369	100	14.059	100	14.310	100

(1) Es representa el nombre total d'ordres i mesures que s'ha executat per a cada any, agrupades per assessorament tècnic, internament en centre educatiu, mediació i medi obert i el percentatge de cada programa en relació amb el total. El nombre total d'ordres i mesures mai no és igual al nombre de menors diferents atès, ja que un mateix menor pot estar vinculat en alguns casos a més d'un tipus de programa.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

El nombre d'ordres i mesures de Justícia Juvenil continua el ritme de creixement constant que s'observa en els darrers anys. A 31 de desembre de 2004 s'havien executat 12.507 ordres i mesures; el 2007 aquesta xifra havia pujat fins a 14.310: un increment del 14%.

Del total d'ordres i mesures executades durant el 2007, el 44% corresponen a assessorament tècnic, el 29% a medi obert, un 19% a mediació i gairebé un 7% a internament en centres. La mediació guanya terreny (increment d'un 53%) i la mesura d'internament s'aplica cada vegada menys en relació al total de mesures imposades (increment d'un 3%).

T24. PROGRAMES DE MEDIACIÓ FINALITZATS I RESULTATS DE LA MEDIACIÓ(1). CATALUNYA. 2004-2007.

	2004	2005	2006	2007
Mediacions finalitzades	1.478	1.802	1.917	2.299
% Resultat informe positiu	82,2	80,4	83,0	85,7
% Resultat informe negatiu	17,8	19,6	17,0	14,3

(1) S'especifiquen el nombre de mediacions finalitzades i el seu resultat: si han estat positives (amb acord entre les parts i efectes educatius) o negatives (sense acord o efectes educatius).
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la mediació no només han pujat en termes relatius i en termes absoluts en relació a 2006 com a programa alternatiu a la mesura en medi obert o d'internament, sinó també que la seva eficàcia ha augmentat. Al 2006 el 83% de les mediacions a l'àmbit de la justícia de menors va finalitzar amb resultat positiu. Aquest percentatge va pujar al 2007 fins gairebé el 86%.

T25. EVOLUCIÓ DE LES MESURES DE MEDI OBERT(1). CATALUNYA. 2004-2006.

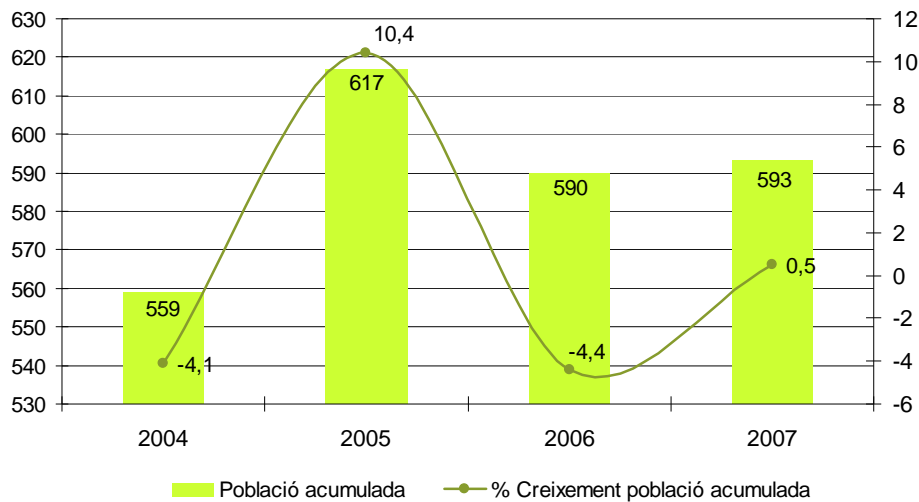
	2004	2005	2006
Llibertat vigilada	2.181	2.400	2.498
Prestacions en benefici de la comunitat	1.297	1.167	1.259
Altres	453	644	641
Total	3.931	4.211	4.398

(1) Les mesures en medi obert que s'apliquen en l'àmbit de la justícia juvenil són: la llibertat vigilada, l'assistència al centre de dia, les prestacions en benefici a la comunitat, la realització de tasques socioeducatives, la convivència amb una altra
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Les mesures de medi obert han experimentat un creixement considerable, focalitzat especialment en la mesura de llibertat vigilada, que ha tingut un increment de gairebé el 15% en el període 2004-2006.

La Llei orgànica 5/2000 preveu un extens catàleg de mesures de medi obert, però no totes elles s'han aplicat amb la mateixa intensitat. Hi ha mesures com l'assistència a un centre de dia, la custòdia en un grup educatiu, la realització de tasques socioeducatives, la permanència de cap de setmana al domicili o la mesura d'internament terapèutic que tan sols s'han aplicat amb caràcter residual.

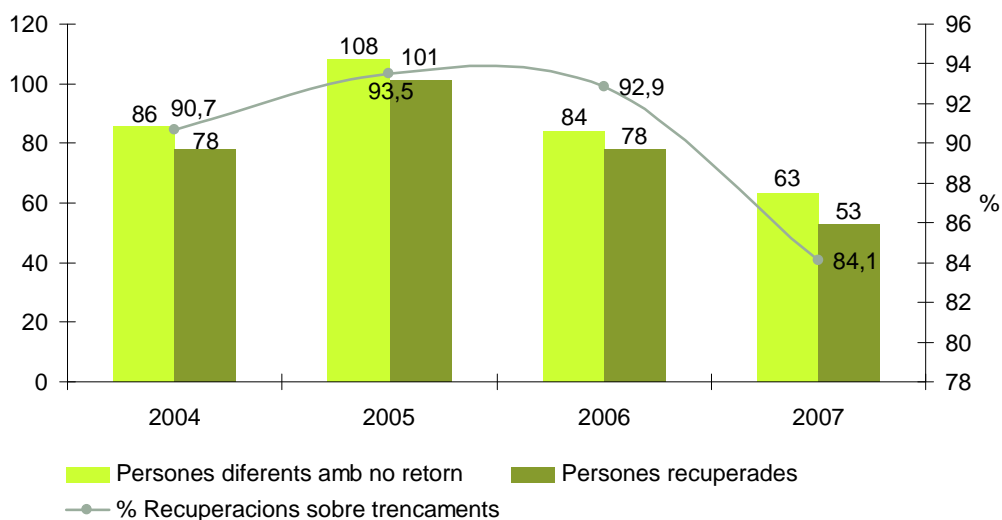
F25. POBLACIÓ INTERNADA EN CENTRES EDUCATIUS DE JUSTÍCIA JUVENIL1. CATALUNYA. 2004-2007.

(1) S'aporten dades del nombre total de menors diferents acumulats durant el període.
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General de Justícia Juvenil.
 Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

La mesura d'internament s'aplica cada vegada menys en relació al total de mesures imposades. En termes absoluts l'internament en centres s'ha estabilitzat. Així durant el 2006, 590 joves van estar a centres d'internament i durant el 2007 van ser-ne 593. El percentatge de creixement de la població acumulada en els darrers quatre anys és del 6%.

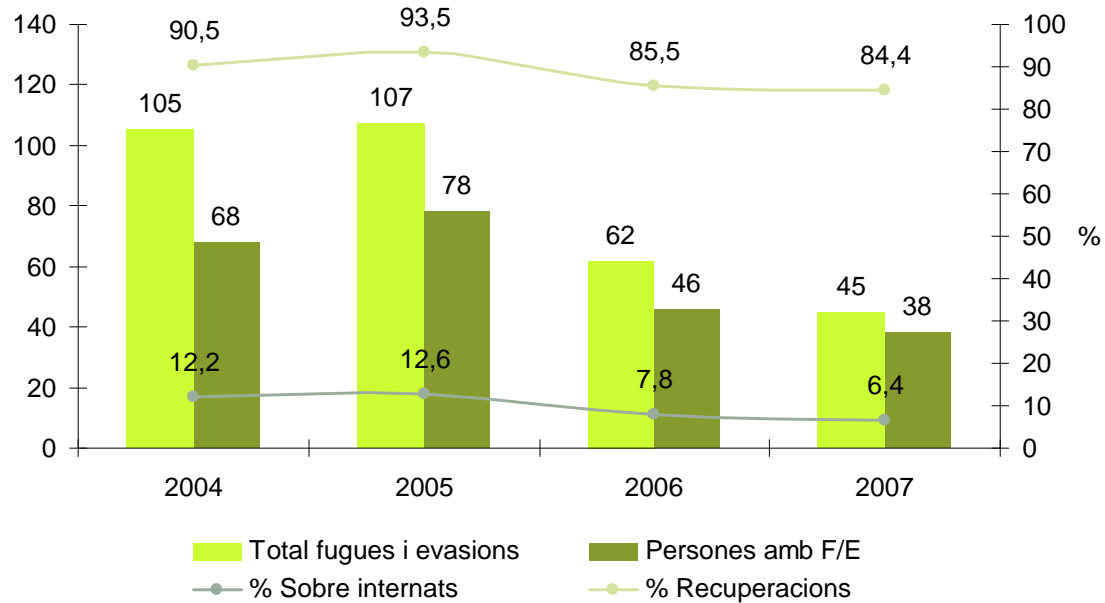
F26. TRENCAMENTS I RECUPERACIONS DE SORTIDES DE RÈGIM, PERMISOS DE CAPS DE SETMANA I EXTRAORDINARIS1. CATALUNYA. 2004-2007.

(1) Es representen el nombre total de menors diferents que no retornen després del gaudiment d'un permís de sortida i d'aquests el nombre que hi retorna de forma voluntària o per la força pública.
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Es representen el nombre total de menors diferents que no retornen després del gaudiment d'un permís de sortida i d'aquest el nombre que hi retorna de forma voluntària o per la força pública. Igualment es fa referència al percentatge de recuperacions sobre el total de trencaments. El nombre de trencaments s'ha reduït i han passat dels 84 al 2006 als 63 al 2007, dels quals se n'ha recuperat el 84%.

F27. FUGUES, EVASIONS I RECUPERACIONS. CATALUNYA. 2004-2007

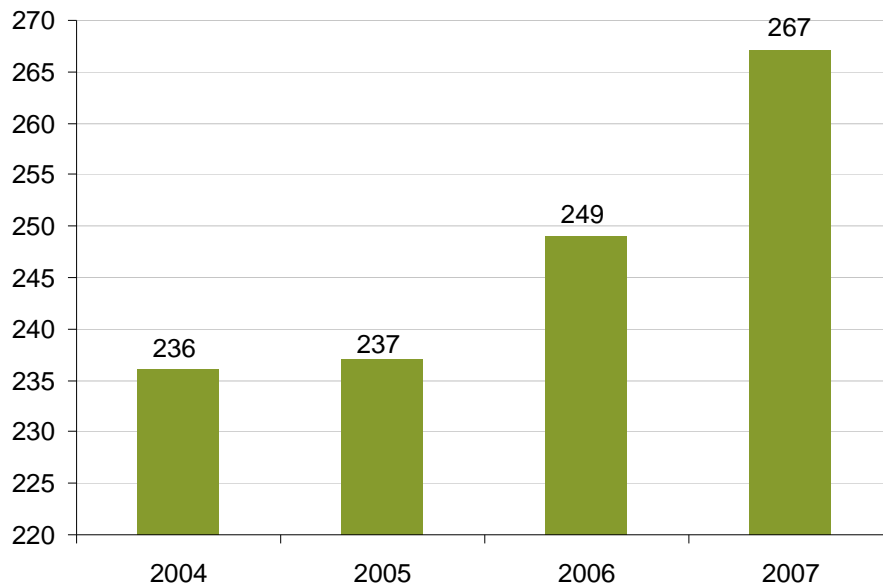
(1) Les fugues fan referència a trencaments des de centres ordinaris, i les evasions a trencaments des de centres oberts o des de sortides programades.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Les fugues fan referència a trencaments des de centres ordinaris, i les evasions a trencaments des de centres oberts o des de sortides programades. Les dades es presenten de la manera següent: total de fugues i evasions per cada any, menors implicats (un mateix menor es pot evadir diverses vegades), percentatge que representen aquestes fugues i evasions sobre el total d'internats i percentatge de recuperacions en relació amb el total de fugues i evasions.

Les xifres relatives a les fugues i evasions mostren un descens considerable (-57%) d'ençà l'any 2005. En l'últim anys s'ha registrat un total de 45 fugues i evasions, que representa un 6% de la població internada.

F28. MENORS EN PROGRAMES ESCOLARS I FORMATIUS¹. CATALUNYA. 2001-2006.

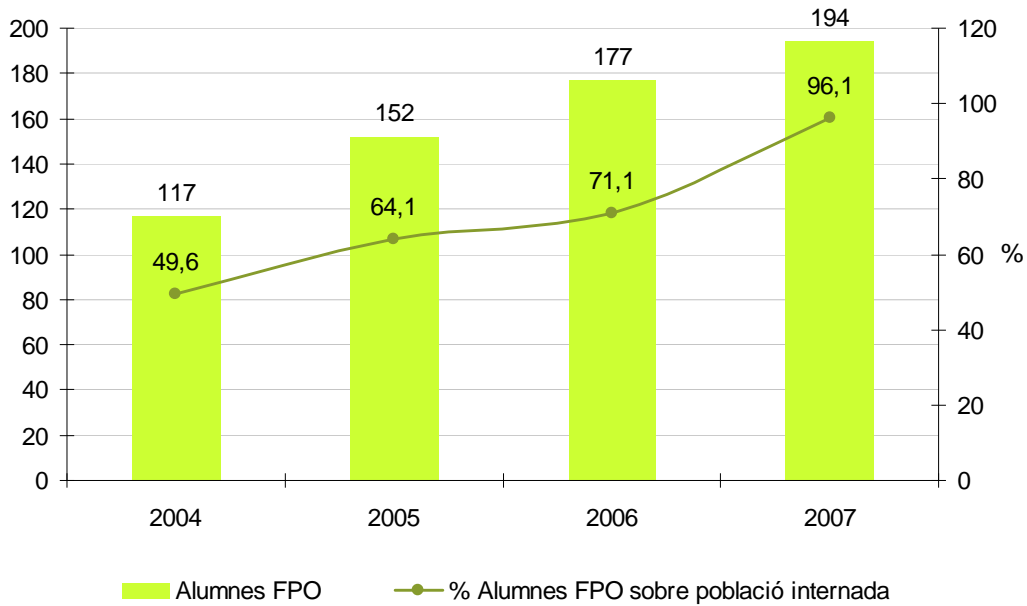
(1) Es representen el nombre d'alumnes inscrits en algun programa escolar l'últim dia del període: ESO, formació d'adults, accés a cicles formatius, Batxillerat a distància, iniciació a cicles formatius de grau mitjà i castellà per a estrangers.

Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Es representen el nombre d'alumnes inscrits en algun programa escolar l'últim dia del període: ESO, formació d'adults, accés a cicles formatius, Batxillerat a distància, iniciació a cicles formatius de Grau mitjà i castellà per a estrangers.

El nombre de menors internats matriculats en programes escolars és de 267; de manera que tots els menors i joves sota la supervisió de l'àmbit de la justícia juvenil participen, com a mínim, en un programa de reeducació i reinserció social.

F29. ALUMNES DE FORMACIÓ PROFESSIONAL OCUPACIONAL1. CATALUNYA. 2004-2007.

(1) Nombre d'alumnes de formació ocupacional i percentatge sobre la població internada.
 Font: Elaboració CIIMU a partir de dades de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Els menors i joves poden rebre la certificació oficial del Departament de Treball en finalitzar les hores reglamentàries per a cada curs. També hi ha tallers productius que donen cobertura al dret al treball dels joves en edat laboral.

La formació ocupacional s'ha estès a un nombre més gran dels menors internats. En el darrer any, el 96% dels menors internats en centres ha realitzat alguna activitat de formació professional davant el 71% de 2006.

SÍNTESI

- A Catalunya hi ha un increment d'usuari/àries i dels serveis de caràcter comunitari, tot i que calen més esforços de coordinació entre els serveis
- L'increment de l'ús del telèfon de la Infància per part d'adults i també d'infants i sobretot adolescents, mostra que s'han quotidianitzat els drets i la demanda de suport
- El perfil més freqüent d'adolescents que fa ús del telèfon de la Infància respon a l de noies, d'entre 15 i 16 anys, no immigrades, que viuen en famílies nuclears.
- Els conflictes que reflecteix el Telèfon de la Infància tenen més relació amb les situacions de maltractament que no pas amb les qüestions socioeconòmiques
- El servei d'orientació i de mediació complementa la funció de detecció de conflictes entre les famílies i els nois i noies, fonamentalment adolescents, i representa un important recurs de prevenció
- Hi ha un increment en la utilització d'aquest servei per part de famílies adoptives
- La més gran implicació en la criança per part de les dones i al fet que hi ha més famílies monoparentals encapçalades per dones, apunta una tendència més feminitzada a considerar socialment.
- La majoria dels problemes atesos pels Serveis Socials d'atenció Primària estan relacionats amb els problemes econòmics de les famílies, els quals tenen una notable repercussió en la infància i l'adolescència en forma de multiproblemàtiques de relació, d'absentisme i fracàs escolar.
- Malgrat els avenços en la concepció dels drets de la infància i l'adolescència, encara són necessàries les mesures de protecció i els serveis especialitzats adreçats a la població més vulnerable
- L'increment relatiu de professionals i de serveis ha repercutit molt lleument en el gruix de la població atesa pels EAIAs
- Hi ha una tendència a la normalització de la protecció i de l'atenció dels menors estrangers no acompanyats: L'any 2006 gairebé el 64% són atesos per la xarxa ordinària, enlloc de l'específica
- El nombre de joves atesos pel Pla interdepartamental per a majors de 18 anys ha incrementat en un 92% entre 2003 i 2006
- Per motius diversos, hi ha hagut un descens del nombre d'adopcions d'infants de Catalunya i d'altres països

- Les edats compreses entre 0 i 7 anys, en el cas d'infants de Catalunya, i d'1 a 3 anys, en d'altres procedències, representen el 90% i el 85% respectivament, de les adopcions.
- Els casos de menors atesos/es per la Justícia Juvenil ha crescut en un 19% des de 2004
- Els canvis legislatius han fet més visibles més nombre de casos
- La majoria de menors i joves atesos són espanyols i de 18 anys o més grans
- Hi ha un notable increment de la mediació, un 53%, amb més del 80% d'informes positius en acabar
- Important increment en els darrers dos anys dels alumnes inscrits en els programes escolars i formatius i els cursos de formació professional

FONTS

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2006): *Indicadors bàsics dels Serveis Personals Municipals: Benestar Social. Evolució 1997-2005. Programa d'Infància*. Barcelona: Sector de Serveis Personals.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2006): *Memòria Tècnica EAIA 2005*. Barcelona: Sector de Serveis Personals.

CASTILLO, J. (2007): *Els infants a través de la seva veu. Són 10 anys: Telèfon de la Infància i Servei d'orientació i mediació de la infància i l'adolescència*. ACISJF-in via/ Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya.

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA (2007): *Dades estadístiques (2007)*. Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència. Barcelona. A <http://www.gencat.net/benestar>

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA: *Mapa de Serveis Socials de Catalunya. Actualització de dades bàsiques. 2003, 2004, 2005 i 2006*. A <http://www.gencat.net/benestar/xifres>

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA: *Memòria de l'exercici 2003, 2004, 2005 i 2006. Secretaria de Famílies i d'Infància*. A <http://www.gencat.net/benestar/departament/memo>

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA DE BARCELONA: *Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona 2007*. Ajuntament de Barcelona. A <http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/anuari>

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA (2004): *Pla director de justícia juvenil 2004-2007*. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil. Barcelona: Direcció General de Justícia Juvenil.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA: *Dades estadístiques (2001-2006)*. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil. Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. A <http://www.gencat.net/justicia>

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA: *Memòria 2006*. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil. Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. A <http://www.gencat.net/justicia>

GÓMEZ-GRANELL, C. & BUERBA, N. (Coord.) (2006): *La Infancia en cifras*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

GÓMEZ-GRANELL, C. (Coord.) (2007): *Programa Municipal per a la Infància i l'Adolescència Barcelona, 2006-2010*. Informe la Infància a la ciutat. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (2007): *Anuari estadístic de Catalunya 2007*. A <http://www.idescat.net>

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA: Padró continu 2002-2006. A <http://www.idescat.net>

PANCHÓN, C; PETRUS, A & GALLEGO, S. (2002): “La infància en situació de risc” A GÓMEZ-GRANELL, C; GARCIA-MILÀ, M; RIPOL-MILLET, A. & PANCHÓN, C. (Coords.) (2002). *La infància i les famílies als inicis del segle XXI*. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà.

PANCHÓN, C; PETRUS, A; COSTA, S & GIL, E. (2005): “La infància en situació de risc” A GÓMEZ-GRANELL, C (Coord.) (2005). *Infància, famílies i canvi social a Catalunya. Informe 2004*. Volum 2. Barcelona: Institut d'Infància i Món Urbà.

ÍNDEX DE TAULES I FIGURES

1. La primera xarxa relacional i els serveis d'atenció a la comunitat

T1. OFERTA A L'ÀMBIT D'ATENCIÓ A LA INFANCIA I L'ADOLESCÈNCIA. CATALUNYA. 2003-2006.

F1. TRUCADES ATESES AL TELÈFON DE LA INFÀNCIA. CATALUNYA. 2003-2006

F2. TRUCADES AL TELÈFON DE LA INFÀNCIA RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES - FILLS (N i %). 2003-2006.

T2. TRUCADES RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES/MARES – FILLS/ES REALITZADES PER UN INFANT/ADOLESCENT O PER UN ADULT. CATALUNYA 2003-2006.

F3. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES/MARES – FILLS/ES PER SEXE. CATALUNYA. 2003-2006

F4. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES/MARES – FILLS/ES PER EDAT. CATALUNYA. 2003-2006.

T3. INFANTS O ADOLESCENTS IMPLICATS EN EL CONFLICTE PARES/MARES – FILLS/ES PER ORIGEN. CATALUNYA. 2003-2006.

F5. TRUCADES RELACIONADES AMB CONFLICTES PARES/MARES – FILLS/ES PER TIPUS DE FAMÍLIA. CATALUNYA. 2003-2006.

T4. TRUCADES REALITZADES PER ADOLESCENTS RELACIONADES AMB CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER PROBLEMES ASSOCIATS. CATALUNYA. 2003-2006.

F6. TRUCADES PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER SERVEIS O INSTITUCIONS REFERENTS. CATALUNYA. 2003-2006.

F7. DERIVACIONS DE TRUCADES PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS A DIFERENTS SERVEIS I INSTITUCIONS. CATALUNYA. 2003-2006.

F8. FAMÍLIES ATESES AL SOMIA. CATALUNYA. 2003-2006.

T5. ADOLESCENTS IMPLICATS EN CONFLICTES INTERGENERACIONALS ATESES AL SOMIA PER SEXE I EDAT. CATALUNYA. 2003-2006.

T6. ADOLESCENTS ATESES AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER ORIGEN. CATALUNYA. 2003-2006.

F9. ADOLESCENTS ATESES AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER ESTUDIS O TREBALL. CATALUNYA. 2003-2006.

T7. FAMÍLIES AMB CONFLICTES PARES-FILLS ATESES AL SOMIA PER TIPUS DE FAMÍLIA I ESTRUCTURA. CATALUNYA. 2003-2006.

T8. CONFLICTES INTERGENERACIONALS ATESES AL SOMIA PER PROBLEMÀTIQUES PLANTEJADES A LA DEMANDA. CATALUNYA. 2003-2006.

T9. DENÚNCIES PRESENTADES CONTRA L'ADOLESCENT I ENTRE ELS MEMBRES DE LA FAMÍLIA EN CASOS ATESES AL SOMIA. CATALUNYA. 2003-2006.

T10. INTERVENCIÓ AL SOMIA PER CONFLICTES INTERGENERACIONALS PER TIPUS D'INTERVENCIÓ. CATALUNYA. 2003-2006.

2. L'atenció primària. Serveis socials per a tothom

F10. USUARIS DELS SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL PRIMÀRIA PER COL·LECTIUS DESTINATARIS. CATALUNYA. 2003-2006.

F11. USUARIS DELS SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL PRIMÀRIA PER COL·LECTIUS DESTINATARIS I EL TIPUS DE PRESTACIÓ. CATALUNYA 2003-2006

T11. PROBLEMÀTIQUES ATESES PELS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA. CATALUNYA. 2003-2006.

T12. PROBLEMÀTIQUES ATESES PELS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA. CATALUNYA (AB MUNICIPALS I AB COMARCALS). 2003-2006.

T13. POBLACIÓ 0-18 ANYS ATESA ALS SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE PROBLEMES. BARCELONA. 2006.

T14. POBLACIÓ 0-18 ANYS ATESA ALS SERVEIS SOCIALS DE PRIMÀRIA PER GRUPS D'EDAT I TIPUS DE FAMÍLIA. BARCELONA. 2006.

3. L'atenció especialitzada: valorar, proposar, satisfer les necessitats de la infància i l'adolescència.

T15. POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT ATESA PELS EAIA PER SITUACIÓ TÈCNICA. CATALUNYA. 2003-2006.

T16. POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT AMB ALGUNA MESURA PROTECTORA, PER TIPUS DE MESURA I PROPOSTA. CATALUNYA. 2003-2006.

F12. INFANTS ATEsos ALS EAIA. BARCELONA. 2002-2006.

F13. PERFIL DE LA POBLACIÓ 0-17 ANYS EN ACTIU A 31-12 ATEsos ALS EAIA PER EDAT I SEXE. PERCENTATGES. BARCELONA. 2005.

F14. TIPUS DE MALTRACTMENTS DETECTATS EN ELS CASOS NOUS EN ESTUDI. INCIDÈNCIA SOBRE EL TOTAL. BARCELONA. 2005.

T17. MENORS ESTRANGERS ACOLLITS PER LA DGAIA PER TIPUS DE XARXA. CATALUNYA. 2003-2006.

F15. MENORS ESTRANGERS ATEsos PER LA DGAIA PER ZONES GEOGRÀFIQUES DE PROCEDÈNCIA. 2005.

F16. DETECCIÓ I INTERVENCIÓ AMB MENORS IMMIGRANTS SENSE REFERENTS FAMILIARS. BARCELONA. 1999-2006.

F17. JOVES ATEsos AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS¹. CATALUNYA. 2003-2006.

T18. JOVES ATEsos AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS PER TIPUS DE RECURS. CATALUNYA. 2003-2006.

F18. HABITATGES ASSISITITS DEL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS. CATALUNYA. 2003-2006.

F19. JOVES ATEOS AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS PER SEXE. CATALUNYA. 2006.

F20. PROPORCIÓ DE JOVES ESTRANGERS RESPECTE A NACIONALS ATEOS AL PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A MAJORS DE 18 ANYS. CATALUNYA. 2006.

F21. SOL·LICITUDS D'ADOPCIÓ D'INFANTS DE CATALUNYA. CATALUNYA. 2003-2006.

F22. PROPOSTES ADMINISTRATIVES I SENTÈNCIES JUDICIALS D'ACOLLIMENT FAMILIAR PREADOPTIU I D'ADOPCIÓ D'INFANTS DE CATALUNYA. CATALUNYA. 2003-2006.

F23. ADOPCIONS D'INFANTS D'ALTRES PAÏSOS. CATALUNYA I PROVÍNCIES. 2003-2006.

T19. INFANTS ADOPTATS D'ALTRES PAÏSOS DISTRIBUÏTS PER GRUPS D'EDAT, SEXE I PAÏSOS. CATALUNYA. 2006.

4. La justícia juvenil: els delictes i les oportunitats

T20. TIPUS DE DELICTES I FALTES DENUNCIATS DELS MENORS I JOVES ALS QUALS LA FISCALIA DE MENORS HA OBERT UN EXPEDIENT. CATALUNYA. 2004-2006.

T21. MENORS I JOVES ATEOS PER SEXE. CATALUNYA. 2004-2007.

F24. MENORS I JOVES ATEOS PER NACIONALITAT. CATALUNYA. 2004-2007.

T22. MENORS I JOVES ATEOS PER EDAT. CATALUNYA. 2004-2006.

T23. DISTRIBUCIÓ DE LES ORDRES I MESURES SEGONS LA CLASSE DE PROGRAMA(1). CATALUNYA. 2004-2007

T24. PROGRAMES DE MEDIACIÓ FINALITZATS I RESULTATS DE LA MEDIACIÓ(1). CATALUNYA. 2004-2007.

T25. EVOLUCIÓ DE LES MESURES DE MEDI OBERT1. CATALUNYA. 2004-2006.

F25. POBLACIÓ INTERNADA EN CENTRES EDUCATIUS DE JUSTÍCIA JUVENIL1. CATALUNYA. 2004-2007.

F26. TRENCAMENTS I RECUPERACIONS DE SORTIDES DE RÈGIM, PERMISOS DE CAPS DE SETMANA I EXTRAORDINARIS1. CATALUNYA. 2004-2007.

F27. FUGUES, EVASIONS I RECUPERACIONS. CATALUNYA. 2004-2007

F28. MENORS EN PROGRAMES ESCOLARS I FORMATIUS1. CATALUNYA. 2001-2006.

F29. ALUMNES DE FORMACIÓ PROFESSIONAL OCUPACIONAL1. CATALUNYA. 2004-2007.

VII. RECULL NORMATIU D'INFÀNCIA

VII. RECURLL NORMATIU D'INFÀNCIA

ÍNDEX

Introducció

Quadre de recull normatiu d'infància

- Internacional
- Europa
- Espanya
- Autonòmic

INTRODUCCIÓ

Presentem tot seguit un recull cronològic i sistemàtic de la principal normativa que afecta els drets de la infància en els àmbits internacional, europeu, estatal i autonòmic, amb especial referència en aquest darrer apartat a la normativa catalana. Des d'aquests quatre àmbits d'actuació s'ha obtingut al llarg del segle XX i inicis del segle XXI, una important compilació normativa que ha anat perfilant cada cop més un espai propi per a l'infant i els seus drets. La visió general que ens proporciona aquest breu recull legal no ens ha de fer perdre de vista que els drets de l'infant són universals i indivisibles; és a dir, que són per a tots els infants i adolescents i que no hi ha cap dret que sigui prioritari respecte a cap altre.

QUADRE RECALL NORMATIU

ÀMBIT	NORMATIVA	DESCRIPCIÓ	ENLLAÇ
Internacional	Protocol facultatiu de la Convenció sobre els Drets de l'Infant relatiu a la venda de nens, la prostitució infantil i la utilització de nens a la pornografia. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides A/RES/54/263, del 25 de maig de 2000	Protocol que complementa la Convenció sobre els Drets de l'Infant en matèria de venda, prostitució i pornografia infantil	http://www.unhchr.ch/spanish/html/menu2/dopchild_sp.htm
Internacional	Protocol facultatiu de la Convenció sobre els Drets de l'Infant relatiu a la participació dels infants en els conflictes armats. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides A/RES/54/263, de 25 de maig de 2000	Protocol que augmenta de 15 a 18 anys l'edat en que es permet la participació en els conflictes armats i prohibeix el reclutament de soldats menors de 18 anys	http://www.unhchr.ch/spanish/html/menu2/6/protocolchild_sp.htm
Internacional	Conveni de l'OIT sobre la protecció de la maternitat n°183 de 2000	Conveni de l'Organització Internacional del Treball (OIT) de protecció de totes les dones treballadores embarassades	http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convds.pl?C183
Internacional	Recomanació de l'OIT sobre la protecció de la maternitat n°191 de 2000	Recomanació de l'Organització Internacional del Treball (OIT) relativa a la protecció de la maternitat	http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convds.pl?R191
Internacional	Recomanació de l'OIT sobre les pitjors formes de treball infantil n° 190 de 1999	Recomanació de l'Organització Internacional del Treball (OIT) relativa a la prohibició de les pitjors formes de treball infantil i a l'acció immediata per a la seva eliminació	http://www.ilo.org/public/spanish/standards/ipec/about/globalreport/2006/download/ilo_recomm190_es.pdf
Internacional	Conveni de l'OIT sobre les pitjors formes de treball infantil n° 182 de 1999	Conveni de l'Organització Internacional del Treball (OIT) relatiu a les pitjors formes de treball infantil i a l'acció immediata per a la seva eliminació	http://www.ilo.org/public/spanish/standards/reIm/ilc/ilc87/com-chic.htm

Internacional	Conveni amb Marroc sobre assistència judicial, reconeixement i execució de resolucions generals en matèria de dret de custòdia i dret de visita i devolució de menors, de 30 de maig de 1997	Conveni bilateral entre l'Estat espanyol i el Marroc relatiu a la assistència jurídica, reconeixement i execució de resolucions generals en matèria de dret de custòdia i dret de visita i devolució de menors	http://www.judicatura.com/Convenios/Bilaterales/africa/Marruecos5.pdf
Internacional	Conveni de L'Haia relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement, l'execució i la cooperació en matèria de responsabilitat parental i de mesures protectores dels infants, de 19 d'octubre de 1996	Conveni relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement, l'execució i la cooperació en matèria de responsabilitat parental i de mesures protectores dels infants	http://hcch.e-vision.nl/upload/text34s.pdf
Internacional	Conveni de L'Haia relatiu a la protecció de la infància i a la cooperació en matèria d'adopció internacional, de 29 de maig de 1993	Conveni que té com a objectiu establir les garanties per tal de que les adopcions internacionals tinguin lloc en consideració a l'interès superior de l'infant	http://www.educa.canaria.es/Usr/Apdorta/ley/v0000019.htm
Internacional	Regles de les Nacions Unides per a la protecció dels menors privats de llibertat. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 45/113 de 14 de desembre de 1990	El seu objectiu és el de establir unes normes mínimes acceptades per les Nacions Unides per a la protecció dels menors privats de llibertat, compatibles amb els drets humans i les llibertats fonamentals	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/h_comp37_sp.htm
Internacional	Directrius de les Nacions Unides per a la prevenció de la delinqüència juvenil. Resolució 45/112, de 14 de desembre de 1990. Directrius Riad	Reconeixen la prevenció de la delinqüència juvenil com a part essencial de la prevenció del delictes en la societat	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/h_comp47_sp.htm
Internacional	Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 44/25, de 20 de novembre de 1989	Primer text que a nivell internacional ens ofereix una imatge global de la infància i recull per escrit tots els seus drets. Introdueix el paradigma de la protecció integral de la infància	http://www.ohchr.org/spanish/law/crc.htm
Internacional	Declaració sobre els principis socials i jurídics relatius a la protecció i el benestar dels infants, amb especial esment a l'adopció i a la col·locació en llars de guarda, en el plànol tant nacional com internacional. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 41/85, de 3 de desembre de 1986	Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides que fa especial esment a la protecció i cura d'aquells infants que han d'ésser separats de les seves famílies	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/27_sp.htm

Internacional	Regles mínimes de les Nacions Unides per a l'administració de justícia de menors (Regles Beijing). Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 40/33, de 28 de novembre de 1985	Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides en que es fixen les bases de tota política i normativa en matèria de justícia juvenil	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/h_comp48_sp.htm
Internacional	Conveni de L'Haia nº XXVIII sobre els aspectes civils de la sostracció internacional de menors, de 25 d'octubre de 1980	Conveni que té com a objectiu garantir la restitució immediata dels menors traslladats o retinguts de manera il·lícita al territori de qualsevol Estat contractant	http://hcch.e-vision.nl/upload/text28s.pdf
Internacional	Conveni sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 34/180, de 18 de desembre de 1979	Tractat Internacional que vincula als Estats que l'han ratificat ha prendre totes les mesures necessàries per a garantir que s'eliminin tot tipus de discriminació per raó de gènere	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/e1cedaw_sp.htm
Internacional	Declaració sobre la protecció de la dona i de l'infant en estats d'emergència o de conflicte armat. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 3318 (XXIX), de 14 de desembre de 1974	Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides que recull les directrius fonamentals que tot Estat ha de seguir per a protegir a les dones i infants en estats d'emergència o de conflicte armat	http://www.unhcr.ch/spanish/html/menu3/b/24_sp.htm
Internacional	Conveni de l' OIT sobre l'edat mínima d'admissió al treball nº 138 de 1973	Conveni de l'Organització Internacional del Treball (OIT) relatiu a l'edat mínima d'admissió al treball	http://www.ilo.org/dyn/declaris/DECLARATIONWEB.DOWNLOAD_BLOB?Var_DocumentID=6221
Internacional	Recomanació de l' OIT sobre l'edat mínima d'admissió al treball nº146 de 1973	Recomanació de l'Organització Internacional del Treball (OIT) que cerca l'eliminació del treball infantil i la protecció dels infants i adolescents treballadors	http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convds.pl?R146
Internacional	Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 2200A (XXI), de 16 de desembre de 1966	Tractat Internacional que desenvolupa els drets civils i polítics recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans de l'any 1948	http://www.ohchr.org/spanish/law/ccpr.htm
Internacional	Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 2200A (XXI), de 16 de desembre de 1966	Tractat Internacional que desenvolupa els drets econòmics, socials i culturals recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans de l'any 1948	http://www.ohchr.org/spanish/law/cescr.htm

Internacional	Conveni de L'Haia sobre autoritat competent i llei aplicable en matèria de protecció de menors, de 5 d'octubre de 1961	Conveni que determina quina és l'autoritat competent i la llei aplicable en matèria de protecció de menors	http://www.educa.rcanaria.es/Usr/Apdorta/ley/v000053.htm
Internacional	Declaració Universal dels Drets de l'Infant. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 1386 (XIV), de 20 de novembre de 1959	Document considerat com un dels antecedents de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant de 1989. Recull onze principis o directrius bàsiques de protecció a la infància	http://www.unhchr.ch/spanish/html/menu3/b/25_sp.htm
Internacional	Declaració Universal dels Drets Humans. Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 217A (III), de 10 de desembre de 1948	Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides en la que es recullen els drets fonamentals de tot ésser humà	http://www.unhchr.ch/udhr/lang/spn.htm
Internacional	Declaració de Ginebra sobre els drets de la infància de 26 de setembre de 1924	Document redactat per l'anglesa Eglantyne Jebb que fou adoptat per la Societat de Nacions. Recull de manera breu i simple quines són les necessitats més elementals de la infantesa	http://www.droitsenfant.com/geneve.htm
Europa	Resolució del Parlament europeu sobre estratègies per a prevenir el tràfic de dones i infants vulnerables a l'explotació sexual, de 17 de gener de 2006	Resolució del Parlament d'Europa que marca les estratègies a seguir per a lluitar de manera eficaç contra el tràfic de dones i infants	http://www.malostratos.org/images/pdf/17%20ene%20resolucion%20pe.doc
Europa	Conveni de Varsòvia, de 16 de maig de 2005, per a l'acció contra el tràfic d'éssers humans	Conveni del Consell d'Europa per a prevenir i combatre el tràfic d'éssers humans	http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Word/197.doc
Europa	Reglament de la Comunitat Europea (CE) nº. 2201/2003 del Consell, de 27 de novembre de 2003, relatiu a la competència, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental sobre fills	Reglament que afecta als procediments civils relatius al divorci, la separació legal i la nul·litat del matrimoni, així com a les qüestions referents a la responsabilitat parental sobre els fills comuns dels cònjuges	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R2201:ES:HTML

	comuns		
Europa	Tractat d'Amsterdam de 1997	Tractat d'Amsterdam pel que es modifica el Tractat de la Unió Europea i els Tractats constitutius de les Comunitats Europees	http://www.europarl.eu.int/topics/treaty/pdf/amst-es.pdf
Europa	Resolució sobre mesures de protecció de menors a la Unió Europea, de 12 de desembre de 1996	Resolució del Parlament d'Europa relativa a la protecció de la infància a l'àmbit de la Unió Europea	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51996IP0393:ES:HTML
Europa	Conveni europeu d'Estrasburg, de 25 de gener de 1996, sobre l'exercici dels drets dels infants	Conveni elaborat pel Consell d'Europa en que es reconeix el dret dels infants a exercitar els seus drets davant les autoritat públiques	http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/160.htm
Europa	Conveni europeu de Luxemburg, de 20 de maig de 1980, relatiu al reconeixement i l'execució de decisions en matèria de custòdia d'infants, així com al restabliment de l'esmentada custòdia	Preveu la coordinació i la col·laboració entre les Autoritats Centrals dels Estats contractants en matèria de custòdia d'infants	http://www.lexarxius.com/cin/cust.htm
Europa	Conveni europeu en matèria d'adopció d'infants, de 24 d'abril de 1967	Conveni elaborat pel Consell d'Europa en que es fixen els principis fonamentals que han d'inspirar tota adopció d'infants	http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/058.htm
Europa	Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals, de 4 de novembre de 1950	Conveni elaborat pel Consell d'Europa que té com a finalitat la protecció dels drets humans en l'àmbit europeu.	http://www.uc3m.es/uc3m/inst/MGP/JCI/02-tribunaleuropeodhumanos-cedh.htm

Espanya	Constitució espanyola de 1978	Norma fonamental de l'ordenament jurídic espanyol	http://www.juridicas.com/base_datos/Admin/constitucion.html
Espanya	Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional	Llei que té per objecte una regulació normativa sistemàtica, coherent i actualitzada per donar resposta al fenomen de l'adopció internacional a l'Estat espanyol	http://www.boe.es/g/es/boe/dias/2007/12/29/seccion1.php#00000
Espanya	Llei Orgànica 8/2006, de 4 de desembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors	Llei que endureix les condicions de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.	http://www.boe.es/boe/dias/2006/12/05/pdfs/A42700-42712.pdf
Espanya	Llei 39/2006, de 14 de desembre, de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de dependència	La present Llei regula les condicions bàsiques de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a les persones en situació de dependència mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la dependència (SAAD).	http://www.boe.es/g/es/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=2006/21990&xtlen=1000
Espanya	Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE)	Regula el sistema educatiu espanyol. Estableix l'estructura dels ensenyaments i les seves etapes.	http://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf
Espanya	Llei 15/2005, de 8 de juliol, que modifica el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria de separació i divorci	Instaura el nou sistema de separació i divorci. Potencia la figura de la mediació familiar. Preveu la figura de la custòdia compartida.	http://civil.udg.es/NORMACIVIL/estatal/familia/L15-05.htm
Espanya	Llei 13/2005, d'1 de juliol, que modifica el Codi Civil en matèria del dret a contraure matrimoni	Dóna nova redacció a l'article 44 del Codi Civil. De tal manera que l'accepció cònjuge serà la de persona casada amb un altra, amb independència del sexe de les mateixes	http://civil.udg.es/NORMACIVIL/estatal/familia/L13-05.htm
Espanya	Decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel que s'aprova el reglament de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors	Norma que desenvolupa les previsions de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors	http://www.boe.es/boe/dias/2004/08/30/pdfs/A30127-30149.pdf

Espanya	Reial Decret 193/2000, d'11 de febrer, de modificació de determinats articles del Reglament del Registre Civil en matèria relativa al nom i cognoms i a l'ordre dels mateixos	Modifica el Reglament del Registre Civil (articles 192, 194 i 198).	http://www.juridicas.com/base_datos/Privado/rd193-2000.html
Espanya	Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere	S'estén tant als aspectes preventius, educatius, socials i d'atenció a les víctimes, com a la normativa civil que incideix en l'àmbit familiar i de convivència	http://estaticos.elmundo.es/documentos/2004/06/sociedad/malostratos/ley-1-2004.pdf
Espanya	Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica	Regula l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica que unifica els diferents instruments d'empara i tutela d'aquests delictes i faltes, mitjançant un procediment judicial senzill i ràpid.	http://www.juridicas.com/base_datos/Penal/l27-2003.html
Espanya	Llei Orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal	La seva Disposició Final Segona introdueix la figura de l'acusació particular en els processos de justícia juvenil	http://www.juridicas.com/base_datos/Penal/lo15-2003.html
Espanya	Llei Orgànica 9/2000, de 22 de desembre, sobre mesures urgents per a l'agilització de l'Administració de Justícia, per la que es modifica la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial	Adapta la Llei Orgànica del Poder Judicial a les previsions de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors	http://www.juridicas.com/base_datos/Admin/lo9-2000.html#c2
Espanya	Llei Orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, i de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme	Es modifiquen els articles 7 i 9 i s'incorpora una disposició addicional a la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.	http://www.juridicas.com/base_datos/Penal/lo7-2000.html
Espanya	Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors	Regula la responsabilitat de les persones majors de 14 anys i menors de 18 per la comissió de fets tipificats com a delictes o faltes en el Codi Penal	http://noticias.juridicas.com/base_datos/Penal/lo5-2000.html

Espanya	Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil	Especial referència al Llibre IV (Dels processos especials), Títol I (Dels processos sobre capacitat, filiació, matrimoni i menors).	http://www.juridicas.com/base_datos/Privado/l1-2000.html
Espanya	Llei 40/1999, de 5 de novembre, sobre nom i cognoms i l'ordre dels mateixos	Modifica el Codi Civil (article 109) i la Llei de Registre Civil (articles 54 i 55).	http://www.juridicas.com/base_datos/Privado/l40-1999.html
Espanya	Llei 39/1999, de 5 de novembre, per a promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores	Llei que introdueix canvis legislatius a l'àmbit laboral per tal que els treballadors puguin participar de la vida familiar	http://www.mtas.es/insht/legislation/L/l39fami.htm
Espanya	Llei 18/1999, de 18 de maig, de modificació de l'article 9, apartat 5, del Codi Civil	Modifica l'article 9, apartat 5 del Codi Civil. Article que recull la norma de conflicte aplicable a les adopcions internacionals.	http://www.juridicas.com/base_datos/Privado/l18-1999.html
Espanya	Llei Orgànica 14/1999, de 9 de juny, de modificació del Codi Penal de 1995, en matèria de protecció a les víctimes de maltractes i de la Llei d'enjudiciament criminal	Preveu mecanismes de protecció efectiva de les víctimes de maltractes	http://www.juridicas.com/base_datos/Penal/lo14-1999.html
Espanya	Llei Orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del Títol VIII (Delictes contra la intimitat i la llibertat sexual) del Llibre II (Delictes i les seves penes) del Codi Penal	Revisa els tipus penals per a garantir una veritable protecció de la integritat i la llibertat sexual dels menors i incapaços.	http://www.juridicas.com/base_datos/Penal/lo11-1999.html
Espanya	Llei Orgànica 1/1996 de Protecció Jurídica del Menor, de 15 de gener, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil	Reconeix al menor com a subjecte de drets amb una capacitat progressiva per a exercir-los	http://civil.udg.es/normacivil/estatal/persona/PF/Lo1-96.htm
Espanya	Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la que es modifiquen determinats articles del Codi Civil en matèria d'adopció i d'altres formes de protecció dels menors	Desjudicialitza el sistema de protecció a la infància i introdueix modificacions en matèria de filiació adoptiva	http://www.congreso.es/constitucion/ficheros/leyes_espa/l_021_1987.pdf

Espanya	Llei Orgànica 1/1982, de 5 de maig, de Protecció Civil del Dret a l'Honor, a la Intimitat Personal i Familiar i a la Pròpia Imatge	Tracta i desenvolupa la protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge reconeguts a l'article 18.1 de la Constitució espanyola	http://civil.udg.es/normacivil/estatal/persona/PF/Lo1-82.htm
Espanya	Llei d'enjudiciament civil. Reial Decret de promulgació de 3 de febrer de 1881	Es manté vigent el seu Llibre III (Jurisdicció voluntària).	http://www.juridicas.com/base_datos/Privado/lec.l3p1t1.html
			-
Autonòmica (La Rioja)	Llei 1/2006, de 28 de febrer, de protecció de menors de La Rioja	Llei amb vocació d'universalitat, que regula totes les competències i potestats de la Comunitat Autònoma de La Rioja en matèria de protecció de menors.	http://www.boe.es/boe/dias/2006/03/23/pdfs/A11297-11319.pdf
Autonòmica (Balears)	Llei de la Comunitat Autònoma de Balears 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència	Llei que tracta d'aconseguir les condicions favorables que garanteixin a les persones menors d'edat residents al territori de les Illes Balears, l'exercici i el desenvolupament dels seus drets.	http://www.boe.es/boe/dias/2006/12/13/pdfs/A43725-43752.pdf
Autonòmica (Navarra)	Llei Foral 15/2005, de 5 de desembre, de promoció, atenció i protecció a la infància i l'adolescència	Llei que pretén assegurar l'atenció integral de la infància i l'adolescència a l'àmbit territorial de la Comunitat Foral de Navarra.	http://www.boe.es/boe/dias/2006/01/02/pdfs/A00004-00029.pdf
Autonòmica (País Basc)	Llei Basca 3/2005, de 18 de febrer, d'atenció i protecció a la infància i l'adolescència	Llei que té com a finalitat l'atenció i protecció de la infància i l'adolescència a l'àmbit territorial del País Basc.	http://www.euskadi.net/cgi-bin_k54/bopv_20?c&f=20050330&s=2005059
Autonòmica (Castella i Lleó)	Llei 14/2002, de 25 de juliol, de promoció, atenció i protecció a la infància de Castella i Lleó	Llei que té com a finalitat assegurar la protecció integral de la infància i l'adolescència a Castella i Lleó.	http://noticias.juridicas.com/base_datos/CCAA/cl-14-2002.html

Autonòmica (València)	Decret 93/2001, de 22 de maig, pel que s'aprova el reglament de mesures de protecció jurídica del menor de la Comunitat Autònoma de València	Reglament de la Generalitat valenciana que regula els procediments d'adopció de mesures tutelars.	http://www.sindicdegreuges.gva.es/legislacion/bienestar%20social/Medidas%20de%20Proteccion%20Juridica%20del%20Menor.html
Autonòmica (Aragó)	Llei 12/2001, de 2 de juliol, del govern d'Aragó, de la infància i l'adolescència a Aragó	Llei que té com a finalitat assegurar la promoció i la protecció de l'exercici dels drets reconeguts a la infància i l'adolescència a Aragó.	http://www.reicaz.es/textosle/boa/ley/20010012/20010012.htm
Autonòmica (Ceuta)	Decret de 20 de desembre de 2000, Reglament que regula l'estructura orgànica i funcional de l'àrea de menors de la Ciutat Autònoma de Ceuta	Regula l'estructura orgànica i funcional de l'àrea de menors de la Ciutat Autònoma de Ceuta respecte a la protecció dels menors en situació de dificultat social.	http://www.ceuta.es/servlet/Satellite?pagename=Ceuta%2FCommon%2FSearch%2FLuceneSearch&sitepath=PortalIns&site=CeutaIns&type=Boletin&searchtext=4026&section=SeccionInfoOficial&oneseccion=true&Submit=buscar
Autonòmica (Canàries)	Decret 40/2000, de 15 de març, que aprova el reglament d'organització i funcionament dels centres d'atenció de menors dins l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Canàries	Reglament que regula el sistema d'organització i funcionament dels centres d'atenció als menors de la Comunitat Autònoma Canària.	http://www.gobcan.es/boc/2000/044/004.html
Autonòmica (Cantàbria)	Llei 17/1999, de 28 d'abril, de protecció de la infància i l'adolescència de Cantàbria	Llei que té com a finalitat l'atenció i protecció de la infància i l'adolescència a l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de Cantàbria	http://noticias.juridicas.com/base_datos/CCAA/ct-l7-1999.html
Autonòmica (Castella La Manxa)	Llei 3/1999, de 31 de març, del menor de Castella - La Manxa	Llei reguladora del marc jurídic d'actuació en ordre a la promoció, atenció i protecció del menor a l'àmbit territorial de Castella - La Manxa	http://www.cortesclm.es/paginas/leyes/4/Ley03-99.htm
Autonòmica (Canàries)	Decret 54/1998, de 17 d'abril, que regula les actuacions de desempara dels menors a l'àmbit de la Comunitat Autònoma de les Canàries	Aquest Decret regula el procediment administratiu que ha de seguir-se per declarar a un menor en situació de desemparament.	http://www.gobcan.es/boc/1998/055/001.html
Autonòmica (Andalusia)	Llei andalusa 1/1998, de 20 d'abril, dels drets i l'atenció al menor	Llei que estableix el marc jurídic d'actuació en matèria de promoció i protecció dels drets de la infància a l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma d'Andalusia.	http://www.fed-alandalus.es/legislacion/6SERVICIOSOCIALES/ley_derechos_y_atencion_al_menor.pdf

Autonòmica (Galícia)	Llei 3/1997, de 9 de juny, gallega de la família, la infància i l'adolescència	Llei que té com a objectiu garantir la protecció jurídica econòmica i social de la família, la infància i l'adolescència a Galícia.	http://www.boe.es/boe/dias/1997/07/11/pdfs/A21394-21407.pdf
Autonòmica (Canàries)	Llei canària 1/1997, de 7 de febrer, d'atenció integral als menors	Llei que té com a finalitat el garantir l'atenció integral als menors a l'àmbit de la Comunitat Autònoma de les Canàries	http://www.gobcan.es/boc/1997/023/001.html
Autonòmica (Madrid)	Llei 6/1995, de 28 de març, de garanties dels drets de la infància i la adolescència de la Comunitat de Madrid	Llei que té com a objectiu assegurar dins l'àmbit competencial de la Comunitat de Madrid, les garanties necessàries per a l'exercici dels drets reconeguts a la infància per la Constitució, la Convenció sobre els Drets de l'Infant i l'ordenament jurídic en el seu conjunt	http://www.madrid.org/wleg/servlet/Servidor?opcion=VerHtml&nmnorma=484&cdestado=P
Autonòmica (Múrcia)	Llei 3/1995, de 21 de març, de la infància de la Regió de Múrcia	Llei que té com a objectiu establir el marc d'actuació en ordre a la protecció de la infància i el respecte als seus drets i interessos	http://www.juridicas.com/base_datos/CCAA/mu-l3-1995.html
Autonòmica (València)	Llei 7/1994, de 5 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de la Infància	Llei que té per objecte regular de manera integral l'actuació de les institucions públiques valencianes, els agents socials i els ciutadans, per aconseguir l'atenció e integració dels infants en tots els seus àmbits de convivència	http://www.pre.gva.es/L/BASIS/DIARIO/WEBBDLGV/TEXTO_INSERTION_DOGV_C/DDW?W=CODIGO_INSERTION%3D%271994/902748%27
Autonòmica (Extremadura)	Llei de la Junta d'Extremadura 4/1994, de 10 de novembre, d'atenció i protecció als menors	Llei que té com a objectiu garantir la protecció jurídica del menor a la Comunitat Autònoma d'Extremadura	http://doe.juntaex.es/pdfs/doe/1994/13400/94010004.pdf
Autonòmica (Catalunya)	Llei 12/2007, de 3 d'octubre, de serveis socials	Llei que garanteix i universalitza el dret als serveis socials per a totes les persones que tenen necessitats socials a Catalunya	http://www.parlament.cat/activitat/llei/12_2007.doc

Autònoma (Catalunya)	Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de Família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de Successions, en matèria d'adopció i tutela	Llei que elimina la restricció legal a l'adopció per part de les parelles homosexuals	http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/L3-05.htm
Autònoma (Catalunya)	Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies	Estableix les bases i les mesures per a una política de suport i protecció a la família	http://www.gencat.net/benestar/dgaia/normes/l3926.htm
Autònoma (Catalunya)	Llei 8/2002, de 27 de maig, de modificació de la Llei 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors deseparats i de l'adopció, i de regulació de l'atenció especial als adolescents amb conductes d'alt risc social	Actualitza la Llei 37/1991, regulant l'increment de respostes protectores i de recursos i introdueix la figura dels adolescents amb conductes d'alt risc social	http://www.gencat.net/benestar/dgaia/normes/2002/llei82002.htm
Autònoma (Catalunya)	Llei 27/2001, de 31 de desembre, de justícia juvenil	Regula l'actuació de l'Administració de la Generalitat o d'altres entitats públiques o privades en l'execució de les mesures adoptades pel Jutge de Menors	http://www.gencat.net/justicia/departament/legislacio/justicia_juvenil/index.htm
Autònoma (Catalunya)	Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya	Llei que regula els aspectes jurídics fonamentals de la mediació familiar i crea el Centre de Mediació Familiar de Catalunya	http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/L1-01.htm
Autònoma (Catalunya)	Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de família	Concep la filiació (biològica, per naturalesa o adoptiva) d'una manera global. També recull el concepte de declaració de desamparament	http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/CF.html
Autònoma (Catalunya)	Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'unions estables de parella	Llei que regula els aspectes jurídics fonamentals de les unions estables de parella heterossexuals i de les homosexuals	http://civil.udg.es/normacivil/cat/fam/luep.html
Autònoma (Catalunya)	Llei 13/1997, de 19 de novembre, de creació de l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció	L'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA) es crea amb la finalitat de contribuir a potenciar una política global d'acolliments simples en família aliena i d'adopcions, nacionals i internacionals i d'agilitar els procediments corresponents	http://civil.udg.es/normacivil/cat/Persona/PF/L13-97.htm

<p>Autonòmica (Catalunya)</p>	<p>Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents i de modificació de la Llei 37/1991</p>	<p>Conté un marc indispensable per a exercir les polítiques a l'entorn de l'infant i de l'adolescent i possibilitar l'actuació de l'Administració pública per tal de garantir el respecte de llurs drets.</p>	<p>http://civil.udg.es/normacivil/cat/Persona/PF/L8-95.htm</p>
<p>Autonòmica (Catalunya)</p>	<p>Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció</p>	<p>Es regulen totes les qüestions relatives a la protecció del menor des que l'organisme competent el declara desemparat i li aplica una mesura protectora</p>	<p>http://www.gencat.net/benestar/icaa/normes/l371991.htm</p>

CURRÍCULUM VITAE DELS AUTORS I AUTORES

CURRÍCULUM VITAE DELS AUTORS I AUTORES

Lidia Arroyo

lidiaarroyo@ciimu.org

Llicenciada en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona i doctoranda de Sociologia. Becària d'investigació del CIIMU on ha participat en el projecte *Infancia en Cifras España*, així com en l'elaboració del III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en l'àmbit de Gènere. Becaria d'investigació de la Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior (IDES) de la UAB.

Beatriz Ballestín

bballestin@ciimu.org

Llicenciada en Antropologia (Premi Nacional Final de Carrera 2000, MEC) i en Sociologia. DEA i Màster per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha realitzat la seva tesi doctoral sobre les construccions identitàries i els processos de (des)vinculació escolar dels nens i nenes de primària en contextos d'immigració. Premi de Comunicació Científica Joan Lluís Vives 2006 per l'article *Immigració i identitats a l'escola primària: un "joc de nens"?*, i Tercer Premi d'Investigació Cultural Marqués de Lozoya 2006. Investigadora del CIIMU on ha participat en el I, II i III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en l'àmbit d'immigració i coordinat l'elaboració de diversos Plans per la Infància i les Famílies en varis municipis de la província de Barcelona.

Cristina Brullet

cristina.brullet@uab.es

Doctora en Sociologia (UAB) i llicenciada en Pedagogia i Filologia Hispànica (UB). Professora titular de la UAB, ensenya Sociologia de l'Educació, de la Família i Mètodes qualitius. Ha investigat sobre relacions de gènere; transformacions familiars; relacions famílies-escola; estratègies parentals de criaça; i polítiques familiars. Actualment estudia les transformacions familiars associades als canvis en les relacions entre sexes i generacions, y la seva articulació amb les polítiques de l'Estat del benestar. Ha publicat en nombrosos llibres i revistes i ha realitzat múltiples conferències a Catalunya i Espanya. A Catalunya participa en diversos organismes públics i privats dirigits a formular noves propostes en política social i familiar. Participa en i assessora diverses investigacions I+D. És Directora d'investigació del CIIMU en els àmbits de Famílies i Sociodemografia i Coordinadora científica del III Informe, així com Codirectora de l'Informe que realitza el CIIMU sobre l'Exclusió / Inclusió social a Espanya que impulsa la Fundació *Un Sol Món de Caixa de Catalunya*.

Carme Gómez Granell
cggranell@ciimu.org

És Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Com a Directora del CIIMU, ha dirigit els Informes sobre l'Estat de la Infància i les Famílies que l'Institut edita bianualment, així com diferents projectes de recerca realitzats pel CIIMU en els àmbits de la infància i les famílies, l'educació, l'exclusió social i les polítiques locals. És Codirectora del Panel de Famílies i Infància que realitza el CIIMU per encàrrec de la Conselleria d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya i de l'Informe sobre la Inclusió Social a Espanya que impulsa la Fundació Caixa de Catalunya. Ha estat Directora dels Serveis Educatius de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona i coordinadora general del Projecte Educatiu de la Ciutat de Barcelona. Ha estat professora de psicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona i Directora de l'Institut Municipal d'Investigació Aplicada a l'Educació (IMIPAE). Entre els seus llibres més recents es troben: *La ciutat com a projecte educatiu* (Octaedro 2001) i *Infància, família i qualitat de vida* (Ariel 2002). *Temps de les famílies: anàlisi sociològica dels usos dels temps dins de les llars catalanes a partir de les dades del Panel de Famílies i Infància* (Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya 2008). *Malestares: infància, adolescència y familias* (Grao 2008).

Pilar Heras
pheras@ub.edu

Doctora en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de Barcelona. Premi extraordinari de Doctorat. Professora Titular de Pedagogia Ambiental del Departament de Teoria i Història de l'Educació de la UB, on imparteix assignatures de l'àmbit de la Pedagogia social en Educació Social, Pedagogia, així como en varis doctorats. Ha col·laborat amb diverses administracions estatals, autonòmiques i locals en temes de infància i adolescència, immigració, gènere, sostenibilitat i polítiques socials, temes sobre els que ha publicat articles i llibres/capítols de llibres. Directora de 3 màsters a Nicaragua i El Salvador. Forma part del Comitè d'experts/es de la nova Llei de Serveis Socials de Catalunya. Investigadora del GRIF de la Universitat de Barcelona. Codirectora del capítol sobre *justícia juvenil* del III Informe del CIIMU.

Miren Izarra
mirenizarra@gmail.com

Llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, i en l'especialitat d'Orientació Educativa de Pedagogia. Actualment, professora de Llengua i Literatura Castellana a l'IESM Juan Manuel Zafra de Barcelona. Ha estat responsable del Pla d'Acció Coeducativa de l'IMEB de l'Ajuntament de Barcelona i és membre del Seminari Permanent de Coeducació de l'ICE de la Universitat de Barcelona. Vinculada a diverses associacions feministes i educatives, ha publicat diversos treballs relacionats amb ambdues esferes. Ha estat Codirectora de l'àmbit de Relacions de Gènere en el II i III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies del CIIMU.

Ángel Martínezamh@fil.urv.es

Professor Titular d'Antropologia Mèdica a la Universitat Rovira i Virgili. Ha estat professor i investigador de la Università degli Studi di Perugia, de la UNAM, de la University of California a Berkeley i de la Universitat de Barcelona, entre altres. Els temes de la seva investigació són les polítiques sanitàries, la salut mental i les cultures amazòniques. Ha sigut co-coordinador del projecte Health for All in Latin America, assessor de diferents administracions públiques i avaluador de diferents programes, entre ells el VI Programa Marc de la Unió Europea. Entre els seus últims llibres destaquen *What's Behind the Symptom?* (Routledge 2000) i *Antropología médica* (Anthropos, en premsa). És Director de l'àmbit de Salut del CIIMU i Codirector de l'Informe que realitza el CIIMU sobre la Inclusió social a Espanya que impulsa la Fundació Caixa de Catalunya.

Araceli Muñozaraceli@ciimu.org

Llicenciada en Geografia i Història, especialitat Antropologia, per la Universitat de Barcelona i Llicenciada en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs de Doctorat en Ciències Socials i Salut al Departament de Sociologia i Metodologia de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona. Tesi doctoral en curs sobre l'infant i la seva percepció de la salut i la malaltia, dirigida per la Dra. Cristina Larrea i inscrita en el Departament d'Antropologia de la Universitat Rovira i Virgili, de Tarragona. Becària d'investigació del CIIMU on ha participat en el projecte *Infancia en Cifras España*, així como en l'elaboració del III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en l'àmbit de Salut.

Carme Panchóncpanchon@ub.edu

Professora Titular de Pedagogia de la Inadaptació Social de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. Doctora en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de Barcelona. Premi Extraordinari de Doctorat. Educadora Social. Mediadora Familiar. IP del Grup d'investigació sobre Infància i Família (GRIF) de la Universitat de Barcelona. Membre de nombrosos Comitès d'Experts, Comitès Científics i Comitès Consultius en matèria d'atenció i protecció a la infància, l'adolescència i les famílies; justícia juvenil; adolescents i joves estrangers no acompanyats; serveis socials; centres penitenciaris; centres de salut mental, entre altres. És Codirectora del capítol sobre *justícia juvenil* del III Informe del CIIMU.

Mª Jesús Pintomariajesuspinto@gmail.com

Llicenciada en Antropologia Social i Cultural i Diplomada en Educació Social per la Universitat de Barcelona. La seva trajectòria és llarga en treball sindical, associacions feministes i de cooperació al desenvolupament. Ha treballat en educació de persones adultes i en múltiples investigacions sobre relacions de gènere en l'àmbit laboral. Ha coordinat dos projectes europeus de la iniciativa "Daphne": "Afrontar" (sobre violència de gènere) i "Silencios" (violències paral·leles a les Fuerzas Armadas). Actualment treballa com a professional lliure en investigació de temes d'adolescència, memòria històrica en processos de reparació i lluita contra la impunitat a Colòmbia, participació social, i història dels treballs de les dones. Ha sigut Codirectora de l'àmbit de Relacions de Gènere en el II i III Informe CIIMU sobre l'Estat de la Infància i les Famílies.

Judit Prunajudit@moviments.net

Diplomada en Educació Social per la Universitat Ramon Llull. Té experiència professional com educadora en medi obert, serveis socials i centres de protecció de menors. Llicenciada en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, actualment està cursant el Màster d'Investigació en Sociologia Aplicada a la mateixa universitat. És coautora del llibre *Aprender a cuidar y a cuidarnos* (Octaedro 2005). Becària d'investigació del CIIMU on ha participat en l'elaboració del III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en el capítol de justícia juvenil.

Isaac Ravetllatiravetllat@ciimu.org

Llicenciat en Dret, Diplomant en Relacions Laborals, Màster en Dret de Família i Postgrau en Dret Civil Català. Ha obtingut el DEA i actualment està elaborant la Tesi Doctoral. Professor Associat de Dret Civil a la UB, professor de les Escoles Universitàries de Treball Social i Educació Social de la Universitat Ramon Llull, i tutor de la Universitat Nacional a Distància (UNED). Coordinador i tutor del Màster en Dret de Família i dels Postgraus en Nul·litat, Separació i Divorci i Infància, Protecció de la Persona i Adopció de la Universitat de Barcelona. Entre les seves publicacions, destaca *El desarrollo de la Convención sobre los Derechos del Niño en España* (2006). Com a col·laborador del CIIMU ha participat en l'elaboració del I, II, i III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en l'àmbit de Legislació.

Clara Roca de Torresclararoca@ciimu.org

Llicenciada en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, doctoranda de Sociologia a la mateixa universitat. Ha cursat assignatures de la Maîtrise (màster) de Sociologie i de la Maîtrise (màster) *Conception et mise en oeuvre de projets culturels*, a la Université Paris VII-Denis Diderot. Ha participat en el projecte I+D+i: *El estudio de la doble presencia: una apuesta por la conciliación de la vida laboral y familiar*, del Grup QUIT del Departament de Sociologia de la UAB. Investigadora del CIIMU on ha participat en diferents projectes dins de l'àmbit de Sociodemografia i Famílies: III Informe -*Malestars. Infància, adolescència i famílies*-; II Informe -*Infància, famílies i canvi social a Catalunya*-; l'estudi anual *La Infancia en Cifras en Espanya* (anys 2005, 2006, 2007); i l'informe *La infància a Barcelona* (2007). És responsable de la Base de Dades Estadístiques i del Sistema d'Indicadors Estables del CIIMU.

Rita Villàritavilla@ciimu.org

Llicenciada en Antropologia Social i Cultural i llicenciada en Periodisme per la Universitat Autònoma de Barcelona. Màster en Investigació Etnogràfica, Teoria Antropològica i Relacions Interculturals. Ha format part de l'Observatori de la Cobertura informativa de Conflictes (OCC), de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB. Col·labora en el projecte internacional "The Children of immigrants in schools", de comparació transcultural. Becària d'investigació del CIIMU on ha participat en els projectes *Convivència i confrontació entre iguals als centres educatius* (2007); *Infancia en Cifras España* (2006, 2007); i en l'elaboració del III Informe sobre l'Estat de la Infància i les Famílies en els àmbits d'Educació i Pobresa.

Malestares: infancia, adolescencia y familias es el primer volumen de la colección y contiene los resultados de diversas investigaciones muy recientes realizadas en el marco del III Informe CIIMU sobre la situación de la infancia y sus familias: ¿Cómo se organizan la vida cotidiana las madres y padres trabajadores? ¿Cómo los y las adolescentes afrontan sus estados de tristeza? ¿Cómo se enamoran y se relacionan? ¿Qué hay de la confianza necesaria entre familias y escuela? ¿Cómo evoluciona la pobreza infantil? ¿Cómo están cambiando los hogares y las familias de los menores de edad? ¿Qué sabemos de la justicia juvenil? ¿Qué pasa con la mediación familiar?

La colección Miradas intergeneracionales pretende acercar a los profesionales de la política y de la intervención social, así como a los y las estudiantes en Ciencias Sociales, los resultados de sus diversas líneas de investigación: familias, educación, adolescencias, género, salud, inmigración, políticas familiares y pobreza, infancia en situación de riesgo social, legislación y sociodemografía. Su objetivo es aportar elementos para la comprensión de los importantes procesos de cambio social que están sucediendo en España, en los inicios del siglo XXI, y hacer propuestas razonadas para la mejora de la intervención social.

El Instituto de Infancia y Mundo Urbano (CIIMU) es un consorcio creado con el fin de contribuir a la mejora de la calidad de vida de la infancia y sus familias mediante la investigación aplicada, la formación, la divulgación, y el intercambio y debate de información. Está constituido por el Ayuntamiento de Barcelona, la Diputación de Barcelona, la Universidad de Barcelona, la Universidad Autónoma de Barcelona y la Universitat Oberta de Catalunya. En él trabajan y colaboran un conjunto de investigadores e investigadoras universitarios—antropólogos, psicólogos, sociólogos, educadores sociales, pedagogos, periodistas— así como diversos profesionales de la intervención social.

AJUNTAMENT DE BARCELONA
DIPUTACIÓ DE BARCELONA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA